

Záskok

a jiné povídky

Jaroslav Kříž

Obsah:

Záskok	2
Role	23
Původ	40
Osvobození	62
Záměna	74
Druhý život	89
Dvojník	104

Záskok

„Musíš to pro mě udělat. Prostě musíš.“

Nemám rád řeči o tom, že cokoliv musím. No prosím, musím dýchat, ale to jde nějak samo. Musím občas jíst a pít, ale to většinou stejně chci a přináší to příjemnost. Bohužel musím trochu pracovat, abych si vydělal na věci, které potřebuji nebo dělám rád – ale snažím se, aby té práce nebylo tak moc a hlavně nebyl nikdo, kdo by mi stál za zády a říkal mi, že něco musím.

„Nic nemusím,“ řekl jsem. „Kromě toho, je to pitomost.“

„Byl to tvůj nápad. Já ti přece říkal, že se na to necítím.“

Ivanův hlas, obvykle spíše hluboký, stoupal do nepříjemné výše.

„A kdo si stěžoval, že nezavádí o jedinou ženskou a zůstane do smrti sám?“

„Já jsem chtěl jenom, abys prozradil, jak to ty děláš.“

Ivan si zřejmě představuje, že na všechno existuje spolehlivý postup. Vymýšlí softwary pro počítače, v tom je dobrý. Já tyhle hračky prodávám, tedy hlavně hardware, ale taky programy. V konkurenci velkých společností přežíváme jen taktak, ale je to pořád lepší, než vlézt do chomoutu cizí firmy. Platí to hlavně pro mne, Ivan stejně od rána až do večera sedí nad klávesnicí a něco vymýšlí. To by mohl stejně dobře u nějaké firmy, která by mu dala větší existenční jistotu – až snad na to, že tam by mu netrpěli tu příšernou směsku špinavého nádobí, zbytků jídla, starých ponožek a pobryndaných manuálů, která zřejmě tvoří jeho tvůrčí prostředí.

„Manuál, jak dostat ženskou do postele, prostě není. To už jsem ti říkal mockrát.“

„Ty o tom nikdy nechceš mluvit vážně.“

„Co je tu nevážně? O to přece nakonec jde, či ne?“

„Já nechci jenom ženskou do postele. Chci vztah. Skutečnou lásku plnou pochopení...“

„To je tím, že ty ženské neznáš, jenom si o nich tady sníš. Měl by ses aspoň občas vykoupat a vylézt ven, abys je viděl trochu reálně. Teďka máš příležitost.“

„Ale já tam nemůžu,“ zavyl úplně zoufale.

Krizi vyvolal inzerát, který jsem za něj napsal a odnesl do novin. Ivan se tvářil, že s tím nechce mít nic společného, ale když pak přišla slušná řádka nabídek, vrhl se na ni dychtivě. Markéta se mu okamžitě zalíbila. No, celkem hezká tvářička, až jsem se divil, proč má tohle zapotřebí. Chtěla si napřed jenom psát a samozřejmě taky fotku. Ivan, když se pořádně umyje a trochu učeše, taky vypadá celkem k světu. A dopisy, na ty ho užije. Byl by jí napsal celou knihu, kdybych nezasáhnul. Všechno se vyvíjelo slibně až k té dohodě o ztracené první schůzce. Pak Ivan propadl úplně panice.

„Jdi za mne,“ prosil. „Aspoň poprvé.“

„Co je to za blbost? Především okamžitě pozná, že to nejsi ty.“

„Ta fotka byla úmyslně trošku rozmazaná. A víš, že lidi říkají, jak jsme si podobní.“

„Stejně. A co mám podle tebe dělat? Mám si ji místo tebe namlouvat?“

„Jen poprvé. Vždyť víš, jak záleží na prvním dojmu. Ty to s ženskými umíš. A já to vždycky hned zpočátku zkazím, jak jsem nervózní.“

„Když půjdeš příště, to nebudeš nervózní?“

„Už tolik ne. A když, tak si Markéta nejspíš řekne, že holt zrovna nejsem ve formě. Hlavně už bude získaná, když se uvidí napřed s tebou.“

Jenom jsem nad tím vrtěl hlavou. Ivan má víru v jakousi magickou techniku, kterou ve vztahu k ženám ovládám, a nedá si ji vymluvit. Skutečnost je, že prostě pořád zkouším získat ženy, které mě právě zaujmou. Nedám se odradit, když nemám okamžitě úspěch, ale nenaléhám, když to zjevně nemá cenu. A taky nijak neteskním, když něco dobře vypadá a pak

to nevyjde. V zemi je nejméně milion žen vhodného věku, z toho tak aspoň desetina stojí za pokus. V podstatě je to hra a nejsou to jen muži, co si rádi hrají.

Nejméně hodinu jsme se s Ivanem hádali, kdo na tu schůzku půjde. Nakonec jsem podlehl. Je koneckonců bratranec a dá se říct jediný přítel, nemluvě o tom, že ho potřebuji ve svém byznysu. A schůzka se ženskou, to pro mě tak moc neznamená. Třeba to bude zábava, jednou se s někým jen tak sejít a nemuset se namáhat ji ulovit.

Tak jsem se tedy osprchoval, oholil a slušně oblékl – spíš střízlivě, aby to bylo trošku v Ivanově stylu. Jet autem, to jsem zavrhnul: Ivan sám auto nemá a kromě toho, na schůzce se bude jistě trošku pít a já jsem při svém obchodě nesměl riskovat ztrátu řidičáku.

Zašel jsem za Ivanem ještě před odchodem. Máme s ním léta jeden napůl rozdělený byt, získaný restitucí domu, který kdysi patřil Ivanovým rodičům. Dá se jím projít z jedné půle do druhé, taky – to už z našeho rozhodnutí, kvůli prostoru – má na příklad společnou kuchyni, ale dva nezávislé vchody: o tuhle zvláštnost, velmi potřebnou při mém způsobu života, se postaral minulý režim v době, kdy jsme s Ivanem ještě nebyli na světě.

„Máš poslední možnost si to rozmyslet,“ řekl jsem.

Ivan odtrhnul pohled od obrazovky počítače a přešel mě kritickým pohledem.

„Máš špatně uzel na kravatě.“

„To se teď tak nosí... Říkám ti, je to pitomost, ale když holt na tom trváš, tak já jdu.“

V jeho tváři se rozhostil podivný výraz úzkostného vzrušení, jako by to on šel na schůzku.

„Jenom nezapomeň, jdeš tam za mne.“

„No jasně. Copak já ženské sháním na inzerát?“

„Já jenom, abys to náhodou nepřehnal. Musíš ji získat, ale jako bys byl já.“

Na chvíli jsem se zarazil. Připadalo mi to pěkně ujeté. Pak jsem pokrčil rameny. Až na schodech mě napadlo, že vlastně dobře nevím, jak k té restauraci dojet městskou dopravou.

* * *

Když jsem vstupoval do restaurace U Beránka, pocítil jsem dotek vzrušení, jako vždy, když jsem se chystal ulovit nějakou novou ženskou. Hned jsem se ale zarazil. Nebyl jsem tady za sebe, ale za Ivana – dokonce jsem měl představovat jeho, ovšem únosně. To znamenalo získat tuhle ženu jenom trochu, přípravě. Hlavně ne pro sebe, což byla situace pro mne zcela nová.

Dal jsem si trochu načas, jako vždy. Ženy člověka rády nechávají čekat, takže s tím počítám a hledím, abych přišel stejně jako ony nebo o chvíličku později. Dává to trošku jiný poměr sil. Rozhlédl jsem se po nevelkém sálku a náhle jsem ji uviděl. I když ta fotka, kterou poslala, byla určitě několik let stará, jak se ostatně dalo očekávat, měla v hezké tváři osobitý rys, který jsem okamžitě poznal.

„Čekáte dlouho?“ zeptal jsem se jako omluvně a přistoupil jsem ke stolku.

„To jste vy?“

Tvářila se překvapeně, snad i trochu zklamaně.

„Ano já. Ivan Linka.“

„Já jsem Markéta... tedy Bydžovská.“

Měla takový krátký, teplý stisk. To není příliš obvyklé. Některé ženy podávají ruku jako leklou rybu, jiné přilnou dlaní, jako by se mazlily, zas jiné ruku sotva podají a už ji berou zpátky... Prostě z toho formálního gesta člověk často pozná, jak to bude dál. Tohle ale bylo jiné – prostě upřímné podání ruky.

„Vypadáte jinak, než na fotce,“ řekla, jakmile jsme usedli.

„To víte, fotka. Vy taky jste trochu jiná.“

S úžasem jsem pozoroval, že se trochu začervenala. To jsem už dávno neviděl.

„Já vím, jsem o dost starší... když já jsem doma jinou fotku neměla.“

„Když říkám jiná, nemyslím tím horší, naopak. Na snímku jste mi připadala hezká. Ale skutečnost je mnohem působivější.“

Bůhvíproč tohle nezabralo. Dokonce se skoro zdálo, jako bych ji nějak urazil.

„Já nemám ráda lichotky,“ řekla zamračeně.

To by byla první, co jsem zatím poznal. Nejspíš jsem s tím příliš pospíchal.

„Jaképak lichotky,“ předstíral jsem překvapení. „Tak jsem to nemyslel. Vždyť víte, fotka je tak nějak plochá. Chybí jí pohyb, výraz, prostě život... Jistě, vypadáte o maličko starší, ale to mi nevadí. Zkušenost tváří nijak neubírá.“

Vzhlédla na mě zvědavě.

„Taky si to myslíte? Lidi si často stáří oškliví.“

„No, stáří, o tom tady přece není řeč. Mám hádat, na kolik mi připadáte?“

„Co byste hádal,“ zamračila se. „Vždyť jsem vám to přece napsala.“

„Aha, no samozřejmě... Já jenom, že jste začala o stáří.“

„Protože ho vidím každý den.“

„No jistě, národ vůčihledně stárne...“

„Ale ne, v tom ústavu, co pracuji. Máme tam hodně staroušků. Někteří ani nevypraví kloudné slovo, často ani nevstávají z postele. Prostě chuděrky. A přece, když se na ně občas podívám, připadají mi... ne krásní, to bych přeháněla. Ale nějak dojemní.“

Naštěstí přišel číšník, takže jsem nemusel reagovat. Ne, že se mi stáří snad vysloveně oškliví, ale radši na ně nemyslím. Myšlenka na jídlo mi připadá rozhodně přitažlivější. Objednal jsem biftek s velkou oblohou, Markéta nějaké zeleninové jídlo. Rád bych se zeptal, zda snad není vegetariánka, to by bylo špatné znamení. Ale radši jsem to odložil.

„Co takhle slzu vína,“ navrhl jsem opatrně. „I když k té zelenině...“

„Proč ne, ale jen malou sklenku. Dost snadno se opiju.“

Moc by mi nevadilo, kdyby se tak trochu nalízla, to bývá potom snazší práce. Hned jsem se ale v duchu okřikl. Tentokrát nejde o to, dostat ji nejkratší cestou do postele. Jenomže o co jde, to jsem pořádně nevěděl. Byla to zatracená situace.

Víno přinesli hned, jídlo o něco později. Mezitím jsme si vyměnili hrstku neutrálních vět o restauraci, počasí, takových věcech. Skoro sama od sebe mi prozradila, že po jídání masa nijak neodsuzuje, sama je občas taky jí, ale dneska zrovna měla chuť na něco lehčího. Když rozhovor už vůbec nedrhnul, odhodlal jsem se k opatrné otázce, jak vlastně k tomu došlo, že odpověděla na inzerát.

„Nevím, na co se ptáte,“ zdvihla obočí. „Jak k tomu došlo? No přece ten, kdo dává inzerát, snad čeká, že se někdo na něj ozve, nebo ne?“

„No samozřejmě. Ale vy? Čím déle spolu mluvíme, tím víc mám dojem, že to určitě nemáte zapotřebí.“

„Jak, zapotřebí.“

„No, seznamovat se takovým způsobem.“

Okamžik váhala a já si v duchu nadával, že jsem zas plácl něco nevhodného. Ivan by jistě tohle neřekl.

„Ten inzerát zněl tak... jako kdyby někdo slabě volal o pomoc a přitom naději už vlastně vzdal. To přece nejde ignorovat.“

Hleděl jsem na ni trochu vyjeveně. Text inzerátu jsem sám psal a přesto, že jsem přesná slova mezitím už zapomněl, jako volání tonoucího jsem je jistě nemínil.

„Takže jste tady jako samaritánka? Taková charita?“

„To zrovna ne...“

„Vždyť jste to právě řekla. Pročítáte inzeráty a když vám nějaký připadá už hodně beznadějný, vyrazíte k záchraně?“

Zase se trochu začervenala a přitom rozpačitě zasmála.

„Ne, tak to není. Inzeráty vůbec nečtu.“
„Tak jak...“
„Přinesla ho kamarádka. Má takovou utkvělou představu, že se o mě musí starat. Tedy hlavně najít mi nějakou známost.“
„K tomu potřebujete kamarádku, inzeráty? Vy, se svým zevnějškem?“
Trochu se zase zarděla.
„No, ona si to zřejmě myslí. Nejsem už nejmladší.“
„Ale prosím vás! Třicítka je pro ženu ten nejlepší věk. Určitá zralost...“
„Už zase začínáte?“ přerušila mě. „Vždyť víte, že mi bude za dva roky čtyřicet.“
Zarazil jsem se. Když mě Ivan do toho namočil, měl mi dát přečíst její dopisy.
„Když vy mi nějak připadáte mladší,“ řekl jsem popravdě. „A to jste až doposud pořád jenom pracovala, pomáhala starouškům...“
Sklopila oči a nějakou chvíli váhala. Pak jako by se odhodlala.
„Proč bych to neřekla... Já jsem vždycky nebyla sama. Měla jsem přítele a už to vypadalo, že se nejspíš vezmeme. Jenomže stala se taková věc...“
„Že vám zahnul.“
Rekl jsem to bezděčně a hned si v duchu nadával. Mohl přece taky onemocnět, umřít... Markéta sebou trhla a její tvář se trochu stáhla odmítavým výrazem.
„Tak se tomu mezi lidmi říká, že... Jako by si člověk cestou jenom odskočil.“
„Jste si tím vůbec jistá? Lidi toho napovídají.“
„Já jsem je přistihla,“ řekla rozhořčeně a upřela na mne planoucí oči, jako bych to já se dopustil té nevěry. „Ne, že bych nějak slídila, bylo to náhodou. Už tenkrát jsem bydlela s tou kamarádkou a přišla nečekaně domů. On prý mě přišel navštívit, Veronika byla doma a jak se zatím bavil s ní, tak prý to nevydržel...“
To musel být pěkně nadržžený, pomyslel jsem si, ale naštěstí to neřekl.
„Když se nedočkal vás, vzal za vděk kamarádkou?“
„Muži jsou zřejmě takoví.“
„Všichni snad ne.“
Usmála se ironicky.
„A vy jste jiný?“
„Rozhodně.“
„Zatím, co tady spolu mluvíme, stačil jste ocenit očima každou ženu, která vešla nebo odcházela.“
„To je automatické... chci říct, že to je z nervozity. Víte, já nepřijdu moc mezi lidi a tak je toho na mne trošku moc. A ještě k tomu tahle situace, jsem při ní tak nejistý...“
S úsměvem zavrtěla hlavou.
„Vy mi nejistý nepřipadáte. Spíš jako byste něco skrýval, ale moc se vám to nevede. Připomínáte mi tak trochu toho přítele, ten taky pořád slídl očima po každé sukni. Jenomže ten se zřejmě jenom nedíval, ale taky jednal.“
Zase se zachmuřila. Úsměv jí slušel mnohem víc. Ale ta vzpomínka byla určitá příležitost, jak od sebe odvrátit pozornost.
„Takže ta stejná kamarádka vám přinesla inzerát?“
Přikývla, ještě pořád zasmušilá.
„Ano, Veronika. Já jsem si myslela, že na ni už v životě nepromluvíme, a taky jsem se chtěla okamžitě odstěhovat. Jenomže najít jiný byt za slušnou cenu... A potom, Veronika toho hrozně litovala, pořád se mi omlouvala... Tak jsem jí časem odpustila.“
„To bylo velmi šlechetné.“
„Já nevím, mně to přišlo normální. Ona je hodná holka, jenom trochu větroplach a tyhle věci s chlapy, jak to ona nazývá, moc vážně nebere. Já jsem v tom jiná, pro mě vztah je buďto doopravdy nebo vůbec ne.“

„V tom se shodneme.“

Rekl jsem to a skoro tomu věřil. Podívala se na mě zkoumavě.

„Skutečně? Skoro bych řekla... ale to bude nejspíš tím, že mi tak připomínáte toho nevěrného přítele.“

„Podoba mylí. Když dva lidi mají stejný nos či oči...“

„Ne, vy mu nejste podobný. To spíš v způsobu řeči, v chování. Jak snadno nacházíte odpověď, jak umíte člověka přimět, aby mluvil jenom o sobě... Vaše dopisy byly jiné.“

V té chvíli bych to všechno byl raději vyklopil. Pak jsem si vzpomněl na Ivana. Tohle dotáhnu a doma mu nakopu zadek.

„To víte, dopisy,“ řekl jsem místo toho. „Když člověk má naproti sobě živou bytost, ke které instinktivně cítí důvěru, tak je to něco jiného.“

Opravdu jsem to řekl: bytost a instinktivně! Sám jsem se sobě divil, kde jsem tahle slova vzal. Viděl jsem, jak se na mě dlouze dívá, jako by se o něčem těžce rozhodovala.

„Opravdu to tak cítíte?“ zeptala se. „Máte dojem, že mi můžete věřit?“

„To rozhodně. Ještě nikdy...“

Zarazil jsem se. Málem jsem řekl, že z těch stovek ženských, co jsem poznal, mi ona připadá rozhodně nejdůvěryhodnější a hlavně jiná.

„Já nemám skoro žádnou zkušenost,“ řekl jsem za Ivana. „Ale zato hodně přemýšlím. A představuju si. Někoho jako vy...“

„Člověk má za důvěru asi splácet stejným,“ přerušila mě. „Nesmíte ale na mě spěchat.“

„Ale uvidíme se?“

Rekl jsem to dychtivě a ona se poprvé za dost dlouhou chvíli zase usmála.

„Zítra mám službu a v pátek musím něco zařizovat. Hodí se vám to v sobotu?“

Prisvědčil jsem a dal si záležet, aby v tom byla ochota a trochu zklamání, že to nebude dřív. Pak jsme se rozloučili. Doprovodit nechtěla, má prý to blízko a po cestě si ještě něco nakoupí. Podala mi ruku, zas ten krátký teplý stisk, který mě už na začátku schůzky překvapil.

* * *

Ivan se na mě vrhnul, jakmile uslyšel dveře.

„Tak co, jaké to bylo? Že je úžasná.“

„Ty Ivane, já nevím...“

Okamžik na mě zíral s pusou pootevřenou.

„Ono to nedopadlo?“

„Ale dopadlo. Máš další schůzku v sobotu.“

Úlevou se dal do smíchu.

„Já jsem to věděl, tobě žádná neodolá. Ale proč jsi tedy povídal, že nevíš?“

„Ona to není žádná husa, víš. Hned vycítila, že je něco v nepořádku.“

Zase se celý napjal.

„Ona to poznala?“

„Doslova ne. Ale měla podezření, aspoň zpočátku.“

„A pak?“

„Pak to už šlo docela hladce.“

Pokud jsem myslel, že se s touhle zprávou spokojí, byl jsem naivní. Zbytek večera dorážel, dokud jsem celou schůzku nevyličil do nejmenších podrobností – jak se tvářila, když jsem řekl to či ono, kdy se usmála, kdy zamračila. Některé chvíle si nechával říkat znovu, aby si je lépe vychutnal – jako by si představoval, jak tam s Markétou místo mne sedí on.

„Je úžasná,“ uzavřel nadšeně, když jsem mu rezolutně řekl, že je to doopravdy všechno a teď chci spát. „Že je úplně úžasná.“

„Rozhodně jiná, než většina těch, co znám. A inteligentní, až mě to překvapuje. Uvidíš sám. Koukej se v sobotu pořádně vykoupat a vzít si čisté prádlo. Je to zdravotní sestra, ta si určitě potrpí na hygienu.“

„V sobotu? Ty myslíš tuhle? To je strašně brzo, to já asi ještě nemůžu.“

„Co je to zase za pitomost, chceš to odvolat? To přece nejde, nemáš její e-mail ani telefon a dopis třeba nedojde.“

„Ne, odvolat, to ani náhodou.“

„Tak proč říkáš, že nemůžeš?“

„Budeš tam muset ještě jednou jít.“

„Ivane neblbni! Co to má za smysl? Ty ses chtěl přece seznámit, ne já.“

„Já myslím jenom záskok.“

„Záskok byl dneska.“

„Tak ještě jeden. Přece jsi mi říkal, že hned vycítila, že je něco v nepořádku. Když teďka přijdu já, tak pozná, že to nejsem já, tedy chci říct ty.“

Dal jsem mu najevo, že teď se o hloupostech bavít nehodlám. Jsem prostě unavený a chci spát. Musel jsem ale hodně zdrsnit výrazivo, než to konečně pochopil a odloudal se do své části bytu.

* * *

Příští dny jsme o téhle věci skoro nemluvili. Měli jsme celkem napilno, sehnal jsem pěkný obchod s jedním chlápkiem od Kolína, nějakým Kalouskem, který rozjížděl menší podnik a chtěl počítače všude – v kancelářích, úctárně, skladech a snad i ve výrobě. Měl představu, že celý podnik prováže jediným systémem. No prosím, na to existují softwary, ovšem poměrně drahé a taky mnohostranností dost složité. Kalousek chtěl mít systém šitý na míru, tak jednoduchý, aby jej mohly používat třeba ženy z domácnosti. Bylo to trochu velké sousto pro nás dva, hlavně ten systém, ale Ivan jen ucedil, že takovou maličkost přece dokáže. Trávili jsme dost času na cestách mezi Kolínem a Prahou. Ivan většinou mlčel a tvářil se zasněně.

„Ten systém bude asi fuška, vid’“, řekl jsem před sebe.

Tak trochu jsem se přece jenom obával. Standardní firma by na tuhle věc patrně vrhla celou skupinu, někoho na celkovou koncepci, několik dalších na detaily. Dovedl jsem si představit ty vývojové diagramy s pavoukem dílčích programů. Ivan nikdy nic takového nedělal, alespoň na papíře – systém se rodil v jeho hlavě a tam také zůstal do chvíle, kdy jej natůkal do paměti počítače.

„Ivane! Říkám, že ten systém bude asi fuška.“

„Cože? Kdepak, vždyť tohle jsme už dělali. Chce to jen trochu upravit.“

„Tak o čem dumáš?“

„Markéta“, vzdychl se zasněným úsměvem. „Jak řekla, že ten inzerát byl, jako by v něm někdo volal o pomoc a přitom naději už skoro vzdal...“

„Tohle že říkala?“

Už jsem si víceméně nepamatoval, co se na schůzce všechno povídalo. Zato Ivan opakoval věty zřejmě doslova, jako by tam v restauraci byl a teď si scény odtud ve své fantazii znovu přehrával.

„Nesmíš to brát zase tak vážně“, zabručel jsem. „Ženské toho namluví...“

„Chceš říct, že nemyslí, co říkají?“

„Spíš myslí to, co se jim právě hodí. Pokud tedy vůbec myslí.“

„To je zvláštní, ty máš každou chvíli jinou ženskou. Honíš se za nimi, co vůbec pamatuju. A přitom jako bys je vlastně neměl rád.“

Rád? Vlastně jsem nevěděl. Ženy mě vzrušovaly, aspoň některé. Hned jak jsem zpozoroval některou, která by stála za nějakou akci, začal jsem ostře vnímat signály, které každá z nich nenápadně vysílá, zda je či není k máni. Když to bylo tak napůl ano, napůl ne, to se mi líbilo – neměl jsem v lásce příliš snadná vítězství: mohl jsem pátrat po slabinách, na které je možné zaútočit, vymýšlet léčky, prostě strategii lovu.

„Ženské si hlavně nesmíš idealizovat,“ řekl jsem už pokolikáté. „Každá by tě nejradši chytla a ovládla, abys neviděl žádnou jinou, jenom ji. A když tě mají...“

„Markéta určitě taková není,“ skočil mi do řeči.

Kupodivu, Markétu jsem opravdu tak nevnímal. Snad proto, že mě ani nenapadlo, brát ji jako někoho, koho chci ulovit. Viděl jsem ji Ivanovými očima? Doslova jistě ne. Ale nechtěl jsem ji získat, možná tím mi připadala nějak jiná.

„Všechny jsou stejné,“ odsekl jsem pro pořádek.

Ale ve skutečnosti jsem si to tak úplně nemyslel.

* * *

Sobota začala dost hekticky. Celý pátek to vypadalo, že ty počítače neseženu včas. Člověk by řekl, že těch mašinek je všude spousta, ale Ivan si vymínil jisté parametry, které tak docela běžné nebyly. Mohl bych mít třeba Hewlett-Packard, ale za cenu, kterou ten podnikatel nechtěl dát. Nakonec jsem vypátral nějakou novou firmu v Brně, od níž jsem mohl mít úplně totéž málem za polovic. Rozhodl jsem se zavolat bez velké naděje, že nebudu mluvit jenom do záznamníku. Kupodivu byl na lince živý chlapík, který nejen o počítačích něco věděl, ale projevoval velkou ochotu věc zařídit. Na skladě mají sice jenom pět nebo šest kousků, ale do měsíce zbytek jistě vyrobí. Dohoda se prý dá uzavřít po internetu, ale já jsem trval na tom, že tam přijedu. Rád si oťukám lidi osobně. Není v tom sice žádná záruka, ale přece jen se potom cítím trochu jistěji.

Spokojeně jsem položil telefon a šel říct Ivanovi, že to s hardwarem je asi v suchu. Našel jsem ho v nejstrašnější fázi jeho tvůrčí nálady. Seděl či spíše ležel v křesle u počítače v pyžamu, pobryndaném asi kávou. Zřejmě se ještě nemyl, ačkoliv už bylo poledne. Vlasy měl spleené, na tváři strniště a v něm jakési stopy jídla. Bosé nohy měl na stole mezi dvěma obrazovkami, plnými změtí vzájemně překrytých oken s jakýmsi instrukcemi. Jenom jsem na to mrknul a odvrátil oči. V tom chaosu se vyznal jenom on.

„Prosím tě, jak to vypadáš,“ vyjel jsem na něho a hned zatajil dech. Ivan rozhodně nevoněl. „Takhle chceš jít na schůzku?“

Otočil ke mně hlavu a chvíli to vypadalo, že mě nepoznává.

„Na schůzku?“

„Mluvím snad česky. Je přece sobota. Markéta, snad si vzpomínáš.“

„Vždyť jsme se dohodli, že za mě zaskočíš.“

„To bylo minule. Teďka už musíš ty.“

Jeho zastřené oči zatěkaly.

„Já přece nemůžu. Začal jsem dělat na tom systému a mám tu potíž se sdílením bitů. Chtěl jsem tu použít jednu proceduru...“

„Prosím tě, nic mi nevysvětluj, já to stejně nepochopím. Systém má čas alespoň čtrnáct dní, to snadno stihneš, jak tě znám.“

„Ale já mám zrovna ideu... Podívej, tyhle řadiče...“

„Ivane! Markéta přijde k Beránkovi v šest. Musíš se vykoupat a umýt vlasy, rozhodně se oholit a najít čistou košili, pokud ti tenhle pojem něco říká. Oblek ti půjčím, jestli chceš. Ženské se dívají na oblečení, tak snad i Markéta uvěří, že ty a já jsme jedna osoba.“

Ivan se na mne chvíli díval nechápavě, pak se najednou probudil. Tváří mu zakmital úzkostný výraz, potom se začal oběma rukama škrábat ve vlasech.

„Ale já tam přece nemůžu,“ řekl zoufale. „Markéta pozná, že to nejsi ty.“
„Tak jí to vysvětlíš.“
„Ona se našťve...“
„Kdepak, nenašťve. Ona je chápavá a soucitná, vždyť víš, jak vykládala o těch staroušcích. Prostě jí řekneš, že ses prvně bál...“
„Já se bojím dneska taky.“
„A čeho, prosím tě? Vždyť je to jenom ženská.“
„Právě. Vždyť víš, že to s ženskými neumím.“
„Někdy s tím přece musíš začít. A vůbec, jaké umění! Stačí se chovat přirozeně.“
„To já právě neumím, když je u toho ženská. Určitě zase něco blbě řeknu nebo provedu a všechno se zas zhatí. Musíš tam ještě jednou jít a upevnit to, co jsi načal minule.“
Chvíli jsem na něho jen zíral, pak jsem se rozzlobil.
„Jaképak upevňování! Už mám těch pitomostí dost. Máš na přípravu čtyři hodiny. To můžeš stačit dokonce i ty.“
Rychle jsem přešel do své půle bytu. Měl jsem pořádný vztek. Taková ženská, tu si Ivan vůbec nezaslouží – a on se vymlouvá, jako by schůzka s ní byla nějaká dřina. No dobře, když tam nepůjde, tak tahle věc s Markétou skončí. Mne už to prostě nezajímá. Dál se o něho starat nebudu, ať si fňuká, jak je pořád sám.

* * *

Celé odpoledne jsem snažil, abych nevnímal, co se tam v druhé půli bytu děje. Bylo to celkem snadné – nedělo se zřejmě nic. Snažil jsem se nějak zabavit, ale televize byla jako vždycky nemožná, poslouchat džez mě dneska nebavilo. Vzal jsem si detektivku, kterou jsem si pár dní předtím koupil, ale nedokázal jsem se soustředit. Přistihl jsem se několikrát, jak jen koukám do knihy a přitom naslouchám, jestli se ozvou zvuky sprchy nebo jiné příznaky, že se Ivan už chystá.

Pak, abych se přece jen nějak zaměstnal, jsem si rozložil účetnictví. To odkládám vždycky co nejdéle, protože je to činnost nudná a navíc málo potěšitelná: ať jsem se snažil sebevíc (a musím přiznat, že to zase tolik nebylo), drželi jsme se jen tak těsně nad vodou. Tenhle poslední obchod by nás mohl trochu zahojit – pokud se ovšem něco nezhatí. Stát se může spousta věcí: ta firma v Brně může náhle zkrachovat nebo se ukáže, že vyrábí nějaký šunt, který se začne hroutit po pár týdnech provozu; nebo ten podnikatel – divné jméno, Kalousek, nikdy předtím jsem o něm neslyšel – není dost solventní; nebo Ivan, i když až dosud nikdy neselhal, najednou z nějakého rozmaru udělá systém ne snad špatně, ale tak, že s ním bude umět zacházet jenom on. Zdvihl jsem hlavu. Ivan! Nic se z jeho části bytu neozývalo, jako by náhle zemřel nebo aspoň spal.

Chvíli jsem bojoval sám se sebou. Potom jsem vyskočil a běžel k němu. Našel jsem ho v úplně stejné pozici jako před třemi hodinami – nohy na stole, klávesnici v klíně. Jenom na obrazovkách bloudily barevné křivky spořiče. Chvíli jsem zíral na ty ladné ornamenty, jak se líně protahují a zas smršťují, pak jsem zacloumal Ivanovým ramenem. Zřejmě opravdu spal, protože sebou trhnul a chvíli koukal nechápavě před sebe.

„Takže na schůzku nepůjdeš, jak vidím,“ řekl jsem.
„Vždyť jsi mi slíbil, že tam půjdeš za mne.“
„Nelži, nic jsem ti neslíbil.“
„Ale já si pamatuju...“
„Už bylo dost těch blbostí. Když nepůjdeš, tak holt je konec s Markétou.“
„To mi nemůžeš udělat!“ zanaříkal.
„Tobě? A co ona, to tě nenapadlo? Jakpak se asi bude cítit, když tam bude sama sedět a nikdo prostě nepřijde?“

„Nebude sama, když tam půjdeš,“ řekl vychytrale.

„Já nikam nejdu, už jsem ti to říkal nejmíň stokrát.“

Vztekle jsem odešel do svého pokoje a pokusil se vrátit k účetnictví. Jenomže nějak jsem se nedokázal soustředit. Vracela se mi představa, jak Markéta čeká tam U Beránka, rozpačitá z dorážení číšníků, postupně stále více rozzlobená, otrávená, zklamaná... Až jsem se tomu trochu divil. Stále jsem přece získával nějaké nové ženské, to taky znamenalo, že jsem jiné opouštěl. Nebyl jsem vždycky příliš úzkostlivý, co ty odložené přitom prožívají. To prostě patřilo k té hře – měla svá rizika a věděl jsem, že když se neodpoutám včas, budu to nejspíš já, kdo bude brzo odložen. Jenomže s Markétou to bylo něco jiného. Tu jsem přece nechtěl ulovit, jenom jsem zastupoval Ivana a jednal v jeho zájmu. Podle toho taky vypadal náš rozhovor – byl skoro zcela zbavený těch náznaků a kliček, které patří k obvyklé sexuální hře. Byl mnohem poctivější, než všechny ty rozhovory, které jsem po léta vedl. No ano, vydával jsem se za jinou osobu, ale jinak... Ne, Markétě jsem to nemohl udělat, že bych na schůzku prostě nepřišel – vždyť jsem to slíbil.

Najednou jsem se rozhodl. Rychle jsem se znovu osprchoval, pro jistotu také znovu oholil a hodil na sebe ten oblek, který jsem měl minule. Pak jsem se stavěl u Ivana.

„Tak já tam přece jenom jdu, když ty se chováš jako srab. Jenomže nehodlám už pokračovat v téhle komedii. Prostě jí řeknu, že já nejsem ty.“

„To mi nemůžeš udělat! To by byl konec,“ vyjekl Ivan.

„Ty pořád kňouráš, ale sám se nemáš k ničemu.“

„Jenom ještě tentokrát,“ zaprosil. „Příště tam doopravdy půjdu sám.“

„Ty tvoje sliby!“

Zabouchl jsem dveře za sebou a běžel po schodech. Měl jsem co dělat, abych k Beránkovi přišel včas.

* * *

Asi jsem si to špatně spočítal, byl jsem tam před šestou a tedy čekal – poprvé po několika letech. Markéta přišla dokonce s nevelkým zpožděním, celá udýchaná a zardělá. Překotně se omlouvala, já zavtipkoval, že přesnost je zdvořilost králů, ale ne královen. Pohlédla na mne pozorně a potom zavrtěla hlavou.

„Chcete asi říct, že ženy přicházejí vždycky pozdě. Já to ale nedělám, tohle je výjimka.“

Usmál jsem se, jako že o tomhle už mluvit nemusíme, ale ona to pochopila jinak.

„Měla jsem doopravdy důvod, vězte mi. U nás v domě bydlí jedna stará paní, jmenuje se Váchalová. Taková milá stařenka, čist'ounká a upravená, vždycky taky usměvavá, ta by se vám jistě líbila.“

Tím jsem si nebyl jistý, ale snažil jsem se dát najevo zájem.

„A vy jí nejspíš trochu pomáháte,“ řekl jsem.

„Většinou ne. Ona je sice jako z papíru, silnější vítr by ji asi odfouknul, ale sama si uklízí a nakupuje. Jenom paměť jí už zrovna neslouží. Dneska za sebou zabouchla a zapomněla doma klíče. Umíte si představit tu situaci?“

Poslouchal jsem zamotaný příběh o náhradních klíčích, které paní Váchalová měla u sestry, za níž se jelo do Nuslí, ale nebyla doma, takže bylo nutné po ní pátrat... Rychle jsem ztrácel pozornost a jen se na Markétu díval. Měla milou, příjemně živou tvář, na prahu čtyřicítky lehce poznamenanou sem tam nějakou sotva zratelnou vráskou, ale přesto jaksi mladistvou. V šedomodrých očích měla zvláštní světlo. Tak se mi to alespoň zdálo, možná to byly jenom odrazy těch světel na stěnách...

„Vy mě neposloucháte,“ řekla nespokojeně. „Asi vás ten příběh nudí.“

„Ale ne, naopak. Jenom vás obdivuji, jak se obětavě vrháte, abyste pomohla...“

„A co jsem měla dělat? Ta paní Váchalová byla na schodech, úplně zmatená. Nemá chudinka nikoho, jenom tu sestru v Nuslích.“

„Copak nemá žádné děti?“

„Ona se nikdy nevdala. Měla prý kdysi mládence, kterého milovala, ale ten nešťastně padl za Pražského povstání. Nikoho jiného už nechtěla. Co tomu říkáte?“

Hleděl jsem na ni chvíli beze slova. Připadalo mi to obludné.

„Taková věrnost,“ řekl jsem chabě.

„Že? Přes šedesát let... Dříve lidi takoví byli, aspoň někteří. Nám už to přijde skoro nepřirozené. A tak zas upadáme do té druhé krajnosti.“

Pohlédla na mne zkoumavě. Trochu jsem poposedl.

„To ale jistě o vás neplatí,“ řekl jsem rychle.

„O mně? No, já bych řekla, že skutečně ne. Ale fakt je, že jsem neměla moc příležitostí to prokázat.“

„Copak ten přítel, který vás tak... podle zradil, byl ve vašem životě jediný?“

Málem bych dodal, že se mi to nechce věřit u tak hezké ženy, včas jsem se ale zarazil.

„Ne, úplně jediný ne. Ale předtím...“

Na chvíli se odmlčela. Už jsem chtěl říct, že to nemusí povídat, když zase promluvila.

„Víte, předtím jsem byla ještě nezralá. Hned po škole jsem pracovala jako sestra v nemocnici a zakoukala se do jednoho mladého doktora. Byl to takový krasavec, prý taky schopný lékař s velkou budoucností. Všechny sestry po něm šlely...“

Pocítil jsem bodnutí jakési samovolné žárlivosti. Představoval jsem si toho hezouna, jak při nočních službách láká na svůj pokoj sestřičky. Nějak mi vadilo, že právě Markéta, tehdy úplně mladička a nevinná, měla být mezi nimi.

„A vy jste s tímhle krasavcem...“ začal jsem trochu podrážděně.

„Ale ne,“ zasmála se. „To byly jenom fantazie. On si mě vlastně ani nevšiml.“

„Sestry si asi vždycky představují, že uloví nějakého doktora.“

„Uloví, to je výraz.“

„Tak zle jsem to zas nemyslel.“

„To doufám. Víte, lidi si leccos představují, ale sestry jsou prostě lidi jako každý jiný. Mají docela různé představy a sny, některé mají ideály... Ale já mluvím zase jenom o sobě a přitom vlastně o vás nevím skoro nic. Co vy, co vaše zkušenosti?“

„Já vlastně nemám žádnou zkušenost.“

Nějakou chvíli na mne hleděla s jakousi nedůvěrou.

„Opravdu ne?“

Neměl jsem dobrý pocit. Používat polopravdy, třeba výmysly a nejrůznější lsti, to bylo v pořádku, pokud byl člověk na lovu. Člověk konečně mohl předpokládat, že si druhá strana s pravdou taky hlavu neláme. Jenomže v tomhle případě...

„Já jsem skutečně nezažil nějaký opravdový vztah,“ řekl jsem rychle.

Náhle mě napadlo, že teď vlastně ani nelžu. No jistě, měl jsem pěknou řádku avantýr, některé delší, jiné kratší. Vzrušovaly, pokud trvaly. Když skončily, zbyla po nich jen slabá vzpomínka – někdy příjemná, někdy poněkud trapná.

„A to vám bude brzo čtyřicet,“ zavrtěla hlavou. „Nikdy vám to nechybělo?“

Začal jsem vykládat, jak jsem snil o nějaké ženě, která by mě doopravdy milovala. Nemusela by být nějak zvláště krásná nebo jinak výjimečná, jen kdyby byla schopna stálého a hlubokého vztahu... Mluvil jsem samozřejmě za Ivana, ale jak jsem se tak do té řeči vžil, měl jsem najednou pocit, že to mluvím o sobě. Ta věčná touha po něčem, co by mě doopravdy zaujalo, spoutalo tu mou těkavost a nějak naplnilo prázdnotu mých dobrodružství, tu jsem snad někde v hloubi doopravdy cítil – nebo ne? Byl jsem z toho tak zmatený, že jsem přestal uprostřed věty.

Hleděla na mne celou dobu mojí promluvy, ve tváři výraz sympatie, skoro soucitu. Když jsem přestal, jako by se probudila.

„Vy jste to nedořekl, ale já vám asi rozumím... Jenomže fantazie nenahradí život.“

„Proto jsem taky tady,“ řekl jsem a v náhlém popudu položil ruku na její.

Lehce sebou trhla, potom ruku opatrně vyprostila.

„Nesmíte spěchat,“ řekla se sklopeným zrakem. „Pokud to mezi námi má za něco stát, musí to vznikat pomalu a upřímně.“

„Ale já přece nejsem neupřímný.“

Zase se na mne malou chvilku dívala, pak přikývla.

„Já vám to věřím... Tedy věřím tomu, že nechcete lhát. Ale já mám pořád pocit nějakého rozporu, jako byste byl takový, jak říkáte, a současně úplně jiný. Je to asi ve mně, tahle nedůvěra. Trošku se za ni stydím, ale zatím ji neumím překonat. Pokud to ještě chvíli se mnou vydržíte, snad vám můžu slíbit, že se to postupně změní.“

Rozloučili jsme se zanedlouho poté. Zase odmítla doprovod, jako by večerní ulice nabízela větší intimitu, než zákoutí v restauraci. Chvíli jsem ještě zůstal sedět po jejím odchodu. Když ke mně číšník přišel s překvapeným dotazem, zda si ještě něco přeji, pomalu jsem vstal.

* * *

Když jsem přišel domů, cíhal na mne Ivan. Hned mě zahrnul spoustou otázek.

„Především, aby bylo jasno,“ utál jsem ho v půli věty. „Tohle bylo naposled. Já prostě dál už tuhle komedii za tebe hrát nebudu.“

„Ale proč? Vždyť říkáš, že je příjemná a taky hezká.“

„Protože je to nějak sprosté, vodit ji tak za nos.“

„Vždyť jsi mi vždycky vykládal, že když jde o ženské, je všechno dovoleno.“

„To byly plotky, kde jde o zábavu a pak trošku rozkoše. Tohle je přece něco jiného, copak to nechápeš? Ta Markéta to myslí vážně. Nepoužívá žádné finty, je upřímná a poctivá. Nejde jí o nějaké dobrodružství, ale o skutečný vztah.“

„No právě, to jsme přece chtěli,“ řekl se zasněným úsměvem.

„Já ne. To jsi chtěl ty.“

Na chvíli jsem se zarazil, něco se ve mně trochu vzpříčilo té výhradě, ale hned jsem to zas potlačil.

„Chtěl jsi to a tedy pro to musíš něco dělat. Copak to doopravdy nechápeš? Když si ta Markéta postupně na mne zvykne, bude pak pořád nemožnější, aby ses najednou objevil.“

S překvapením jsem si uvědomil, že jak mluvím, vlastně připouštím, že bych se s Markétou přece jen scházel dál.

„Prostě já končím,“ řekl jsem. „Příště tam půjdeš ty nebo to celé zabalíme.“

„No dobře, tak mi pověz, jak to bylo dneska.“

Zase mě otravoval dotazy a postupně mě přiměl k tomu, že jsem mu celou schůzku dopodrobna vykládal. Poslouchal mě, přeptával se, vychutnával různé obraty. Z pohybů jeho rtů se zdálo, že si věty opakuje, snad se je učí nazpaměť. Jak ze mne tahal detaily a lačně je do sebe nasával, měl jsem na chvíli divný pocit, jako by tam U Beránka skutečně byl on, ne já. Konečně, hrál jsem jeho, nebo ne? Byla to nesmyslná, hloupá situace a bylo jasné, že je nezbytné s ní skončit. Řekl jsem to Ivanovi znovu, pěkně zostrá. Ten jen zasněně pokýval a konečně šel do své části bytu.

Když jsem ten večer uléhal, kmitla se mi před očima Markétina tvář. Na chvíli jsme z ní měl nezvykle teplý pocit. Je vlastně škoda, že ji víckrát neuvidím. Bude mi chybět, ale co s tím nadělám.

Tu noc jsem se neklidně převaloval. Měl jsem podivný sen, který vždy pokračoval, když jsem zase usnul. Bůhvíproč jsem v něm měl nějakou masku na tváři a někdo se mi ji pokoušel sundat. Byla to povědomá, velmi milá osoba a její pokusy byly příjemně hravé. Vždy znovu jsem jí unikal a přesvědčoval ji ze vzdálenosti několika kroků, že to, co vidí, je skutečná tvář. Pak jsem najednou přistoupil až k ní a chystal se ji políbit. Vzala mou tvář do štíhlých, chladných dlaní, ale místo, aby mi nabídla rty, uchopila okraj masky, prudkým pohybem ji strhla a náhle strašně vykřikla. Z jejího výrazu jsem pochopil, že pod maskou jsem neměl žádnou tvář. V té chvíli jsem se probudil.

* * *

Markéta řekla, že má příště čas až ve čtvrtek. Já jsem se mlčky podvolil. Snad jsem ji trochu překvapil, že jsem se nezmohl aspoň na malý protest. Ale právě v té chvíli jsem si umínil, že musím rozhodně ukončit tuhle komedii – právě proto, že bych ji rád co nejdříve zase viděl. Příště prostě už půjde Ivan. Budou čtyři dny na to, abych ho důkladně připravil.

Neděle se tak nějak provlekla a další dny jsme měli spoustu práce. Ivan měl prý jakési potíže s tím systémem. Ani jsem se nepokoušel pochopit, co mi to říká. Rád se bavil o programech, dokázal o nich mluvit celé hodiny. Snad to ani nedělal schválně, ale vždycky zapomněl říct něco podstatného, čeho by se člověk chytil. Sedět a jenom kývat, to mě nebavilo. Tiše jsem vstal, zatím co ještě mluvil, mírně skelné oči upřené na obrazovku počítače. Ze zkušenosti jsem už věděl, že ty problémy nakonec vždycky nějak vyřeší.

Já jsem vyrazil do Brna. Na dálnici byl hustý provoz jako vždy, souvislá šňůra kamionů v pravém pruhu, dost velká řádka šilenců v tom levém, kterým i stotřícítka byla málo a kteří kličkovali sem a tam, aby se do Brna dostali o pár minut dřív. Raději jsem jim uhýbal. Měl jsem daleko příjemnější a hlavně méně nebezpečné způsoby, jak uplatnit své hormony.

Complex byla dost malá firma, rozhodně menší, než by člověk soudil podle jejich reklamy na internetu. Sídlila v Pisárkách, v nevysoké podlouhlé budově, kde zřejmě měli všechno – kanceláře, výrobu i sklad. Chlapík, k němuž mě pustila docela hezká sekretářka, byl mladý, řekl bych tak pětadvacet, ostříhaný zcela nakrátko a přitom zarostlý tmavým strništěm všude jinde tak, že měl hlavu jak kokosový ořech. Trochu mě to zarazilo. Dá se člověku s takovýmhle porostem věřit v nějaké vážné věci? Připadal mi ale jinak normální, docela inteligentní a vstřícný. O mém zájmu byl informován a řekl shodně s tím, co už jsem slyšel, že počítačů toho typu mají šest, zbytek mohou vyrobit do měsíce. Mohu některý vidět? Zajisté, i když na bedně toho mnoho vidět není... Šel jsem s ním do skladu a po cestě zvědavě nahlédl do výroby. Bylo tam nejvýš deset lidí, všichni se tiše vrtali v rozestavených počítačích. Pochopil jsem, že je tady jenom montují ze součástek, které zřejmě kupují jinde. Patrně začínají a snaží se proniknout svou pružností a nízkou cenou. To by mi bylo celkem blízké, ale zkušenost mi říkala, abych byl opatrný.

„Koupím zatím jen jeden,“ řekl jsem, když mi ukázal těch šest beden, vyrovnaných na polici. „Trošku ho vyzkouším a když to bude v pořádku, pošlu nebo přijedu pro ty další.“

„Co chcete zkoušet?“ podivil se. „Počítač má parametry, které žádáte. Rychlost, operační paměť, harddisk, prostě všechno. Záruka dva roky, jako všude.“

„Mám jisté špatné zkušenosti, tak se nezlobte.“

Pokývnul hlavou, ale vypadal tak trošku našťavaně.

„Jak to provedeme s placením?“ zeptal jsem se.

„My prodáváme jenom za hotové. Bankovní převod předem nebo přímo peníze.“

„Má to být patnáct počítačů!“

Udělal gesto rukou.

„My taky máme jisté špatné zkušenosti.“

Dvacet tisíc jsem s sebou neměl, musel jsem tedy do banky. Zácpy v Brně nejsou jako v Praze, ale stejně jsem s tím strávil hodinu. Když jsem konečně vyjel zase na dálnici s počítačem na sedadle, bylo už odpoledne. Bylo příjemné počasí, jaké se někdy vyvede na konci září. Tedy jsem nespěchal, jel způsobně kolem sto deseti a rozhlížel se po kraji. Pole už byla sklizená, na mnoha místech zlatá strniště prolomila hnědá oraniště, která se střídala se zelenými loukami a lesíky, ve kterých listnaté stromy už začínaly žloutnout. Začal jsem myslet na Markétu. Potom jsem zase přestal, nemělo to žádnou cenu. Buď ve čtvrtek Ivana na tu schůzku dokopu a pak to dopadne buď tak anebo jinak, nebo tam zas nepůjde a tím to prostě skončí. O čem by se tu mělo přemýšlet?

Na Vysočině bylo zdržení, jelo se skoro krokem kolem pozůstatků havárie. Při pohledu na žmolky divoce zkrouceného plechu, které zůstaly ze tří aut, mi bylo trochu úzko. Co se tu asi stalo, vběhlo na silnici zvíře, nebo někdo dostal smyk či usnul za volantem? Člověk se obvykle příčinu nedozvěděl, viděl jenom vraky, které nepochybně znamenaly smrt nebo alespoň hrozná zranění těch, kteří tu nedávno jeli stejně bezstarostně jako já.

Když jsem se zase rozjel, pobízen rozčileným troubením řidičů za mnou, náhle mě nějak napadlo, že bych chtěl ještě zažít něco pěkného, než třeba skončím taky tak. Pak jsem se té myšlence podivil. Co je to za nápad, copak jsem dosud nežil tak, jak se mi líbilo? No ovšem, nebyla to vždycky jenom zábava a taky moje dobrodružství přinášela spíš jen drobné radosti, asi jako když člověk mlsá levné cukroví. Žádná opravdu velká vášeň, natož láska, že. Ale taky žádné velké zklamání a hlavně žádné zotročení! Já přece potřebuju svobodu a nezávislost, nechci být závislý na něčích rozmarech a náladách, s kterými ženské začnou hned, jakmile cítí, že nad vámi mají moc. Nechat se spoutat, to nebylo pro mne.

Bůhvíproč jsem zase pomyslel na Markétu. No dobře, byla třeba jiná. Mne se to však netýkalo. Bezděčně jsem trochu přidal plyn.

* * *

Příští dny nějak proběhly, ani si na detaily příliš nevzpomínám. Počítač, jak se dalo čekat, bezvadně fungoval. Byla tu ale potíž s placením těch dalších. Kalousek prohlásil, že zaplatí až fungující síť všech patnácti, měl asi taky špatné zkušenosti. Potřebných tři sta tisíc jsem sice ovšem měl, ale ve fondech, z kterých se nedaly vybrat bez ztráty. Po delším počítání jsem se rozhodl vzít půjčku u banky, takže to znamenalo průzkum, kde jsou lepší podmínky. Prostě takové drobné starosti, které se běžně vyskytují, když člověk podniká při zemi. Ivan zápolil s další verzí systému, protože předešlá, byť funkční, se mu nějak nelíbila. Tak přišel čtvrtek, skoro nečekaně. Když jsem se ráno nasnídal, zašel jsem za Ivanem. Byl – div se světe – zase u svých počítačů, dosud nemytý a ještě napůl spící.

Otočil jsem jím tak, aby neviděl obrazovky.

„Řeknu to jenom jednou teď a pak už to nebudu připomínat. Máš dneska schůzku s Markétou. V šest, zase U Beránka.“

„Já vím,“ řekl dost nešťastně.

„U tebe člověk nikdy neví. Musíš se umýt, slušně obléct, přijít včas. Pokud to neuděláš, je s Markétou konec. Já už za tebe vystupovat nebudu.“

„Myslel jsem ještě tentokrát...“

„Ivane, neštví mě. Copak jsme malí kluci?“

„Tak dobře. Co si mám vzít na sebe?“

„Co se tak blbě ptáš? No samozřejmě košili a kravatu a oblek, můžeš si půjčit ten můj, i když... Musíš se připravit na to, že stejně pozná, že to nejsi ty, chci říct... no prostě, že jsi někdo jiný.“

„To asi nezvládnou,“ řekl vyděšeně.

„Hlouposti. Když k tomu dojde, tak si něco vymysli.“

„A co?“

„Proboha, cokoliv! Třeba, že jsi byl nemocný a nechtěl jsi přijít o tuhle příležitost, tak jsi za sebe poslal mě. Nebo... nejlepší nejspíš bude, když jí prostě řekneš pravdu. Ona to pochopí. A když nepochopí, tak to není ženská pro tebe.“

Otočil jsem se a šel zas k sobě. Už ve dveřích mě slabě zavolal.

„No co ještě?“

„Nemůžeš tam jít přece jen ještě jednou? Jenom tentokrát.“

„Už jsem ti říkal, že s tím končím. Markétu za nos dál už vodit nebudu.“

„Když já se dneska cítím nějak divně.“

„Nic ti není, to je jenom strach. Nechápu před čím, vždyť jde jenom o schůzku. Dej si pořádnou sprchu a pak snídani. Uvidíš, že se budeš cítit líp.“

Rychle jsem odešel a věnoval se všelijakým drobným úkolům. Po jisté chvíli jsem s určitým překvapením slyšel, že Ivan šel přece jenom do koupelny. Mysl se nezvykle důkladně, dokonce zřejmě došlo i na jeho vlasy. Když se objevil zhruba za hodinu, měl na sobě čistou košili a kravatu.

„Karle, prosím tě, půjčíš mi ten oblek?“

„Jistě, ale co blázníš, prosím tě? Vždyť je teprve dopoledne a schůzka je až v šest.“

„Musím si na ten oblek zvyknout.“

„To znamená ho pobryndat a zválet. Že já jsem ti to vůbec nabízel.“

Přesto jsem šel pro oblek do skříně. Vždycky jsem dbal na pěkné oblečení, ale nijak na něm zase nelpěl. Když Ivan šaty zničí, aspoň bude důvod pořídit si jiné.

Když Ivan odešel, probíral jsem se ještě chvíli účetnictvím. Ale nějak jsem měl problém soustředit se. Co chvíli jsem se přistihl, že hledím do prázdna a myslím na to, že dnes za Markétou půjde Ivan. No ovšem, půjde, to jsem přece chtěl. Tak o čem přemýšlet? Jistě, je možnost, že to nedopadne. Markéta pozná, že to nejsem já, není přece padlá na hlavu. Jsme si snad podobní, ale nejsme dvojčata. Takže by bylo nejlepší, kdyby jí to řekl rovnou. Jenomže jak ho znám, začne určitě koktat nebo vykládat tím monotónním hlasem, který není k zastavení... Proč mi na tom tak hrozně záleží? Když to zblbne, tak holt Markétu nezíská. Bude to zase jako dřív, Ivan si bude zase smutně fantazírovat a já... Náhle mi přišlo trochu líto, že Markétu už nevidím. Byla přece jenom jiná, než všechny ty holky, co jsem znal.

Žili jsme s Ivanem dost nezávisle, i když jsme práci měli společnou. Já patřím k těm, kdo musí mít alespoň třikrát denně pravidelné jídlo, zatím co Ivanovy stravovací návyky jsem nikdy nepochopil. Po mnoha pokusech jsem to nakonec vzdal a od té doby jsme si každý žili po svém. Proč mě ten den najednou napadlo porušit tenhle moudrý zvyk, to nevím. Prostě jsem vstal a šel do jeho části bytu, abych ho vzal někam na oběd.

Seděl jako vždy u počítače, jen místo obvyklého pyžama či tepláku měl na sobě můj oblek. Když se pominula jeho poloha, s níž napůl seděl, napůl ležel ve svém křesle, vypadal celkem přijatelně.

„Co, kdybychom si zašli někam na oběd?“ navrhnul jsem.

„Já nemám hlad,“ hlesl a vytůkal něco na klávesnici.

„Přece bys měl alespoň trochu něco sníst, do večera je dost dlouho.“

„Říkám, že nemám hlad.“

Ani přitom neotočil hlavou.

„Jak chceš... Ty Ivane, něco mě napadlo. Nejlepší bude, když půjdeme oba.“

Napadlo mě to právě v této chvíli a sám jsem se tomu podívil. Ivan se přece jenom otočil a chvíli na mě zíral.

„Oba? Jak to myslíš, oba.“

„No jak. Nedělej zase pitomce. Markéta přece pozná, že ty nejsi já. Poznala by to každá nána a to ona není ani náhodou. Tak prostě půjdu s tebou, představím tě jako toho skutečného Ivana a vysvětlím, proč jsem za tebe dvakrát zaskočil.“

„Ona se našťve.“

„Ne, když si to vymyslím šikovně. A pokud, pak to padne na mou hlavu, protože jsem to byl já, který ji vodil za nos.“

Hleděl nějakou chvíli do země, potom zavrtěl hlavou.

„To prostě nejde,“ řekl tiše.

„A proč ne?“

„Protože když nás uvidí tak vedle sebe, nebudu mít žádnou šanci.“

Chvíli jsem se pokoušel ho přesvědčit, že je to hloupost. Nevypadá o nic hůř, než já, spíš naopak, pokud je umytý a učesaný. Ale věděl jsem, že nemá cenu naléhat. Ivan je jako mezek, když si něco usmyslí. Tak jsem nakonec mávnul rukou a vydal se na oběd.

* * *

Náš byt má ještě jednu zvláštnost – tři schůdky ve dveřích, které propojují obě části. Schůdky se opakují také na chodbě. Prostě část, ve které bydlím, je bůhvíproč položena trochu níž. Nevím, jak tohle vlastně vzniklo, jestli chybou ve stavebních plánech nebo rozmarem. Dům je dost starý, jistě víc, než stovku let, snad se v té době takhle stavělo. Nikdy jsem o tom nepřemýšlel poté, co jsem kdysi přijal Ivanovo pozvání – prostě jsem si zvykl po paměti stoupat dolů nebo nahoru, když jsem chodil sem a tam. Ivan určitě neměl nadání pro takové automatismy, ostatně ani cvik: byl jsem to skoro vždycky já, kdo chodil k němu, a ne naopak. Co se ale ten čtvrtek stalo, nebylo jistě jenom tím. Ivan byl zřejmě ještě o něco víc praštěný, než obvykle, jak očekával schůzku s Markétou.

Zdržel jsem se cestou z oběda, měl jsem jednání v bance a pak jsem ještě navštívil jednoho nadějného klienta. Přišel jsem tedy někdy kolem třetí. Slyšel jsem s překvapením, že v koupelně teče voda. Když uvážím obvyklou Ivanovu nedůvěru k těmto prostorám, bylo to přinejmenším podivné. Na dotaz, co tam dělá, odpověděl tlumeně, že se prý ještě jednou holí. Vzápětí se ozval z koupelny zděšený výkřik a nato se Ivan vyřítit ze dveří.

„Já jsem se říznul,“ křičel vyděšeně. „A hrozně mi to krvácí!“

Moderní žiletkou se dokáže říznout snad jen Ivan. Než jsem na něho stačil zavolat, že jistě nevykrvácí, přiřítit se ke dveřím do mého bytu a – v rozrušení zřejmě zapomněl na ty proklaté schůdky: nějak zakopl a žuchnul tvrdě na podlahu. Hned nato hrozně zasténal.

„Karle, já jsem si něco udělal,“ řekl slabě, s tváří staženou bolestí.

„Ukaž, to určitě nic není.“

Řekl jsem to bez přesvědčení: ležel přede mnou úplně bezmocně, jednu nohu divně pokroucenou pod sebou. Když jsem ho převrátil, byl skoro bílý ve tváři, na čele kapky potu.

„To bude podvrtnutý kotník.“

„Ba ne... Ježíši, nesahej mi na to. Vždyť to strašně bolí!“

Ivan je poděs v mnoha ohledech a paniku nad nevelkými potížemi jsem už u něj zažil. Ale tohle bylo něco jiného. Po chvilce váhání jsem se pokusil volat záchranku. Samozřejmě, všechny vozy měli v terénu a kromě toho zasahují jenom v ohrožení života. Zlomená noha? Snad má ještě jednu a někoho, kdo ho dokáže podpírat. Brzo jsem pochopil, že hádat se nemá veliký smysl. Tak jsem ten hovor přerušil a začal zdvíhat Ivana.

Cesta do nemocnice byla horor. Málem jsme spadli se schodů, pak byla potíž dostat napůl omdlelého pacienta do auta, načež nastaly známé lahůdky s tou nekonečnou zácpou v pražských ulicích. Nakonec jsme málem krokem dorazili do nemocnice, já našel chirurgii, ale nikoho, kdo byl ochoten či schopen Ivana dopravit do čekárny. Po delším marném hledání jsem popadl dost zbědované křeslo na kolečkách, k němuž se snad nikdo nehlásil, a Ivana jsem na něm přivezl. Po delším čekání jsme dorazili až do ordinace.

„Má to dost oteklé,“ řekl lékař vyčítavě. „Budu muset tu nohavici rozstříhnout.“

Pasivně jsem přihlížel, jak ničí oblek, který jsem už stejně vlastně odepsal.

Rentgen, na nějž Ivana laskavě už sami odvezli, ukázal dvojí zlomeninu lýtky a ještě naštipnutý kotník. Jak se to všechno mohlo stát při jednoduchém pádu, to jsem nechápal. Potom jsme dorazili do místnosti, celé bílé od sádry.

„Sádra?“ divil jsem se. „Myslel jsem, že máte modernější postupy.“

„Tohle je komplikované,“ pokrčil doktor rameny. „Nic lepšího, než sádra není. Buďte rádi, že se nemusí operovat.“

Jenom jsem přihlížel, jak dále ničí nohavici obleku a omotává Ivanovu nohu bílým obvazem. Pak jsem se dozvěděl, že máme nárok na berle, lékař je ale může jenom předeepsat. Vyzvednout je musíme v protetice. Jenom jsem povzdychnul: další zápas se zácpou v ulicích a potom marné hledání, kde zaparkovat...

Někdy v době, když jsme se nějak spolu vyškrábali po schodech, jsem si vzpomněl na tu schůzku s Markétou. Tak Ivan zase uniknul. Budu muset jít přece jenom já. No, alespoň ji ještě jednou uvidím.

* * *

Jak se dalo v takové situaci očekávat, přišel jsem o pěknou chvíli pozdě. Markéta ke mně zdvihla vážné oči.

„Vidím, že nepatříte mezi krále, aspoň co do zdvořilosti.“

„Jako král se určitě necítím, zvláště ne dneska. Měl jsem nehodu. Vlastně ne já, ale mě to taky pěkně vzalo.“

Stručně jsem vyličil, co se to odpoledne dělo. Poslouchala mě s vážnou pozorností.

„Takže vy máte bratrance a jmenuje se Ivan, jako vy?“

Otevřel jsem ústa, abych vysvětlil, jak se to s námi má, a konečně ukončil tuhle šarádu. Ale mluvila hned dál.

„A bydlíte spolu, jako já a Veronika? To jste nikdy neřekl. Vlastně nic o vás nevím.“

„Já jsem se chystal...“

„No dobře, to mi všechno časem řeknete. Napřed mi ale vysvětlete, jak to, že jsou v bytě schůdky. To zní dost zvláště, skoro romanticky.“

Řekl jsem jí, co jsem o domu věděl, což nebylo moc. Stejně mě přerušila, byla zřejmě nějak nervózní.

„A ten váš bratranec, ten taky Ivan, on je takové nemehlo?“

„No, je trošku zvláštní, aspoň v něčem. Ale má své dobré stránky. Třeba když jde o to, napsat dobrý program...“

„Cože, tak on je taky programátor?“

„Ano, on dělá hlavně systémy. Zatím co já...“

Nedovedu vysvětlit, proč jsem zas zaváhal.

„Jsou zřejmě různé druhy programů,“ pokývala hlavou. „Raději mi nic nevysvětľujte, už jsem o tom něco četla a pochopila jenom to, že tyhle věci zřejmě nikdy nepochopím. Kromě toho, musím vám něco říct, chystám se k tomu celou dobu, co tu na vás čekám.“

Zatvářila se velmi vážně. Sklopila napřed oči, ale pak je na mě upřela.

„Víte, já nenávidím předstírání, natož podvody...“

Zabušilo mi srdce a málem jsem se trošku příkrčil.

„A přitom jsem se toho sama dopustila. Tedy ne doopravdy, ale málem. Víte, já jsem nelhala o tom ústavu, opravdu jsem tam ještě dělala, když jsme se seznámili. A taky jsem nic nehrála, když jsem vám říkala, jak cítím s těmi staroušky. Jenom jsem zamlčela, co to se mnou dělá.“

S překvapením jsem pozoroval, jak jí do očí vstupují slzy.

„Víte, ti lidi jsou tak ubozí, že se to ani nedá vypovědět. A já se přistihla, že občas, když to bylo obzvlášť hrozné, jako bych je místo soucitu... já nevím, snad začala nenávidět. Asi si říkáte, že je to hrozné, ne? A že jsem komediantka, když jsem vám předtím říkala, jak mě ti starouškové dojmají.“

„Ale ne, já vás asi chápu.“

„Já jsem opravdu s nimi cítila. Jen občas... to bylo přece jen trošku moc. Ta lidská bída, to si neumíte nepředstavit. Někdy jsem si i pomyslela, že by bylo lepší, kdyby radši umřeli.“

„Třeba by to pro ně bylo vysvobození.“

„Ale tak člověk nesmí uvažovat!“ vykřikla skoro útočně, ale hned se zase stáhla. „Aspoň ne člověk, který má za úkol o ně pečovat. Víte, kam by to mohlo vést?“

Stísněně jsem mlčel a hleděl do stolu. Náhle se vzpamatovala a s úsilím se usmála.

„Ale já tu vykládám tak dlouho o sobě a vy určitě spěcháte, abyste se zase k Ivanovi vrátil.“

Začal jsem protestovat, že Ivan určitě za hodinu nezahyne, ale zas mě nenechala domluvit. Bezmocný člověk s nohou v sádře, k tomu první den, toho přece nemůžu nechat jen tak samotného. A my se uvidíme přece ještě mnohokrát.

„Běžte a pozdravujte bratrance,“ řekla rozhodně. „Stejně je zvláštní, že je taky Ivan... Ale než půjdete, musím ještě přece jen dokončit to přiznání. Už v tom ústavu nepracuju. Prostě jsem to vzdala. Jsem asi pěkný zbabělec...“

„Já vás úplně chápu.“

„Skutečně? Já sebe ne... Děláme teď sestru na obvodě, to je jako bych byla na dovolené. Mám taky soustu času, skoro nevím, co s ním počít.“

„Tak se můžeme vidět častěji,“ vyhrkl jsem.

„Vždyť vy musíte pečovat o toho bratrance.“

„Ten to beze mne chvíli vydrží,“ řekl jsem skoro prosebně a položil dlaň na její ruku, kterou si pohrávala s ubrouskem na stole. Tentokrát ji neodtáhla.

„No dobře,“ řekla s úsměvem, „ale hned zítra ne, to ještě něco musím zařizovat. A vy budete mít spoustu práce s bratrancem. Řekněme pozítří? Tak dobře, teď už běžte.“

Už na ulici jsem si uvědomil, že jsem zase neřekl to, co jsem chtěl. Ona se přiznala, přitom k věci, kterou jsem dost dobře chápal a která mi ji ještě přiblížila. A já... A přitom jsme byli tak blízko, stačilo jenom říct dvě tři věty navíc. Ne příště jí to už určitě řeknu, ať už bude příležitost nebo ne. To rozhodnutí mi poněkud ulevilo, jako bych to byl právě udělal. Pak jsem si znovu vybavil, jak mi na chvíli ponechala ruku. Taková malá důvěrnost a přesto nějak závažnější, než většina toho, co jsem zatím zažil s ženami.

* * *

A tak to pokračovalo. Scházel jsem se s Markétou napřed obden, pak už denně. Že jsem se k tomu nějak nedostal, abych jí konečně upřímně vypověděl, jak to se mnou a s Ivanem je, se dá snad vysvětlit přemírou starostí. Byl jsem dost uhoněný, bylo toho na mne trošku moc. Ivan se sice trochu pohyboval na berlích, ale pokud se pokusil něco udělat na příklad v kuchyni, byl z toho vždycky masakr – berle se kácely, talíře nebo hrnky rozbíjely, mléko teklo se stolu, prostě spoušť. Tak nezbylo, než nad ním převzít plnou péči – něco, k čemu nemám velké nadání. Přitom hořela ta věc s Kalouskem. Dodané počítače sice byly v pořádku, ale systém kupodivu správně nefungoval. Domlouvat se na dálku mobilem s Ivanem byla jedna velká frustrace, takže jsem napřed jezdil sem tam mezi Kolínem a Prahou, nakonec jsem Ivana napůl snesl se schodů a dopravil ho na místo. Když viděl na místě ty potíže, chtěl znovu předělávat celý systém od základů. Kalousek nadával a hrozil, že odstoupí od smlouvy.

Prostě byla to spousta starostí a k tomu večer schůzky s Markétou. Pořád jsem jí ještě neřekl, že nejsem Ivan. Teď dodatečně připouštím, že jsem se prostě bál. Nějak jsem tušil, že naše známost tohle přiznání nevydrží. Ano, známost. Kdo mě v minulosti trochu znal, by jistě kroutil nevěřicně hlavou: já, který dříve vždycky vycouval, když nejpozději třetí schůzka neskončila v posteli, jsem teď byl šťastný, když jsem směl na chvíli držet její ruku. Prostě jsem se zamiloval. Sám jsem tomu napřed nevěřil, vlastně mě to ani nenapadlo, dokud to jednou večer Ivan neřekl.

„Tak jak to bylo dneska, proč nic neříkáš,“ dotíral.

„Ale jako vždycky, co mám pořád povídat.“

Lhal jsem. Ten večer jsme šli do parku, chvíli se procházeli beze slova ruku v ruce, až nakonec zůstali stát a dívali se na sebe. Pak jsem se naklonil, abych ji políbil, ale položila prsty na mé rty a zavrtěla hlavou.

„Ne, prosím vás, teď ještě ne,“ řekla tiše. „Ale brzy, slibuji.“

„Když brzo, proč ne teď?“

„Už je to blízko, ale nesmíme to uspěchat.“

„Já tohle nechápu. Copak mi pořád ještě nevěříte?“

„Nezlobte se. Jsem asi hloupá, ale co mám dělat. Říkám si pořád, že tu nedůvěru v sobě musím zlomit. A vím, že si, až budu sama, budu jistě nadávat... Musíte mít se mnou trpělivost.“

„Ale sejdem se zase zítra?“

„To víte, jako obvykle. A teď už běžte k tomu svému bratranci.“

A já jsem, div se světe, nejen poslechl, ale po celou tu cestu domů slyšel v duchu ono „brzy“. O tom se mi vyprávět nechtělo.

„Nikdy to není jako vždycky,“ protestoval Ivan.

Byl pohodlně natažený v posteli a jako dítě se zas těšil na další díl vyprávění. Zvlášť od té doby, co ho sádra na noze chránila před naléháním, aby konečně šel na tu schůzku sám, vynucoval si pořád nové detaily našich hovorů s Markétou a zřejmě si je potom ještě přehrával ve vlastní fantazii. Jenomže teď byl nespokojený.

„Říkáš mi pořád míň. Jako bys už nechtěl, abych věděl, co se mezi vámi dělo.“

„Ivane, co to zase meleš, prosím tě.“

Podíval jsem se na něho, potom jsem sklopil oči před jeho upřeným pohledem.

„Napřed jsem si myslel, že tě to už nebaví. Taháš přece každou hned do postele a tohle jsou pořád jen řeči. A ještě k tomu jsi tam za mne a ne za sebe... Je to ještě pořád za mne, nebo se to změnilo?“

„No samozřejmě, i když od začátku říkám, že se mi to nelíbí.“

Vzhlédl jsem a viděl s nelibostí, že se na mne stále dívá stejně upřeně.

„Mám dojem, že ses nějak změnil... Snad ses do ní taky nezamiloval?“

„Já? To jsou nápady.“

„Když já nevím... Teď to najednou vypadá, že ji chceš jenom pro sebe.“

„Prosím tě, nefantazíruj. Půjdeme radši spát, musíme zítra zase do Kolína.“

Jenomže dlouho jsem nemohl usnout. Takový nápad, že jsem se já zamiloval. Já! Copak jsem nějaký studentík? Prostě úplná pitomost, zase ty Ivanovy fantazie. Kdyby raději myslel na to, aby ten systém konečně fungoval. Převalil jsem se z boku na bok, potom ještě jednou, mnohokrát. Když jsem nakonec začal usínat, kmitla se mi před očima Markétina tvář. Brzy, řekla, bude to už brzy...

* * *

Proč jsem se náhle rozhodnul říct Markétě úplnou pravdu, vlastně nechápu. Mohlo to ještě pár dní počkat. Ale asi měl Ivan přece jenom pravdu, trochu jsem se zamiloval a nejspíš

podlehl iluzi zamilovaných, že se lze drahé osobě úplně odevzdat a spoléhat na její velkorysost. Taky snad k tomu přispěl úspěch v Kolíně. V poslední chvíli, když jsem všechno vzdával, protože systém zase vyváděl úplně hystericky, Ivan zachytil nějakou mou poznámku a v náhlé inspiraci našel „brouka“, který všechno kazil. Byly to dvě nebo tři instrukce, dokonce správné, ale s dvěma překlepy, které žádný z nás do té doby nezpozoroval. Když jsme je opravili a spustili znovu systém, běželo všechno jako po másle. Dokonce Kalousek se začal usmívat a hlavně nakonec podepsal převod peněz. V autě na cestě do Prahy jsme si dokonce zpívali. Pak Ivan poznamenal, že je škoda, že tu nohu bude mít ještě tři týdny v sádře – teď, po tomhle úspěchu, by se už asi odvážil sejít se s Markétou. Úplně ve mně hrklo. No ovšem, to jsem přece pořád chtěl. Ale něco se mezitím změnilo. Teď už to pro mne nebyl záskok, ale něco vážného. Ivan měl pravdu, chtěl jsem teď Markétu jenom pro sebe. Jenomže pro ni jsem byl Ivan. Takhle to nešlo dál.

Tak jsem se tedy rozhodnul předložit jí úplnou pravdu. Možná se bude trochu zlobit, ale nakonec se tomu se mnou zasměje. Ivan holt bude muset přijmout, že se to vyvinulo trochu jinak. Ale on, jak jsem ho podezříval, stejně o skutečnou známost nestál. Jemu stačily fantazie. Já chtěl živou Markétu.

Když jsme se usadili v tichém koutku Orchideje (Beránka jsme opustili, bylo tam pro nás moc hlučno), najednou jsem se rozhodl.

„Markéto, já vám musím něco říct. Něco velice vážného.“

Pohlédla na mne s úsměvem, ale oči měla trochu nastražené.

„Jestli to má být vyznání...“

„No ano, vyznání. Ale ne to, které bych rád řekl. Tohle musí být ještě předtím.“

„Takže spíš přiznání,“ řekla s nejistým úsměvem.

„No, snad. Už se to chystám říct dost dlouho, ale nějak jsem to vždycky odložil... Já nejsem ten, za koho se vydávám.“

Tváří jí kmitl úlek, ale pak se zase usmála.

„Kdo tedy jste? Nějaký tajný agent nebo kníže v přestrojení?“

„Ne, je to jednodušší. Nejsem Ivan, ale jeho bratranec.“

Než stačila zas něco namítnout, vyličil jsem jí, jak to bylo s tím inzerátem a s tou směšnou Ivanovou obavou, že všechno při setkání zkazí. Jak jsem ho pořád nutil, aby na schůzku šel sám, a když se snad už odhodlal, zlomil si nohu. Poslouchala mě s tváří skoro bez výrazu, s očima strnulýma úlekem. Potom se pohnula.

„Takže vy pořád hraje jen jeho roli? Všechny ty náznaky a důvěrnosti, to k ní taky patří? Vlastně to nejste vy, ale Ivan, co mě každou chvíli bere za ruku...“

„Ale kdepak, tak to právě není!“

Byl bych rád řekl, že to dávno není jenom role, že jsem se zamiloval proti všemu nadání a všechno tady říkám za sebe... Jenomže divná věc, má výmluvnost, kterou jsem vždycky osvědčoval vůči ženám, jako by se náhle vypařila. Koktal jsem uboze, tak asi, jako bych byl Ivan, úplně zneschopněný hněvem, který jí téměř doslova šlehal z očí.

Najednou vstala.

„Tak to už stačilo.“

„Copak to je tak těžké pochopit?“

„Já jsem to pochopila. Chtěla bych vidět skutečného Ivana.“

„Ale já přece...“

„Ano, já vím, vy jste ho zastupoval. Musím říct celkem účinně, takže jsem po letech zas něco pocítila.“

„Já přece taky, proto jsem to prozradil.“

Chvíli se na mne dívala, pak zavrtěla hlavou.

„Já vám to těžko můžu věřit. Vy to jen hraje, vždyť jste to právě řekl.“

„To není pravda. Přiznal jsem, že jsem přišel na tu první schůzku, protože se jí Ivan tak bál. Pak na druhou a třetí, přitom jsem vás poznal a postupně jsem...“

„Ano, vžil jste se do Ivanovy role. Ale tím to všechno, co se dělo, bylo vlastně mezi Ivanem a mnou. Vy jste to jenom předával. Já ho chci vidět, ten asi nic nehraje.“

Rozhodně vykročila k východu. Nezbylo, než ji následovat.

* * *

Na cestě k nám jsem několikrát zkusil promluvit, ale vždycky odvrátila hlavu. Stejně by to moc dobře nešlo: metro jako vždy hřmělo v tunelech, lidi je překřikovali, navíc se na další stanici do vagonu nahrnula skupina opilých turistů, kteří hned celý prostor opanovali svým pokřikováním a smíchem. Když jsme pak šli po tišší ulici a potom stoupali po schodech domu, neměl jsem už na nějaké vyznání chuť.

Vešli jsme do mé části bytu, potom přes ty schůdky k Ivanovi. Seděl v přítmí, tak jak jsem ho před asi půlhodinou nechal, napůl ležící před počítačem. Probíral se zřejmě internetem. Když nás uslyšel, otočil hlavu a ztuhnul překvapením.

„Tak tohle je Ivan,“ řekl jsem. „A to je Markéta.“

Ivan otevřel pusku, ale nedokázal vydat ani zvuk.

„Je tu tak šero,“ řekla Markéta. „Nemůžete rozsvítit?“

Poslušně jsem došel k vypínači. Všichni jsme trochu zamžourali, když místnost najednou zalilo jasné světlo.

„Tak to jste vy. Ano, teď vás už poznávám z té fotky. Pořád mi něco nehrálo, když jsem se dívala tady na... Jak vy se vlastně doopravdy jmenujete?“

„Karel,“ řekl jsem. „Příjmení máme stejné.“

„Aha, Karel. Tak se jmenoval ten přítel, co mě zradil. Máte asi hodně společného... Tak vy jste tady pořád zavřený,“ obrátila se zase k Ivanovi. „A se zlomenou nohou, chudáčku. Asi vás pořád bolí, že?“

„Trošku,“ dokázal Ivan vyslovit.

„No, to si myslím. Taková zlomenina! A přitom jenom pro pár schůdku, vidíte. Ale poslyšte, v téhle poloze to vás bolí víc. Musíte si to podložit, třeba nějakou židlí...“ rozhlédla se po pokoji.

„Přinesu nějakou,“ řekl jsem spěšně.

„Vy?“ řekla trochu překvapeně, jako by si pracně vzpomínala, kdo já jsem. „Ne, já si nějak pomůžu. Vy nás teď nechte, ať se spolu seznámíme.“

Byl bych rád něco namítl, ale nic mě nenapadlo. Chvilí jsem otálel a pak se odšoural do druhé části bytu.

Může se někdo divit, že jsem poslouchal? Přes zavřené dveře jsem sotva rozeznával slova, ale slyšel jsem zvuk hlasů – napřed Markétina, nějak náhle změněného, měkčího, později kupodivu také Ivanova. Oni se bavili a zřejmě dobře, za nějakou chvíli zazněl dokonce i smích! Odsud za zdí mi málem připadalo, jako by se smáli mně. Mně, bez něhož by nikdy neviděli jeden druhého! Snad poprvé v životě jsem se cítil hrozně osamělý.

Jak jsem tam seděl sám a trochu jsem se užíral, chystal jsem si, co řeknu Markétě, až bude odcházet. Dobře, já jsem ji třeba trochu balamutil, ale bylo to přece jenom proto, že je Ivan tak nemožné nemehlo. A nemůže to přece zcela znehodnotit to, co mezi námi vzniklo. Říkat, že její city patří Ivanovi, to je přece nesmysl: byl jsem to přece já, s kterým se seznámila a postupně i sblížila. Co záleží na jménu, to se dá tak snadno změnit, lidi si dávají ty nejrůznější přezdívky...

Nevím, zda bych to všechno řekl, vždyť jsem si tu promluvu vymýšlel více než hodinu. Stejně jsem neměl příležitost: odešla Ivanovým východem, aniž by se se mnou

rozloučila. Když jsem uslyšel klapnout dveře, chvíli jsem jen ohromeně zíral do ticha. Potom jsem zašel k Ivanovi. Celý zářil.

„To je ženská! Z toho, jak jsi mi ji líčil, bych to ani netušil.“

„Tak jste si tedy padli do noty?“

„No, představ si! Já ani nevím, co mám říct. Případá mi to jak zázrak.“

Pomyslel jsem si, že to žádný zázrak není. Chtěla mě zřejmě jenom potrestat za šok, který zažila z mého přiznání. Ale nic jsem neřekl.

„Ona prý přijde zítra zase, hned po službě na obvodě. Bude teď o mne pečovat, když jsem takový lazar.“

Zeptal jsem se, zda ještě něco nepotřebuje – a když zasněným hlasem odmítnul, řekl jsem, že půjdu spát. Už jsem byl skoro u dveří, když na mne zavolal.

„No co ještě?“

„Že je Markéta úžasná!“

Přisvědčil jsem a málem přitom spadl se schůdků.

* * *

A tak to pokračovalo. Nevím, zda zdůrazněná vlídnost, kterou měla pro Ivana, a chladná zdvořilost, kterou vždy nasadila, když jsme se náhodou v bytě potkali, měl původně být trest za moje klamání, jak jsem si myslel. Pokud jsem ale doufal, že se jednoho dne zase usměje a že se navrátí to „brzy“, které slibovala, mýlil jsem se. Prostě jako bych pro ni přestal existovat. O to větší pozornost věnovala Ivanovi.

Asi ji zaujala jeho bezbrannost. Na rozdíl ode mne, Ivan jí zřejmě dával příležitost pečovat, aniž by přitom vyvolával bolestivý soucit. V každém případě přicházela pravidelně a trávila s Ivanem celé hodiny. Občas jsme se potkávali ve společné kuchyni a prohodili spolu sem tam slovo. Hleděl jsem na ni přitom upřeně a pokoušel se přijít na to, zda si opravdu už vůbec nepamatuje na naši důvěrnost, která klíčila pomalu a nenápadně, jako vážná nemoc. Někdy se v její tváři něco pohnulo, hleděla na mne trochu déle, než bylo nezbytně třeba, ale pak ty oči rychle sklopila a spěchala zas za Ivanem.

Když mu sundali sádku, bylo nutné nohu rozcvičit. Ivan s ní chodil po pokoji, s rukou ovinutou kolem její šíje – a tak nakonec došlo k tomu, co se asi dalo očekávat: když jsem jednou – ze zvyku bez klepání – přišel do Ivanova pokoje, našel jsem je v objetí. Tiše jsem zase vycouval.

Seděl jsem potom dlouho a díval se do prázdna. V zemi je alespoň milion žen ve správném věku, říkal jsem si. A z toho aspoň desetina stojí za pokus... Bohužel jenom jedna z toho milionu byla Markéta.

= = =

Role

Je to až dojemné, jak je ten Jan celá ta léta oddaný. To jeho tiché zbožňování – trochu povážlivé, když se vezme rozdíl věku – začalo nejspíš během oné skvělé sezóny, která pak... Nebo to bylo o něco dřív? Ještě ho vidí, jak poprvé přišel s jednou růží do šatny, úplně oněmělý rozpaky, zvláště když uviděl koše květin všude kolem. No ano, v oné době byla na vrcholu a zdálo se, že se tam udrží, pokud ne pořád, tedy přinejmenším celá léta. Pak najednou... Ne, na to teď nebude myslet. Jan sice chodí často, ale přece jen to není každý den. Je milý, trochu směšný, bohužel i často nudný, ale dojemný, jak nosí stále stejné květiny.

„Prosím tě, růže, v tuhle roční dobu?“

„Měla's je vždycky ráda, hlavně tyhle temně červené.“

Ano, kdysi jich dostávala celé náruče. Často teď vzpomínala na ten pocit: bylo to, jako by kráčela po světelných stupních reflektorů stále výš, až k bodu, kdy už byla sama s láskou nadšeného publika. Tušila je tam dole ve tmě, tváře jenom naznačené světelnými odrazy. Vlastně z nich vnímala jen jejich třpytící se oči: stovky napjatých pohledů, na nich se vznášela, až se sama sobě úplně ztratila, zrozena znovu, určitěji ve své roli.

„Tak si konečně sedni. Jenom dám ty kytky do vody. Bože, kam jsem jen dala vázu...“

„Je tamhle v hale. Dovolíš, já to udělám.“

Býval tam někde dole mezi nimi, dojemně nadšený při kolikáté repríze. Jak ohnivě – to už se znali trochu víc – pak chválil její výkon! Ačkoliv patřil k divadlu, nikdy si neosvojil drsný, trochu pohrdavý tón, s nímž se mluvilo jenom o řemesle, ale nikdy o tajemství toho, co se doopravdy dělo na scéně. Patřil a vlastně nepatřil: tehdy se přižívoval v kanceláři ředitele, byl vlastně jenom účetní či co, prostě jeden z těch lidí, které člověk víceméně nevnímal.

„Kohoutek v kuchyni teď nějak zlobí,“ zavolala za ním. „Napřed nic neteče a potom najednou... Včera mi vyrazil sklenici z ruky.“

„Já se na to pak podívám.“

Byl to tehdy pohledný mladík, krátce po škole. Jeho obdiv jí lichotil – tím spíš, že zřejmě nepatřil jen známé herečce, ale především ženě. V osmatřiceti a s tváří, která bez líčidla zvláště ráno nabízela nelítostné zrcadlo, člověk takový obdiv neodmítá. Tehdy by stačilo jen kývnout a byl z toho milostný vztah. Možná docela opojný, ale taky konečný a deprimující dříve či později, tak jako všechny její vztahy předtím. Snad proto si ho držela na délku paže, v tom neurčitěm postavení důvěrného přítele. Vidala v jeho očích doutnat touhu pod příkrovem oddanosti. Dost ji to vzrušovalo, snad by mu i podlehla, kdyby jen trochu naléhal – jenomže to on nikdy neudělal, byl prostě příliš rytířský. Navštěvoval ji celá léta, zatím co ti ostatní...

„Tak jak ses měla,“ zeptal se tímž tónem jako vždycky.

Pečlivě stavěl vázu na stůl, slabě přitom funěl. Zas trochu ztloustnul, všimla si. Už to nebyl ten nedotčený mladík s plochým břichem a velikýma, dychtivýma očima. Bylo mu kolik, něco přes třicet? V každém případě mezi nimi bylo šestnáct let, ten rozdíl úprk času nikdy nezmenší.

„To víš, jak já se můžu mít. Ob týden psychiatr, pořád stejné otázky, nakonec předpis, další prášky.“

„A bereš je?“

Pokrčila rameny.

„Myslím, že nejsou k ničemu. Já potřebuju hrát, to jediná mě vyléčí.“

„Já myslel, že ti říkali...“

„Neřekli, jak mám bez divadla žít. Den po dni jenom přežívání beze smyslu. A k tomu invalidní důchod, umíš si to představit? Kdyby mi tu otec něco nenechal...“

„Nemohla bys trochu pracovat? Třeba jen na pár hodin.“

„Mám někde sedět v kanceláři? Stejně nic neumím, jen hrát. Jenom! Taková ironie... Pověď radši, co se děje v divadle.“

Jan dva roky už nebyl účetním. Nebyl z těch, kteří o své lásce jenom sní, alespoň o té k divadlu. Nějak při práci vystudoval další školu a teď měl místo pomocného dramaturga. Dostal se nadosah k tomu, co miloval. Ale kdo nikdy nestál na jevišti...

„Připravujeme Strindberga.“

„Cože, tu starou příšeru?“

„Strindberg je zase v módě. Jen v Praze ho hrají dvě divadla.“

„Přitom, jak shlížel na ženy? Jako by to byla nějaká nižší rasa?“

Pokrčil rameny a usmál se. Už to nebyl naivní mladík.

„Táhne to jeho opovržení a nenávisť, to dneska lidi mají rádi. Citová brutalita vzrušuje. Alespoň tahle Slečna Julie...“

Trhla sebou, jako by jí projela nějaká náhlá bolest. Nebo spíš temná nenávisť.

„Co, Julie, ta hárající čubka? Ta hysterka, co provokuje lokaje a nedá pokoj, dokud sama sebe nezničí? Koho to dneska může zajímat?“

„No, je to přece jenom velké drama, ne? Vždyť podle toho natočili filmy, dokonce několik. Ve vzduchu je tam pořád sex, takový nebezpečný a tím dráždivý. Klíčovou scénou sice Strindberg nenapsal, v té době stačilo jen naznačit...“

Najednou prudce vstala. Sama úplně nechápala rozrušení, které se jí zmocnilo.

„Julie byla moje role,“ řekla zamyšleně. „Můj první velký úspěch. Úplně jsem tehdy zářila. Psalo se o mně ve všech novinách, samé nadšené kritiky.“

„To bylo jistě před lety.“

Bylo znát, že se zarazil. Přesto se k němu prudce otočila.

„A co? Myslíš si, že bych dnes takovou roli nesvedla? Můžu ji hrát teď jako tehdy, mám ji určitě někde v paměti. Stačí si jenom znovu přečíst repliky...“

Krátce vzhlédnul, pak zas sklonil hlavu.

„Julii je pětadvacet, podle Strindberga,“ řekl tiše.

„Chceš říct, že jsem moc stará? Copak ty nechápeš, že divadlo je iluze? Dobrý herec umí rozehrát divákovu fantazii, takže ochotně zapomene na to, jak člověk opravdu vypadá. Kdysi hráli ženské role muži a přesto dokázali strhnout obecenstvo tak, že se jim lidi kořili.“

Pokýval hlavou, s očima upřenýma do země.

„To bylo v Shakespearově době. Dneska je fantazie lidí unavená nebo přesycená, co já vím. Chtějí iluzi rovnou na talíři. Zvlášť na věk jsou teď citliví. A rozdíl víc než dvacet let...“

Zase si sedla, ale nespouštěla z něho zrak.

„Tak kdo má hrát tu Julii.“

„V tom já nemám nejmenší slovo, to ty přece víš.“

„Nevykrucuj se. Tak koho vybrali.“

„Není to ještě rozhodnuto. Věkem se hodí Králová...“

Prudce se zasmála a spráskla ruce. Na scéně by se přitom ještě trochu zaklonila.

„Cože, ta naivka?“

„Má za sebou několik slušných výkonů. Už se o ní občas i píše.“

Vzedmula se v ní nenávisť.

„Co na ní všichni máte? Vždyť to ještě ani není ženská! A nikdy doopravdy nebude. Takové ploché vyžle, nejspíš pořád napůl v pubertě.“

Rozhodil ruce.

„Copak sis nevšimla, že právě tyhle typy dneska táhnou? Tohle je doba adolescentů. Na módních přehlídkách, v soutěžích krásy, ve filmu...“

„Tohle je divadlo,“ vykřikla rozhořčeně.

Trochu se schoulil před silou jejího hněvu. Potom zas zdvihl hlavu.

„Víš, kdy jsme naposledy měli vyprodáno? Ředitel brzo bude běhat nahý po scéně, jen aby přilákal nějaké další diváky.“

„Takže to bude Králová?“

Chvilí se díval před sebe, potom zavrtěl hlavou.

„Nic není rozhodnuto. Ty Drahuško...“

„Už jsem tě stokrát žádala, abys mi takhle neříkal! Pro každého jsem Bára.“

Sklonil provinile hlavu, pak zas vzhlédl.

„Mám k tobě velkou prosbu, Báro. Bydlím s Kristýnou v podnájmu...“

„S Kristýnou?“

„No, s přítelkyní.“

„O žádné přítelkyni jsi nic neříkal.“

Najednou pocítila prudkou žárlivost. Tak prosím, tenhle mladíček, který se tváří, jak ji beznadějně zbožňuje, si uplete hnízdečko lásky s nějakou úplně obyčejnou Kristýnou...

„No, žijeme spolu nějakou dobu.“

Vstala a trochu teatrálně přivoněla k různým. Nesmí dát najevo, jak ji to zasáhlo. Co koneckonců mohla čekat – že po ní bude věčně vzdychat? Je to přece normální a pořád ještě mladý muž, má potřeby...

„Takže žijete v podnájmu? Za stěnou bytná, která natahuje uši?“

„Fakticky je to malý byt, dvě místnosti. Vůbec ne levný, ale co se dalo dělat. Teď nás ale majitel vyhazuje, že prý má jiné plány. Zatím marně hledám nějakou náhradu, kterou bych mohl zaplatit. Už jsem dost zoufalý... a tak jsem si nakonec vzpomněl na tebe. Ne, že bych na tebe jinak nemyslel...“

Chvilí na něho zírала.

„Vzpomněl sis na mne? Ale já přece nemám realitku nebo jak se tomu říká.“

„Ale máš vilu, v které bydlíš sama. Kolikrát jsi mi říkala, jak je to tady prázdné, zvlášť od té doby, co tvůj otec... odešel. Jak ti to všechno padá na hlavu, protože neumíš nic opravit a nemáš na to, zavolat si řemeslníka. Já bych ti... my bychom ti platili, rozhodně tolik, jako předtím tomu majiteli.“

Prudce vyskočila a šla rychle k oknu.

„Jak si to představuješ? Tahle vila není na to zařízená. Nejsou tu žádné oddělené prostory, je tu jen jedna kuchyně...“

„Bylo by to jen nakrátko, tak na pár měsíců, než něco najdeme. Nám by stačila jedna komůrka, ta tady dole přece je, máš tam jenom nějaké harampádí. A dovolení uvařit si občas něco v kuchyni, používat koupelnu a záchod, to je všechno.“

„To je všechno,“ zasmála se. „Myslíš si, že žádáš tak málo? Dělit se o koupelnu, o kuchyni, na každém kroku narážet na cizího člověka...“

„Já myslel, že si nejsme tak úplně cizí.“

„Byla řeč o nějaké Kristýně. Co vlastně dělá, ta tvá Kristýna?“

Na delší chvíli zaváhal. Když zase promluvil, znělo to napřed rozpačitě, potom stále vzdorněji.

„No, teď zrovna vlastně nic nedělá. Ne, že by nechtěla, ale nezavadí o místo. Občas zaskočí v šatně v divadle, taky sehnala načas nějaké uklízení...“

„Uklízení?“

„Ona není tak nemožná, jak si ty myslíš...“

„Já jsem přece nic neřekla.“

„Umiš to vyjádřit výrazem tváře. Kristýna má určitě možnosti, ale nějak jí nikdy nic nevyjde... Kdybys nás na nějakou dobu přijala, mohla by pomoci s úklidem a občas uvařit, to ona umí.“

Nějakou dobu mlčela. Janova žádost ji hluboce rozladila z mnoha důvodů. Mít tady cizí ženskou, vědět, že se s ní Jan v noci peleší, slyšet případně jejich zvuky... Na druhé straně

jistý příspěvek, který by ji alespoň načas pozdvihl z té věčné mizérie. A taky pomoc s úklidem, pokud ta Kristýna není úplně nemehlo... Náhle dostala nápad.

„Já si to rozmyslím. Pokud to bude jenom načas, jak jsi říkal, budu o tom uvažovat. Ale něco za něco.“

„No, samozřejmě. Platíme za byt něco přes šest tisíc, víc já bohužel nemůžu...“

„To nemyslím, to je úplně samozřejmé. Chci na tobě, abys našeho ředitele nebo režiséra přesvědčil, aby mi svěřili tu roli.“

„Jakou roli, já ti nerozumím.“

„No, o čem jsme tu mluvili? Přece tu Julii.“

„Ale ty přece nesmíš hrát. Psychiatři říkali...“

Jen rozhořčeně mávla rukou.

„Já vím. Mám zapomenout na divadlo, pokud prý nechci docela přijít o rozum. Co oni o tom vědí? Je zdravý rozum tahle poušť? Každé ráno se ptám, proč vůbec vstávat, mýt se, oblékat se, prostě nastavit čas o jeden prázdný, bezvýznamný den.“

„Nastavit čas? Vždyť je to život! Jediný, který kdy budeš mít.“

Vyskočila a rozrušeně přešla sem a tam.

„Život? Pro mne je život divadlo. To ostatní je jenom přežívání. Copak to musím říkat právě tobě, který jsi kvůli divadlu zahodil profesi a nemůžeš bez něho být, jak jsi alespoň vždycky říkal? Copak ty nechápeš, že dobrá role je jako bys celý život zhustil do dvou hodin, dal mu úžasnou dramatičnost, hlavně závažnost?“

Chvilí se na ni díval, zřejmě neschopen nějaké odpovědi. Potom pokrčil rameny.

„No dobře, ale Julii je...“

„Pětadvacet, jak jsi říkal. A mně je víc než o dvacet let víc. No a co? Bude to experiment, to se přece dneska nosí. Proslulá hvězda Drahomíra Baruchová, která se na řadu let odmlčela, teď znovu ve své slavné roli Strindbergovy Julie. Herecké umění proti diktátu času. To přece musí táhnout, ne? Každý se přece snaží dokázat, jak je přes všechno zdání pořád mladý.“

Jan zas pokýval hlavou. Teď vůbec nevypadal jako mladíček. Bude mu muset domluvit, aby některá gesta nedělal.

„Je to nápad,“ řekl váhavě. „Ale dost pochybuji, že se bude řediteli líbit.“

„To záleží na tom, jak to podáš. Když tomu budeš věřit sám, přesvědčíš i ty ostatní. Podívej, já ti něco řeknu. Můžeš tu bydlet zadarmo i s tou svou... Kristýnou. Ne napořád, ale několik měsíců, než něco najdeš. A zato prosadíš, aby mi tu roli dali.“

„Ale já přece nemám tenhle vliv. Jsem jenom dramaturg, ke všemu pomocný.“

Usmála se, skoro si už jistá, že ho pro svůj nápad získala.

„Každý má vliv, jaký si umí vynutit. Neříkej ne. Přece jsi říkal, že jsi v těžké situaci.“

„Spíš v zoufalé. Příští týden mám z bytu výpověď.“

„Tak vidíš. Prostě vezmi rozum do hrsti a najdi způsob, jak tu roli pro mne vydobýt. Přijď mi v pátek říct, jak jsi v té věci pochodil. Potom se dohodneme.“

Odcházel se svěřenou hlavou. Hleděla za ním, sama napřímená novou nadějí.

* * *

Psychiatr doktor Šalda na ni zíral mírně ohromeně.

„S vámi se něco stalo, paní Baruchová vypadáte změněně. Skoro bych řekl, že jste ty mé léky začala konečně brát.“

„Beru je přece pořád.“

„Jistě mi prominete, že vám to moc nevěřím.“

„Neříkal jste, že důvěra je základ úspěšného léčebného vztahu?“

Lékař se usmál. Byl trochu starší, ale jinak elegantní muž s prostříbřenými skráněmi a šedýma, zdánlivě bezelstnýma očima pod hustým obočím. Za léta, která k němu chodila, už k němu vystřídalala všechny možné pocity od silné přitažlivosti po nenávisť. Zdálo se, že to nepozoroval. Ta jeho neoblomná přívětivost ji občas až k nesnesení dráždila. Zkoušela různé provokace, ale to jen zřejmě zvyšovalo jeho vlídnost.

„Hlavně důvěra pacienta směrem k lékaři,“ řekl svým hlubokým a trochu příliš vyrovnaným hlasem. „Co se té druhé strany vztahu týče, to už je trochu složité. Kdyby mí pacienti věnovali svému uzdravení tolik tvůrčí invence, kolik jí vyplývají na to, aby mě vodili za nos, byl bych už dávno bez práce.“

„Chcete říct, že vás podvádějí? Proč by to dělali? Chtějí se přece uzdravit.“

Ten rozhovor už vedli mnohokrát, lékař to ale nedal znát. S úsměvem, který ani na okamžik nezakolísal, zalistoval svými dost objemnými zápisy.

„Jejich rozum snad chce. Nebo spíš jedna jeho složka. To, proč jsou nemocní, myslím ten problém, který jim brání v normálním životě, se naopak zoufale brání.“

„To mi připadá nesmyslné.“

Pokýval hlavou a na chvíli zvažněl.

„Má to svou logiku, ačkoliv samozřejmě zvrácenou. Ten syndrom, který si tak tvrdě brání, si vytvořili jako obranu před něčím, co je kdysi zraňovalo nebo děsilo. Bylo to nejspíš v dětství, kdy se neuměli jinak bránit. Tak je to i ve vašem případě, má milá paní Baruchová. Ta vratkost vašeho pravého já, které tak snadno ustupuje pouhé roli...“

Vzplanula jako zápalka při nárazu o škrtátko.

„Pouhé? Copak každý nemá nějakou roli, která dává smysl jeho životu? Když dovolíte, pane doktore... říkal jste přece vždycky, jak je důležité, abych byla upřímná...“

Udělal gesto, které zřejmě mělo naznačit šířku jeho tolerance.

„Třeba takový psychiatr, to je přece taky role, ne?“

„V určitém smyslu jistě.“

„Někdo by třeba mohl říct, že vy, myslím vy osobně, je někdo jiný, než ten známý psychiatr docent Šalda, nebo ne? A přece, když vám třeba v noci zavolám, jak jste mi často říkal... odpoví mi určitě psychiatr a ne soukromý pan Šalda.“

Zřetelně se zachmuřil. Měla dojem, že se ho dotkla, a to právě dneska nechtěla.

„Je tu určitý důležitý rozdíl, víte? I když připustím, že psychiatr, lékař, vědec jsou v určitém smyslu také role, jsou to role reálné. Rodí se v běžném, každodenním životě a k němu taky směřují. Já v této roli něco skutečného vykonávám, na příklad léčím pacienty, aspoň doufám... Zatím co ve vašem případě šlo vždy o pomyslnou postavu, která se vás úplně zmocnila.“

„Ale to přece mluvíte o mém hereckém nadání. Schopnost se do postavy vžít...“

Přerušil ji rozhodným gestem. Potom se zas usmál, ale trochu nuceně.

„A přitom nevyklidit pole, že. Nedat se spolknout chimérou, zejména potom zase najít cestu zpátky k sobě. Pokud je ovšem kam. Jak jsme si řekli vícekrát, u vás jako by zela díra tam, kde má být vaše přirozené já. Jenomže to je ovšem taky klam, nebo spíš lest vašeho syndromu.“

Trhla sebou.

„Lest? To zní dobrodružně. Jako skautská hra,“ řekla úmyslně frivolně.

Šalda se znovu zachmuřil.

„Bohužel je to mnohem vážnější. Jde přitom o život, v přeneseném a nakonec i v přímém smyslu.“

Dala se vlákat do obvyklé hry zdvořilé konverzace a teď jí jeho slova mírně otrásla.

„Vy mě úplně děsíte.“

„Nechci vás děsit, ale zmobilizovat. Už měsíce, dokonce léta tady spolu tančíme takový galantní menuet, vždycky krok kupředu, krok zpátky, dvorná úklona. Na to je škoda

času, vašeho a hlavně mého, nemyslíte? Co, kdybyste teď, když jste tak najednou změněná, konečně řekla něco podstatného o svém dětství? Něco, co jste až dosud neřekla.“

Na chvíli zaváhala. Musela zkrotit odpor, který se v ní vzedmul. Chtěla ho získat pro svůj plán, ne podráždit.

„Nevím, co říct. Mé dětství bylo šťastné.“

„Tak jste to vždycky říkala.“

„To nemění nic na tom, že takové bylo. Samozřejmě dobře zajištěné. Otec bankéř...“

Zdvihl poněkud obočí.

„Bankéř za socialismu? Narodila jste se... už to vidím, v roce 1956. To tehdy byly v naší zemi bankéři?“

„No, měl významné postavení v státní bance, bankéř byl ovšem mnohem později. A matka byla známá herečka tak jako já.“

Pohlédla koutkem oka na něho a viděla s nevolí, že má v tváři poněkud ironický výraz.

„Díval jsem se do slovníku českých herců, ale tam jsem její jméno nenašel.“

„Užívala umělecký pseudonym.“

„Ano, Hana Stříbrná, to jste mi prozradila. Ve slovníku přesto není.“

„To víte, slovníky... Neměla čas se prosadit, umřela mladá. Zahynula při té nehodě.“

Lékař zřetelně zpozorněl.

„Jste si úplně jistá, že to doopravdy byla nehoda?“

„Co mi to chcete naznačit? Sletěla v noci s autem do jezera, když se odněkud vracela. Z nějaké štace na venkově, jak to tenkrát bylo zvykem. Skoro v každé vesnici tehdy měli kulturní dům a pražští herci museli, ať chtěli nebo ne, v něm provozovat kulturu.“

„To vysvětluje, proč se v noci vracela. Ne její nehodu.“

Jen těžko ovládala podráždění. Tohle už přece probrali! Nechápala, co nehoda, při které přišla matka o život, měla mít společného s jejím léčením.

„Kdyby se chtěla zabít, jak mi zřejmě vnucujete, tak by to udělala sama, ne? Ale v tom autě s ní byl ještě někdo.“

„Nevíte, kdo to byl?“

„Nějaký kolega, ne milenec. Víc o tom nevím, vždyť mi tehdy bylo jen osm let.“

Naklonil se k ní přes stůl s bdělým pohledem.

„Musel to být hrozný šok, ztratit svou matku v osmi letech.“

„Mně to došlo až postupně. Matka s námi v té době nežila.“

„Takže jste byli s otcem sami?“

„Byla tam ještě babička z otcovy strany. Ta se o mne většinou starala.“

Ačkoliv tohle říkala už víckrát, poslouchal ji s napjatou pozorností.

„Matka nežila s vámi? Proč vlastně? To se rodiče nesnášeli?“

„Spíš matka s babičkou. Otec asi jen přihlížel. Já vlastně nevím, je to dávno.“

Zatvářil se, jako by ho nějak hrubě odbyla. Pak se však jeho tvář zas vyhladila.

„Čtyřicet let je dlouhá doba, ale není nepřekročitelná. Někde v sobě to všechno máte, chce to jenom trochu snahy.“

Na chvíli měla chuť odseknout něco vulgárního. Stále ji jenom otravoval s jejím dětstvím, jako by to, co on nazýval problémem, s tím mělo něco společného. Byl tu vůbec nějaký problém? No prosím, zhroutila se na vrcholu sezóny, nějaký čas prý nevěděla, kdo opravdu je – jestli Marie Stuartovna nebo „Bára“ Baruchová. Tehdy se trochu vyděsila, i když ne zas tolik, jako lidé okolo. Donutili ji k léčení, napřed v nějakém ústavu, pak v ambulanci kliniky. Problém se rychle rozplynul, ale to psychiatři odmítali uznat. Zdálo se, že se věci zlepší, když ji převzal docent Šalda, prý velký přítel divadla. Měl ale jenom lepší chování a přitažlivý zjev, jinak byl stejně otravný.

Ticho se prodlužovalo. Jako by na ní leželo a tlačilo ji k zemi. Nakonec podlehla.

„Pro babičku byla má matka jenom obyčejná komediantka. Kdyby hrála v Národním divadle, snad by se s její profesí nakonec smířila. Ale takhle... víte, dědeček, její muž, byl taky bankéř, to bylo ještě za první republiky. A celá její rodina... byla to prostě honorace. Pořád mi to cpala horem a dolem. A mně to připadalo legrační, v té době. Později jsem se tomu bránila... Tak mě teď napadá, měla jsem sen, chcete ho slyšet?“

Zvrátil se zpátky do křesla, ve tváři poněkud zklamaný výraz. Přesto vykouzil úsměv.

„Sny jsou vždycky zajímavé, to vy víte. Tak spusťte, třeba objevíme něco nového.“

Trochu se zarazila. Nevěděla určitě, zda se jí sen zdál opravdu. Nějak ji náhle napadl, prostě se zjevil, jako by odněkud připlaval, z jakýchsi prostor, do nichž běžně neviděla. Třeba ho měla někdy dřív a teď si na něj vzpomněla.

„Mám pocit, že ten sen jsem měla víckrát. Sedím na vrcholku vysokého sloupu a nevím, jak se odtud dostat. Dostávám závrať, když pohlédnu do hlubiny pod sebou, ale vím, že odtud musím nějak uniknout. Nejsem dost statečná, abych se prostě vrhla dolů, už se tam ale nedokážu udržet a toužím, abych prostě spadla – a přesto pořád nepadám. Jsem neklidná, chtěla bych dolů na zem a tam, kdybych tam dopadla, vnořit se pod ni, hluboko... Míváte taky tyhle pocity?“

Poslouchal ji se zvláštním, trochu ironickým výrazem. Potom se suše zasmál.

„Ten váš sen je tak průhledný, že skoro nevěřím, že se vám doopravdy zdál. Navíc je mi tak zvláštně povědomý...“

„Třeba taky máte takové sny.“

„Ale kdepak. Sny obvykle nemají tak výmluvné metafory. Tohle si nejspíš někdo vymyslel. Asi jste něco takového četla... Já zřejmě taky, jenomže si nevzpomenu, kde.“

Bylo znát, že je rozmrzelý nad svou pamětí.

„Řekněte, cítíte se nadřazená svému okolí?“ zeptal se jí skoro popuzeně. „A přitom uvězněná ve své roli, z které byste ráda unikla, kdybyste měla odvalu? O tom sen totiž vypovídá, pokud je opravdu skutečný.“

Najednou vstal a prošel se od stolu k oknu a zas zpátky.

„Je to sen o touze po pokoření, ale – a teď poslouchejte dobře – taky sebezničení. To by bylo vážné, kdyby to byl výron podvědomí a ne literární výtvar, jak se domnívám.“

Obrátil se k ní prudce.

„Chci skutečně upřímnou odpověď. Zdál se vám ten sen, nebo jste si jen něco vybavila ze své minulosti?“

„Já nevím,“ řekla zmateně.

Hleděl na ni dlouze, jako by čekal, zda ještě něco řekne. Potom pokrčil rameny.

„Vlastně je to jedno. V každém případě je to výpověď, ať už to přišlo odkudkoliv. Něco vás trápí, z čeho chcete uniknout. Napadá vás, co by to tak mohlo být?“

Nejraději by se rozkřičela. Copak on neví, co je její problém? Násilím se ovládla.

„Já musím hrát, to přece říkám pořád. Vy mi v tom bráníte a to mě ničí. Připadám si jako odsouzenec na nějakém pustém ostrově.“

Lékař jen povzdechl a svezl se zpět do křesla.

„Ten pustý ostrov je váš pravý život.“

„To mi nedávno někdo říkal, ale je to nesmysl. Život. Takové prázdné pachtění, o kterém stejně vím, že jednou skončí. Život sám přece není nic, pokud ho neproměníte na něco jiného.“

Psychiatr na ni pohlédl, otevřel ústa, pak je zase zavřel. Na chvíli místnost zalehlo jakési dusné mlčení.

„Proč se babička s matkou nesháely?“ zeptal se najednou.

Překvapeně zdvihla hlavu. Proč s tímhle zase začíná? Pak pokrčila rameny.

„Já nevím, babičce má matka asi připadala vulgární. Neměla prý úroveň, to o ní často říkala. Matka měla ráda divoké večírky, hlasitě se smála, používala sprostá slova. Asi taky

měla plotky s mužskými, občas se kvůli tomu s otcem hádali. Babička byla dáma, kterou tohle všechno uráželo.“

„Vy jste svou matku měla ráda?“

„Já jsem ji skoro neznala, většinou byla někde v divadle anebo na zájezdu. Když se občas najednou objevila, vždycky mě zahrnula hlučnou láskou, kterou mě – jak to říct, jako by celou zmrazila. Byla jsem z ní tak nějak vyděšená... Než jsem se vzpamatovala, byla už zase pryč. Pak jednoho dne odešla, po strašné hádce s otcem, a už se nevrátila. Nedlouho potom zahynula.“

„Takže jste k ní nic necítila?“

„Naopak, já jsem ji velice milovala. Vždycky, když byla pryč.“

„Tak když se zabila...“

„Když zahynula? Vlastně se moc nezměnilo. Prostě se ještě více vzdálila.“

„A otec?“

„Co je s ním?“

Lékař se zamračil.

„Už se zas bráníte. To nikam nevede.“

„Nevím, kam by to mohlo vést. Otec mou matku miloval. Vždycky se trápil, když tu nebyla, a zvlášť když... odešla už navždycky. To jsem si ale domýšlela, nikdy to nedával moc najevo. Byl hodně pod vlivem své matky, která v domě vládla.“

„Vás měl rád?“

„No samozřejmě. Říkal, že jsem celá matka. Často se na mne tak nějak podíval a najednou měl v očích slzy. Vždycky se potom prudce odvrátil a řekl něco přísného, třeba, že nejsem upravená nebo že mám nepořádek. A odešel do svého pokoje.“

Lékař se naklonil přes stůl a zahleděl se jí upřeně do očí.

„Takže jste to vlastně nebyla vy, ale vaše matka ve vás, koho miloval?“

„Já nevím, kam tím míříte. Otec byl hodný, jenom zdrženlivý. Připadal mi často nějak vzdálený, jako by žil v nějakém jiném, odděleném světě. Možná měl prostě starosti, já nevím. Ale vždycky to tak nebylo. Někdy se mě dokonce zastal, třeba když jsem chtěla jít na hereckou školu a babička...“

„Ta zřejmě hrála ve vašem dětství významnou roli.“

Neklidně se pohnula. Babička byla asi poslední člověk, o němž se jí chtělo mluvit.

„Vždyť říkám, ovládala dům. Ze mne chtěla mít malou dámu, čist'ounkou a důstojnou tak, jako byla ona.“

„To jste určitě vždycky nebyla.“

„Já jsem si ráda hrála se psem od sousedů. Byl to takový starý hafan, dobrácký a zanedbaný. A taky jsem měla nějakou dobu kamaráda, syna domovníka z domu za rohem. Hrozného rošťáka, s kterým jsem podnikala výpravy do dvorů v sousedství. Tak jsem se často celá mazala a rozcuchala...“

„Bila vás za to?“

„Ne, ona mě trestala opovržením. Prostě mě vymazala, na několik dní. Nemluvila, neviděla mě. Snad by mi ani najíst nedala, kdyby tam otec nebyl. Tak mi alespoň dala talíř na zem, prý když jsem takové špinavé zvířátko.“

„Co na to otec?“

„Bral to jako žert. Jenomže nebyla to legrace, o tom jsme věděly my obě. Pro ni to byly oddělené světy, ten jeden v její blízkosti a tedy nad stolem a druhý někde strašně hluboko.“

Doktor udělal překvapené gesto.

„Tak o tom vypovídal ten váš sen?“

„Jaký sen?“ zeptala se udiveně.

„No ten o vysokém sloupu, z něhož byste ráda dolů.“

„Aha, ten. Teďka si vzpomínám, patří k němu ještě jeden. Je o touze vyšplhat se na vysoký strom, který má úplně nahoře ve větvích hnízdo se zlatými vejci.“

Chvíli se na ni mlčky díval.

„Ten mi připadá taky příliš průhledný,“ řekl zamyšleně. „Kromě toho, jeden s druhým nejdou dohromady. Jsou to vlastně zrcadlové obrazy.“

Pak jí přisunul přes stůl připravený recept.

„Dneska už bohužel musíme končit. Ale rád bych vás tentokrát viděl dřív, nejraději už za týden.“

„Musím s vámi ještě o něčem mluvit. Mám zase roli v divadle,“ řekla rychle.

„Na to prosím vás teďka nemyslete.“

„Ale to přece nejde. Vzpomněli si na mě po letech. Je to taková velká příležitost.“

„O tom si promluvíme příště, ano? Máte mé číslo sem i domů, že? Určitě zavolejte, kdyby na vás přišly divné myšlenky, třeba i večer nebo v noci. A ještě něco, vy jste v tom svém domě pořád sama?“

„Teď se má ke mně přistěhovat jeden známý se svou přítelkyní.“

„To je dobře. Tak nezapomeňte, příští středu, zas ve stejnou dobu.“

To říkal ve stoje a mlčky čekal, dokud také nevstala. Potom ji jako vždycky vyprovodil ke dveřím. Přijala jeho ruku trochu omráčeně a ani nevěděla, jak se dostala po schodech kliniky až na ulici. Venku byl velmi teplý den. Už brzy bude předvečer svátku svatého Jana, pomyslela si. Ten večer, kdy se odehrává drama slečny Julie...

* * *

Příchod dvojice mladých do vily nebyl tak nenápadný, jak Jan ujišťoval. Vlastně jí převrátil na ruby celý její svět, který se léty usadil do neměnného vzorce. Zpočátku rozvrat málem nepozorovala, byla tak rozrušená novinou, že ředitel i režisér o její roli vážně uvažují. No, čekala nějaké určitější vyjádření, ale zdálo se, že Jan se o její věc vážně vzal a protože si to tak velmi přála, věřila, že všechno dobře dopadne. Konečně bylo ještě hodně času, právě začínaly divadelní prázdniny, zkoušet se začne nejdřív za měsíc. Do té doby to Jan určitě dotáhne a ona zatím vypiluje roli – pokud to vůbec bude zapotřebí, protože slečna Julie už byla tady, žila v ní.

Rozvrat nebyl jen v tom, že se teď po vile pohybovaly dvě cizí osoby, že Jan se pachtil po schodech s rozličným harampádím, které nosil z jejich pokoje na půdu, že jeho Kristýna – podivně zakřiknutá dívka, tak úplně bezbarvá, že stále znovu zapomínala její vybledlou podobu – od ní stále něco svým slabým hláskem chtěla. Byl také v tom, že z věcí, které dole vyklízeli, občas vyhřezly staré vzpomínky. Tak třeba tahle vykládaná skříňka, ve které otec kdysi měl své „poklady“. Nic doopravdy cenného, to měl v osobním sejfu v bance, odkud teď často loupila. Jen drobné upomínky: jakýsi medailon se dvěma neznámými podobami, už sotva patrnými ve vybledlých sépiových odstínech, pak dědečkovy zlaté cibule a břitvu, jejíž střenka byla vykládaná perletí. Tu vyndala a otevřela s mrazením, které už jako dítě vždycky cítila, když se tajně prstem dotýkala ostří, na rozhraní mezi chutí přitlačit a uvidět rudé kapičky krve, jak se hrnou z rány, a strachem z toho, že by to skutečně mohla udělat.

„Báro,“ zavolal Jan na schodišti.

Trhla sebou a ucítila slabou bolest v bříšku prstu. Rozšířenýma očima hleděla na bulku krve, která vyvstala na šklebící se rance a pak se rudou stružkou vydala po bílé pokožce. Strčila konec prstu do úst a s provinilým vzrušením sála nasládlou příchutí krve. Přitom se zdvihla a váhavě vyšla z pokoje.

„Co s tím? Mám to dát taky na půdu?“

Jan rozčuchaný, zpocený a umouněný, zřejmě už na pokraji sil, jí ukazoval velké plátno s jejím portrétem. Trhla sebou. Jak na tu podobiznu mohla zapomenout?

„Dej to zatím sem. Ještě nevím, co s tím udělám.“

Otřela rukou prach a pavučiny s plátna, pak je opřela o stěnu. Proč tenhle portrét kdysi zavrhla? Asi se tehdy sama sobě nelíbila, i když to dneska neuměla pochopit. Po chvilce zaváhání sňala se stěny nějakou fotografií a pověsila portrét místo ní. Chvíli se na něj dívala.

Ten obraz dělal Karhan, jeden z posledních, kdo ještě dokázali namalovat podobu. Měl původně vytvořit veliký plakát před divadlo, tohle vlastně měla být jen skica k němu. Pak plakát někdo zakázal – čekala se důležitá státní návštěva a kdosi ustrašeně usoudil, že břitva v ruce postavy, výmluvně přiložená k hrdlu, by mohla vyvolat nevhodné představy. Bylo to někdy kolem roku osmdesát nebo možná trochu dřív. Už samo uvedení Slečny Julie byl tehdy málem revoluční čin, i když se vedení divadla snažilo zdůraznit sociální obsah hry – tu tragédii, když se panská třída z rozmaru chce intimně přiblížit třídě sloužících. Jakýsi ideolog, který na divadlo dohlížel, se tehdy dlouho ošival: panský lokaj mu nepřipadal jako správný představitel pracující třídy. Ale nakonec lhostejně pokrčil rameny – hra se mohla zkoušet, ale plakát nebyl připuštěn.

Karhan pak místo skici namaloval portrét, musel to prostě udělat, aby se zbavil představy, která ho pronásledovala. Byl posedlý přesnými detaily, chodila mu tedy často sedět do atelieru. Jak se patrně dalo čekat, brzo skončili na nepořádném lůžku v rohu místnosti. Byl z toho divoký, neuspokojivý poměr, který brzo skončil zuřivými hádkami. Při té poslední najednou chytil břitvu, která se tam povalovala, a chystal se ji podříznout. Naštěstí to byla jen divadelní rekvizita, takže v ní místo hrůzy vyvolal jen hysterický smích. Ten portrét potom po ní hodil, že ji už nechce nikdy vidět, ani na plátně.

Pak přišla slavná premiéra. Úspěch možná platil hlavně Strindbergovi, ale také ji v titulní roli vyzdvihl, takže už pořad jenom zářila, po celých devatenáct let. Až najednou... Zatřásla hlavou, aby zahнала tu myšlenku. Potom se zase zadívala na svůj portrét. Její o tolik mladší podoba tu stála, v tváři hypnotický výraz odhodlání ke smrti. Ostří břitvy zatím jenom nepatrně prohloubilo bílou kůži hrdla, člověk však cítil, že už proniká, že je teď nemůže nic zastavit... Ano, ta břitva byla podobná té, kterou držela teď v ruce. Jenomže tamto byla atrapa, zatím co tahle měla ostří. Pohlédla na prst, pak si ho zkusmo strčila zase do úst. Krev už nebylo cítit, ranka se zatím zatáhla.

* * *

Sliby, že Kristýna ve vile bude uklízet a vařit, se ukázaly jako značně přehnané. Ne, že by tyhle činnosti snad odmítala – spíš se po vile plížila jako nějaký neurčitý, tichý stín a vždycky s vysavačem nebo mopem někde utkvěla, jako by ztracena ve snění.

„Co je to s tou tvou Kristi,“ ptala se Bára Jana podrážděně. „Připadá mi pořád jako v transu. Není nějak nemocná?“

„Myslíš Kristýnu? Ale ne, je prostě trochu zvláštní. Takhle si asi zvyká na neznámé prostředí.“

Hleděla na něho, jak neobratně u dřezu myje nějaké nádobí. To nebyla práce pro Jeana, ten měl pečovat o holínky svého pána... Násilím se vytrhla z té představy. Jean, Kristi byly postavy ze Slečny Julie. Tohle byl zatím její běžný život.

„Není tu přece napořád. Jestli tak bude reagovat pokaždé, když se budete stěhovat, to z transu nevyjde.“

„Ona se tě tak trochu bojí.“

„Mne? Vždyť já jí nic nedělám. Naopak, snažila jsem se trochu si s ní povídat, ale vždycky odpoví jenom tak na půl slova.“

„Ona má dojem, neuraž se prosím tě, že se k ní chováš jako hraběnka či co k nějaké služebné. Já vím, jsi vlídná, ale tak, jako by ses k ní laskavě snižovala. Alespoň tak to říká. Ona je hrozně citlivá.“

Pokrčila jenom rameny a nechala ho, ať se hmoždí s nádobím. Na citlivost nějakých neurotických dívek teď neměla čas.

Začal v ní velký zápas s Julií. Ta dychtivost, s jakou se chopila té známé role, byla jen první fáze. Už z větší části zapomněla, jaká je ta Julie. Když zjistila, že dávno zapomněla celou řadu replik, začala se shánět po domě po textu hry. Napřed se zdálo, že ve vile nikde není, nakonec ale našla zažloutlý a pomačkaný sešitek. Nějakou dobu na něj hleděla s jakousi bázní. Pak jej odnesla do ložnice.

Přečetla hru na jeden zátať. Když dočetla, hleděla dlouho do stropu, na němž se mezi stíny chvělo světlo noční lampičky. Co cítila, bylo hluboké znechucení. Jaký to byl podivně temný, nečistý příběh! Ta Julie napřed tak dlouho ponižuje svého snoubence, až ho konečně zažene. Pak, zřejmě podrážděná menstruací, se nechá pudem dovléct k svádění otčova lokaje. To její nutkání pohlát si s ohněm, s nímž průhledně a nesmyslně provokuje právě lokaje! Je to od první chvíle, jako by se vrhla do tmy pod sebou, do oné hlubiny, o které vypovídá její sen.

Ale proč si začíná právě s tím Jeanem? Je to přece pěkný ptáček, který sice pochytil poněkud lepší způsoby, ale v hloubi je to pořád lokaj: tajně si představuje, že se jednou stane majitelem hotelu, koupí si titul, prostě vyleze až nahoru a vybere tam z hnízda zlatá vejce, o kterých v noci sní, ale zatím jenom krađe víno svého pána a skáče do pozoru, když ten jenom zazvoní... Ta jeho vzpomínka, jak vlezl jako chlapec do latríny pánů v domnění, že je to pohádkový altánek, a potom prchal žumpou, aby celý pomazaný výkaly z úkrytu spatřil tehdy ještě malou Julií. Jak odporné! A Julie v své posedlosti uvěří, že právě vprostřed toho smradu k ní zaplanul romantickou láskou, tak velikou, že se dokonce zkusil zabít.

Na chvíli znovu pocítila nenávisť k té Julii, silnější o to, že ta po ní sahala, že se jí už zmocňovala. Vždyť je to nepravděpodobný a nesmyslný příběh, říkala si téměř zuřivě. Jean, který se napřed tak zdráhá, ji najednou zatáhne do svého pokoje, prý aby je snad neviděli jiní sloužící, a tam ji patrně důkladně obskočí, navzdory její periodě. Strindberg to sice neříká, ale je to jasné z toho, jak se potom oba chovají – Julie jako ovečka, Jean s drsným sebevědomím hrdého samce. Proč se mu Julie tak poddává? No dobře, tak se vyspala s lokajem, to by nebylo v jejich vrstvách asi poprvé. Tak proč najednou tahle pokora, to škemrání o trochu něhy? A náhlá ochota s tím vypečeným ptáčkem uprchnout, dokonce ukrást otci peníze, aby bylo nejenom na cestu, ale i na ten zapařený sen o hotelu, v kterém by ona – hrdá šlechtična – kralovala u pokladny... A potom její znehybnění v hrůze z pádu, když se najednou její otec vrátí a z Jeana se obratem ruky zase stane mechanický panák, jak jenom uslyší zvonění pána. No dobře, Kristi jim zabrání v útěku, ale to ještě nevysvětlí hypnotické odhodlání, s kterým Julie přijímá Jeanovu břitvu, aby se vrhla do nejhlubší tmy...

Najednou vyskočila z postele s pocitem, že tohle nesnese. Žádnému muži nedovolí, aby s ní tak mával, aby ji nakonec srazil úplně do hlubin. Proto se nikdy nevdala, proto zůstala sama. Nebylo málo mužů, kteří by si dali říct – kolegové, režiséři, různí významní muži z publika. Většinou se jí třeli o nohy jak roztoužení kocouři. Brzo je zahнала, když je napřed tak trochu potrápila. Pokorné zbožňování, to jí neimponovalo. Snad toužila po drsném chlapovi, který by ji dokázal zkrotit. Moc opravdových mužů za svůj život nepoznala. A když se přece jen takový vyskytl, hned se zuřivě bránila, aby ji neovládl. Žádný to nikdy nevydržel do chvíle, kdy by se s úlevou konečně poddala.

Neklidně pocházela sem tam po ložnici, potom se zastavila před svým portrétem. Karhan to málem dokázal, snad proto, že jí místo zbožňování spíše nenáviděl. To zaujetí, s kterým maloval tu břitvu na hrdle! Asi ji mockrát podržl už ve svých představách, než se nakonec pokusil to doopravdy udělat. S nejasným vzrušením přejela prstem po svém hrdle, jako by hledala tu stopu po ostří. Pak zavrtěla hlavou. Když se vracela zpátky k posteli, přeběhla zrakem po ploše nočního stolku. Něco se tam zlobně zablýsklo. Ano, ta dědečkova břitva... Na chvíli zaváhala, potom nástroj zavřela.

Když přišel den před svatým Janem, zjistila, že jí už došly skoro všechny zásoby. Jean s Kristi nefungovali tak, jak od nich čekala. Nestačilo, že mohou bydlet v jejím domě? Čekali, že je snad ještě bude živit?

„Měla bys něco nakoupit,“ řekla Kristi včera.

„Nakoupit?“

Měla zase ten nepřítomný výraz v očích. Jako by nevěděla, co to slovo znamená.

„No jistě, chleba, housky, prostě potraviny. Copak žijete ze vzduchu?“

„Honza se snaží zhubnout.“

Ta holka jistě bere drogy, pokud není prostě ujetá. Vždycky sebou tak trhne, když ji člověk osloví. Vadí jí snad to tykání? To přece odpovídá situaci... Prohlédla lednici, pak skříňky nad sporákem. Skoro nic tady nebylo, dokonce čaj a káva byly na dně. Bude nakonec muset sama zajít do obchodu. Rozhlédla se trochu zmateně. Najednou si nebyla jistá, že to zvládne. Kde jenom je ta zatracená Kristi? Zas zřejmě odešla hned ráno s Jeanem, jako by měla zaměstnání. Měla tu správně být, podobně jako Jean.

Šla nahoru do svého pokoje, aby si vzala peníze a tašku. Pak se na chvíli zastavila před svým portrétem. To byla její pravá podoba. Co vídala s tichou bolestí v koupelně nebo v zrcadle svého šatníku, byl někdo jiný. Prostě s tím unaveným obličejem s povislými tvářemi a mírně obtloustlou, protivně rozložitou postavou přestala zápasit. To v této chvíli neplatilo. Slečně Julii bylo pětadvacet a pokud ji tak měl uvidět divák, bylo důležité uvěřit, že opravdu tak vypadá. Bylo to opojné, cítit se jako v pětadvaceti. Lehce poskočila, zavrtěla malým zadečkem a potom vyrazila na ulici.

Byl den, který se chýlil k mystériím svatojánské noci. To byla doba proměn, roznícené plodnosti. S údivem viděla, že se lidé na ulici a v metru tváří, jako by o tom nic nevěděli. Copak se nechystají k bujným oslavám, ve kterých budou tančit až do vyčerpání a nakonec ulehnu někde v páru k divokým křtinám života? Jen pro sebe se usmála. Pokud ne oni, ona jistě. Po letech znovu pocítila neklid v klíně. Bylo jí, jako by jí v žilách kolovalo šampaňské...

V nákupním středisku se nemohla soustředit. Nákup jí připadal jako taková nepatřičná všednost. Jakožto Julie by měla být někde v hraběcích komnatách nebo tak leda vzadu u stájí, kde ty své nedokrevné nápadníky cvičila ve skoku přes bičík. Jen pro sebe se usmála. Musí se zatím tvářit jako obyčejná osoba, ačkoliv někdo ji už zaručeně poznal – tamhle za regály si jistě šeptají, to je ta známá herečka, vzpomínáte, říkala si Drahomíra Baruchová, prý to snad nebyl pseudonym. Velice úspěšná, člověk by řekl slavná, ale pak najednou jako by se po ní slehla zem. Už nehraje. Ó ne, mí draží, to je omyl, ona zase hraje, po letech se zas vyrvala z šedivé všednosti a představuje Slečnu Julii. Co představuje! Ona jí už vnitřně je, však brzy uvidíte...

„Co jste to říkala?“

Překvapeně vzhledla. Mladý muž v texaskách a rozhalené košili na ni zíral nad svým vozíkem. Jemně se usmála.

„Vy jste snad něco slyšel?“

„No, zdálo se, že něco říkáte.“

Určitě chtěl navázat kontakt. Byl celkem pohledný, ale ona teď neměla čas. Snad někdy jindy, sdělila mu pohledem. Potom se znovu usmála a zavrtěla hlavou. Uraženě se otočil a spěchal s vozíkem k jinému regálu. Chvíli se za ním dívala, pak zachytila pohled nějakého muže opodál, který se na ni nějak zvláště díval. Věnovala mu taky úsměv. Zmateně se otočil a spěchal někam k pokladně. Třetí k ní stál sice zády, ale jako by se na ni přesto díval. Přímo cítila sálání jeho zájmu. Jak ti muži kolem ní kroužili! Jen násilím se soustředila na nákup.

Házela do vozíku, co ji napadlo. Taky nějaké víno, k tomu ještě láhev vodky, i když už dávno nepila, díky vážnému varování psychiatra. U pokladny se zarazila. Úplně zapomněla, že za zboží musí zaplatit. Vyprázdnila tam peněženku – jen taktak to stačilo. Letmo ji napadlo, co bude dělat zítra, za týden, ale hned své obavy zapomněla. Vždyť se blížila svatojánská noc, v té přece všechno končí a zas začíná.

* * *

Chodila sem tam po pokoji a říkala si repliky. Ne, že by se je musela snad učit – role se jí už zcela vrátila, mohla ji odříkat třeba i ve snu. Spíš se do nich pořád víc vžívala, zkoušela je říkat různým způsobem, až konečně našla ten správný tón. Dalo to práci, protože ta Julie se pořád mění, alespoň pro toho, kdo ji pořádně poslouchá. Ne, Julie nebyla žádná naivka, bylo v ní mnoho poloh, mnoho protikladných pocitů. Určitě chtěla překročit ten příkop mezi ní a světem obyčejných lidí, ale co s ní hýbalo, byla i nějaká až prazákladní divokost a fascinace nebezpečím, možná sebezničením. A současně i dětská hravost, chuť pořádně si zařádit, když je ta svatojánská noc, v které je všechno dovoleno.

Nalila si zas skleničku vodky a podivila se, kolik už z láhve ubylo. Necítila se nijak opilá, jen stále vzrušenější. Ten pocit, jako by jí v žilách kolovalo šampaňské, ještě poněkud zesílil. Jakožto Bára milovala Julii a jako ta zas milovala Báru. Podvojnost její osoby ale teď valem slábla, s bolestnou rozkoší ten přerod dokonávala. Bylo to blízko, blizoučko. Pak nezůstane ani stopa po tom obyčejném, šedém pachtění všedního života, przněného stárnutím a neodvolatelnou smrtí. Z popela Báry se do výše vznese Julie, krásná a mladá, nikdy nestárnoucí. Julie také zemře, ano, ale udá se to v myslích diváků. Nezemře bezvýznamně, nesmyslně, jako miliony obyčejných lidí. Její smrt, opakovaná v nesčetných reprízách, má smysl v tom, že uzavírá drama: zpětně mu dává tvar a tedy hodnotu.

Vyskočila a se skleničkou v ruce přistoupila k portrétu. Ano, to byla ona, nejpravější Julie. Tu břitvu na hrdle má vlastně už od první chvíle, když se směje, provokuje Jeana, když se nad ním v náhlém výšlehu hrdosti vypíná. Ještě to ale neví, v tom je síla příběhu. Tak jako sen má taky drama konec v počátku...

Chvíli před svým obrazem postála a potom, v náhlém nápadu, uchopila nenačatou láhev vína a vyšla ze své ložnice.

* * *

Seděli oba v hale, propojené s kuchyní, tak jak to často dělali, protože v jejich pokoji bylo místo skoro jenom pro postel. Jan se hrbil nad nějakými papíry, Kristýna se stulila v křesle, zřejmě usnula.

„Co vy tady,“ zavolala na ně. „Copak umíráte? Vždyť je svatojánská noc!“

Jan zdvihl hlavu od papírů.

„To přece už dávno nikdo neslaví.“

„Že ne? Copak my nejsme nikdo? No tak Jeane, vzpamatuj se!“

„Proč mi tak říkáš? Já mám radši svoje jméno.“

„Jan nebo Jean, co na tom dneska záleží! Tohle je noc proměn, copak jsi to nikdy neslyšel? Dneska se musí tančit do úpadu a potom... přece víš, jak lidi oslavují svátky plodnosti.“

Podíval se na ni pozorně.

„Ty jsi něco pila?“

„Pila či nepila, mám život v žilách. Pojd' zatančíme si.“

V té chvíli se Kristýna zřejmě vzbudila. Napůl se narovnal v křesle, pak se udiveně rozhlédla, jako by nechápala, kde to je.

„Co je to za rámus?“ zakňourala.

„Žádný rámus, Kristi. Jenom přemlouvám tady Jeana, aby si jako chlap se mnou zatančil, když je ta svatojánská noc. Tedy pokud nic nenamítáš.“

„Když si to přejete... ale vždyť on vůbec netančí.“

Zasmála se, takový nesmysl! Tak málo znala svého Jeana?

„Já vím, že Jean je dobrý tanečník. Co dobrý, výborný! Tak Jeane, pojď, nedělej drahoty.“

„Co je to za nápad, jak máme tančit, když tu není žádná hudba?“

„Ty žádnou neslyšíš? No dobře, tak pustíme rádio.“

Skočila ke stolku se starým přijímačem a namátkou stiskla knoflík. Prostorem zazněly vážné tóny nějaké symfonie.

„Tohle není taneční hudba.“

„To záleží na tom, jak ji dokážeš slyšet. Tak pojď, dost upejpání!“

Vzala ho za ruku a přiměla ho, aby vstal a náznakem ji objal jako v tanci. Potom se k němu přitiskla. Dychtivost zašuměla v jejích spáncích.

„Drahuško... tedy Báro,“ zabručel rozpačitě. „Co tě to popadlo?“

„Jakápak Bára, teď jsem Julie. A ty jsi Jean. Je svatojánská noc a my...“

Hudba v rádiu dohrála a ozval se hlas hlasatele. Vytrhla se Janovi a rychle přijímač vypnula. Když se otočila, Jan si mrzutě třel pravé oko.

„Něco ti spadlo do oka, že je to tak.“

„Ale ne, jenom mě svědí.“

„Neříkej. Je to smítko prachu z mého oblečení. Pojď sem, já ti to vyndám.“

Přes jeho protesty ho zatlačila do křesla a šátkem mu protřela oko.

„No vidíš, už je to zas v pořádku. Teďka mi polib ruku.“

„Báro...“

„Teďka jsem Julie!“

„Tak Julie, to není dobrý nápad. Kristýna...“

„Kristi? Vidíš, už zase spí. A mluví ze sna. Mám ji vzbudit?“

Zamračil se.

„Nech ji radši být. Ona je dneska nějak špatná.“

„Tak mi polib tu ruku. Copak je to něco hrozného?“

Rychle se sklonil a naznačil polibek. Na chvíli zaváhala, běžná realita jako by se jí tu na okamžik vnutila. Co je s tím Janem, copak jí tu ruku běžně při návštěvách nelíbá? Změnilo se snad něco tím, že tady teďka bydlí? Potom tu myšlenku zas zatlačila.

„Pojď, napijem se spolu vína.“

„Já nevím, když ta Kristýna...“

Ta zřejmě podvědomě zareagovala na své jméno. Napůl se vzbudila, rozhlédla se nevidoucím pohledem, potom se zvedla a šla trochu vrávoravým krokem napříč kuchyní do jejich pokoje.

Provázela ji pohledem a měla pocit, že se scéna zase vrátila, kam měla. No, přibližně. Víno by jí měl nalít Jean, ne naopak. Přesto přinesla sklenice a naplnila je až po okraj.

„Pojď, budeme spolu pít. Dneska je den na velké oslavy.“

„Ty víš, že skoro nepiju. Já to moc nesnáším, snadno se opiju.“

„Co na tom záleží? Svatojánská noc je jenom jednou v roce.“

Poslušně vypil sklenku a nebránil se, když mu znovu nalila.

„Měl bys mi připít po způsobu kavalírů. Ty nevíš, co se sluší?“

„Já nevím, co máš na mysli,“ řekl mrzutě. „Mám pocit, že tu něco hraješ. Pokud to má být výjev ze Slečny Julie...“

„Tiše! Jaképak má být, vždyť to je. Musíš mít smysl pro magii zosobnění. Ty jsi teď Jean a já jsem Julie. Zatím se zdráháš, ale nedokážeš zastavit ten proud, který se nás už zmocňuje.“

Chtěl něco namítnout, pak bezděčně vyprázdnil sklenku, kterou mu podala, a mechanicky ji zas nastavil. Nalila mu zase skoro po okraj.

„Teď mi konečně připij jako kavalír. Musíš kleknout na jedno koleno, pozvednout sklenku a říct Na zdraví paní domu. Tak to už udělej, co ti to udělá.“

Těžce se spustil na kolena, pak neobratně zdvihl sklenku a přitom rozlil trochu vína.

„Na zdraví paní domu,“ zamumlal a jako by ta slova musel spláchnout, sklenku hned do sebe obrátil.

„Teď mi musíš políbit stěvíc,“ zašeptala nadšeně.

Viditelně zaváhal, zřejmě úplně zmatený tou žádostí.

„Tak dělej Jeane, může to být i noha.“

Zase ji poslechl. Potom se zvedl s otráveným výrazem. Cítila úzkost z možnosti, že by teď zrušil magii té chvíle. Jako by vyvolán jejími obavami, ozval se za dveřmi pokoje ospalý hlas Kristýny. Rychle mu nalila a když zas sklenku mechanicky vyprázdnil, vzala ho za ruku a přiměla ho vstát. Sama se přitom trochu zapotácela.

„Víš, co teď přijde, že,“ zašeptala. „Blíží se tlupa sloužících a Jean, aby mě neviděli s ním, mě zatáhne do svého pokoje. To tady nejde, tak se ukryjeme v naší ložnici.“

„Proč se musíme skrývat?“

„Je to v logice toho, co pak nutně přijde. Tak už pojď!“

Poněkud znechucená z toho, jak jsou špatně detaily, táhla Jana po schodech a dveřmi do své ložnice. Tam na prahu se zarazil a začal se najednou hloupě smát.

„To není podle Strindberga,“ hihňal se, jako by to teprve teď pochopil.

„Není,“ odsekla zuřivě. „Ale víš, že tuhle scénu nenapsal, ponechal ji na naší fantazii. Takže se můžeme jen dohadovat, co se stalo.“

Skoro násilím ho přiměla překročit práh.

„Karta se obrátila,“ řekla překotně. „Pokud jsem předtím Jeana dráždila, dokonce otevřeně sváděla, bylo to jenom pohrávání s ohněm. Ten ale náhle vzplane tak, že se už nedá uhasit. Jean se mě tady zmocní. Čekám, že trochu drsně, jako chlap.“

Táhla ho k posteli a tam se před ním rozprostřela. Hlavou jí bzučelo opilé vzrušení. S očima upřenýma na strop čekala na jeho první doteky, potom na jeho váhu, kterou ji mužně zalehne.

„Tak honem,“ skoro zavyla. „Co tam ještě děláš?“

Vydal nějaký divný zvuk, něco tak napůl mezi smíchem a opilým vzlykem. Vzepřela se na loktech, zmatená z toho, že se úprk dění přerušil. Seděl na kraji postele a podnapile vrtěl hlavou.

„Já nemůžu.“

„Chceš říct, že...“

„Nezlob se.“

V jakési panice ho objala a zoufale se k němu přitiskla.

„Copak já nejsem přitažlivá žena?“ zašeptala. „Myslíš, že by sis se mnou neužil?“

Začala ho hladit po těle, stále důrazněji a drsněji. Zdálo se, že se jí už poddává, náhle se ale vytrhl a vyskočil.

„Nech toho, prosím tě!“

„Co je to s tebou? Copak jsi to vždycky nechtěl?“

„Já k tobě žádnou touhu necítím,“ řekl hlasem oblomeným opilostí.

Bylo to jako úder do tváře.

„Myslela jsem si, že mě miluješ,“ řekla tiše. „Že po mně odjakživa toužíš.“

„Já jsem tě vždycky obdivoval.“

„Tak vidíš.“

Pohlédl někam směrem k ní, potom zavrtěl hlavou.

„Obdivoval jsem tvé umění a potom způsob, jak ses dokázala vyrovnat s tím malérem. A vážil jsem si tvého přátelství.“

Snažil se vyslovovat přesně, ale bylo znát, že se mu jazyk zadržává. Trochu odstoupil od postele a zatřepal hlavou, snad aby zahnal opilost.

„Přátelství,“ opakovala po něm mechanicky.

„Bylo to trochu zvláštní, když se vezme rozdíl věku. Ty tehdy slavná herečka, já obyčejný účetní, kterého v divadle nikdo nebral moc vážně...“

Vypadalo to, že si zas sedne, pak se ale zarazil a ještě poodstoupil od lůžka.

„Byla s tehdy ke mně tak laskavá, když jsem za tebou přišel do šatny – vlastně už ani nevím proč, nejspíš jsem myslel, že se to tak dělá. A pak jsme vedle sebe seděli v té vinárně a ty jsi laskavě poslouchala to moje blábolení. Já vlastně ani nevím, jak se stalo, že jsme se tak sblížili. Já jsem tě obdivoval a přitom jsem se bál, abys to nebrala... no prostě nějak milostně. Ale měl jsem dojem, že se ke mně chováš skoro jako k synovi. Tak jsem se uklidnil.“

Dívala se na něho ohromeně. Alkohol jí bušil ve spáncích a jeho slova, neurčitě nepříjemná, narážela na hráz představy, které se odmítala vzdát.

„K synovi? Prosím tě, přece Julie...“

„Co máš pořád s tou Julií,“ přerušil ji podrážděně.

Zděšeně viděla, že se obrací ke dveřím.

„Co já s ní mám? Já přece jsem... přece ji hraju!“ vykřikla zoufale.

Zastavil se, potom zavrtěl hlavou.

„Ne, Báro, je mi líto. Z toho bohužel nic nebude.“

„Cože? Přece jsi říkal, že se o tom vážně uvažuje.“

„No říkal... V divadle se mi vysmáli, když jsem o tom jen začal. Prý proč Julii rovnou nehledám v nějakém domě důchodců. Měl jsem ti to asi hned říct, ale nevěděl jsem, jak s tím začít. A taky jsem byl zoufalý s tím bydlením... Teďka nás asi vyženeš, ale už to tajit nemůžu.“

Poslouchala ho s pocitem, že jeho slovům správně nerozumí.

„Takže já nebudu hrát Julii?“ zeptala se nevěřičně.

„Bohužel, Báro. Ani Julii, ani nikoho jiného. Ředitel se o tobě nechce vůbec bavit. Prý má i tak dost starostí a dávat role někomu, kdo se mu vprostřed představení třeba složí, to si nemůže dovolit. Taky tě pomalu už nikdo nezná a začít znovu v padesáti, to prý nemá budoucnost... Je mi to líto, ale tak to je.“

Zdálo se, že během té řeči vystřízlivěl. Udělal několik docela pevných kroků ke dveřím, otevřel je a pak zase za sebou tiše zavřel.

* * *

Klapnutí dveří chvíli hřmělo v její prázdné mysli. Ještě nic nechápala, ale cítila, že se něco strašného stalo. Jako by spadla s velké výšky na beton. Prozatím necítila bolest, ale věděla, že se nějak fatálně zranila. Věty, které před chvílí pronesl, visely ve vzduchu, prozatím pořád skoro bez významu. Pak se na ni najednou zřítily. Byla tu právě odmítnuta, napřed jako žena, pak i jako herečka. Co odmítnuta – zcela zavržena, vyhozena do odpadu, od něhož se každý odvrací...

S námahou vstala s pocitem, že jí její tělo už vlastně nepatří. Na stolku stála poloprázdná láhev vodky, sáhla po ní a napila se zhluboka. Ihned se rozkašlala, něco alkoholu přitom rozlila. Přesto se znovu napila. Tak tohle je ten pád, říkala si. Naprostý nezájem, lhostejnost světa, který má své starosti. A poušť prázdného času před sebou: času, ve kterém chybí jakýkoliv smysl.

Znovu se napila. V hlavě jí tiše hřmělo, prostor kolem ní se naklonil a ujížděl kamsi k levému rohu místnosti. Tohle tedy cítila Julie: naprostou bezvýchodnost, osamělost ve svém zavržení. Všechny východy z pastí se už před ní zavřely. Vrátil se otec, jehož okradla. Kristi zabránila, aby pro ni zapřáhli. Jean se najednou změnil v poslušného panáka, jakmile zazněl pánův zvonek. Za chvíli tu už bude policie. Julie, hrdá, divoká a roztoužená Julie, najednou pochopí, že pro ni na světě už není místo.

Rozhlédla se, pak její pohled padl na břitvu, která se perleťově zaleskla na nočním stolku. Zdvihla ji a po krátkém váhání rozevřela. Ostří se zalesklo s jakousi zlobnou škodolibostí. Chvíli se na ně dívala, pak přikročila k portrétu. Ano, to byla přece ona, Julie, ve chvíli pádu se sloupu své vznešenosti mezi ty úplně nejnižší... Nasadila břitvu k hrdlu tak, jak napovídal portrét, její zrcadlo. Na chvíli pocítila děs. Vzápětí uslyšela hlasy na schodech. Tak už tu byla policie, už se na ni sáпали! Už neměla kam couvnout. Přitlačila na břitvu.

= = =

Původ

Bill zkoumal poslepu ve tmě svou skrýš. Byla dost malá, ale dobře položená vzhledem k úkolu, který měl splnit. Jeho mise se zdála neproveditelná. Bill ale nebyl obyčejný člověk. Slovo „nemožné“ nebylo v jeho slovníku.

Proniknout ze skrýše až do Hlavního štábu ovšem znamenalo jistá rizika. Někde v zákratech chodeb jistě číhal Garda se svou tlupou hrdlořezů. Bill by se jimi prostřílel, kdyby měl samopal, aspoň ten malý, který se dal skrýt do kapsy kabátu. Jenomže neměl u sebe dokonce ani laserovou pistoli. Musel se tedy spolehnout na znalosti bojových umění, kterými bylo možno vyřídit každého protivníka holou rukou. Navíc ve skrýši nahmatal několik násad smetáků. Taková hůl v rukou pravého mistra, obratně roztočená do obrovské rychlosti, byla smrtící zbraní...

V té chvíli v zámku zarachotil klíč. Dveře se prudce otevřely.

„Ježíši, tys mě vylekal!“

Školník pan Kozinka na něho dýchl obvyklý pach kořalky a laciného tabáku.

„Vilíku, co tu děláš? To tě tu zase zavřeli?“

Školník ustoupil stranou, aby mohl vyjít.

„Zase ten Gardavský s tou jeho partou, vid'... Co si holomci ještě nevymyslí. Budu to muset ohlásit. Pan otec s nimi zatočí.“

Vilík (Bill pro tu chvíli zmizel v pozadí) viděl docela jasně, jak se v Kozinkově tváři střídá předstírané pohoršení se škodolibým úsměvem. Nebylo to poprvé, co Gardavský s Chuděrou a Junkem, ta známá parta násilníků, Vilíka nacpali do přístěnku na smetáky – kam prý jedině patří, jak se ujišťovali s hýkavým smíchem – a zamkli za ním dveře. Kdyby jim v tom školník chtěl opravdu zabránit, nebyl by v zámku zapomínal klíč.

„Prosím vás, nic mu neříkejte,“ řekl Vilík.

Uměl si představit tu aféru, kterou by z toho otec udělal, ke gaudiu celé školy. A nejvíc by to doma schytil zase on, protože by otcí bylo nepříjemné, že se z moci ředitele bere za vlastního syna. Vlastního? No, dalo se tak říct...

„Budou už muset jít,“ řekl stísněně.

„Počkej, musím ti odemknout.“

Pokud už byla škola zamčená, znamenalo to, že byl v tom přístěnku několik hodin. Bill to příliš nevnímal. Byl zvyklý čekat na příhodnou chvíli a zatím do nejmenších podrobností plánovat své příští nebezpečné akce. Bill... ne, tady vedle Kozinky, který obklopen pachem hospody snad úmyslně pomalu a neobratně pajdal chodbou, Bill zatím musel počkat.

Konečně školník s klením odemkl a vypustil ho na ulici.

„Běž rovnou domů,“ křikl za ním. „A dej pozor, ať tě Gardavský zase nechytí. Třeba tě nacpou tentokrát do popelnice.“

Školník to nevydržel, hlas mu zakolísal potlačeným smíchem. Hned nato se rozkašlal.

* * *

Bill změřil pohledem rozlohu náměstí. Před sebou měl dobrých dvě stě metrů nekrytého prostoru. Na střechách domů určitě číhali ostřelovači. Střelbitý kotoul ve chvíli, kdy práskl výstřel, Billa už často zachránil. Jenomže stačí to i tentokrát? Nejlepší bude kličkovat, jenomže nenápadně...

Naproti přicházela paní Hemerková, tlustá dáma ze sousedství. Vždycky se při setkání usmála a řekla něco, co myslela asi vlídně, ale člověka to rozhodilo.

„Vilíku, to jdeš takhle pozdě ze školy?“ zastavila ho uprostřed náměstí. „Snad jsi tam nebyl za trest po vyučování?“

„Ne, nebyl.“

„No jistě, já jsem si to říkala. Ty jsi určitě vzorný žák. Přece syn ředitele, nebo ne?“

Řekla to nějak zvláště, nebo se to jenom zdálo? Proč říkala to „nebo ne“? Byla nějaká pochybnost? Na chvíli se mu vybavila otcova kulatá tvář: bezbarvé oči, vlasy myší barvy, přilíznuté k čelu, aby zakryly rostoucí pleš. Byla tu vůbec podoba? Těžko s Vilíkem a vůbec ne už s Billem. Třináctiletá hlava s štětinami tmavých vlasů, vzdorujících hřebenu, a úzkým uhrovitým obličejem s nejistýma očima, to byl jenom takový převlek, za kterým se skrýval Bill. Když se člověk dost dlouho díval do zrcadla, mohl ho skoro uvidět: jako safír tvrdý pohled, pevná brada pod tenkými rty, lehounce zvlněnými ironickým úsměvem.

Ted' bylo třeba proniknout soutěskou mezi domy, v jejichž vchodech se jistě ukrývali pochopové Gardy. Bill potlačil studené napětí a pružným krokem kočkovitě šelmy překonal tu vzdálenost. Už ve dveřích domu, ve kterém zatím bydlel, tak trochu zalítoval, že se s nepřítelem nesetkal. Jediné kopnutí z výskoku s otočkou a tvrdý úder hranou dlaně – to stačilo, aby se po zuby ozbrojený útočník bezmocně válel v prachu.

Nestačil ani zasunout klíč do zámku a dveře se samy rozletěly.

„Prosím tě, kde jsi byl?“

Matka s očima zvětšenýma úzkostí ho vzala za rukáv a táhla dovnitř, jako by to bez ní nedokázal.

„Víš, kolik je hodin? Otec je celý bez sebe.“

Stála nad ním a přihlížela, jak se přezouvá a věší kabát na věšák. Pak ho poslala do koupelny umýt ruce: je dávno doba večeře. Chvíli otálel před zrcadlem, ale Bill se nezjevil. S nedobrym tušením se vplížil do jídelny. Otec k němu jen vzhlédl od talíře, pak se dál věnoval velkému řízku na talíři.

„Kdepak jsi byl?“ zeptal se bramboru, který si právě nabral na vidličku.

„U kamaráda,“ hlesl skoro neslyšně.

„To má být celá věta?“

„Byl jsem u kamaráda.“

„Ten kamarád má jméno?“

„Jirka Kulhánek.“

„Kulhánek, osmá bé? Dost slabý v matematice... Ty nevíš, v kolik hodin večeříme?“

Tohle nebyla doopravdy otázka, protože přesné doby jídel v domácnosti ředitele Janáka znal odjakživa každý její člen jako nějaký článek liturgie. Kromě toho matka právě nakládala na talíř dva řízky.

„Nedávej mi tolik, nemám hlad,“ zašeptal.

„Prosím tě, vždyť jsi ve vývoji. Musíš přece jíst,“ odvětila šeptem matka.

Otec nesnášel, když si šeptali při jeho projevech. Zdvihl hlavu a upřel ji na stěnu před sebou s hrozivým výrazem.

„Na něco jsem se ptal!“

Zaznělo to skoro ocelově.

„Když on tam nemá žádné hodiny. Ukazoval mi něco na svém počítači a...“

„Na svém počítači?“

Otec na chvíli ztuhnul, sousto nedaleko úst. Potom zavrtěl hlavou a zase pokračoval v jídle. Po delším metodickém žvýkání zas zdvihl hlavu.

„Počítat neumí, ale má počítač. Myslí si, že za něj spočítá všechny příklady?“

Vilík se krátce podíval, zda otec tuhle větu myslel jako vtíp. Ten ale vážně krájel zbytky jídla na talíři. Asi to myslel vážně. Otec nebyl z lidí, kteří často žertují.

* * *

Později ve svém pokoji se trochu styděl za to, že zas otcí lhal. Jenomže co měl říct? Přiznat se, že ho Gardavský s Chuděrou a Junkem nacpali do přístěnku na smetáky a zamkli ho? Určitě by se rozčílil. Nejspíše by mu vynadal, že je taková bačkora a nechal si to líbit. Takhle se otec choval odjakživa: když se synovi něco stalo, napřed vyváděl a pak mu vynadal. Mohl si za to sám. Když upadl a odřel si koleno, nedával pozor na cestu. Když nastydl, což se stávalo často, nejspíš zas neměl šálu nebo čepici. Nebo se správně neotužoval. Nejvíce ale otec křičel vždycky, když měl řešit střety s ostatními dětmi. Vilík se nesměl prát, ale když si nechal vzít nějakou hračku, otec se zlobil, že je bačkora. Měl vždycky špatné kamarády, ale když o ně pak zase přišel jednou z četných zrad, které jsou mezi kluky běžné, byl prostě nemožný. Co zase tomu chlapci udělal? Copak si nedokáže udržet aspoň jednoho přítele?

Bylo to takhle vždycky, co se pamatoval, ale všechno se to ještě ztížilo, když začal chodit do školy. Synáček ředitele! Většina učitelek na něho mluvila s jakousi mazlavou vlídností, což vyvolalo posměch dětí. Všechno se zhoršovalo s každým rokem, zvláště když postoupil na druhý stupeň. V poslední době kluci začínali vnímat děvčata. Ne, že by si je nějak namlouvali – většinou na ně ani nepohlédli. Ale třídu jako by zalehl dusný opar nějakého neklidu. Rvačky byly na denním pořádku. Holky se od nich odvracely, ale dobře o nich věděly, vzrušené z toho klání. Vilík se držel zpátky – jednak se neuměl prát, jednak se vždycky nad ním tyčil otcův stín. Tak jenom zdálky přihlížel a neznatelně trhal rukama a nohama, když pozoroval cizí rány.

Zdálo se, že klukovská smečka jeho zdrženlivost mlčky přijala. Vilík se prostě nepral, tedy ho nikdo ani z těch největších rváčů jako Chuděra či Junek nenapadal. Jenom ho tiše vyloučili – ne ještě holka, ale už ne kluk. Vilík se občas pokoušel k nějaké partě přidat. Nikdy ho nikdo nezahnal: jenom přestali mluvit a pomalu se rozešli.

Pak v sedmé třídě náhle během roku přišel Gardavský. Už když se prvně objevil, měl Vilík jakési nedobré tušení. Nový žák byl nejméně o rok starší a taky zřejmě silnější než ti největší rváči ve třídě, jak se pak brzo ukázalo. Co ale Vilíkovi způsobilo bolestný stah vnitřností, byl výraz v jeho tváři: jakási výsměšná a jak se zdálo krutá zvědavost, s jakou si prohlížel ty nové tváře, jako by mezi nimi hledal příští oběť.

Trvalo ale týdny, než si ho Gardavský našel. Několik dní jako by vůbec nebyl – učitelé ho nevolali, nikdo z kluků se s ním nebavil. Potom se začal předvádět obratně dávkovanou drzostí vůči bezradným učitelkám. Pak začal o přestávkách provokovat napřed Chuděru, později Junka. Rvačka na sebe nedala moc čekat. Utkal se napřed s Chuděrou, jehož se báli všichni. Chvilí to vypadalo nerozhodně, pak se mu podařil nezvyklý chvat, jímž sevřel hrdlo protivníka pravou paží. Chuděra sípal, kopal kolem sebe, vůčihledně brunátněl, až zůstal ležet, napůl udušený. Gardavský vyskočil a s křivým úsměvem se rozhlédl po kroužku vyděšených diváků. Podobně zanedlouho zkrotl také Junka. Kdo by snad čekal, že z nich budou jednou provždy nepřátelé, byl by ale překvapen: ani ne za týden už byli nerozlučnou trojicí, která se okázale předváděla s cigaretou nedaleko školy a pokřikovala na holky různé oplzlosti.

Brzo to ale nestačilo. Jakmile si zajistil nadvládu nad třídou, začal se rozhlížet po vhodné oběti, kterou by mohl trýznit. A jak Vilík už týdny tušil, našel si neomylně právě jeho. Gardavský nebyl dobrý žák a když byl vyvolán, musel vždy snášet ponížení ze své zjevné tuposti. Na výtky učitelek odpovídal drzým úsměvem, za kterým ale bylo možno vidět vztek. Alespoň v jednom směru ale nebyl hloupý: jakýmsi jemným citem zřejmě přesně vystihl, že pro Vilíka být synáčkem ředitele není žádná ochrana, protože nikdy neprozradí, že se nechá trýznit.

Nikdo z dospělých nepochopí ochromující strach, který jde v dětské smečce z těch, kteří jsou silnější a bezohledně divocí. Jak by se někdo, komu dali směšné jméno Vilém a kdo vždy musel přijít umytý a upravený přesně k večeři, odpovídat celou větou, mít připravené úkoly a hlavně se už od mateřské školky nesměl prát, jak se měl postavit takové bestii, jako

byl Gardavský? Měl křičet o pomoc, aby se celá škola dozvěděla, že je srab, který se schová za tatínka, když je zle? A co by ten tatínek udělal? Dal by snad Gardavskému trojku z mravů? Leda by toho násilníka pobavil, kdyby si ovšem troufal. A to nebylo vůbec jisté.

Vilík nejasně cítil, že trpí nejenom pro svou bezbrannost, ale ještě více právě proto, že je synem ředitele. Veškeré ponížení, které musel snášet u tabule, Gardavský jeho prostřednictvím zřejmě vracel škole. Vilík si občas představoval, že by jeho otcem nebyl tenhle směšně důležitý muž, kterému se celá škola skrytě nebo otevřeně posmívala a možná ho i nenáviděla. Ostatně Bill žádného otce neměl. Měl možná matku, ale o tom se raději nemluvalo. Bill musel zůstat neohrožený a tvrdý. Nějaké něžné city přinášejí vždycky změkčilost.

* * *

Zásada tvrdosti měla však výjimku. Jediným odškodněním za to, že musel každý den do školy s její směsí nudy a stálého nebezpečí, byla Maruška Sládková. Vilík s ní chodil do třídy už řadu let, ale až donedávna sotva vnímal její existenci, i když seděla jenom o lavici před ním. Pak jednoho dne pozoroval, jak se její plavé vlasy zažihají zlatou září, kdykoliv se slunce opře do okna. Ty vlasy – na rozdíl od jiných děvčat – měla zapletené do dvou copů, z nichž ale vždycky uniklo několik plavých vlásků, které se jí skoro dětsky čepýřily na šíji. Při pohledu na ně Vilík cítil cosi jako sladkou bolest. Díval se na ni skoro vždycky jenom zezadu, přesto však věděl, že má velké modré oči a světlou pleť, kterou snad nikdy nepostihly žádné boláky. Na rozdíl od ostatních děvčat byla tichá, jen se mírně usmívala, když ostatní spolužačky ječely přehnaným smíchem. To se mu taky líbilo. Zdálo se mu, hlavně když o ní doma večer snil, že kolem ní je čarovný kruh tajemství, který nikomu není dovoleno porušit.

Nebyl si jist, zda Maruška o jeho tichém zbožňování ví. Napůl by si to přál a napůl zase naopak, protože nevěděl, co by měl v tom případě dělat. Bill ovšem uměl jednat s ženami s veselou nonšalancí, ale Bill vždy nějak mizel, když tu byla Maruška. Když se ten den s obvyklým křikem usazovali do lavic, všiml si Vilík s lehkým úlekem, že už se také Marušce šaty na hrudi zaoblují vzrušivými výstupky. Nemohl od nich odtrhnout oči. Jako by to cítila, vážně na něho pohlédla velkýma očima. Ten modrý pohled ho tak zasáhl, že celou příští hodinu skoro nic nevnímal.

Zatím se třída trochu ztišila v očekávání učitele a pak, když se nic nedělo, začala zase hloučet stále víc až do křiku, který se šířil hlavně kolem Gardavského. Potom najednou ztichla a Vilík viděl s rozladěním, že do třídy vešel jeho otec.

„Klid!“ šlehl jeho hlas. „Nevídím, že by všichni vstali.“

Když se neochotně pozvedl i Gardavský, dal jim pokyn, že si zase mohou sednout.

„Kolega Boublík onemocněl, nemám za něj náhradu. Řekl jsem klid! A nebudu to opakovat! Rozhodl jsem se tedy, že tu u vás budu dneska suplovat.“

Chvíli se rozhlížel, dokud zas neopadla vlna mručení, pak řekl popuzeně, že tu hodinu věnují opakování. Které je matkou moudrosti, dodal po krátké pauze s úsměvem. Dějiny národa musí znát každý, rozhodně ten, komu je drahá jeho vlast... Vilík postupně přestal poslouchat. Otcovy fráze těžko snášel doma, ale zde ve třídě celé naježené odporem, mu byly nesnesitelné. Kromě toho potřeboval všechnu pozornost, aby se vzpamatoval z Maruščina pohledu. Co mu jím chtěla říct? Chtěla ho pokárat za to, že okukuje její rodící se vnady? Nebo ten pohled obsahoval výzvu, aby se k něčemu odhodlal? Nevěděl, co má dělat. Snad by měl aspoň na ni promluvit. Ale co říct? Nic ho nenapadlo.

Otec zatím chodil mezi lavicemi a vyvolával skoro každého. Byl nespokojený, protože žáci data buďto vůbec nevěděli nebo si je pletli. Boublík na datech nebazíroval, jeho hodiny byly zajímavé díky historickým příběhům, které jim často vyprávěl.

„Janák!“ zaznělo náhle blízko něho.

Vilík vzhlednul, nejistý, zda opravdu správně slyšel.
„Tak honem, copak spíš? Přemysl Otakar Druhý. Padl hrdinně...“
„Na Moravském poli.“
„V roce?“

Vilík zmateně zatápal v najednou úplně prázdné paměti.

„Čtrnáct set třicet čtyři,“ hlesl.

„To má být vtip? To byl na straně Sirotků anebo českých pánů?“

„Šestnáct set dvacet.“

„Prosím tě sedni si!“

Otec se znechuceně odvrátil. Udělal pár prkenných kroků směrem k tabuli, pak se najednou obrátil, ve tváři celý rudý.

„Co se událo roku šestnáct set dvacet? Odpověz!“

„Bitva na Bílé Hoře... Ne, u Lipan.“

„Ty mě chceš provokovat? Stůj, když s tebou mluvím!“

Vilík si uvědomoval, jak celá třída napjatě sleduje ten konflikt. Bylo to pro ně něco nového, střet ředitele se synem.

„Kdy byly Lipany?“

Vilík zděšeně cítil, jak se pod pohledem otce jeho vědomosti rozplývají.

„Já nevím,“ hlesl skoro neslyšně.

„Vždyť jsi to právě řekl!“

„Šestnáct set dvacet...“

„To byla Bílá Hora!“

Otec už řval a Vilík ztrácel půdu pod nohama. Nechápal, proč otec tak běsní, ale viděl, že se už přestává ovládat. V hlavě měl prázdnou úzkost a ponížením před třídou. Pak se k němu Maruška obrátila.

„Čtrnáct set třicet čtyři,“ řekl podle jejích rtů.

„Konečně!“

Otec se zase odvrátil a unaveně kráčel k tabuli.

Za chvíli zvonilo. Otec vyběhl ze třídy, ani se nedíval, zda všichni stojí. Vilík přistoupil k Marušce.

„Děkuju,“ řekl ochraptěle.

„Není zač,“ usmála se. „Vždyť jsi to předtím sám řekl.“

„Já vím... ale stejně...“

Zadrhl se, jako opilý tím jejím pohledem.

„Já... chtěl jsem ti říct, že... jsi hodná.“

Byl by rád ještě něco řekl, ale v hlavě měl úplné prázdnou. Tak se zas vrátil ke své lavici. V té chvíli do něho někdo najednou strčil. Byl to prudký náraz, málem upadl.

„Bílá Hora,“ zakrákal útočnick posměšně a pokračoval směrem ke dveřím.

Díval se za ním nechápavě. Potom si uvědomil, že to byl zas Gardavský. Chvilkové nadšení z toho, že sice neobratně, ale přece jen promluvil s Maruškou, se sesulo.

* * *

Poslední hodinu byl tělocvik – ponižující trýzeň, zvláště když šli do tělocvičny. Vstupoval tam vždy se sklopenou hlavou, aby hned neviděl mučící nástroje. Bill by se po hrazdě či bradlech jistě proháněl se svou lehkou nonšalancí, ale Bill ho na prahu té sluje plné ponížení vždycky opouštěl. Vilík nikdy úplně nechápal, proč mu dalo tolik práce udělat i jednoduchý cvik, který většina z jeho spolužáků prováděla zcela samozřejmě. Nebyl zase tak neobratný, nebyl vůbec tlustý jako třeba Kulhánek, který své hory sádla rozhýbával jenom s těžkým supěním. Co jemu bránilo v účinném pohybu, byl nejasný, ochromující strach.

Tělocvikář Balbín zřejmě o tom strachu věděl a nenápadně Vilíkovi ulevoval – ať proto, že byl synem ředitele, nebo jenom proto, že se taky bál: úraz cvičence mohl v dnešní době vést třeba i k soudu. Šikovně ho tedy určoval, aby ostatním dával záchranu, a pak ho zapomínal vyvolat, aby ten cvik provedl sám. Jenomže občas musel Vilík strpět ponížení, že prostě nedokázal to, co pro jiné bylo zřejmě jen zábavou.

Ten den měli zas jeden horor, skoky přes kozu – vycpaný čtverhranný balík kůže na dřevěných nohách. Roznožka, skrčka, odbočka: směšná slova, která v něm však vyvolala zděšení. S úzkostí sledoval, kdy dojde řada na něho. Pak se se zaťatými zuby rozběhl, odhodlán třeba se i zabít, ale aspoň se pokusit překonat svůj strach. Jenomže když měl kozu nadosah, vždycky se zarazil a dopadl břichem či hrudí na lepkavě hnědý povrch kůže. Zkoušel to dvakrát třikrát, nakonec – s pomocí silné ruky učitele – se přece jen zázrakem nějak dostal přes kozu. Na rozdíl od podobných případů v minulosti vytryskl z řádky spolužáků nezakrytý smích. Nemusel se ani dívat: věděl, že se mu to směje Gardavský.

Nakonec i to mučení skončilo, šli do šatny tělocvičny a potom – protože byl konec vyučování – do velké šatny u východu ze školy. Vilík se trochu zdržel. Zatímco se přezouval, Bill lehce skákal přes kozu i koně, prováděl výmyk na hrazdě i na kruzích a další kousky, o kterých učitel Balbín neměl ani zdání...

Když přicházel konečně k velké šatně, viděl s ustrnutím, že se tam potlouká už jenom Gardavský se dvěma svými nohsledy.

„Koukněte, Bílá Hora,“ zachechtal se Gardavský. „Že ty ses ještě mazlil s kozou.“

Pokusil se obejít ho se sklopenou hlavou.

„Tak Bílá Hora se mnou nemluví? Ptal jsem se, jak sis tam užíval s kozama.“

„Nevím, o čem to mluvíš. Nech mě projít.“

„Ty nevíš, co jsou kozy, posero? My tě to naučíme.“

S hýkavým smíchem Vilíkovi vysvětlil, že aby dobře pochopil, co je to koza, musí se jí napřed stát, což pro něho určitě bude snadné. Páni tady mu pomohou. Chuděra s Junkem ihned přiskočili a společně ho strhli na kolena.

„To je moc dole, trochu výš,“ přikazoval Gardavský.

Donutili ho vstát a předklonit se. Trpně čekal, kdy se k němu jeho mučitel přiřítí. Pak náhle zahlédl na konci chodby dívčí postavu a spíše citem poznal Marušku. Asi se taky nějak zdržela a teď se nerozhodně zastavila před skupinkou kluků. Vilíka najednou polilo horko. Nahromaděné ponížení v něm vyvěřelo. Právě, když se Gardavský odrážel o jeho záda, aby na něm předvedl roznožku, vztyčil se s plnou silou. Gardavský vyjekl, skulil se stranou a pak se s bolestí a zjevným vztekem sbíral s dlaždic chodby.

„Tak ty takhle, posero?“ řekl se stisknutými zuby. „No, my tě naučíme.“

Viděl, jak se k němu blíží, a dřív, než stačil dostat strach, vyrazil slepě proti němu. Chvaty, které používal Bill, v té chvíli zapomněl – jenom se skrčil a jako beran vrazil hlavu soupeřovi do břicha. Ten překvapením jenom heknul, ztratil rovnováhu a upadl na záda. Jeho hlava s ošklivým třeskem narazila o dlaždice. Vilík s úžasem hleděl na nehybné tělo před sebou.

„Ty’s ho snad zabil, vole,“ hlesnul Chuděra.

Jenomže to se Gardavský už pohnul, poněkud zmámeně se posadil a upřel na Vilíka kalné oči.

„Ty smrade, to si vypiješ!“

Vilík se pohnul k útěku, ale ti druzí dva mu zastoupili cestu. Zřejmě jim nějaký nepsaný kodex zabránil zasahovat do boje, ale nechtěli připustit, aby z něho snad Vilík vyšel vítězně. Ten jenom stačil zaznamenat, že Maruška někam zmizela, pak tu už bylo Gardavského velké tělo. Instinktivně uskočil a kopl tam, kde tušil jeho nohu. Protivník zakolísal, ale pak se po něm ohnal. Pěst dopadla na Vilíkovo oko a způsobila v jeho hlavě

výbuch bolesti. Vzedmul se v něm až dosud nepoznaný vztek. Náhle mu bylo jedno, kolik ran od násilníka schytá, zda ho i třeba zabije: cítil jen zuřivost a potřebu co nejdříve zranit druhého.

Co se pak dělo, vnímal jenom nejasně. Nevěděl, kolik dostal ran, kolik jich vrátil. Billovy údery a chvaty, účinné v jeho fantazii, neuměl doopravdy provést – místo toho mlátil slepě kolem sebe a pokud jeho protivník nějakou ránu utržil, byla to spíše náhoda. Přesto byl zápas delší, než by se snad dalo čekat: Gardavský nebyl zas tak dobrý rváč, měl zřejmě jenom jeden trik, dušení protivníka ohbím paže, a ten si Vilík dobře pamatoval – držel se od něho a slepě mlátil nebo kopal proti dešti ran. Postupně ale ztrácel síly. V hlavě mu hučelo, na oči téměř neviděl a víceméně si už přál, aby to nějak skončilo.

„Tak to už stačí, holomci,“ ozval se najednou školníkův hlas. „Jděte si pro změnu hrát ven, já tady musím uklidit.“

Najednou rány ustaly. Trojice se neochotně odklátila k východu, Gardavský přitom trochu kulhal. Vilík se poloslepě rozhlížel po školní brašně. Když ji konečně našel, nacpal do ní rozsypané sešity a učebnice a chystal se taky odejít.

„Ty tady počkej,“ řekl Kozinka. „Když půjdeš ven, ještě tě znovu ztloučou. Stejně takhle nemůžeš na ulici, vždyť jsi samá krev. Pojď se mnou k nám, trošku se umyješ.“

Vilík, náhle schlíplý a poddajný, šel za ním nejistými kroky po chodbě a potom po schodech do školníka bytu. Kozinka v něm bydlel s postarší tlustou ženou, které se říkalo paní Kozinková i když to prý jeho žena nebyla. Vařila v školní družině, vždy podmračeně skloněná nad svými hrnci, a její špatná nálada se obrážela v chuti jídel. Děti většinu porcí vracely a utíkaly od okénka, aby neslyšely její nadávky, když zbytky smetala do velikého hrnce u svých nohou.

„Boženo,“ zaburácel školník hrubým hlasem. „Pojď mi pomoci, mám tu raněného.“

Žena jen mračně vzhledla od stolu, kde sklenička a láhev rumu svědčily o její dosavadní činnosti. Pak pomalu a neochotně vstala.

„Pojď se mnou,“ řekla nevlídně.

V špinavé koupelně se Vilík mlčky svíjel bolestí, když hrubě myla jeho tvář a ruce.

„Ještě ti pořád teče červená,“ zavrčela. „Pojď si tady vedle lehnout.“

Jak dlouho potom ležel na pohovce ve vedlejším pokoji, nedovedl říct. Čas od času zasýkl bolestí, když mu paní Kozinková přikládala hadřík, nasycený kořalkou. Je prý to nejlepší na zastavení krvácení. Pak, vděčný za to, že pálení ustalo, upadl zas do mráкотného stavu. Boj s Gardavským se vracel v jeho hlavě jako film, který běžel od konce zas na začátek.

Pak najednou nad ním stál Kozinka.

„Měl bys jít domů, je už pozdě.“

Mátozně spustil nohy na zem, potom vzal tašku a šel nejistým krokem za školníkem napřed kuchyní, kde u stolu seděla paní Kozinková a s mračně usmířeným výrazem upíjela ze skleničky rumu, pak vzhůru po schodech a dlouhou chodbou k východu. Když Kozinka s hlasitým klením odemykal nepoddajný zámek, měl pocit, že se to už stalo mnohokrát.

Pak sestupoval po schodech, před sebou skoro prázdné náměstí, které v něm vždycky vyvolávalo nejasnou úzkost. Zkusil se vžít do Billa, ale Bill se nějak ztratil. Vydal se tedy po náměstí sám.

* * *

Když přišel domů, matka zas hlídala u dveří. Vtáhla ho dovnitř, potom rozsvítila.

„Proboha, co se ti to stalo?“

„Měl jsem takovou hádku s nějakými kluky.“

„Hádku? Máš jedno oko zateklé a na čele sraženou krev! Ježíši a na tváři... Kdo ti to všechno udělal?“

Než stačil odpovědět, volal otec z pokoje.
 „Pokud je to Vilém, ať sem okamžitě přijde!“
 Matka ho postrčila do dveří a vsunula se za ním také, snad aby ho chránila. Otec stál strnule u okna a hleděl na ulici.
 „Tak ty ses začal toulat,“ řekl do skla před sebou. „Nejenom, že nám lžeš. Ty s nebyl včera u Kulhánků...“
 „Ale já jsem jenom...“
 „Ticho! Nejenom, že jsi tedy lhal a vystavil mě zesměšnění, když jsem dnes potkal pana Kulhánka... Ty jsi mě znovu zesměšňoval ve třídě, když jsi pro pobavení třídy předstíral, že neznáš ani běžná data! Můj syn a neví, kdy byla bitva na Bílé Hoře!“
 „Když já jsem to v té chvíli doopravdy nevěděl.“
 „Řekl jsem ticho!“ zařval otec a náhle se otočil.
 Vteřinu zíral na syna, potom vytřeštil oči.
 „Proboha, jak to vypadáš? On se nám ještě začal prát!“
 Zacloumal jeho ramenem a náhle uskočil, jako by uštknutý.
 „A táhne z něho kořalka! Eliško, on se potlouká, rve se a ještě pije! To přece není můj syn! Ty jsi byl v hospodě a porval ses tam? Odpověz!“
 „Já jsem v žádné hospodě nebyl. To paní Kozinková říkala...“
 „Kozinková? Není žádná Kozinková, jmenuje se Moulová. Co s ní máš společného?“
 „Já jsem byl v jejich bytě...“
 „Tak ty ses ještě spřáhl s těmi lidmi? S tou spodinou, kterou se dávno chystám vyhodit, protože nejen žijí na hromádce, nejenom špatně pracují a jen se opíjejí, oni navíc ještě kradou, jak se ukázalo... Tak to jsou teď tví přátelé? Chodíš k nim popíjet?“
 „Já jsem nic nepil,“ řekl Vilík přerývaně. „To paní Kozinková říkala, že na rány je dobrá kořalka, že prý zastaví krvácení.“
 „A ty rány, kde ty se vzaly?“
 „Spadl jsem se schodů.“
 „Už zase lžeš. Máš natržený límec u košile, na oku monokl. Ty myslíš, že po těch letech ve škole nepoznám rány z rvačky? Ty ses příšerně porval a já chci vědět, s kým.“
 Vilík se zarazil. Pokud prozradí Gardavského, bude z toho aféra ve škole, za kterou ho jen všichni budou nenávidět.
 „Takže to neřekneš? Kryješ jiného syčáka? Dobře, nechci to vědět, stejně by to byla jenom další lež... Vždyť já to říkám, Eliško, není to můj syn!“
 „Ale Josefe, to se přece nesmí říkat...“
 „Půjdeš do svého pokoje a zůstaneš tam bez večeře.“
 Vilík se otočil a chtěl poslušně odejít, když se mu udělalo nevolno. Přejel si rukou po čele, aby jako by setřel tíhu, která se tam usadila. Najednou cítil, že mu po tváři a z nosu tečou mokré stružky. Překvapeně zíral na několik rudých kapek, které se šířily po koberci.
 „Ježíši, Josefe, on zase krvácí! Musím zavolat Černého.“
 Nečekala na odpověď a táhla ho do jeho pokoje. Tam ho vtlačila na postel a pak běžela k telefonu. Vilík se jenom tiše divil tomu vzrušení. Pomalu zavřel oči a poddal se lehkému vlnění, které ho odnášelo do dřímoty.

* * *

Doktor Černý přiběhl tak rychle, jak to jen dovolila jeho tělnatost. Byl starý přítel rodiny, dost častý host u nedělního oběda, kde vždycky těšil paní domu svou nezkroutnou chutí k jídlu a dvornými poklonami, které trusil mezi dvěma sousty. Přicházel vždycky sám. Matka kdysi Vilíkovi vysvětlila, že je „starý mládenec“. Podivná rozpornost těch slov pokračovala v celé jeho osobnosti: byl skoro vždycky nevlídný a přitom hodný. Jeho hřmotný,

neúpravny zevnějšek kontrastoval s až ženskou jemností, s níž se dotýkal nejen lidí, ale také předmětů, aspoň těch půvabných.

„Ale, ale, copak to tu máme,“ bručel huhňavě a buclatými prsty nadzdvihl zateklé víčko. „Rány z boje? Pro nějakou holku, to je skoro jisté. Vilík nám začal dospívat.“

„Vždyť je mu teprv třináct,“ hlesla matka vylekaně.

„Víte, jak v tomhle věku vyvádějí hormony? No, oko se zdá v pořádku, vidíš mě, vid'. To spraví obklad... To víte, moje drahá, mladí samci musí zápasit. Napřed jen na zkoušku, že ano. Ale brzy to už bude naostro.“

„Říkáte samci... Copak jsme nějaká zvířata?“

„Nosní přepážka se zdá celá, nejspíš jenom praskla cévka. Dáme tam tampon, vid'. To bude stačit, co říkáš... Samozřejmě, že jsme zvířata, jenom si to nechceme připustit... Ale, ale, tady na čele má natrženou kůži. Ten rošťák, co tě praštil, nosí prsten, ne? Kloub by to neudělal. Budu to muset sešít, jenom steh či dva.“

Sklonil se nad svou brašnou a vyndával si chirurgické potřeby. Ukrutně přitom vzdychal a zřetelně brunátněl. Pak vzhlédl k matce.

„Je tu nějak horko, paní Eliško. Můžu vás poprosit o trochu vody?“

„Máme snad minerálku s příchutí...“

„To je jedno. Hlavně nespěchejte, ať mi tady nezkolabujete, až ho budu šít.“

Když matka odešla, obrátil se doktor k Vilíkovi.

„Bude to bolet, ale ne zas tolik, aby to takový kluk nevydržel. Nebo chceš, abych ti to trochu obstříkl? No, možná...“

Zas se hrabal ve své brašně.

„Pane doktore,“ řekl Vilík slabě. „Dá se poznat, jestli rodiče jsou praví?“

„Praví? Co tím myslíš, praví,“ zabručel doktor a s povzdechem se zase narovnal.

„Jestli otec je skutečně otec, třeba.“

„Myslíš biologicky? Tak kvůli tomu jsi se pral?“

„Ne, ale... Chci to jenom vědět.“

„No, poznat se to dá... Na to teď nemysli. Můžeme o tom mluvit, až si přijdeš nechat vyndat stehy. Teďka to trochu píchne, teďka zas... a teď ještě jednou. A chvíličku počkáme. Víš, ono na tom zas tak nezáleží, na otcovství myslím. Snad deset procent lidí má jiného otce, než si myslí... Tedy pokud nelžou statistiky. Tak a teď budeme šít.“

Vilík chtěl namítnout, že otec přece... ale pak to bodalo a pánilo, ačkoliv celá plocha čela byla jinak necitlivá. Konečně se doktor vztyčil.

„Tak to bychom měli. Zbude po tom malá jizvička...“

„Proboha,“ vzdychla matka, která tam už stála s velkou sklenicí minerálky.

„Vy si myslíte, že to vadí? Na tu jizvu bude váš Vilík pyšný. Holky se budou zajímat, kde k tomu přišel, a on bude vyprávět velké hrdinské příběhy, trochu si přitom vymýšlet...“

Zhluboka se napil a pak rozkošnický vzdychl.

„To jsem měl žízeň... No, já už půjdu. Nechte ho pár dní doma.“

„Je z těch ran tak nemocný?“ zeptala se matka úzkostně.

„Kdepak, skoro nic mu není. Ale copak takhle může mezi lidmi? Musí se počkat, dokud neopadnou otoky a modřiny se trochu nevstřebají. Víte, jaké jsou děti, jistě by se posmívaly... Za čtyři dny ať přijde za mnou do ordinace, já mu ty stehy vytáhnu.“

Dal ještě instrukce, jaké přikládat obklady, potom po krátkém váhání vyndal z objemné brašny prášek a podal mu jej spolu s nedopitým nápojem. Vilík se trochu štítil po něm pít ze stejné sklenice, ale prášek byl dost nepříjemně hořký, tak jej rychle spláchl šimravým douškem minerálky.

Ještě slyšel, jak se doktor polohlasem baví s otcem v předsíni, pak klaply dveře, bylo slyšet doktorovy těžké kroky na schodech a současně ztlumené hlasy rodičů v pokoji za

stěnou. Rodičů? Deset procent lidí má jiného otce... Chvíli tu větu v mysli převaloval, ale současně už vlastně spal.

* * *

Příští dny byly dlouhé. Byl doma sám po nekonečné hodiny, které nakonec nebyly tak slastné, jak si představoval. Přikládal si obklady a hned je zase odkládal a zkoumal v koupelně, zda otoky už neopadly. Pohled na jeho tvář byl zdrcující. Fialově černá skvrna kolem oka sice slábla, ale nabíhala do divných, nazelenalých odstínů. Obličej, s nímž nikdy nebyl spokojený, měl teď ještě pokroucený otoky. Tam, kde měl čelo sešité, bylo vidět stehy. Vypadal jako Frankensteinův výtvar, jenom spíš uboze, než hrozivě. Nic z Billa ve své tváři nenalézal.

Přesto si zkoušel představit si, co by v téhle chvíli dělal Bill. Jenomže to nebylo správně – člověk buď Billem byl anebo nebyl. Tak místo toho myslel na Marušku, na její vlásky na šíji a trochu pokradmu na její oblíny, kterých si všiml. Bylo mu z toho chvíli krásně, chvíli nějak podivně. Ne, že by nikdy nemyslel na tyhle věci – naopak, vzrušovaly ho v poslední době stále častěji, jenomže nějak obecně. Často si představoval Ženu jako takovou, spíš jako hrubou kresbu, jaké kreslili někteří spolužáci, nebo jako sošku nahé nymfy z porcelánu, kterou měli v obýváku v kredenci. Představovat si tak Marušku, před tím vždy couvnul.

Pod tím vším ho trápila sice spíš slabá, ale přesto neodbytná pochybnost. Je anebo není synem toho, kdo se chová jako jeho otec? Vlastně se teď tak nechová – teď se už k němu ani nezná, vždyť to řekl nejmiň dvakrát. Myslel to vážně? Říkal přece různé věci – třeba o strmé dráze, která začne trojkou z diktátu a končí ve vězení nebo mezi bezdomovci. Ale co, když se najednou v rozčilení prořekl? Co když doopravdy není jeho vlastní syn? Třeba ho adoptovali, takové věci přece slyšel. To by pak ale ani máma... Před tím se vždycky znovu zarazil. I Bill měl matku, i když se o tom nemluvalo.

Vlastně tomu úplně vážně nevěřil. Přesto ho možnost, že sem do rodiny vlastně nepatří, nějak pronásledovala. Kdo by pak byli jeho praví rodiče? Nějací dobrodruzi, kteří se ho vzdali hned po narození? Nebo snad zahynuli při nějakém neštěstí? Představoval si možné typy předků a hned se měnil spolu s nimi. Kdoví, třeba nebyl původem Čech, ale třeba Ital nebo ještě lépe Američan. Třeba byl jeho pravý otec námořník, vojenský pilot nebo herec. Měl přece v sobě nejružnější možnosti, které se jenom zatím neprojeví: umělec, dobrodruha, desperáta, všeho možného. Brzy už skoro nevěděl, kdo vlastně je. Nakonec se rozhodl, že je máma asi pravá. Ale otec? To docela jistě nevěděl.

Deset procent lidí nezná svého skutečného otce, tak to řekl doktor Černý. Ve třídě jich bylo dvaadvacet, tedy nevlastní byli alespoň dva. Nejspíš Gardavský a Chuděra, ale co když je to právě on? Prý se dá otcovství bezpečně prokázat, ale Černý o tom nechtěl mluvit. Proč? Není tu něco divného? Vilík se vrhl se na otcovu knihovnu. Byla tam menší řádka knih o rodičovství, ale když jednu po druhé vytahal, brzo zjistil, že jsou plné nudných návodů, jak pečovat o malé dítě. O tom, jak člověk pozná, že je jeho dítě skutečně, se tam nic nepsalo.

* * *

Tahání stehů skoro nebolelo, bylo to jenom nějak divné – i když ne zas o moc divnější, než stříhání vlasů nebo nehtů. Vilík na to hlavně moc nemyslel: otázka jeho původu ho zaměstnávala čím dál tím víc.

„Tak, to je celkem v pořádku,“ řekl spokojeně doktor Černý. „Rána se víceméně zahojila, jenom na ni zatím radši nesahej. Teďka se podíváme na to oko...“

Vilík se poslušně díval nahoru a dolů, potom sem tam za Černého tlustým prstem.

„Taky dobré. Modřina je skoro pryč, otoky spadly... Rány z boje tedy víceméně zmizely. To je výhoda mládí, člověk je sice zranitelný, ale zas se rychle hojí. Až na tu akné, vid'. Na tu ti předepíšu vodičku. Moc nepomáhá, ale trošku mírní...“

Doktor si zase sedl za stůl a začal rozmáchlým písmem psát recept.

„Pane doktore...“ začal nerozhodně Vilík.

„No copak, máš nějaké potíže?“

„Ne, ale... Naposled jste říkal, že se otcovství dá prokázat.“

„No ano,“ zdvihl doktor oči nad brýlemi. „Proč se na to ptáš?“

„Tak, prostě mě to zajímá.“

Doktor odložil brýle a zadíval se někam do stěny. Potom chvíli vykládal o DNA, kterou má každý někde v buňkách a která nese v sobě dědičnost. Vilík o tom už něco slyšel, ale nepochopil, jak to funguje. Taky ho to příliš nezajímalo. Teď napjatě poslouchal, jak doktor poněkud mlhavě vysvětluje, že když se porovná DNA otce a dítěte, dá se zjistit, zda jsou příbuzní.

„A kdo to porovnává?“

Černý rozhodil ruce.

„Co já vím, laboratoř.“

„Taková, kam se chodí na krev nebo s močí?“

„To bude něco lepšího, tady nic takového nemáme. V Praze jsou na to ústavy... No, tak jsme si to řekli, teď už běž a nezapomeň recept.“

„To musí oba do té laboratoře?“ zeptal se Vilík rychle. „Berou jim krev nebo kousek masa? Bolí to?“

Doktor se na něj znovu zadíval, pak vstal.

„Ne, stačí vzorek slin nebo dokonce vlas, šupina kůže. Alespoň jsem to slyšel. Je to k nevíře, co lidi dneska dokážou. Kde zas ta sestra vězí, čekárna je plná lidí...“

Vzal ho za loket a jemně, ale důrazně ho vedl ke dveřím.

„Pozdravuj doma. Mám k vám přijít zase v neděli, maminka mě laskavě pozvala na jeden ze svých skvělých obědů. Tak pokud tě to bude ještě zajímat...“

„Já se chtěl ještě zeptat...“

„Teď musíš ordinovat. Nezapomeň na ten recept.“

Přátelsky ho poplácal po rameni a vystrčil ho ze dveří.

* * *

Proniknout do hlavního stanu náčelníka byla hračka, pokud se Bill dokáže proplížit do jeho blízkosti. V tuhle hodinu ostřelovači asi nebyli na střeších a ulice se zdála poklidná a prázdná, přesto zkušenost radila zvýšenou opatrnost. Už vícekrát se stalo, že ze stínu najednou vyskočil nepřátelský bojovník. Bill bdělým zrakem luštil obrazce, nakreslené křídou na chodníku. Mohla to být šifra, nečekaná pomoc nějakého domorodce, ale taky léčka...

„Ahoj, co tady děláš?“

Ohromeně zíral na Marušku, která stála na krok od něho. Trvalo chvíli, než dokázal promluvit.

„A ty? Jak to, že nejsi ve škole?“

„To se mě ptá ten pravý,“ zasmála se. „Ty už tam nejsi čtyři dny.“

Vnímala jeho nepřítomnost, dokonce počítala dny! Zalila ho z toho teplá vlna.

„Já jsem byl nemocný. Teďka jdu od doktora.“

„Aha, tak ty sem chodíš jenom k doktorovi. Proto jsem tě tu ještě nepotkala. Já tady totiž bydlím, víš. Tedy bydlela jsem, do dneška. Můžeš jít kousek se mnou, jestli nejsi tak moc nemocný?“

„Už mi nic není. Doktor mi jenom vyndával stehy.“

„Ty jsi byl sešitý?“ zasmála se.

Současně vykročila do postranní uličky, která se svažovala dolů k řece.

„Jen tady na čele. Nejvýš tři stehy.“

Nebo dva, pomyslel si. Viděl, jak se na něho po straně podívala.

„To bylo z té rvačky s Gardavským? Proč ses s ním vůbec pral, s takovým rváčem?“

Vilík nevěděl, co má na to říct.

„Bylo to kvůli mně? Já jsem to tušila... Víš, já jsem zavolala pana Kozinku, aby to zarazil. Bála jsem se, že tě ten Gardavský snad zabije. Jenomže Kozinka se jenom koukal, snad se mu to líbilo. Tak jsem to nevydržela a utekla. Víš, já jsem hrozný srab.“

„Ty za nic nemůžeš,“ řekl Vilík prudce.

Domy v uličce brzo skončily, ale ona zabočila na úzkou, trochu blátivou cestu, která vedla dolů k řece.

„Ty bydlíš někde dole u řeky?“

„Ale kdepak, tam přece nic není,“ usmála se. „Myslela jsem, že bychom se mohli trochu projít podél vody. Musím ti něco říct.“

Za chvíli vešli mezi keře, které tu hustě vroubily břeh úzké říčky. Vilík měl zvláštní pocit z její blízkosti. Ještě nikdy nebyl takhle s holkou sám, nemluvě o tom, že to byla právě Maruška. Pohlédl stranou na ni, pak přes její hlavu na plynoucí vodní hladinu. Slunce najednou vyšlo mezi dubnovými mraky a rozzářilo její vlasy stejně jako drobné vlnky na vodě. Něčím to v jeho nitru pohnulo.

Najednou cítil, že ho vzala za ruku. Byl to úplně nový pocit, skoro jako mražení. V té chvíli by byl nedokázal vypravit jediné slovo.

„Já už dlouho vím, že na mě myslíš,“ řekla tiše. „Jenom jsem nevěděla, jak to říct.“

Bylo to nádherné, že tohle řekla, a ještě nádhernější bylo cítit, jak mu při tom stiskla ruku. Chtěl na to něco odpovědět, ale krása chvíle jako by mu příliš naplnila hrdlo.

„Až teď, když musím odjet,“ řekla smutně.

„Jak to? Kam odjíždíš?“

„My se s maminkou odsud stěhujeme.“

Zdálo se mu, jako by slunce trochu pohaslo, i když jeho paprsky dále jiskřily na vodní hladině.

„To jako napořád?“ zeptal se nechápavě.

Sklonila hlavu, pak se zastavila.

„Pojď, sedneme si tady u řeky,“ řekla.

Nepustil její ruku, ani když si sedal na travnatý břeh, jako by se bál, že když ji pustí, už ji znovu nezíská.

„Naši se rozvádějí. Už se dlouho hádali a teď se tedy... rozvádějí. Máma se stěhuje k babičce do Brna a já musím jít s ní.“

„Nemůžeš zůstat s tátou?“ zeptal se bez naděje.

„Já bych chtěla být s oběma!“

Pohlédl na ni, měla v očích slzy. Nevěděl, jak ji utěšit, tak jí jen usilovně tiskl ruku.

„Táta někoho má. Tak by mě tady asi ani nechtěl, i když já vlastně nevím... Nikdo se neptal, co já chci. Prostě mi řekli, že odjedu s mámou.“

„A kdy to bude?“

„Zítřka. Dneska balíme, tak proto nejsem ve škole.“

Hleděl na ni s hrdlem staženým hořkostí. Bylo mu jako někomu, kdo vyhrál v loterii hlavní výhru a pak najednou slyší, že to neplatí.

„Budeš mi psát?“ podařilo se mu vypravit.

„Jaký by to mělo smysl?“ usmála se nějak dospěle. „Už se asi nikdy nevidíme.“

Chtěl protestovat, že to přece není dáno, že asi bude jezdit za svým otcem, nebo by on třeba mohl přijet do Brna, ale nějak to nedokázal vyslovit.

„Už budu muset jít,“ řekla najednou. „Chci jenom, aby sis mě pamatoval.“

Náhle se k němu naklonila a krátce, sestersky ho políbila na ústa. Dřív, než se stačil vzpamatovat, stiskla mu znovu ruku, potom vyskočila a vyběhla zpátky na cestu.

„Nechod' za mnou,“ vykřikla a ztratila se mezi keři.

Zůstal bezmocně sedět na travnatém břehu, současně vítězný i zlomený. Dostal to, nač ho ani nenapadlo pomyslet, a hned zas o to přišel. Díval se na jiskřící hladinu, nesmyslně jášající ve svém uplývání, a poprvé v životě cítil úzkost z pomíjivosti. Seděl tak dlouho. Pak pomalu vstal a vydal se oklikou k domovu.

* * *

Když přišel ráno do školy, pohlédl krátce na to prázdné místo před sebou a potom sklopil oči. Bylo mu bídně. Nějak doufal navzdory všemu rozumu, že se najednou všechno nějak urovná a Maruška přece jen přijde. Nepřišla a prázdně tam, kde předtím vždycky seděla, bylo tak nápadné a bezútěšné, jako mezera po vyraženém zubu.

„Co ti bylo,“ strčil do něho Vašek Hála, když si sedal vedle něho.

„Měl jsem chřipku.“

„To jsi měl i horečku?“

„Trošku.“

„Co to máš na čele?“

„To jsem se trošku praštil v koupelně.“

„Víš, že se Sládková odstěhovala?“

Jen mlčky a jako lhostejně zavrtěl hlavou. Přitom mu bylo do breku. Tak rád by se s trápením svěřil, ale nebyl nikdo, komu by to mohl říct.

Začala hodina. Naštěstí nebyl vyvolán a tak se nepoznalo, že se nejenom celé ty čtyři dni doma nic neučil, ale také nebyl schopen soustředit se na to, co učitel říká. Teprve o přestávce v něm najednou hrklo. Byl tady přece Gardavský, na něhož pro své trápení úplně zapomněl. Co asi udělá? Přiklání se zase k jeho lavici a vybere si svou dávku pokořování? Nechtě pohlédl směrem k zadní lavici. Gardavský postával jako vždy s Chuděrou a Junkem. Krátce se podíval přes třídu směrem k Vilíkovi a když o sebe zavadili očima, odvrátil pohled jinam. Nechal ho na pokoji i o velké přestávce a tak to bylo až do konce vyučování.

Když zazvonilo a všichni se nedočkavě hrnuli ze třídy, Vilík si pomalu balil věci. Gardavský na něho zatím neútočil, tedy jistě připravoval něco obzvlášť hnusného. Projela jím krátká úzkost, ale přesto nespěchal. Pokud měl zase trpět, aspoň ať to není s obecnstvem spolužáků.

Pomalou, jako svázaný se blížil k šatně. Najednou viděl s úžasem, že Gardavský, provázen Chuděrou a Junkem, právě vychází ze školy. Rozhodli se počkat si na něho venku? Vilík se rozhlédl a chvíli hledal důvod, proč se ještě zdržet. Pak najednou ho napadlo, že musí přece poděkovat Kozinkovým, že ho po té rvačce ošetřili. Něco mu říkalo, že to možná není dobrý nápad, přesto šel zas zpátky po schodech a potom chodbou, po zadním schodišti dolů do suterénu, až došel ke dveřím školníka bytu. Po zaváhání zaklepal. Nedělo se nic, ale slyšel uvnitř zvuky. Někdo tam byl. Zaklepal tedy silněji.

Náhle se dveře rozlétly a v nich stál Kozinka.

„Co ty tu chceš,“ zavrčel výhružně.

Ještě víc než jindy z něho táhl alkohol. Za ním na podlaze bylo vidět nějaké neforemné balíky, nepořádně svázané provazem.

„Chtěl jsem vám jenom poděkovat, jak jste minule...“

„Poděkovat? Slyšíš to?“

Kozinka se napůl obrátil a Vilík viděl za ním u stolu – stejně tak, jako minule – paní Kozinkovou, jak rozvážně upíjí nějaký hnědý nápoj ze skleničky.

„Tvůj táta nám už poděkoval,“ zašklebil se Kozinka. „Tedy táta. To se nikdy neví.“
 „Proč to říkáte?“
 „Vyhodil nás, to se s tím doma nepochlubil? Dva pracující lidi, co se tady málem udřeli. Prostě na ulici.“
 „Ale proč...“
 „Prej ztráta důvěry! Jen hnusný pomluvy a lži!“
 „Ale já se ptám proč...“
 „Že tady Božena si občas něco vzala v kuchyni? Nebo že já jsem trochu pomohl účtům za čisticí prostředky? Může se někdo divit při tý almužně, co nám tu platili?“
 „Nech toho,“ ozvala se za ním jeho žena. „Vždyť je to jenom kluk.“
 „Je to syn toho hajzla. Jestli vůbec může mít nějaký děti. Je to nejspíš impotent.“
 „Karle, nech toho!“
 „Myslíš si, že se takovej pitomej panák zmůže na potomka? Ten umí leda ubližovat... Poctivý lidi ničit, na to tyhle pány užije.“
 „Proč říkáte, že nejsem jeho syn?“
 „Zeptej se tatínka,“ zavrčel Kozinka se škodolibým šklebem.
 „Karle! Tohle se nedělá,“ řekla jeho žena.
 „A to se dělá, vyhodit bezbranný lidi na dlažbu? Aby tam pošli hladu jako... jako psi?“
 Kozinka byl zřejmě opilý a jeho hlas kolísal mezi slzavou lítostí a vztekem.
 „Vy něco víte?“ vypravil Vilík.
 „Ale neví,“ ozvala se jeho žena. „Jenom blbě kecá, ožrala.“
 „Ty poslyš, Boženo,“ obrátil se k ní Kozinka. „Abych ti to nespočítal.“
 „Ty? Vždyť sotva stojíš na nohou.“
 Kozinka se vztekle otočil a zabouchl mu dveře před nosem. Zevnitř se ozval hluk, opilé hulákání, potom řinkot rozbitého skla. Vilík okamžik naslouchal a pak se vydal zpátky po schodech.
 Když sestupoval na náměstí před školou, ani ho nenapadlo pomyslet na Gardavského. Měl větší starosti.

* * *

Trvalo celý den, než se odhodlal zeptat matky. Trochu mu pomohlo, že večer bylo rodičovské sdružení a otec tedy nebyl doma. Chvilí se připravoval ve svém pokoji, pak se srdcem až v hrdle zašel za svou matkou do kuchyně.
 „Mami, můžu se tě na něco zeptat?“
 Matka k němu vzhlédla od dřezu, kde myla nádobí. Pokud si pamatoval, matka vždycky myla nádobí, pokud zrovna neprala anebo nevařila. Měla přitom vždy smířený, i když snad trochu trpký výraz.
 „Copak je, Vilíku?“
 „Je táta... můj táta?“
 „Já ti nerozumím. Na co se to ptáš?“
 „No, jestli je můj táta doopravdy.“
 „Prosím tě, jak tě tohle napadlo?“
 „Tak je?“
 Podívala se nějak vyděšeně.
 „Co je to za otázku? Přece víš, že je tvůj táta. Máš ho celý život, ne?“
 „Říkal, že nejsem jeho syn.“
 „Prosím tě, kdy?“
 Dalo se čekat, že se bude vykrucovat. Dospělí většinou nebyli upřímní, i když se vždycky tvářili, že nenávidí lhaní.

„Nedávno. Vždyť jsi byla u toho. Říkal to vlastně tobě.“
„Ale to jsi nějak špatně slyšel.“
„Říkal to dvakrát, zřetelně.“
Matka si utírala ruce do zástěry. Přitom hleděla soustředěně na stěnu.
„To bylo v rozčilení. Myslel si, že jsi ho zesměšňoval ve třídě...“
„Jen proto, že jsem nevěděl pitomý datum?“
„Vždyť víš, jak mu na těchhle věcech záleží. A pak ses pral... Proč ty ses vůbec takhle hrozně popral?“
„Tomu bys nerozuměla.“
Pohlédla na něho velkýma kulatýma očima. Trochu se polekal. Nechtěl ji rozzlobit.
„Prosím tě, co to říkáš? Myslíš si, že jsem tak hloupá?“
„To ne, ale jsou věci mezi klukama...“
Pokývala a vrátila se zpátky k dřezu.
„Takže v tom byla holka, jak si myslel doktor Černý?“
„Ne. Vlastně taky.“
Pohlédla na něho takovým dlouhým, zvláštním pohledem.
„Chlapče, vždyť je ti třináct. To už tak brzo začínáš?“
Náhle měl strašnou chuť svěřit se jí se vším svým trápením. Jenom se bál, že by se neovládl. A nebo že by se jen usmála a řekla něco, co by jeho trýzeň zlehčilo. Matce bylo už pětáctýřicet – co mohla vědět o skutečné lásce?
Ten večer se už dále neptal. Otec se zanedlouho vrátil. Byl v špatné náladě, zřejmě měl nepříjemnost s někým z rodičů. Vilík dobře znal tohle jeho rozpoložení, které většinou vyústilo do nějaké scény. Tak se raději zavřel ve svém pokoji a pokusil se dodělat domácí úkoly. Jenomže myšlenky mu pořád bloudily. Maruška, která ho tak krásně políbila a potom odjela a on ji nikdy znovu neuvidí... Pozorně v sobě ohledával bolest, kterou v něm ta myšlenka působila, úplně novou, jaksi trochu příjemnou. Nořil se stále znovu do té bolesti. Říkal si, jak je nešťastný, jak nikdy životě už nepohlédne na nějakou dívku, protože žádná nebude jako ta jeho Maruška. Bude už vždycky sám, jenom s tou touhou po vzdálené lásce...
Později, když už neměl sílu pokračovat ve svém trápení, se zase vrátil k tomu, co ho soužilo úplně jiným způsobem. Byl doopravdy synem svého otce? Matka na tuhle otázku vlastně neodvětila.

* * *

Prázdné místo v lavici před ním, o které se zraňoval očima, moc dlouho nevydrželo: hřmotně je zaplnila Váchalová, tlustá holka s brýlemi. Prý odtud bude lépe vidět na tabuli. Vilík nějakou chvíli rozhořčeně hleděl na tučné záhyby jejích zad v švestkově modrém svetru, pak uhnul očima. Nejasně cítil odpor ke spěchu, s nímž svět mezery zaplňuje, lhostejný k lidským citům. Potom ho učitelka vyvolala a on se musel soustředit na něco jiného.

O malé přestávce ho Gardavský zas nechal na pokoji. Už druhý den. To mohlo znamenat jen jediné: zřejmě chystá něco většího, něco obzvlášť hnusného, čím si vybije nastřádanou zlobu. Vilík jen jedním uchem poslouchal Vaška Hálu vedle sebe, jak nadšeně vykládá o přehrávači, který dostane, pokud na konci roku bude mít jen jednu trojku. Očima přitom bloudil po třídě. On sám měl pořád jedničky až na tu milosrdnou dvojku z tělocviku, ale o přehrávači ani nesnil. Pro otce všechna tahle zařízení byly jenom nebezpečné hračky, které překážely ve věci, kterou jediné uznával – učení, jehož mírou a snad i smyslem byly jedničky na vysvědčení. Otec. Byla tu pořád otázka, zda je jím skutečně. Jak na to Vilík myslel, setkal se zas přes třídu s pohledem Gardavského. Ten okamžitě uhnul očima, potom se otočil a říkal něco se smíchem Junkovi vedle sebe. Určitě něco chystal, něco hrozného.

Neklid v něm rostl celou další hodinu. Nevěděl, co si na něho Gardavský vymyslel, rostlo v něm ale rozhodnutí, že si to už nedá líbit. Bill tyhle hrozby vždycky řešil útokem: prostě zastoupil zlosynovi cestu, přiměl ho lstivým gestem, aby se pokusil o výpad, vzápětí bleskovou otočkou s výskokem zasadil tvrdou ránu. Takhle to dělal Bill. Jenomže snadnost, s kterou v sobě Billa nacházel, teď nějak slábla. Když zvonilo, byl tady zase sám se svými obavami.

Při velké přestávce museli všichni ze třídy. Vilík byl jeden z mála, kteří s sebou měli svačinu. Matka na tomhle trvala přes jeho protesty. Nevěděl, jak jí vysvětlit, že mezi dětmi vadí všechno, čím se člověk liší, a že vůbec nejhorší jsou příznaky mateřské péče. To jí prostě nemohl říct, protože jen náznak v tomhle směru jí hned vháněl slzy do očí. Snažil se tedy zhltnout namazanou housku dřív, než vyjde na chodbu a vmísí se mezi ostatní žáky. Ti se teď shlukli kolem automatu se sladkostmi, protože stánek blízko kuchyně, kde Kozinka vždy prodával buď teplé párky nebo jiné zákusky, byl prázdný. Vilík se vydal chodbou směrem ke dvoru, když před sebou uviděl Gardavského s jeho kumpány. Stáli tam tak, aby co nejdříve překáželi, a trousili poznámky na holky, které se ve dvojicích pokoušely projít kolem nich. Vilík měl přesto dojem, že čekají na něho. Ucítil chladný závan strachu, hned nato vztek. Okamžik zaváhal a pak vyrazil přímo proti Gardavskému.

Tak, jak se blížil, viděl, jak jeho široký úsměv mizí a ustupuje nejistému výrazu. Pak, když byl skoro u něho, Gardavský náhle něco řekl Chuděrovi, prudce se otočil a odcházel důrazně ledabylým krokem někam směrem k toaletám. Vilík se zastavil. S úžasem pochopil, že k střetu nedojde, protože jeho protivník boj vzdal nebo alespoň nepřijal.

* * *

Že našel odvahu zeptat se učitelky, to nějak souviselo s tím, že se už nebál Gardavského. Švihlíková ale také byla mezi žáky populární. Byla mladá a nějak úplně jiná, než ostatní učitelé. Na rozdíl od kolegyň nosila skoro jen texasky a těsné svetříky, zdůrazňující její postavu. Přesto měla ve třídě autoritu: když jednou nebo dvakrát Gardavský zkusil své drzosti, sjela ho s nevzrušenou převahou tak, že si už pak na ni přestal dovolovat.

Švihlíková učila biologii a tělovědu. Ošemetná místa probírala věcným, nevzrušeným tónem, takže se přitom ve třídě nikdo ani nezasmál. S tou se jistě dalo mluvit a dalo se předpokládat, že určitě ví, co Vilík potřeboval vědět. Když zaklepal a vešel do jejího kabinetu, pozdvihla hlavu od nějaké knížky.

„Copak bys rád, Vilíme,“ zeptala se.

Byla mezi učiteli skoro jediná, kdo si bezpečně pamatoval křestní jména žáků. Také je často používala až na jisté výjimky.

„Chtěl jsem se zeptat,“ začal váhavě. „My jsme se hádali o jednu detektivku. Je tam nějaký syn, který má zdědit velké jmění, ale neví se, jestli je doopravdy syn. Někteří říkají, že možná není...“

„A co je k tomu vede?“ zeptala se zvědavě.

„No, není otci podobný.“

„A to je problém? Podoba je přece relativní. Někdo ji vidí, jiný ne.“

„Taky si s otcem vůbec nerozumí.“

„Já myslela, že jde o dědictví. Tak jeho otec zřejmě nežije.“

Vilík odtrhl oči od výrazných řádek učitelky, jejichž část mohl vidět v jejím výstřihu.

„Já jsem chtěl říct, že si dřív nerozuměli. A taky lidi říkali, že nejspíš není jeho syn.“

„Prosím tě, lidi toho napovídají. Ten syn má jistě rodný list a tam je přece uvedeno jméno otce. To jediná je právně závazné.“

„A co když se tenhle list ztratil, nebo ho někdo zfalšoval?“

Učitelka se na něho zadívala, potom se usmála.

„Poslyš, Vilíku, že ty si ten příběh teprve vymýšlíš. No ale to je jedno. Když není rodný list, dá se získat duplikát, na to tu je matriční úřad. O každém narození existují přece záznamy, v kterých jsou uvedeni oba rodiče.“

„A otec, co v nich je, je zaručeně skutečný?“

„Ty myslíš biologicky? No, většinou...“

„Ale ne vždycky?“

„No, někdy biologický otec může být neznámý.“

„Jak se to může stát?“

Učitelka viditelně zaváhala. Pohlédla na něho, pak někam stranou.

„My už jsme měli tělovědu, vid’? Takže ty víš, jak dojde k oplodnění zárodku. Původcem spermií může být někdo, kdo byl matce blízký, ale potom si ho za manžela nevzala. Třeba to někdy ani neví, kdo je doopravdy otcem.“

„To jako když se člověk někde nakazí...“

„Ale ne,“ zasmála se. „Mohla mít víc partnerů a pak si vybrala, koho chce za manžela. Ale jsou taky jiné možnosti,“ řekla rychle, jako by chtěla svá slova zakrýt. „Třeba její muž nemůže mít děti, to se občas stává. Potom se může sáhnout k umělému oplodnění a dárce spermií bývá většinou anonymní.“

„To znamená, že se pak vůbec neví...“

„No, klinika, která to provádí, to asi ví. Ale nesmí to prozradit.“

Vilík se zarazil. Tohle ho vůbec nenapadlo.

„A kdyby někdo chtěl alespoň zjistit, jestli jeho otec je ten... biologický, to se pak dělá porovnáním DNA?“

„No ano, to jsme si ale v hodině neříkali,“ řekla překvapeně. „Vidím, že jsi sám něco studoval. To se mi líbí.“

„Já ale nevím, jak se taková věc zařídí.“

Chvilí se dívala do stolu, potom zavrtěla hlavou.

„Já vlastně taky ne. Myslím, že to většinou nařizuje soud.“

„Člověk o to nemůže požádat? Nebo že by ho poslal doktor, jako na vyšetření?“

„Musel by k tomu být nějaký vážný důvod. Bude to asi hodně nákladné,“ řekla zamysleně. „Proč tě to vlastně zajímá? Z hlediska dědictví to nemá význam, jak jsem řekla.“

„Člověka přece zajímá, kdo je jeho skutečný táta,“ vyhrkl.

Pohlédla na něho najednou pozorně.

„A proč?“

„No protože... já nevím, přece dědičnost... Někdo je třeba jiný, než jsou jeho rodiče, a třeba mu to vyčítají...“

„To je taky v tvém příběhu?“ zeptala se s novou vážností.

Vilík se na ni vyděšeně podíval. Náhle ho napadlo, že učitelka možná tuší, oč mu doopravdy jde.

„Já ještě nevím,“ řekl tiše.

„No, kdybych já takový příběh psala... asi bych nějak vyjádřila, že je každý člověk jiný, než ti ostatní. Je prostě jedinečný, víš?“

„Ale dědičnost...“

„Jistě má význam, ale všelijak se namíchá... Můžeš mít talent, který měl naposled jeden z dědečků, nos nějakého strýce a vlasy zase třeba po matce. A to jsou pořád jenom znaky, které od přírody dostaneš... Hraješ karty?“

„Ne, otec si to nepřeje.“

„No dobře, ale víš, jak se to hraje ne? Při rozdávání dostaneš nějaké listy, lepší nebo horší, často jiné, než bys chtěl. To je ale jen začátek. Záleží na tom, co s těmi kartami uděláš. Dobrý hráč neprohraje, i když nemá jenom trumfy.“

Snažil se pochopit, co mu tady chce naznačit.

„Takže na dědičnosti vlastně nezáleží?“

„Tohle jsem neřekla. Jenom to není jediné, co z tebe dělá toho, kdo opravdu jsi.“

Vilík přemýšlel, co na to odpovědět. Cítil v sobě obrovský přetlak otázek, ale nevěděl, jak je má formulovat. Ticho se prodlužovalo. Potom se učitelka usmála.

„No, tak jsme si to trochu probrali. Myslím, že máš dost materiálu pro ten svůj příběh. Docela ráda bych si ho pak přečetla, pokud ho někdy napíšeš.“

Pochopil z toho, jak to řekla, že rozhovor už skončila. Tiše jí poděkoval a šel ke dveřím. Měl přitom pocit, že se za ním pořád dívá.

* * *

Když přišel domů, uvědomil si, že zapomněl jít na oběd. Ale školní kuchyně asi stejně nevařila, když Kozinkovi odešli a nový školník zřejmě ještě nenastoupil. Najednou měl hlad, tak velký, že se mu dělalo mdlo. Jako by mu v žaludku hlodalo divé zvíře. S nevelkou nadějí šel do kuchyně. Bože, jaký měl strašný hlad! Měl pocit, že se nikdy nenají, i kdyby snědl všechno, co tu najde. Matně se rozhlédl po nevelkém prostoru, prosyceném zbytky pachů mnohých jídel.

Na stole našel dopis od matky. Svým úsporným písmem úřednice mu v něm sdělovala, že se vrátí pozdě, možná k večeru, kvůli inventuře v jejich podniku. Na sporáku má hotový oběd, stačí ho jen ohřát. Vilík se směsí vděčnosti a netrpělivosti četl podrobné instrukce, jak to má provést. Maminka vždy na něho myslela, jenomže myslela tak nějak příliš. Nebyl přece malé dítě. Byl... kdo vlastně byl?

Pocítil něco jako závrať z téhle otázky. Vlastně si ani nebyl jist, čeho se týká. Věděl přece, kdo je – a vzápětí zas nevěděl. Jméno a podoba jako by nestačily. Byl kluk, který... nevěděl, co má vsadit do mezery, která se tou větou rozevřela. Který má skoro vždycky samé jedničky, až na tělocvik, v kterém by určitě propadal, kdyby ho Balbín nenápadně nešetřil? Který se popral přes svůj strach a má teď jizvu na čele a možná klid od toho násilníka? Který se zamiloval do Marušky, dostal od ní nečekaný polibek a hned nato ji zase ztratil? Nějak to pořád nestačilo. To všechno bylo teď, ale co zítra, za rok? Na chvíli jako by nahlédl průzorem do toho nesmírného prostoru, v kterém se rozprostíral jeho příští život. Cítil jakousi úzkost z toho všeho, co ho čeká, z možnosti, že v té budoucnosti zabloudí...

Co asi potřeboval, bylo vědět, kdo jsou doopravdy jeho rodiče. O matce celkem nepochyboval, ale co otec? Co když je, jak to říkala Švihlíková, jeho pravý otec anonymní? Na chvíli jako by se pod ním země trochu propadla: někdo, kdo je úplně neznámý a nezjistitelný. Někdo, kdo nemá podobu, kdo třeba vůbec ani není, kromě té nepatrné buňky, kterou tu po sobě zanechal...

Potom si vzpomněl, jak se učitelka zmínila o rodném listu. Ten tady přece někde musel být! I když mu hladem v břiše kručelo, odložil matčin dopis a vstoupil, plný zvědavosti, do pokoje. Kde asi otec – byl to jistě otec, o tom nepochyboval – dokumenty schovával? Příborník s broušenými skleničkami a tou bílou soškou nymfy, kterou nenápadně okukoval při nudných nedělních obědech, to jistě nebyl. Knihovna také ne, i když to bylo trochu blíž. Potom se usmál – ovšem, psací stůl. Byť jenom dotknout se ho mu otec vícekrát zakázal. Otec jej téměř nepoužíval, o to víc si na něm ale zakládal.

Stůl měl několik šuplat, nacpaných až po vrch papíry. Byly to většinou zoufale nudné zápisy, nějak spojené se školou. Vilík je chvatně vyndával, zběžně je prolistoval a zase ukládal zpátky. Skoro to vzdal, když v předposlední zásuvce našel složku, nadepsanou otcovým pečlivým krasopisem. Dokumenty! S bušícím srdcem se v ní probíral. Konečně našel to, co hledal: svůj rodný list. Bylo tam jeho jméno, datum narození, pak matka Eliška Janáková, rozená Souhradová, a v kolonce vpravo otec. Ano, stálo tam jasně a neodvolatelně: Josef Janák. Pocítil úlevu, ale... i cosi jako zklamání. Co tam chtěl doopravdy najít? Nevěděl.

Nacpal zas složku zpátky do zásuvky a vrátil se do kuchyně. Teprve, když si – ne doslova podle návodu – ohříval knedlíky a omáčku, napadlo ho, že rodný list mu vlastně nedal opravdovou jistotu. Co kdyby jeho otec byl, jak řekla Švihlíková, anonymní? Co by do toho dokumentu napsali? Nechali by tam prázdné místo? Nebo by tam stálo Otec neznámý, nebo nějaké číslo místo jména? Nějak vycítil z toho, co ta učitelka o tom řekla, že by tam nic takového asi nebylo. Prostě by napsali to jméno, které právě viděl. Takže vlastně zase nic jistě nevěděl. Když hltal jídlo, které přes podrobný návod přece jenom trochu připálil, skoro nevnímal jeho chuť.

* * *

Křik nastal chvíli poté, co se otec vrátil ze školy. Otec zavolal jeho jméno z pokoje, hned nato bylo slyšet jeho rychlé kroky. Náhle byl ve dveřích, tvář bledou rozčilením.

„Okamžitě se mnou pojd’“, řekl tiše a hned se zase otočil.

Když byli oba v pokoji, ukázal otec na svůj psací stůl, z jehož zásuvek, jak teď Vilík viděl, na několika místech vyčnívaly okraje nedbale zastrčených listů.

„Co jsem ti říkal o tom stolu?“

Vilík mlčel a hleděl na růžový růžek nějakého papíru, který mu připomínal škodolibě vypláznutý jazýček.

„Neříkal jsem aspoň stokrát, že se toho stolu nesmíš dotýkat?“

Nevěděl, co má říct. Vlastně to nebyla opravdu otázka.

„Tak mluv!“ zařval otec.

„Říkal.“

„Tak jak to, že jsi porušil můj zákaz?“

Znělo to výhružně. Otec ho dávno nebil, vlastně si ani nevzpomínal, kdy od něho dostal pohlevek. Přesto pocítil strach a z toho ponížení vzápětí divoký vzdor.

„Já jsem se potřeboval podívat na rodný list“, řekl chladně.

„Cože, na rodný list? K čemu’s ho potřeboval?“

„Chtěl jsem vědět, kdo jsou moji rodiče.“

Otec na něho němě zíral, tvář zhlouplou úžasem.

„Tví rodiče? Copak to nevíš?“

„Říkal jsi, že nejsem tvůj syn.“

„Co si to vymýšlíš?“

„Bylo to tady, nedávno. Říkal’s to dvakrát.“

Otcovou bledou tváří stoupal ruměncem, nepravidelně se jí rozléval a potom utkvěl v rudých skvrnách na čele a na tvářích.

„Ty...“ vyrazil sípavě, jako by neměl dost vzduchu. „Ty mi tu budeš předhazovat... Copak nechápeš...“

Malátně se rozhlédl, pak si tápavě přitáhl nejbližší židli a těžce na ni dosedl.

„Takže ty jsi potřeboval vědět“, říkal přerývaně, s pohledem upřeným na podlahu. „Ty jsi měl pochybnost... Tohle je vděčnost za všechnu mou péči...“

Otec zavrtěl hlavou, jako by ho škrtil límec. Krátce na něho pohlédl a vzápětí se odvrátil.

„Jdi mi z očí“, řekl tiše, ale tak, že to nebylo možno přeslechnout.

Vilík se odšoural do svého pokoje. Pocity jakési nejasné viny se v něm svářely se zlostí, která mu vrážela slzy do očí.

* * *

Nedlouho nato přišla domů matka. Slyšel hlasy rodičů v pokoji, téměř neslyšný otcův, vlastně jenom přerývané vzdechy, mnohem silnější matčin, stoupající stále výš v nějaké hysterické úzkosti. Potom se její kroky rozsypaly po předsíni, bylo slyšet, jak vytáčí nějaké číslo v telefonu, pak její hlas, jak nesouvisle prosí doktora, aby hned, nebo co nejdřív přišel. Pak zase přešla po předsíni, snad nepatrně zaváhala u dveří do Vilíkova pokoje, ale pokračovala zpět k otci.

Slyšel za stěnou jejich hlasy, krátké tlumené výkřiky, které asi vydával otec, i když jeho hlas byl zcela změněný, pak mírná, konejšivá slova matky. Co říkali, tomu nebylo možno rozumět, Vilík však chápal, že se to vše týká jeho. Měl zvláště rozštěpený pocit – byl zřejmě viníkem celého toho neblahého rozruchu a tedy jeho středem. A současně byl vypuzen až za hranici dění. Byl by si přál, aby se nebylo nic stalo. Ale jako při všech katastrofách, události byly jako lavina, kterou začala maličkost a kterou přesto už nikdo nemohl zadržet.

Doktor dost brzo přišel, slyšel ho vstupovat do vedlejšího pokoje, pak jeho krátké, tiché otázky. Jim ani odpovědím Vilík nerozuměl. Pak bylo dlouhé ticho. Vilík v něm zdržoval dech, zděšený představou, co se tam asi děje. Potom se najednou rozlehl doktorův trochu huhňavý hlas.

„Nic vážného to není, paní Eliško. Srdeční slabost, ano, ale přechodná. Pošleme pana ředitele na vyšetření, abychom náhodou nic nezanedbali. Ale je to asi jenom z rozčilení... Dám mu něco na uklidnění.“

Zase nějaké tiché hlasy, pak se zas ozval doktor.

„Potíže se synem? Co chcete, je mu třináct. Víte, jak v tomhle věku řadí hormony?“

Něco mu dlouho říkali, napřed matka, potom otec. Ať Vilík napínal sluch sebevíc, slyšel jen nezřetelné zvuky.

„Ach tak, já chápu,“ ozval se zas doktor. „No, je to trochu nezvyklé, ale... Víte, ať na ten nápad přišel jakkoliv, ta nejistota...“

Teď se i doktorův hlas snížil pod úroveň zřetelnosti. Mluvili ještě dlouho, jak se aspoň zdálo. Pak se náhle rozlehly kroky. Vilík odskočil od stěny, kde se marně pokoušel rozeznat aspoň některá slova. Ale kroky směřovaly k východu.

„Jak říkám,“ řekl doktor dost hlasitě. „Nejlepší bude, prostě mu to jasně říct. Jinak se bude pořád mučit otázkami. To víte, puberta.“

Vilík skoro neslyšel klapnout dveře, tak mu bušilo srdce. Nejlepší je to říct? Tak je to jasné: mají přiznat, co mu skrývali. V duchu se připravoval na to, co to asi bude: anonymní dárce nebo adopce? Nebo ještě něco úplně jiného? Napjatě naslouchal, kdy se konečně ozvou kroky některého z rodičů, který mu přijde říct, kdo doopravdy je. V bytě však bylo ticho.

* * *

Dlouho nikdo nepřicházel. Zase nic neřeknou, zas před ním skryjí tajemství. Ale on to přece musel vědět! Prošel všemi stádii úzkosti a vzteku, pak v něm začal uzrávat plán. Pro ten test DNA stačí prý vlas, Černý to přece řekl. Otec měl vlasů na kabátě vždycky spoustu. Nebude problém vzít jich několik, dát je do obálky a odvézt tam, kde dělají ty testy. To asi znamenalo do Prahy. Měl v krabičce nějaké úspory, na jízdenku to nejspíš stačí. Nevěděl sice, kde ty testy v Praze dělají, ale jestli podle Švihlíkové o nich rozhoduje soud, musí tedy nějaký najít. Nebude asi snadné přimět je, aby ho vyslechli...

Byl představou tak zaujat, že málem přeslechl to tiché klepání. Pak viděl s úžasem, jak se dveře jeho pokoje otevírají a jimi vchází otec. Vypadal o dost starší, nějak změněný.

„Vilíku, chci si s tebou promluvit,“ řekl. „Zkusíme zapomenout na to, co se před nějakou chvílí stalo... a vůbec všechny různice v poslední době, ano?“

Rozhlédl se, pak si přisunul jedinou židli a sedl si.

„Já ti chci vyprávět o tom, co bylo před třinácti lety nebo vlastně ještě o dost dřív.“

Zase se odmlčel a Vilík poposedl napětím.

„Vlastně toho moc k vyprávění není, je to prostá historie. Víš, my jsme s maminkou dlouho neměli děti. Dokonce jsme kvůli tomu navštívili lékaře...“

„Doktora Černého?“

„Ne, ten tu tenkrát ještě nebyl. Ten přišel později, po tom, co musel odejít z té kliniky... no na tom nezáleží, o tom třeba jindy. Lékař nás poslal do Písku a tam nám sdělili, že děti nejspíš nebudeme mít. Byly pro to nějaké lékařské důvody, tomu bys asi nerozuměl...“

„My už jsme měli tělovědu.“

„Cože? Aha. No, my jsme se s tím nespokojili, byli jsme dokonce i v Praze, poradit se na klinice. Tam nás přemlouvali, abychom přistoupili na umělé oplodnění. To znamená...“

„Já vím.“

„No, podle nich to nešlo s mými buňkami, protože prý nebyly dost pohyblivé nebo co. Nabízeli nám cizí sperma, mají je tam zmražené, ale prý zaručeně funkční. Potíž je v tom, že je to od někoho neznámého a oni nesmí prozradit, od koho je. Víš, proč ti tohle všechno vykládám?“

Vilíkovi v uších krev tepala tak silně, že ho málem neslyšel.

„No asi protože jste...“ začal váhavě.

„Na to nepřistoupili, samozřejmě. Chtěli jsme vlastní dítě. A pokud jsme vlastní mít nemohli, tak jsme si řekli, že holt zůstaneme jen sami dva.“

„Tak jak...“

Otec pokýval hlavou, pak se slabě usmál.

„No, už jsme se s tím smířili, když po letech maminka najednou přišla... víš, jak se říká, do jiného stavu. Napřed jsme tomu ani věřit nechtěli. A když ses pak mamince narodil a byl jsi zdravý, úplně normální kluk, bylo nám, jako by se stal skutečný zázrak.“

Vilík jen mlčky ohromeně hleděl na otce.

„Ty sis určitě všiml, že jsme starší... Tak tě snad napadlo, že jsme tě nechtěli. Nebo já nevím, co sis vlastně myslel... Bylo to právě naopak. Kdybychom byli věřící, tak by se dalo říct, že jsme si tě vymodlili.“

Otec nějakou chvíli mlčel.

„Tak proč jsi říkal, že nejsem tvůj syn?“ vypravil Vilík ochraptělým hlasem.

„Ale prosím tě, to bylo v rozčilení... Já vím, že občas říkám... Prostě věci, které ani nechci říct. Když já se vlastně pořád bojím... Aby se ti něco nestalo, aby sis nějak nepokazil život, vždyť ho máš ještě celý před sebou. Asi to trochu přeháním, já vím. A asi jsem ti často protivný...“

Krátce pohlédl na Vilíka, snad v naději, že tohle popře. Pak zas odvrátil oči.

„Víš, rodiče jsou jenom lidi. Jako každý mají spoustu chyb. Ale jsou to rodiče. A i ve chvílích, kdy se na tebe zlobí, nadávají, třeba tě i trestají, pořád tě přitom mají rádi... No, musím doufat, že to jednou pochopíš.“

Řekl to nějak neobvykle pokorně. Okamžik hleděl ještě do země, potom se zdvihl, pokývl a vyšel z pokoje.

* * *

Vilík seděl nějakou chvíli nepohnutě. Něco se právě stalo, co úplně nechápal. Ano, právě se rozptýlila jeho starost. Pocítil úlevu a neobvyklou vlnu tepla z toho, když mu otec říkal, jak ho oba mají rádi. Nikdy nic takového od něj neslyšel. Ale to všechno jaksi nebylo to hlavní. To, co se stalo, ani ve svých myšlenkách neuměl přesně vyjádřit. Nějak to souviselo s tím, že otec, jak tu seděl a váhavě promlouval, právě už nebyl jenom otec, jak ho znal, jakási skoro neosobní síla v jeho domově a vůbec v životě, ale docela obyčejný člověk jako každý jiný: člověk, který byl ustrašený nebo směšný, hlavně člověk jako ostatní. A tím – Vilík

nevěděl proč, přesto to ale cítil bezpečně – i on sám také byl najednou jako jiní, prostě jeden z mnoha ostatních. Dýchla z toho na něho nová úzkost, které nerozuměl a tak ji zase v sobě potlačil.

Bill se ničeho nebál, Bill by v té chvíli... Najednou se zarazil. Bill přece neexistoval. Byla to jenom dětská fantazie, řekl si s určitou lítostí, ale neodvolatelně. Bill prostě nebyl, byl tu jen on sám se svou nezvykle samostatnou podobou.

Pomalou vstal. Cítil, že musí teď jít k rodičům, aby je ujistil – třeba jen tím, že bude s nimi – že všechno je, jak bylo dřív, ačkoliv všechno se úplně změnilo.

== =

Osvobození

Hřmění, které se dnem i nocí stále blížilo, najednou zmlklo. Ráno jí připadalo jako velká bílá mísa, plná ticha. Na chvíli přemýšlela, co dnes uvaří, pak na to zase zapomněla. To ticho bylo nezměrné, protkané chvějivými nitkami jejího tepu. Někde docela nedaleko stála mlčky velká armáda jako nějaká přívalová vlna. Už je brzo zaplaví. Zatepala v ní dychtivost celá se otevřít té smřšti, která konečně smete všechnu tíhu úzkosti a nesvobody, ten těžký kal šesti let okupace – a vzápětí v ní povstal protichůdný instinkt sevřít děti, celý tenhle její svět ve své ochranné náruči. Osvobození! Ano, vyhlížela je dlouhé měsíce. A přitom se ho také bála, protože nutně přinese i katastrofu pro její rodiče, pro babičku a tetu Leny a ostatní německé příbuzné. Ještě se celá chvěla ze scény, kdy její jinak vždycky mírný muž řval na jejího otce, ať konečně sundá s klopou ten odporný hákový kříž a připraví se na trest, který ho určitě nemine. Otec, s očima ztuhlými a bradou roztřesenou blábolil o tajné zbrani, kterou dnes či zítra Vůdce jistě použije. To bylo před čtyřmi či pěti dny. Od té doby už své rodiče neviděla. Nepřátelství, které po celou dobu okupace mezi nimi doutnalo, teď neodčinitelně vyvřelo. A otec i ve své potrhlosti asi pochopil, že jeho sen o vítězství a velikosti, k níž ho měla vynést příslušnost k panskému národu, už neodvratně končí. Nejradši by teď asi někam zalezl, skryl se jako nějaké malé zvířátko. Na chvíli pocítila škodolibost nad tím ponížením, kterému se nevyhne – on, který tak rád dával najevo svou bohorovnost, aspoň v kruhu rodiny. A hned zas jí ho bylo líto. Co asi prožívá v tom velkém tichu před bouří, která už zanedlouho nastane, snad za hodinu nebo za dvě? Slyšela, že se děti pohnuly, nejprve Slávek jako vždy, potom po něm i Tomáš. Bylo nedělní ráno. Jára, její muž, rád dlouho pospával. Opatrně se nadzdvihla a viděla, že leží s otevřenými očima.

„Ty nespíš?“ zeptala se tiše.

„Slyšíš to ticho? Celou noc stříleli, docela blízko za městem. A teď takové ticho.“

„Co když jsou tady a my o tom nevíme?“

Vyskočila a bosá přistoupila k oknu. Co viděla, jí skoro vzalo dech: dlouhá kolona vojáků v německých uniformách, neozbrojených a často prostovlasých, pokorně kráčela za jedním civilistou s puškou a červenobílou páskou na rukávu někam směrem do města. Kontrast s jejich nedávnou nadřazenou pýchou byl tak závatný, že se jí chtělo zakřičet.

„Podívejte, oni se sami vzdávají!“

Nahrnuli se všichni k oknům. Hleděla na ty postavy, najednou překvapivě civilní a vlastně jaksi ubohé v těch ošumělých, nepořádně oblečených uniformách. Bezděčně si vzpomněla na svého bratra Pepa. Ano, Pep, jak se mu říkalo ve zdejší nářečí, zůstal u Stalingradu, nějak zoufale tam ve sněhu zahynul. Chudák, že musel do armády... ale on do ní blázen vlastně chtěl, dokonce do SS, kam ho naštěstí nevzali...

Kolona přešla, chvíli bylo na ulici prázdko. Pak najednou, ve stejném směru, přejel kabriolet plný mladých lidí. Jeden z nich, hezký mladík v bílé košili, v autě tak napůl stál a třímal velkou československou vlajku, která mu nad hlavou vesele vlála ve větru.

„Už je to tady!“

Otevřela okno dokořán, aby jim zamávala, ale už byli o blok dál, v zatáčce kolem průmyslovky. Vyklonila se za nimi a uviděla, jak se z různých oken ve vedlejších domech postupně vysouvají červenomodrobílé praporky – některé hodně vybledlé, jiné zas převrácené nebo v divných tvarech, ale všechny stejně míněné. Bylo to tady, vracela se republika!

„Pozor,“ vykřikl vedle jejího muže a táhl ji od okna.

Než se stačila stáhnout zpátky, blížil se po silnici jako temný přízrak minulosti německý obrněný transportér a před ním, jak to často vídali, motorka s přívěsem. Posádka obou vozidel byla v přízračně černých esesáckých uniformách, všichni se samopaly nebo kulometry mířícími do oken. Hleděla na ně vyděšeně, jistá, že jí teď z bezmocného vzteku

zastřelí. Ale jim zřejmě šlo jenom o to, dostat se co nejdřív pryč. Přejeli kolem s kamennými tvářemi. Jak se za nimi dívala, viděla, jak praporky z oken mizí a po chvíli se některé z nich zase opatrně vysouvají. Hrdinové! Mávají fán gličkami jenom, když to není nebezpečné. Ale proč jí vlastně nenapadlo, taky nějaký praporek ušít? Nebyla přece o nic horší Češka, než ti ostatní. No ano, neuměla dobře česky, přes všechnu snahu se ten těžký jazyk naučit – mluvila tak, že se jí v domě jistě tajně smáli. Pro ně byla určitě pořád Němkyně. Ale oni neměli na tom svém češství žádnou zásluhu. Zatím co ona?

Přišel za ní poprvé někdy ve čtyřicátém roce. Představil se jí jako Meyer, důvěrník místní buňky NSDAP a – jak dodal s významným pohledem – také pomocník gestapa. Znala ho trochu z minulosti, dělal školníka v německé průmyslovce, do které chodil bratr Pep. Od té doby patrně tedy povýšil, alespoň se tak tvářil.

„Máme tu zvláštní problém,“ mžoural na ni přes tlusté, upatlané brýle, když ho usadila v kuchyni. „Nějak jste se nám vytratila z evidence německého obyvatelstva. Je tam váš otec, matka, bratr, všichni dobří Němci, pan otec dokonce člen NSDAP. Jenom vy nám tam nějak chybíte. Jak se to mohlo stát?“

Podařilo se jí promluvit přes nával úzkosti a odporu, který jí sevřel hrdlo, jakmile se zmínil o svých vztazích s gestapem.

„To je úplně jednoduché. Já jsem se nepřihlásila.“

„Copak vy jste nebyla vyzvána?“

„Byla a taky jsem se dostavila. Dali mi blanket, na něm stálo, že se dobrovolně hlásím k Němcům. Stálo tam výslovně dobrovolně, freiwillig. Tak jsem zas odešla.“

Meyer si sundal brýle a začal si je čistit špinavým kapesníkem. Přitom na ni poulil kalné, žlutavě hnědé oči. Bez brýlí jí připadal ještě o něco odpudivější.

„Copak vy necítíte, že být Němec, to je velká čest?“

„Čest se určitě nevnučuje. Člověk si ji musí zasloužit.“

„A vy jste něco provedla, že si ji nezasloužíte?“

„Ne, nic jsem neprovedla.“

„Tak proč?“

„Mám původ smíšený, takže si můžu vybrat. A protože mám Čecha za muže...“

„Mohla byste se rozvést,“ přerušil ji s úsměvem.

Její strach se náhle změnil v hněv.

„Co si to dovoluujete? Můj muž je dobrý manžel, řádný člověk.“

„To si budeme muset prověřit.“

„Prověřte si, co chcete. A teď mě omluvte.“

Vstala a čekala, že se úplně samozřejmě také zvedne. Zůstal však pohodlně sedět a jenom se na ni zašklebil.

„Není žádná omluva pro toho, kdo se nehlásí ke svému národu. Alespoň pokud je to Němec. Copak vy nevíte nic o válečném úsilí, které Vůdce zahájil v celé Evropě? Všichni jsme vojáci v tom boji a kdo se tomu vyhýbá...“

„Pročpak vy tedy nejste v armádě?“

Zachmuřil se a vstal.

„Mám jiné úkoly... Berte tuhle návštěvu jako upozornění. Já ještě přijdu. Příště budu méně zdvořilý.“

S výhrůžným výrazem odkulhal ke dveřím. Všimla si, že má jednu botu mnohem větší, docela neforemnou. Tak proto tenhle zmetek není v armádě.

Když za ním dveře zaklaply, zcela se zhroutila. Svezla se na dlaždice předsíně a jenom usedavě štkala. Děti, které se předtím stáhly, když slyšely němčinu, k ní přiběhly z vedlejšího pokoje. Slávek, vždycky až příliš citlivý, se dal taky hned do pláče, zatím co starší Tomáš

zůstal před ní stát, pobledlý a napjatý. Přitáhla je oba k sobě a jak se je snažila utěšit, taky se sama trochu uklidnila.

Meyer přicházel potom pravidelně, celou dobu okupace. Vyhrožoval, týral ji příklady rodin, které celé skončily v koncentráku. Nešetřil přitom příšernými obrazy. Po čase pochopila, že jsou to jen výhružky, které asi nemyslí vážně: nejspíš se mu jen líbilo, potrápít mladou hezkou ženu, která by za jiných okolností ani na něj nepohlédla. Přesto se po jeho odchodu vždycky hroutila v záchvatu úzkostného pláče, z něhož ji probudil vždy Slávkův pohotový pláč.

„Tak jim to podepiš,“ zabručel Jára nejistě, když se mu nakonec přece jen svěřila.

„To přece nejde. Už jsem jednou odmítla.“

„Netušila jsi, co budou vyvádět.“

„Psali tam freiwillig...“ řekla umíněně.

Další Němci už nepřijeli. Rychle se oblékali beze slov, jak poslouchali v tichu temné mručení, které se ozývalo od okraje Plzně. Zdálo se chvíli daleko, pak zas úplně blízko. Prostupovalo je a všechno kolem nich nezvyklou vibrací, která v nich vzbuzovala neklid. Pak zase ustalo. Pohlédli jeden na druhého, potom každý do země. Byla to jenom představa? Zas se ta dlouho vyhlížená chvíle odkládá?

Zklamaneč usedli k nedělní snídani. Nikdo z nich nemluvil, také se skoro jídla nedotkli – dokonce ani Jára, který byl vždy při chuti.

„Musíte něco sníst,“ řekla dětem. „Američani přijdou, když ne dnes, tak zítra.“

„Kde pořád jsou,“ protáhl Slávek. „Němčouři se přece sami vzdávají.“

„Někteří možná ne. Třeba se ještě bude bojovat.“

V té chvíli mručení, které se předtím vznášelo nejasně v prostoru a potom zmlklo, náhle znovu začalo. Bylo docela blízko a co chvíli sílilo, až se jim rozezněly skleničky v kredenci. Pak slyšeli na chodbě rychlý dupot nohou, nějací lidé z domu vyběhali na chodník. Kluci se vrhli ke dveřím a než jim v tom dokázala zabránit, už byli na chodbě. Vyběhla za nimi na ulici. Na chodníku byl hlouček lidí, kteří si mezi sebou vzrušeně vykládali, že tady už Američané musí být každou chvíli. Náhle se ozval hrozný řev a po ulici klouzal velký stín. Hloubkař, vykřikl někdo varovně a všichni se o překot cpali zpátky do domu. Zaštekaly kulometry a na silnici před nimi dopadla sprška střel.

„Co blázníte?“ vykřikla, jako by ji pilot mohl slyšet. „Copak jsme nepřátelé?“

Dřív, než to dořekla, vytrhl se Slávek ze sevření jejích rukou, vyběhl na ulici, něco sebral na dlažbě a zase upaloval zpátky.

„Ještě je horká,“ pochvaloval si a pyšně ukazoval lesklou nábojnici.

Vysloužil si otcovský pohlavek a dřív, než začal fňukat, zahnal je Jára všechny zpátky do bytu. Pak uslyšeli temné rachocení, které se hrozivě blížilo.

„Nechodte k oknům, to jsou jistě tanky,“ řekl rychle muž.

Vzápětí nato se jako nějaká předpotopní obluda objevila věž prvního tanku. Byla tak obrovská, že byla na úrovni jejích oken. Hleděla na ni a na chvíli zatrnula, zda to nejsou zase Němci, potom uviděla s úlevou na jejím boku pěticipou bílou hvězdu. Američané! Už se vrhala k oknu, ale tank se najednou s trhnutím zastavil, věž se začala otáčet, až mířila ústím velkého děla přímo do pokoje, proti nim. Na chvíli celá ztuhla, zmražená tím temným ústím kanónu. Měla pocit, že dělo míří právě na ni, že si ji vybralo. Tohle je Němka, říkalo tiše, ale hněvivě. Ale já nejsem, říkala mu také tiše, bez slov, já se k nim přece nepřidala. Dělo však na ni nelitostně hledělo a hromadilo v sobě temný hněv, který už za okamžik...

„Vadí jim asi otevřená okna,“ zamumlal Jára vedle ní.

Pohlédla na jeho strachem pobledlou tvář, na které stály kapky potu. Náhle se vzpamatovala. Nebyla tady přece jenom ona, byly tady děti, celá rodina! Vrhla se k oknům,

na chvíli ještě o něco více vystavená, a jedno po druhém co nejrychleji zavřela. Věž se začala zase otáčet, zahřměly motory a vzápětí se tanky s rachocením zase daly do pohybu.

„To byly nervy,“ řekl Jára skoro neslyšně.

Ach ano, nervy, ty Jára měl slabé. Vždycky, když měl zasáhnout jako muž, zůstal jak zmražený, pobledlý strachem.

„Češi jsou zbabělci.“

„Jak něco takového můžeš říct!“

Otec jenom opovržlivě odfrknul.

„Jsou slaboši, tohle ví přece každý. Čechácci nikdy nebojují, nejvýš tak mezi sebou opatrně remcají. Vtipy a anekdoty, na to mají odvahu.“

„Němci jsou lepší?“

Otočil se k ní divoce.

„Němci jsou panský národ, který brzo bude vládnout Evropě. Češi jsou jenom národ slouhů. Švejk je jejich hrdina. Proč sis musela vybrat právě Čecha!“

Pohlédla na otce s už neskrývaným odporem, skoro s nenávistí.

„Nevybrala jsem si Čecha, ale Járu.“

„Je to Čech. Nikdy nic německého nepochopí.“

„Mluví německy stejně dobře jako já, spíš líp. Je vzdělanější, německou literaturu zná důkladněji, než náš profesor.“

„Prosím tě, vzdělání! Jde o to, aby to byl muž!“

„Je veliký a silný. Přitom slušný a chápavý. Ne jako Němci, co jsem se tu s nimi potkala.“

Tvář se mu uzavřela známým chladným, povýšeným výrazem. Přestal ji vlastně poslouchat.

„Je přece Čech! Češi jsou nižší rasa.“

„Rasa? Copak jsme pejskové?“

„Nedělej hloupé vtipy. Rasa je důležitá, to nám Vůdce ukázal. Češi stojí daleko níž, než Němci. Ne sice nejniž, jako třeba Poláci nebo dokonce Židi, ale níž. Nemají naše nordické kořeny.“

„Copak ty nemáš taky českou krev?“

„Cože! Tohle už nikdy neříkej!“ vykulil na ni výhružně své bledé oči. „Můj otec byl úplně čistokrevný Němec, mám na to doklady.“

„Já myslela...“

„Tak nemysli. Teďka jde do tuhého, každý musí být v tom správném zákopu.“

„Copak je válka?“

„Zatím není, ale bude. Vůdce to tak už dlouho nenechá. Až budeme vítězně pochodovat Evropou, bude se ukazovat prstem na ty, kteří zaváhali, když se zatroubilo.“

„Nikoho troubit neslyším.“

„Jsi jen pitomá ženská.“

Řekl Weib, jako obvykle. V jeho ústech to znělo skoro zoologicky.

Slyšeli nový zvuk, jakési tiché, různorodé hřmění.

„Tohle jsou lidi,“ řekl Jára. „Něco volají.“

Znovu vyběhli na chodník. Po ulici za tanky přijížděla dlouhá kolona docela malých otevřených aut, ve kterých seděli pohodlně rozvalení vojáci a zubili se na špalíry lidí, kteří všichni najednou cosi křičeli, mávali, vyskakovali, aby lépe viděli. Odněkud přinesli velké kytice bezu, který v tom nezvyklém teplu vykvetl o pár dní dřív, a házeli je vojákům. Ti s dobrodružným výrazem přijímali květiny a také objímání, polibky. Občas se nějaká odvážná

slečna s výskotem najednou octla vojákovi na klíně, tak trochu vyděšená a přitom vzrušená z doteků osvoboditele.

Hleděla na ně udiveně, na ty obyčejné, ušpiněné tváře, kterým mezi šmouhami černé špíny zářily velice bílé zuby. Tak takhle vypadají tihle Američané? Trochu se styděla, že dosud si je představovala tak nejspíš jako anděly, stříbřité nejspíš proto, že létali v štíhlých strojích kdesi ve výšce, krásné a přitom strašlivé tou zkázou, kterou rozsévali. Úplně obyčejní lidé, unavení, také zhrublí vším, co dosud prožili. Neměli postoj hrdinů, jaký tu po staletí pěstovala tradice, seděli ležérně, se stehny povážlivě roztaženými, většina přitom neustále cosi žvýkala. Vlastně se jí tak příliš nelíbili a přitom – současně – jí připadali úžasní: tohle určitě nebyli dobyvatelé, kteří jen přinášejí nový útlak nebo utrpení. Je doopravdy konec války, konečně, zas se bude normálně žít.

Přitiskla k sobě oba kluky, kteří jí oba něco naléhavě říkali, co neslyšela v neustálém volání, a rozhlédla se, jako právě probuzená ze snění. Za chvíli – mohla to být také hodina – najednou uviděla, že se Jára domlouvá s nějakým americkým důstojníkem, jehož auto na rozdíl od jiných přistálo u chodníku. Zaslechla v hluku nezvyklá anglická slova. Dav se dost neochotně rozestoupil, auto s důstojníkem zajelo do postranní uličky a Američan vystoupil. Jára se s ním docela nenuceně bavil: no ano, Jára, dívejte se, najednou je z něho hrdina, protože tady jediný úplně plynne mluví řečí osvoboditelů. Šli spolu k jejich domu, doprovázeni dvěma dalšími vojáky. Vrhla se za nimi. Náhle si vzpomněla, že nechali dveře bytu úplně dokořán, když před časem (byly to minuty či hodiny?) vyběhli na ulici: jako by najednou zmizely všechny hranice a soukromí už pozbylo svůj význam.

Do bytu se za nimi nahrnuli další lidé, některé znala povrchně, jiné v životě neviděla. Všichni si chtěli poslechnout řeč Američanů nebo se aspoň na ně podívat. Pochopila, že bránit jim nemá smysl – všichni ti lidé cítili, že mají právo tady být, aspoň chvíli se hřát pohledem na ty skvělé chlapy, kteří přinesli svobodu. Než je stačila k tomu vybídnout, všichni se rozsadili, kde se dalo. Nikdo z nich nemluvil, jen všichni zírali. Někteří aspoň postávali u stěny, jiní za chvíli odběhli, aby sem přivedli své známé. Okamžik přihlížela, jak se Jára s důstojníkem domlouvají nad mapou, kterou ten Američan rozložil na stole, potom odešla do kuchyně. Byl čas ty hosty něčím pohostit. Neměla doma skoro nic, jen trochu špenátu a hrstku brambor s kouskem masa, ušetřeným k nedělnímu obědu. Na chvíli zaváhala, pak se dala do práce. Rodina musí jíst, hosty je přesto nutné pohostit.

„Copak ty vůbec nemyslíš na rodinu?“

Mám se tehdy na svou sestřenicí Gretu vrhla.

„Jak tohle můžeš říct? Copak se nestarám? Nechodím tady Pauli pomáhat za těch pár vajec nebo pytlík mouky?“

„Které vám na hranici můžou sebrat a celou rodinu poslat do koncentráku.“

To byla pravda. Hranice Říše a Protektorátu hned za Plzní dole za mostem přes Radbuzu byla Údolí děsu, jak to Jára nazýval. Vždycky se celý zpotil strachy, když se k večeru vraceli z Litic a museli projít tou závorou, ačkoliv tašku nesla ona – mladou a hezkou ženu vojáci, většinou starší dobromyslní muži, nechali s několika vtipy projít.

„Kdyby ses přihlásila k Němcům, měla bys větší příděly a nemusela nesmyslně riskovat. Copak ty nejsi Němka? Vždyť ani kloudně česky neumíš.“

„Jsem to, za co se prohlásím. Jára je Čech, tak chci být taky Češka.“

Greta jen odmítavě pokrčila rameny.

„Záleží přece na tom, jak se narodíš, co kolem sebe slyšíš, když jsi malá. Hlavně, jak myslíš. Určitě myslíš německy.“

„Jak to tak jistě můžeš říct?“

„Slyšela jsem tě počítat. Povídáš třeba něco dětem česky, pak začneš počítat oka při pletení a už je slyšet einundzwanzig, zweiundzwanzig...“ smála se.

„No a co? Počítat jsem se naučila ve škole, byli jsme tehdy v Hannoveru...“

„A když jste se pak vrátili, chodila jsi tady taky do německé školy, ne? Chceš říct, že v tobě z toho nezůstalo nic? Německé písničky a básně...“

„Německá vypínavost, krutost, všechno tohle šílení?“

„Ty víš, že já nacisty ani cítit nemůžu,“ ztišila Greta hlas, ačkoliv byly spolu samy na louce. „Hanse mi odvedli do té pitomé války, u Pauli na statku nezůstal ani jeden muž. Nevím, jak si to představují, že to ženské mají všechno zastat... jenomže to všechno přece působí nacisti, ne všichni Němci.“

„Pro Čechy jsou to prostě Němci. Ty řekneš nacisti, to je přece taky můj otec!“

Greta se jenom suše zasmála.

„Prosím tě, strýček Pep? Nezlob se, to je jenom trouba, který určitě nikomu neublíží. Je důležitý s tím pitomým odznakem a spoustou řečí, které nikdo neposlouchá. On se dal k nim, protože doufal, že ho konečně budou brát lidi vážně. To není pravý nacist.“

„Jak se to pozná? Kázal mi o rase, to se tu taky ujalo. Pauli dostala od úřadů lidi na práci, nějakou Michalinu z Ukrajiny a Romaina z Francie. Zachází s nimi jako se zvířaty, že prý nejsou doopravdy lidi.“

Greta jen mávla rukou a začala zase hrabat seno.

„Pauli je pitomá. Myslí si, že když někdo nerozumí německy, tak to není člověk. To ji časem přejde, uvidíš.“

„Aby nebylo pozdě. Až jednou tahle válka skončí...“

Greta se zase narovnala, protáhla se a pak se zadívala někam do dálky.

„Myslíš, že někdy skončí?“

„Ta předešlá přece taky skončila. Porážkou Německa.“

„Hitler zatím jen vítězí.“

Nu, válka přece jen nakonec skončila nebo alespoň teď skončí každým dnem, naprostou katastrofou Německa. Z rádia slyšela, že se Rusové blíží ku Praze. Američané jsou už tady, ve vedlejší pokoji. Kdo by si to byl pomyslel! Na chvíli pocítila slabou závrať. Američané, o kterých se ještě včera mluvilo jen šeptem, tady u nich v pokoji! Slyšela přitlumeně jejich hlasy, zněly tak neuvěřitelně ležérně, jako by se tu zastavili jenom na kus řeči. Případalo jí, jako by čas od včerejška najednou poskočil, jako by ve vesmírných hodinách chyběl alespoň jeden zub. Pak ucítila, že se něco pálí, a vrhla se ke sporáku.

Když nesla tři talíře do pokoje, obrátil se k ní Jára.

„Ty neseš jídlo? Tady pan major už odchází.“

„To mi nemůže udělat! Já jsem to pro ně uvařila.“

Jára se obrátil k majorovi a začal rozpačitě vysvětlovat. Ten se poněkud zarazil, pak se zářivě usmál a udělal široké gesto, skoro galantní. Sklidili mapu se stolu a pak se všichni Američané usadili k trochu předčasnému obědu. Lidé, kteří různě po pokoji ještě pořád postávali, je napjatě sledovali, jako by jídlo byl nějaký pro ně nový obřad.

„Vidíte, jedí jenom vidličkou,“ řekl někdo tiše.

„No, jsou holt zdaleka, mají jiné zvyky. Ale nakonec žvýkají jako my.“

Vojáci dojedli, poděkovali úklonou. Pak major něco řekl Járovi. Ten se k ní obrátil s poněkud vyděšeným výrazem.

„Chtějí mě s sebou jako tlumočníka. Budu s nimi muset jít.“

„Proč se tváříš tak nešťastně?“ rozzářila se. „Vždyť je to pro nás velká čest.“

„Mám být u výslechu.“

Byla by ráda řekla, že tihle přece nejsou jako nacisté, výslech u nich určitě nebude nic hrozného. Ale hned se zarazila. Co o nich vlastně věděla? Vždyť jsou to vojáci. Jejich piloti shazovali bomby, které zabily tisíce lidí, většinou nevinných. A jiní, hloubkaři, se občas bavili tím, že stříleli po bezbranných lidech ve vlacích a na silnici. Sama to jednou zažila, když se

vracela s dětmi z Litic. A přece, jsou to přece osvoboditelé, přinesli mír... Nic neřekla a mlčky zírala, jak se všichni tři zvedají, zdraví ji úsměvem a potom s sebou odvádějí Járu.

Všichni ti cizí lidé, kteří byli v pokoji, najednou jako by se probudili: vstávali a s rozpačitými pozdravy nebo mlčky vyšli za vojáky na chodbu. Najednou byla zase sama s dětmi. Pokoj jí připadal teď mnohem větší, zvláště změněný. Začala přestavovat židle na své místo, pak to zas nechala. Změnil se nejen pokoj, ale celý svět. Vyhlédla z okna ven. Po ulici s temným rachotem proudila řeka aut. Lidi jim pořád mávali, někteří k tomu cosi křičeli. Uvědomila si, že ten hluk tady byl pořád, ale že jej nevnímala.

„Mami, můžeme ještě ven?“ žádal ji Slávek.

„Napřed se trochu najíme. Něco tam ještě zbylo.“

Uvědomila si, že Jára v tom zmatku zůstal bez oběda. No, snad mu něco dají. Tahle armáda nebyla určitě hladová. Náhle ji zahřálo, že snědli její oběd, viditelně s chutí. Nebyl to špatný nápad, tak je pohostit. Alespoň něčím přispěla k vítání osvoboditelů.

„Nevaříš naše jídla. K čemu jsem tě to všechno učila?“

Ve skutečnosti ji neučila skoro nic. Pokud jí vůbec záleželo na něčem kromě své vlastní blahobytné existence, byl to syn Pep. Nikdy ale nenašla odvahu, aby to matce otevřeně řekla. Bála se, co jí odpoví, že třeba řekne, že jí na ni doopravdy vůbec nezáleží? Myslet si, že to tak bylo vždycky od dětství, bylo jiné, než to skutečně slyšet.

„Co na tom záleží, co vařím? Hlavně, že Járovi a dětem chutná.“

„Jídlo je grunt. Člověk je to, co jí.“

„To je docela možné. Jára říká, že by Němci nebyli tak agresivní, kdyby neměli tak strašnou kuchyni. Po květákové omáčce dostává vztek, že má chuť vraždit.“

„To jsou hloupé vtipy. Otec říká, že to tvoje vaření je vidět na dětech. Podívej na Slávka, vypadá jako malý cikán.“

„Slávek je po nás, my jsme přece všichni tmaví. Jediný opravdový árijec, blond a s modrýma očima, v celé rodině je Jára.“

„No dovol? Takové řeči nebudu poslouchat.“

Nenáviděla matku? Ne, toho asi schopna nebyla. Byla v ní jenom od dětství nahromaděná trpkost za všechnu tu lhostejnost, kterou k ní matka projevovala. Všechny pokusy nějak se jí přiblížit narážely jako by na nějakou stěnu. Jára říkal, že je jako by dřevěná, jí se spíš zdálo, že se obložila svými tukovými polštáři. Pokud jí na někom alespoň trochu záleželo, byl to její syn. A když ten někde na sněžných pláních u Stalingradu zahynul, soustředila se jenom na sebe. Jak to s ní otec vydržel? Byl vždycky někde daleko, v svých pošetilých fantaziích...

Když vyšla s dětmi zase na chodbu, zastoupil jí cestu Melichar, který tam asi čekal se svou strašnou ženou. Vždycky se těch zlých starých lidí bála, jeho zavalité, tupé síly, znásobené tlustou holí, o kterou se opíral, ještě víc ale zavidlosti paní Melicharové, která jí pokroucenou, vždy nějak podivně zbarvenou tvář připomínala nějakou jedovatou houbu. Ani jeden z nich jí nikdy nic neudělal, dokonce na pozdrav jí odpovídali křivými, nakyslými úsměvy, v domě se ale o nich povídalo, že jsou udavači – někdo snad viděl, jak k nim do sklepního bytu chodí jeden gestapák. To mnoho neznamenalo, k ní přece taky chodil Meyer, který snad měl něco s gestapem. Přesto z těch dvou číselo tolik zloby, že člověk snadno uvěřil té nejhrůznější povídačce.

„Už je to tady,“ vyrazil stařec svým hrubým hlasem. „Teď se bude účtovat.“

„A o čem chcete účtovat, pane Melichar?“

„Šest let jste byli páni. Teď budeme zas páni my.“

Vytřeštila na něho oči.

„My páni, co to říkáte? Byli jsme na tom tak, jak každý jiný.“

„Jen nepovídejte. Víme o vašem otci, že byl nacist. A k vám docházel taky jeden známý nácek, asi vybírat příspěvky. Byli jste s okupanty jedna ruka. Byli jste nahoře, my dole. Teď se to otočí. Budete se stěhovat.“

Na chvíli zůstala úplně přimražená, téměř bez hlesu. Potom v ní vzplanul hněv.

„To byste rád, náš byt? A copak ještě, nábytek a oblečení? Od lidí, kteří celou okupaci trpěli? Že se alespoň trochu nestydíte, pane Melichar.“

„Co bych se styděl? Viděli jsme, jak vašeho muže odvedli. Teď došlo na vás.“

„Odvedli, říkáte?“ zasmála se trochu hystericky. „Tak tedy poslyšte. Právě jsme u nás hostili majora americké armády s dvěma dalšími vojáky. Udělala jsem jim oběd a můj muž pak s nimi odešel, aby jim dělal tlumočníka. Při výsleších, víte? Protože budou výsledky a při nich vyjde najevo, kdo doopravdy spolupracoval, kdo třeba udal v tomhle domě domácího. Nevím, jak pro vás vyjde tohle účtování, ale teď mi uhněte. Jděte mi z cesty!“ vykřikla s takovou silou, že Melichar trochu ucouvnuv.

Odstrčila zkoprnělého starce a vyrazila s dětmi po schodišti na chodník. Po ulici pořád ještě jely nekonečné kolony. Některá auta táhla velká děla, jiná měla zas přívěsy s jakýmsi zařízením. Lidé jim pořád ještě mávali, někteří volali, byla to pořád stejná slova, ale jiná pro tu příležitost nebyla. Nějací kluci přiběhli s dalšími květy, patrně někde poničili něčí zahrady, ale nikdo je nekáral – naopak, lidé vděčně sahalo po šeríkových hroznech a s nadšením je házeli vojákům do klína. Cítila, jak jí srdce buší, bylo to rozčilením ze srážky s tím hnusným Melicharem a také zase nadšením, do kterého ji rychle vtáhl dav. Chvíli kolísala mezi dvěma stránkami té chvíle, tou temně hroživou a přitom odpornou, kterou se pokoušela setřást, a zlatě zářivou, kterou snad pocítoval každý kolem ní. Také mávala a cosi volala, ani úplně nevěděla, co, ale někde uvnitř cítila, že už to není ono: tak jako mockrát v jejím životě, radost se pošpinila něčím nepříjemným, jako by na hezký obrázek někdo plivl hnusný sliz. A tak, i když se pořád ještě usmívala a mávala, začala se v ní už šířit skleslá nálada.

Armáda táhla po silnici od Litic, to znamená, že prošla tudy, kde jsou příbuzní – babička, teta Leny, obě sestřenice. Nevěděla o nich nic. Netušila, zda se tam bojovalo, zda jsou vůbec naživu nebo ze statku zbyla jen halda trosek. Zahнала chmurné myšlenky. Proč by se bojovalo právě v Liticích? Nebylo tam, alespoň pokud věděla, žádné německé opevnění. Ale co její rodiče? Celá se napjala a náhle pocítila chlad. Nechtěla na ně myslet, chovali se pořád nepěkně a cize, jako by ani jejich dcera nebyla...

A přitom na ně myslet musela. No ano, účtování, to se přece dalo čekat. Radostí, už tak pošramocenou, jí jako studený a slizký hádek pronikala úzkost. Melichar věděl, že byl otec nacist, nijak to koneckonců neskrýval, pořád se předváděl s tím svým pitomým odznakem a důležitou tváří pod směšným zeleným kloboukem. V domě, kde bydlí rodiče, jistě je taky aspoň jeden Melichar, který má zálusk na byt nebo na to, co si hloupě představuje jako bohatství. Bála se, že rodičům někdo ublíží. Byla si jistá, že kromě toho hnusného odznaku a pitomých řečí, jimiž otravoval kdekoho, se otec nedopustil ničeho, za co by ho měla postihnout pomsta. Zcela určitě věděla, že ani nezbohatl tím svým hloupým členstvím ve straně: vícekrát viděla byt rodičů, byl stejně maloměstsky chudý, jako před válkou, zaslechla taky ironické poznámky své matky o tom, jací jsou teď páni – otec měl dokonce o něco menší plat, zřekl se jeho části v zájmu říše. Instinkt jí ale říkal, že právě takovým troublem se dav nejčastěji mstí: nemají prohanost, aby si zajistili mocnou ochranu či alibi, zato jsou nápadní svou hloupou důležitostí. A dá se jim beztretně ubližovat.

„Mami, podívej, teďka jedou Anglani,“ tahal ji Slávek za ruku.

Vzhlédla a dívala se na ta tuponosá auta, na jejichž korbách seděli – tentokrát méně ležérně – vojáci v zvláštních plochých přilbách. Jak Slávek věděl, že jsou tohle Angličani? Asi to od někoho slyšel. Chvíli hleděla na ty mladé muže, kterým se ve tvářích zračila veliká únava a přesto mávali s chabými úsměvy...

A přitom stále myslela na svého otce. Choval se k ní po celý život s pánovitým chladem, ale ona vždycky jaksi cítila, že není zcela lhostejný – jenom se bojí zadat si nějakým citem, který by snad projevil. Vždy od všech blízkých lidí utíkal, raději někde dřel až do úpadu nebo se vydával na ty dlouhé osamělé vycházky. V lese, úplně sám, jen se stromy a ptáky, které patrně dobře znal a snad i miloval...

„Slyšíš? Tohle je pěnkava. Vyzpěvuje, že bude hezky. A to hlubší hvízdání? To bude žluna... Podívej! Vidíš, jak létá nahoru a dolů. A to rychlé ťukání, to je určitě datel...“

Kolik jí tehdy bylo, dvanáct, třináct? Měla tehdy své tmavé vlasy do copu a na sobě německý dirndl, tak, jak si to přál. Byl to snad jediný den, kdy s ním směla do lesa.

Tam se patrně cítil bezpečný. Čeho se od lidí tak bál? Nikdy se ho na to zeptat nemohla, jistě by na ni jenom řval, že se nikoho nebojí, ať nechá těchhle nesmyslů. Jenomže musel to být svého druhu strach, který ho zaháněl do chladné mlčenlivosti a dělal z něho absurdního tyрана. Proč teď na něho myslí v minulosti, jako by už nežil? Sama se v duchu okřikla a násilím vrátila pozornost zpět na ulici.

Pořád další a další auta, také jim mávala, tak jako všichni ostatní, ačkoliv jí dávno umdlela ruka. Všichni ti vojáci si to vítání zaslouží, říkala si, vždyť všichni jistě bojovali, všichni přinesli svobodu. Teď bude mír, normální život, jak ho znali před válkou, bez stálého strachu z náletů, z možného udání za nějaké bezděčné slovo nebo z šílené pomstychtivé krutosti, s jakou se nacisté rozběhnili pod nejmenší záminkou. Vybavila se jí heydrichiáda, ty strašné seznamy nevinných lidí, které nacisté hubili každý den. To všechno skončilo. Nebude chodit Meyer, život bude, jako býval... Náhle si uvědomila, že na otce po celou dobu myslí, i když si myslela, že se jí jeho obraz podařilo vypudit.

Co se to vlastně s otcem stalo? Nebýval vždycky takový, byl kdysi celkem vlídný, i když vždycky trochu potrhlý. Brával je s sebou na výlety, honil je po horách, až únavou nemohli mluvit, ale přesto z plna hrdla zpívali, ovšem německé písně – on silným, zvukným hlasem, vycvičeným ve sboru... Potom se rychle začal nějak měnit. Snad to bylo v době té velké krize, ve které náhle přišel o práci. Byl první, koho vyhodili – že prý byl Čech, ačkoliv on se tolik cítil jako Němec. Tehdy ve vlaku, když se vraceli jako by poražení zpátky z Německa, úplně zblázněného inflací, viděla v jeho očích divný výraz. Strach? Byla tehdy jen malá holka, ale nějak vycítila otcův strach. Čeho se tehdy bál? Že neuživí rodinu? Nebo to bylo něco hlubšího, strach z úplného selhání, zhroucení světa?

„Mami, dívej se, kanóny,“ naléhal Slávek.

„Prosím tě, kanóny, vždyť mají pásy,“ protáhl Tomáš.

„Ale mají delší hlavně, než měly ty tanky, dívej se.“

Poslouchala, jak se ti kluci dohadují, celí rozpálení vzrušením. Konečně válka skončila a oni obdivují tyhle ocelové obludy, vymyšlené k ničení lidí... Řeka hrubého železa se ohlušivě valila před jejíma očima, už ani nevnímala její detaily. V tom zájmu o zbraně musí být něco pudového. Co jí to připomnělo? Vzpomněla si zase na otce.

Vedl ji tehdy za ruku – srdce jí bušilo jeho nezvyklou důvěrností – pod velký strom, na jehož kmeni seděl pták a neuvěřitelně rychle kloval do kůry.

„Taky by to mohl být strakapoud. Podívej, vidíš tu červenou hlavičku? Div že mu neupadne, jak tu příčinlivě tluče do stromu.“

Říkal to s mírným úsměvem, v tváři měl neobvykle měkký, skoro něžný výraz. Snad proto si dodala odvahy.

„Tati, mají se ptáci rádi?“

Obrátil se k ní překvapeně.

„Rádi? Co tím myslíš, rádi.“

„Jestli si rozumějí, myslí na sebe. Jestli chtějí být pořád spolu.“

„Prosím tě, ptáci mají pud,“ odsekl náhle přísně. „Když přijde jejich čas, najde si samec samičku, po menších okolcích se spolu spáří, pak samička snese několik vajec, z těch se pak vykloupe ptáčata. Ptáci je krmí, dokud nevyrostou a nemohou sama létat.“

„A to je všechno?“

„Co bys čekala? Prostě se zase rozletí, každý se pak stará jen o sebe. Až do příštího jara, kdy to všechno zase začne nanovo.“

Cítila, jak se jí už vzdaluje, i když se ještě nezahalil svým obvyklým mlčením. Bála se, že ho rozzlobí, ale to, o co jí šlo, v ní bylo silnější, než její strach.

„Ale u lidí to takhle není, vid’? Lidi se mají rádi, i když o tom třeba nemluví.“

Tváří mu něco kmitlo, cosi jako úlek. Potom se uzavřel.

„Nemaluj si nějaké fantazie,“ řekl chladně. „Lidi jsou taky zvířata, jenom si to nechtějí přiznat. Mají své pudy, někdy silnější, než jiní tvorové.“

„Ale snad mají taky cit,“ namítla dřív, než si to stačila rozmyslet. Ve škole právě měli Schillera a Goetha, tam se o citu mluvilo skoro na každé stránce.

Otec se odvrátil a na chvíli jako by ztuhl.

„Cit, to je pro ženské. Muž si nějaký cit nemůže dovolit. Musí být hlavně silný.“

Řekl to zvláštním, dutým hlasem. Pak rázně vykročil a po celou cestu domů už nepromluvil.

Očima zamženýma viděla, jak děla vystřídala jiná vozidla a pak sanitní auta. Jásání davu opadlo před auty s červenými kříži. Ani osvoboditelé nejsou nezranitelní. Museli asi přinést těžké oběti, tak jako lidé zde jich také mnoho přinesli, než nastal tento slavný den...

Myslela pořád na otce. Od té doby se stále nějak vzdaloval. Matka se taky zcela uzavřela: soustředěná jen na své požitky, doslova před očima tučněla. Syn, pohodlně rozmazlený matkou, se začal vzpírat autoritě. Měl špatné známky ve škole, v hlavě jen samé rošťárny. Zuřivé bití nepomáhalo: nebylo ani pomýšlení, že by se stal inženýrem, jak si otec usmyslel. Ten řval a vyváděl, nakonec ale umlkal a z dusné despotie, kterou v rodině sám nastolil, stále častěji utíkal. Trávil kdesi, snad v lese, celé hodiny. Proč vlastně utíkal, proč se vyhýbal lidem?

„No ano, Slávku, to jsou sanitky.“

„Tyhle jsou ale jiné, podívej.“

„Třeba jsou to zase Angličané...“

Cítil se asi nějak malý nebo zranitelný. Proto se zhlédl v Hitlerovi, v té síle, kterou ten psychopat s knírkem vyřvával a kterou mu dav, sražený do fanatismem zaslepených šiků, vracel v hřmění tisíců hrdel, až to někde uvnitř těla mrazilo. Snad proto vstoupil do strany a stavěl svoje členství na odív tak, že se ho sousedi v domě báli... Ach bože, co teď bude, co mu udělají?

Náhle se rozhodla. Nemůže otce s matkou prostě nechat svému osudu. Musí se pokusit nějak je ochránit, i když to bylo asi marné a Jára by to asi neschválil. Nejraději by se za nimi rozběhla sama, ale nemohla tu děti nechat samotné – najednou cítila, že právě v tento den, ve kterém ještě ráno cítila se všemi lidmi kolem šťastnou sounáležitost, nikomu věřit nemůže.

„Děti, Slávku, Tomáši! Půjďme se podívat, jak se má dědeček a babička.“

„Ale vždyť ještě jezdí auta!“ namítl Slávek rozčileně.

„Ta budou jezdit ještě celou noc. A tam, kam jdeme, budou taky.“

„Tam nebudou tak dobře vidět.“

Věděla, že auta jsou jenom záminka. Děti neměly prarodiče rády – částečně proto, že cítily napětí, které po celou okupaci panovalo mezi dospělými, ale i proto, že se k nim dědeček s babičkou moc vlídně nechovali. No, nedá se nic dělat, děti taky někdy musí

poslouchat. Chytila oba syny za ruce a táhla je přes jejich protesty ve směru, v kterém se v jejich představách už schylovalo ke katastrofě.

Nebylo to zas tak daleko, jenom pár bloků. Přesto nebylo snadné k domu prarodičů dojít: chodník byl přecpán lidmi, kteří přihlíželi proudu spojeneckých aut nebo se mezi sebou rozjařeně bavili, někteří skoro jako opilí. Ze všech stran slyšela stále stejná slova – svoboda, mír, štěstí a odplata, vyslovovaná v různých tóninách a pádech. Tak jako jindy v životě, jazyk byl chudý, když měl vyjádřit radost a nadšení. Jak se tím davem s dětmi prodírala, kolísala mezi jejich náladou a odporem – v té všeobecné záři nadšení jako by nesla temný stín, v němž tiše narůstala obava.

Konečně zabočili do postranní uličky. Na rozdíl od přecpané hlavní třídy byla úplně prázdná až na malý hlouček lidí před domem, v kterém bydleli rodiče. S nedobrym tušením přidala do kroku, ačkoliv Slávek po její pravici protestoval, že už nemůže. Nevěděla, co teď udělá, jen cítila, že tady musí být, že se musí pokusit zabránit nejhoršímu.

Podivnou shodou okolností vyváděli otce z domu právě ve chvíli, kdy se do hloučku vmísila. S ustrnutím viděla, jak je ve tváři bílý jako stěna, jen vpravo na čele měl nějakou zarudlou skvrnu. Nevěděla, zda je to rozčilením, nebo zda ho někdo udeřil. Těch pár našedlých vlasů, které si obvykle zbytečně a směšně kartáčkoval přes svou pleš, mu směšně vlálo vedle hlavy. Byl našťastí ustrojený, dokonce měl na sobě obvyklé sako, v kterém však na klopě viděla chomáč vytrhané látky – zřejmě jak mu někdo nacistický odznak vyškubnul.

Vyšel či vyklopýtal z domu trochu nejistě, postrkován hlavní pušky v ruku mladšího civilisty s páskou na rukávu. Vzápětí za ním vyšla také matka, rozcuchaná a se stopami pláče na tváři. Tu zase postrkoval nějaký starší muž s pistolí. V hloučku se ozval zvláštní zvuk, jakési chrčení, které asi vydává smečka vlků, než se vrhne na svou kořist.

„Kam je to vedete?“ vykřikla dřív, než někdo stačil něco udělat.

„Tam, kam si zaslouží,“ řekl tvrdě mladý muž s puškou.

„Snad je nechcete zabít! Vždyť nic neudělali.“

„Byli to nacisti. Oni se s námi taky nepárali.“

Chtěla se vrhnout kupředu, ale svírala ruce dětí. Ty nesměla vtáhnout do toho děsivého kroužku, ztuhlého předzvěstí něčeho hrozného. Ale také nesměla pustit jejich ruce, protože u ní, jenom u ní byly trochu v bezpečí.

„On nosil odznak,“ řekla téměř bez dechu. „A občas hloupě žvanil, to je všechno. Nikomu ale nikdy neublížil, to vím určitě.“

Otec, který až dosud zíral před sebe zřejmě úplně zhlouplý zvratem událostí, k ní pomalu obrátil hlavu.

„Inge? Was machst du da? Co ty tu děláš?“ řekl vyděšeně německy. „Běž s dětmi domů, než vám někdo ublíží. Nás nech, pro nás už stejně všechno skončilo.“

Hlouček se k ní hrozivě obrátil.

„Vidíte, taky Němkyně,“ vykřikla odbarvená žena se zlobným úšklebkem. „Se dvěma německými fakany.“

Viděla, jak se směrem k ní několik lidí pohnulo s hrozivým výrazem.

„Jakápak já jsem Němkyně,“ vykřikla hněvivě a přitom s hrůzou slyšela, že její přízvuk víc než jindy zazněl německy. „Já jsem po celou válku trpěla za to, že jsem byla na straně Čechů. Můj muž je Čech, teďka je s Američany, s jejich velitelem. A tyhle děti mluví jenom česky.“

„Tak proč se těchhle nacistických zmetků zastáváte?“ zavrčel nějaký neznámý muž, který byl skoro vedle ní.

Protože jsou to moji rodiče, byla by ráda vykřikla, kdyby ji úzkost nesevěřela hrdlo. Krev mojí krve, prostě blízcí lidé. Chovali se sice dost nepěkně, ale stejně jsou to moji rodiče. V té chvíli viděla, jak k chodníku přijelo staré nákladní auto, na jehož korbě sedělo už více vyděšených lidí. Několik z nich hned poznala, i když sklonili tváře se strachem změněnými

výrazy. Byli to samí Němci, vesměs starší – šedovlasý ředitel gymnázia se svou ženou, tlustý úředník, s kterým kdysi měla nějaké potíže, když žádala propustku do Litic, aby mohli navštěvovat příbuzné. Několik dalších, které znala jenom od vidění. Někteří byli oblečení, jiní jenom v košili, patrně jak je zrovna zastihly hlídky té samozvané gardy. S úlekem viděla, že někteří z nich jsou divně rozčuchaní, v tváři stopy po bití...

Muži s páskami začali postrkovat otce s matkou a ukázali jim, aby vylezli na korbu. Otec se na ni vyšvihl sice poněkud ztuhle, ale důstojně, matka však při své tloušťce marně zápasila se stupátkem. Muž s puškou přiskočil a přetáhl ji pažbou přes rozměrnou zadnici. Z hloučku se ozval ostrý smích, matka vyjekla bolestí a leknutím a padla břichem do korby, kam ji pak neochotné ruce dalších vtáhly. Auto se zvolna rozjelo.

Pustila ruce dětí a vrhla se za autem, ale nějaká ruka jí rozhodně stiskla rameno a stáhla ji zpět. Ohlédla se a uviděla postaršího muže, který měl zvláštní, hrubě řezanou a přesto nějak přívětivou tvář, rozrytou hlubokými vráskami.

„Nedělejte to,“ řekl jí polohlasem. „Těm teď už nepomůžete.“

„Ale oni je snad zabijí!“

„Ne, oni je určitě nezabijí. Vezou je do věznice na Bory. Čeká je výslech a pak soud.“

„Soud? Vždyť nic neudělali.“

„Byli to nacisti, to stačí. Jak vůbec víte, že nemají nic na svědomí?“

„Jsou to mí rodiče,“ řekla mu skoro neslyšně. „Sice jsme se po celou válku skoro nestýkali, ale já je přece znám. To nejsou lidi, kteří zasluhují trest.“

Odtáhl ruku, kterou ji až dosud pevně držel, a vážně se na ni podíval.

„Já vás úplně chápu, ale jsou to Němci, k tomu nacisti. Němci tenhle národ přepadli, zločinně zotročili, šest let každému více či méně ubližovali, mnoho nevinných lidí mučili a taky zabili. Teď přišla chvíle účtování a každý musí být buď na téhle nebo na druhé straně. A vy se teď musíte rozhodnout, kdo vlastně jste.“

Hleděla do jeho moudré a přitom trochu primitivní tváře, která jí připomínala nějaký starý strom, a jenom zalapala po dechu.

„Kdo jsem?“ vyjekla hlasitěji, než by chtěla. „No, já jsem přece... já!“

Divila se, že se lidi kolem ní zasmáli. Vždyť co chtěla říct, bylo jasné: sice si navzdory nátlaku rodičů a svému původu zvolila českou národnost a byla celá tato léta vždy na straně Čechů, ale přitom to vždy byla *ona*: ona sama, bez ohledu na tu či onu národnost – ona, se svými city, svými pokrevními vazbami a se svou představou spravedlnosti, před níž byl každý člověk jen sám za sebe. Naštěstí pro ni to však neuměla zformulovat v českém jazyce.

V té chvíli sem dolehlo z hlavní třídy rozjásané volání. Všichni bezděčně otočili hlavy, pak se tím směrem většina z nich vydala. Do města zřejmě dorazily další americké oddíly.

= = =

Záměna

Později si říkal, že se velké katastrofy asi ohlašují zdánlivě nedůležitými příznaky. Seděl tehdy už trochu příliš dlouho v čekárně úřadu, který mu měl vydat novou identifikační kartu, a snažil se ovládnout své vzrůstající podráždění. Za dobu, co tu posedával, protahoval se, listoval nudnými lesklými časopisy, na něž se nesmyslně plýtvalo veřejnými prostředky, skanulo do prázdna několik tisíc nenahraditelných vteřin jeho života. Možná by je byl stejně nějak probloumal, ale nebylo by to aspoň z donucení.

Zauvažoval, zda nemá zaklepat nebo snad raději zabušit na dveře kanceláře, ale jako vyvolána jeho myšlenkou se z nich najednou vyklonila mladá elegantní žena a pozvala ho dál. Když proti ní usedl na standardní návštěvnickou židli, viděl, že tak zcela mladá vlastně není. Balancovala na tom ošidném rozhraní mezi třicítkou a čtyřicítkou, kdy zralá žena často dokáže zmobilizovat veškerou vitalitu do zdánlivě mladistvého půvabu. Díval se na ni s obdivem. Ona o tom určitě dobře věděla, ačkoliv k němu zatím nevzhledla od formuláře, který měla rozložený před sebou.

„Všechno by bylo v pořádku,“ řekla sytým, kultivovaným hlasem. „Až na tohle, tady jste se zřejmě přepsal.“

Přisunula mu formulář blíž a ukázala nehtem do jednoho políčka. Důvod, proč už v té chvíli nenastražil pozornost, tkvěl nejspíš právě v onom nehtu, který svou dokonalostí připomínal plátek nějakého květu a přitom nepatrnou stopou kancelářské špíny za svým okrajem podával neklamnou zvěst o těle, k němuž patřil. Bude jí čtyřicet, možná víc, říkal si. Mladší ženy teď zdůrazňují ležérní, spíš odmítavou tvrdost. Sklouzl pohledem po její štíhlé pěstěné ruce, přes její hrud', měkce obemknutou kašmírovou halenku, až k pravidelné tváři, jejíž lehký ruměnc v té chvíli možná nebyl jenom dílem pečlivého nalíčení.

„To je docela možné,“ řekl lehce. „Nad formuláři vždycky nepochopitelně zhoupnu.“

Usmála se a poprvé na něho přímo pohlédla. V jejích hnědých očích jako by tančilo nějaké zlaté světélko, snad příznak, že jí jeho obdiv přijde trochu legrační, ale že jej neodmítá.

„To se stává, zvláště s rodným číslem,“ řekla vlídně.

„S rodným číslem? Kde přesně.“

Jsem vzrušený jak mladík, pomyslel si. Těkal pohledem po papíru, ale viděl jenom štíhlý prst s růžovým plátkem nehtu.

„Vždyť vám to ukazuji, tady,“ zasmála se.

„Ale to je myslím v pořádku.“

„No tak,“ hravě se zamračila. „Napsal jste nula šest nula pět, prostě jste to přehodil.“

Znejistěl. Tohle se mu teď stávalo dost často, nejen s čísly.

„Když jste se narodil šestého pátý,“ pokračovala trpělivě.

„Ale já se narodil pátého šestý,“ přerušil ji.

Pohlédla na něho zpříma a kouzlo tichého dialogu, který bezděčně vedli němými signály, se náhle vytratilo.

„Pátého června?“ zeptala se přísně. „Jste si tím jist?“

„No, jist si mohu být jen tím, kdy slavím narozeniny,“ zasmál se rozpačitě. „Tedy slavíval jsem, hlavně v dětství.“

Jako tak často v poslední době, jedinou jistotu mu nabízely vzdálené vzpomínky. Vybavil si, jak se jednou – mohlo mu být tak pět let – úplně ztratil v nějaké hře na poli dost daleko od domova a na své narozeniny, na něž se předtím celé týdny těšil, úplně zapomněl. Přiběhl tehdy pro něj starší bratr, důkladně otrávený svým posláním. Z té vzpomínky na něho dýchlo to letní vedro. Jenomže teď bývají horka v květnu, napadlo ho.

„Nemáte u sebe ještě nějaký doklad?“ přerušila jeho myšlenky.

„Dal jsem vám přece svou starou kartu.“

„Ano, ale víte,“ řekla hlasem, v němž rozpaky zápasily s potřebou zachovat si autoritu, „kolegyně ji omylem odnesla s ostatními ke skartaci. Bojím se, že už v téhle chvíli neexistuje.“

„Tak mě musíte určitě mít v kartotéce.“

„V počítači,“ opravila ho. „Všechno je teď v počítači. A problém je, že počítač to rodné číslo nezná.“

„Je to jen stroj,“ řekl, jako by omlouval.

„Je to stroj, který se nemýlí.“

Tohle teď slyšel často. Vzдор lidí proti autoritě strojů, zdánlivě nepřekonatelný, se zhroutil jako působením temné magie.

„A taky ten, kdo do něho to číslo vložil?“

Neměl žádnou představu, jak se to dělá, nějaký člověk tam však přece musel figurovat. Pak, aby rozptýlil své napětí, prohledal kapsy. Měl u sebe kartičku pojišťovny a roční jízdenku na tramvaj. Na obou bylo rodné číslo zašlé dlouhým používáním.

„Tohle moc nepomůže,“ řekla žena nešťastně. „Budete nám muset přinést rodný list.“

Trhl sebou. Další den na úřadech? Pak si však řekl, že aspoň se s ní znovu setká. Pro potíž s rodným číslem málem zapomněl, jak se mu líbí. Ne že by pomýšlel na nějaké dobrodružství – bylo prostě příjemné se na ni dívat.

„Budete tu zase vy?“

Lehce se zarděla, teď to viděl jasně.

„To víte,“ řekla trochu upjatě.

Když se ve dveřích ještě ohlédl, přistihl ji, že se za ním se zájmem dívá.

Na cestu zpátky do práce bylo už pozdě, vydal se tedy k domovu. Tramvaj samozřejmě měla zase jednu ze svých četných výluk. Zvolil autobus, který snad jel přibližně jeho směrem. Doprava v tomhle městě byla problém, který zřejmě neměl řešení: ti, kteří si pořídili auto a zatím o ně ještě nepřišli, trávili hodiny v dopravních zácpách; ti, kteří dávali přednost veřejné dopravě, trpěli přibližně stejně dlouho v přečpaných tramvajích, nebo se – jako on teď – vydávali na dobrodružné výpravy náhradním autobusem.

Když nazdařbůh po jisté době vystoupil, nemohl v okolí nic poznat. Chvíli stál na neznámé ulici a rozhlížel se. Z přízemního okna ho se zájmem pozorovala jakási stará žena s malou holčičkou. Když udělal krok směrem k nim, aby se zeptal na cestu, zatvářila se žena odmítavě a odstoupila od okna. Dva tři lidé, kteří zatím kolem něho přešli po chodníku, taky vypadali nerudně, takže nesebral odvahu je oslovit. Nazdařbůh vykročil náhodným směrem.

Ulice, do níž brzy přišel, mu byla povědomá. Když na protějším rohu spatřil štít s jejím názvem, pocítil slabou úzkost. Neviděl dobře, ale podle nápisu to byla ulice Majerové. Ta, kterou hledal a v níž bydlel už přes dvacet let, se jmenovala Meyerova. Netušil, kdo ten Meyer byl – nejspíš nějaký dávno zapomenutý politik, natolik bezvýznamný, že jeho jméno nikomu nevadilo. Že by přece jenom – ze dne na den – ulici přejmenovali? A ještě takhle? Divná volba. V příští chvíli mu zabušilo srdce: o blok dál uviděl dům, téměř totožný s tím, v němž bydlel. Barva se snad zdála trochu jiná, omítka o něco víc oprýskaná. Číslo však souhlasilo a když s jakousi závratí přeběhl ulici, odemkl snadno připraveným klíčem dveře. Když později ty první hodiny své katastrofy znovu probíral, byl si prakticky jist, že do druhého patra vyběhl se sklopenou hlavou a že se také vyhnul pohledu na vizitku na dveřích, když odemykal.

„Ty už jsi doma?“ podivila se Stella. „Chceš taky skleničku?“

Pozdvihla k němu výmluvně pohár s docela slušnou dávkou jantarově zbarveného nápoje.

„Ty přece vůbec nepiješ,“ vypravil užasle.

„Většinou... Většinou vůbec. Občas,“ podívala se na něho skleničkou, „tak trochu.“

Vyslovovala tak pečlivě, že jí tu trošku nevěřil. Vzedmula se v něm vlna vzteku, ale hned ji opanoval. Tohle je Stella, ne Jarmila, u které tahle dikce byla neklamnou předzvěstí mnohahodinové noční můry, v níž přes jeho nejlepší předsevzetí nakonec spolu prošli každým druhem ponížení, než nakonec – vyčerpaná, pozvracená, zbitá – usnula jako špalek. Jmenovala se skutečně Jarmila? Najednou si tím nebyl jist.

„Copak je,“ vytrhla ho Stella z chmurného zamyšlení.

„Vzpomněl jsem si na svou první ženu.“

„Ježíši, to abych to nalila zpátky.“

„Netrefíš se.“

„To je fakt. Pusa je větší,“ usrkla labužnický ze skleničky. „A vhodnější. Nejen k pití.“

Šel k ní a políbil ji. Vůně alkoholu na jejích rtech byla něco nového.

Po večeři si vzpomněl na ten zatracený rodný list. Ještě, že Stella dovedla udržet dokumenty v pořádku. Tentokrát ale zavrtěla hlavou.

„Rodný list? Ten ti přece ztratili, pamatuješ? O něco jsi tehdy žádal.“

Hleděl na ni zaraženě. Nic takového si nevybavoval.

„Máš jenom takový papír, který ho má nahrazovat. Neříkej, že už o tom nevíš.“

S úžasem hleděl, jak se hrabe v papírech, otvírá různé obálky a nakonec mu podává ubohý kousek papíru, složený napůl. Váhavě jej rozložil a zíral na sotva patrné, nerovné typy špatného psacího stroje, které jemu, panu ing. Jaroslavu Rohanovi, nar. 5. 6. 1949, potvrzuje ztrátu rodného listu. Tvrzení o tom, že ten papír nahrazuje ztracený dokument, bylo stejně nezřetelné jako razítko a podpis. Ještě, že je to datum narození správně, pomyslel si nešťastně – ale ani tím si už nebyl tak jist. Hleděl na tu řadu čísel s pocitem, jako by se sama najednou mohla přeskupit. Nakonec složil papír a dal si jej do náprsní kapsy. Měl pocit, že tohle je směšná zbraň proti tomu neznámému, co se na něho tiše řítí.

Druhý den v tramvaji, která už zase jela po své trase, ho vyděsila čísi ruka, která prudce dopadla na jeho rameno.

„Ahoj Mirku,“ zahlaholil jakýsi cizí muž, přibližně v jeho věku. „No to je ale náhoda.“

Zíral na něho zděšeně. Že se občas někdejší známí při náhodných setkáních pletli v jeho jménu, nebylo tak neobvyklé – on sám raději žádná jména nevyslovoval, aby se vyhnul trapným záměnám. Horší bylo, že mu ta tvář nic neříkala. Byl sice zvyklý, že lidé poznávají spíš jeho, než on je, ale většinou se zprvu neznámými rysy rychle prodrala povědomá podoba, kterou jenom bývalo těžké zařadit. Tenhle obličej však pro něj zůstal uzavřený.

„To už jsou léta, vid’,“ hučel mu ten muž do ucha a přitom ho bral důvěrně za paži.

Patřil zřejmě k té většině, která si ráda přispí na úkor ranní hygieny a snídaně. Pokus nenápadně uhnout jeho smrdutému dechu však jenom vedl k ještě důvěrnějšímu přiblížení tváře.

„Pamatuješ na ty vylomeniny,“ smál se ten člověk a snažil se mu pohlédnout přímo do tváře. „Ty gumičky,“ škytal smíchy, „a taky hrách...“

„My se známe?“ vypravil s námahou.

„No ty jsi číslo. My se známe?“ opičil se po něm neznámý. „Pět let spolu v jedné lavici a on teď dělá, že mě nezná. No, já teď musím vystupovat,“ trhl sebou. Pustil jeho paži a sunul se ke dveřím.

„Jseš Mirek,“ zavolal ještě na schůdcích. „Nedělej, že ne. Hned jsem tě poznal.“

Nejbližší lidé se po něm podmračeně ohlédli. Bylo to, jako by ho odsuzovali za zřejmou zradu. Nemohl jim vysvětlit, že se nejmenuje Mirek, ale Jaroslav Rohan a že toho člověka jakživ neviděl. Nakonec vystoupil o něco dřív, než měl, aby se zbavil tlaku nežádoucí pozornosti.

Do práce tím pádem přišel trochu pozdě. Cítil nezvyklé ticho kolem sebe, když odemykal stůl, ale lidé v poslední době měli všelijaké nálady. Vzápětí ale pro něj přišla sekretářka. Šéf ho chce vidět, hned jak přijde. Zaraženě tedy šel s ní.

„Jaromíre,“ uvítal ho šéf a vzhlednul k němu přes brýle.

Byl by rád namítnul, že se tak nejmenuje, ale bylo to zbytečné. Šéf patřil k lidem, kteří si věčně pletou jména a na svých omylech pak trvají. Zamumlal tedy náznak omluvy za pozdní příchod, zas ta tramvaj. Šéf jenom mávnul rukou.

„Potřebovali bychom helikoptéry!“ zahlaholil a odhalil přitom své příliš pravidelné zuby. Dával si vždycky záležet, aby se poznalo, kdy žertuje. Pak svěřil tváře v přehnaně tragickém výrazu.

„O to nejde,“ vzdychl teatrálně. „Jde o tvůj projekt, Jaromíre.“

Rozmáchlým gestem hodil na stůl svazek papírů, sevřený v tmavých deskách. Byl na nich malý štítek, jméno se však z druhé strany stolu přečíst nedalo.

„Projekt?“ zeptal se Rohan nevěřicně.

„No ano, projekt, Jaromíre,“ zahrozil mu šéf prstem.

Byl to asi v jádře normální, možná docela nezaludný člověk, kterému jenom chyběla normální schopnost komunikace. Snad proto používal dost často obrátů, které by asi volil cizinec v příručce lidového slangu, a také gest, připomínajících ochotníka. Jeho promluvy tak vyznívaly falešně a vedly k úvahám nad jejich skrytým významem.

„Jaromíre,“ přerušil šéf jeho úvahy. „Známe se léta. Člověk myslí, že už ví, co může očekávat. Jenomže tohle,“ vzal svazek se stolu, mávnul jím směrem k Rohanovi a pak jej znovu hodil na stůl, „tohle jsem nečekal. Co mi k tomu povíš.“

„Já nevím...co to vlastně je?“

„Na to se ptám já tebe, kamaráde.“

To byla zřejmě příležitost k velké scéně.

„On neví,“ obrátil se šéf k neviditelnému publiku. Počkal, až dozněla imaginární potlesk, pak pokračoval. „Prostě to vynechal. Hodil na to salám.“

Něco tu bylo silně v nepořádku. Žádný větší projekt v poslední době nedokončil, dokonce ani nezačal. Ve firmě dostával, jako teď většina, jen dílčí úkoly.

„Není ti do řeči?“ zeptal se šéf stále s tou teatrální ironií. „Ani se nedivím. Ale když něco podepíšeš, tak si za tím musíš stát, ne?“ Znovu zvedl desky, chvíli je držel před očima na délku paže. „No prosím,“ řekl. „Jaromír Hron. Černé na bílém.“

„Ale to snad...je nějaký omyl!“

„To přece říkám! To prostě nejsi ty. Tohle bych čekal třeba od... no, to je jedno. Rozhodně ne od tebe.“

Šéf pevně zavřel oči, stáhl koutky úst do tragické masky a důrazně zavrtěl hlavou.

„Potřebuješ voraz?“ zaječel náhle tak, že Rohan zděšeně poposedl. „Dáchnout si? Vyhodit z kopýtka?“

Chvíli na něho hleděl s teatrální zuřivostí, pak bez přechodu nasadil laskavý, ba přímo dobrotivý výraz.

„Tak si vezmi dovolenou. Týden. A vrať se zase takový, jaký jsi býval. No tak,“ dodal konejšivě a vstal. „Už o tom nemluvm.“

Rohan se dal dovést ke dveřím a jako omámený přihlížel, jak šéf dává instrukce k jeho týdenní dovolené. Když se za ním dveře zavřely, pohlédl na sekretářku. Odpověděla mu dvojznačným úsměvem ve své oválné tváři, klamně připomínající obrazy Madon. Když roznášela poštu, vždycky se bokem otřela o jeho rameno a její výraz jako by vyjadřoval údiv, proč dosud neodpověděl na její zřejmé výzvy. Stačil však šéfův hlas, aby Rohan naprosto zmizel z jejího obzoru, prostě pro ni přestal existovat. Tady, u zavřených dveří svatyně, to zřejmě bylo tak napůl.

„Říká vám něco Jaromír Hron?“ zeptal se jí.

Pohlédla na něho bezvýraznými očima.

„To je nějaká nová hra?“ zeptala se s náznakem úsměvu.

„Ne. Prostě se jen ptám.“

„Říká vám něco Jaromír Hron,“ opakovala nejistě a pak se znovu usmála. „Vezmete si tu dovolenou?“

„Vždyť to šéf nařídil,“ odušil a šel k sobě. Jenomže komu, říkal si, když znovu zamykal svůj sotva otevřený stůl. Mně, nebo Jaromíru Hronovi, ať už to byl kdokoliv? Rozhodl se na to nemyslet. Dovolenu zřejmě opravdu potřeboval. Měl zvláštní pocit, jako by mu pod nohama neznatelně utíkala podlaha a také stěny místnosti jako by neměly zcela pevný tvar. Pokývl několika kolegům, kteří ho pozorovali s údivem, a vyšel z kanceláře.

Bylo by nejlepší, rovnou se vypravit na ten úřad. Zjistil však, že si ráno z roztržitosti vzal jiné sako a tedy jeho rodný list, nebo spíš jeho náhražka, zůstal doma. Nezbyvalo tedy než podniknout únavnou a možná dobrodružnou cestu napřed domů, pak na úřad. Jenomže představa, že by měl hned nastoupit do tramvaje, kterou nedávno přijel, mu připadala nesnesitelná. Napadlo ho, že nedaleko odtud znovu otevřeli kavárnu, kterou kdysi, už jako student, míval v oblibě. Bylo to jenom o blok dál a kupodivu měli už otevřeno. Prošel povědomými otáčecími dveřmi a vstoupil do mírného přítmi kavárny. Sál byl téměř prázdný, jen ve dvou temných koutech se daly tušit nějaké postavy. Posadil se k malému mramorovému stolku kousek od okna a zamyslnil se. Teď, když trochu opadl stav jakéhosi ohlušení, si náhle plně uvědomil absurditu celé situace. Spletl si ho šéf opravdu s někým jiným? U něho zřejmě bylo všechno možné. Firma však nebyla velká, nějakých čtyřicet, nejvýš padesát lidí a Rohan o nějakém Hronovi jakživ neslyšel. Kromě toho sekretářka přišla přímo pro něho a ta by si ho snad neměla plést. Pokud ovšem o něho měla zájem. Bylo však možné, že tak flirtovala s každým, prostě ze zvyku. Představa, že by s ním mohla koketovat a přitom zcela ignorovat jeho totožnost, v něm vyvolala slabou úzkost.

Šéf ovšem z ješitnosti nikdy nenosil brýle, alespoň před druhými, snad chtěl vypadat mladší. Kdyby prostě jen špatně přečetl jméno na deskách, znamenalo to, že ve skutečnosti kritizoval jeho, Rohanovu práci? Ale kterou? Co znamenaly ty řeči o projektu? Rohan měl zase pocit, jako by se mu půda pod nohama dávala do pohybu. Naštěstí přišel číšník. Objednal si kávu a k ní po malém zaváhání sklenku koňaku. Bude to sice jistě stát malé jmění, ale měl pocit, že to asi potřebuje. Číšník, který měl po celou dobu nepřítomný výraz, jako by naslouchal nějakému vnitřnímu hlasu, vážně přikývl.

„Prosím, jednu kávu,“ potvrdil už na odchodu.

„A koňak. Nebo brandy,“ připomínal za ním Rohan. „Esplendido, jestli máte.“

Nebylo jasné, zda ho číšník slyšel.

Rohan se rozhlédl po kavárně. Většina prostoru se měkce nořila do nahnědlého šera, které jen na některých místech protkávaly světlující stopy světla od oken. Nedaleko od sebe uviděl na stěně několik výtisků novin v starosvětských rákosových rámech. Zvedl se a šel k nim. Úsilí vzkřísit někdejší ráz kavárny se ovšem nevztahoval na noviny samé. Vybral si ty, v nichž text ještě poněkud převažoval nad obrázky, a odnesl si je ke stolku. Když ale viděl, o kolik víc světla je u okna, zase se zvedl a odsunul se tam.

Za chvíli koutkem oka postřehl číšníka, který stál opodál s táckem, na němž se mírně kouřilo z malého hrnku s kávou, a nerozhodně se rozhlížel. Když na něho Rohan významně pohlédl, udělal číšník krok k němu.

„Nevíte, kde je ten pán, co si právě objednal kávu?“

„To jsem byl přece já,“ odpověděl podrážděně.

„Skutečně?“ přeměřil si ho číšník přísně. „Bylo to u tohoto stolu.“

Rohan řekl, že si prostě přesedl, aby viděl na čtení. Číšník, starší hubený muž s pomačkanou, přehnaně vážnou tváří, váhavě postavil tácek před něho. Přitom mu mnohomluvně vysvětloval, že si pamatuje místa, ne tváře. Těch se tady přece tolik vystřídá. Rohan s pochopením přikyvoval, jen aby se ho zbavil.

První stránky obsahovaly obvyklou směs katastrof, zločinů, všelijakých skandálů a vzájemných výpadů politiků. Někde až vzadu, za stohem inzerátů a celostránkových reportáží o nicotných událostech, se ostýchavě krčilo pár kulturních a populárně vzdělávacích článků.

„Totožnost je iluze, říká lékař,“ hlásal jeden z titulků. Pod tím, způsobem zjednodušeným na úroveň dvanáctiletého dítěte, odpovídala údajná kapacita v oboru fyziologie na prostoduché otázky novináře. Podle jeho slov tvoří většinu těla voda, která námi stále protéká – a skoro tři čtvrtiny zbývající tkáně se vymění za pouhé tři, nejvýše čtyři měsíce. I kosti a dokonce i nervové buňky v mozku, o nichž se myslelo, že je máme na celý život, zřejmě podléhají stálé přestavbě. Znamená to, že to za půl roku už prostě nejsem já, ptal se novinář. Záleží na tom, co přesně si pod tím „já“ představujete, zněla závěrečná odpověď. Rohan znechuceně odložil noviny, položil na stůl bankovku a vyšel z kavárny.

„Bud' sám sebou“, vyzývala ho velká reklama na mobilní telefony, která pokrývala většinu prázdné zdi protějšího domu. Rohan se odvrátil a šel na tramvaj. Přijela kupodivu brzo a bez příhod ho odvezla tam, kam měla. Když se úkosem podíval na označení ulice, v níž bydlel, měl dojem, že tam tentokrát stojí Maděrova. Písmena se mu ale rozplývala, raději na to tedy nemyslel a přešel rychle ulici ke svému domu.

Když se pokoušel odemknout dveře bytu, dlouho nemohl pořádně vsunout klíč do zámku. Možnost, že se v tom náhle nejistém světě změnil i zámek, že snad přišel i o poslední jistotu, svůj byt, mu rozbušila srdce. Najednou ale odpor povolil a zpoza dveří slyšel cinknutí klíčů, které dopadly na podlahu. Odemkl, zdvihl druhé klíče z podlahy a vešel do kuchyně. Na kuchyňské lince našel lístek, napsaný zřejmě v chvatu: „Jedu do Selce. Vráťím se v pátek.“ Pod tím chvatný klikyhák, který se dal číst jako S. Do Selce? Zřejmě myslela Sedlec, ale co s tím městečkem mohla mít společného? Včera nic neříkala. Proč ten náhlý chvat, kvůli kterému zřejmě nechala klíč v zámku? To všechno jí bylo nepodobné.

S pocitem zneklidnění přešel do obývacího pokoje. Sáhł do likérky, ale jeho oblíbené Esplendido tam nebylo, zato však téměř plná láhev Fernetu. Zakroutil hlavou. Tu láhev zřejmě Stella dostala na nějaké tiskové akci. Nedovedl si představit, že by ji dobrovolně koupila. Nalil si skleničku temně hnědé kapaliny, zavánějící lékárnou, usrkl a otrásl se. Pak si šel sednout do křesla a mimoděk, jakýmsi automatismem, zapnul dálkovým ovladačem televizi. Naskočil jeden z těch vzdělávacích programů, které veřejná televize dávala vždy v době, kdy se zaručeně nikdo nedíval.

„Takže tedy v každém okamžiku vznikají miliony nových světů,“ četla přehnaně nalíčená redaktorka monotónním hlasem otázku, kterou jí někdo jiný napsal.

„Dá se to tak říct,“ odpovídal nějaký prošedivělý pán rozpačitě. „Jsou ovšem jenom nepatrně odlišné.“

„A v kterém z nich jsme my?“

„No přece v každém, vždycky trochu jiným způsobem.“

„Jak to, že nic takového nepozorujeme,“ předstírala redaktorka zájem.

„Jsme vždycky celí v daném světě, bez možnosti vnímat ty ostatní.“

„Takže třeba já si teďka povídám tady s vámi a zároveň se třeba koupu někde v moři?“ ožila redaktorka.

Odpověď Rohan nepostřehl. Už chvíli ho rušily hlasy, které přicházely odněkud zblízka, a v duchu znovu proklel tenké stěny toho domu. Díky nim byl člověk bezděčným svědkem i nejintimnějších scén mezi sousedy. Teď ale jasně uslyšel hlasy z vlastní ložnice. Něco tam spadlo na podlahu a ozval se přidušený smích. Zloději! Rohan strnul. Kromě nedopité skleničky fernetu neměl po ruce žádnou zbraň. V té chvíli se dveře ložnice pootevřely a vysunula se z nich napřed mužská, pak i ženská hlava. Pak se mladík protáhl dveřmi, s počouchle uctivým výrazem se po špičkách propířil pokojem a zmizel v předsíni. Nedopnutá košile, která mu vzadu visela z kalhot, neponechávala mnoho pochyb o činnosti,

jíž se právě oddával. Pak vyšla viditelně starší, i když ještě hezká žena. Na tváři měla rozpačitě vyzývavý výraz.

„Vy tady bydlíte?“ zeptala se bez okolků.

„Domnívám se. Co tu děláte vy?“

Mezitím venku cvakly dveře bytu. Mladík zřejmě raději nic neriskoval.

„Stáňa mi půjčila klíč. Neříkala, že by...“

„Stáňa?“ přerušil ji.

„No říkala, jestli bych jí nezalila kytky.“

Zíral na ni. Měl pocit, že svět zase poskočil do jiné fáze.

„Takže jste neztrácela čas,“ řekl ironicky. „Stačila jste zalít všechny?“

„Upřímně řečeno, ne.“ Protáhla se a nespouštěla z něho oči. „Přerušil jste nás.“

Je možné, že ho tady vyzývá, aby mladíkovu dílo dokončil? Je jí snad úplně jedno, s kým se to odehrává? Rohan proti své vůli náhle pocítil silné pokušení.

„Jste slaboch,“ rozkřikl se někdo. Rohan se otočil a viděl rozlícenou tvář s mohutným knírem, která na něho zírala z obrazovky. „Jste nikdo, odporný padouch bez tváře.“

Další záběr odhalil mušketýrský oděv, pak tasený kord. Rohan vypnul televizi. Vzdělávací pořad zřejmě skončil.

„To nebylo lichotivé,“ usklíbala se žena a odkráčela do předsíně. Rohan za ní zíral, až slyšel zaklapnout dveře. Byl sám s pocitem prázdnoty a zahanbení.

Tak tedy Stáňa. Pro něho Stella. Byl vůbec ve svém bytě? Na chvíli zatnul při představě, že by si nějakou obludnou souhrou náhod spletl ulici i byt, k němuž by se hodil jeho klíč, že by vtrhl do cizího domova, pil tam cizí fernet. Nu, to poslední by snad mohla být polehčující okolnost. Byl to skutečně jeho byt? Náhle si uvědomil, že jej dlouhá léta vlastně nevnímal a že teď jeho zkoumavému zraku vyhlíží trochu cize. Bylo mu, jako by mu někdo v rychlém sledu přepínal dva různé, i když povrchně shodné obrazy: známý – cizí – známý – cizí, pořád tak dokola. S úsilím se ovládl. Přece nepodlehne tomu, co vypadá jako nějaké temné spiknutí, ve skutečnosti je však zřejmě jenom souhrou náhod. Pevným krokem došel do předsíně, jediným pohybem otevřel svou skříň, nahmátl sako a v něm náprsní kapsu. Díky bohu, jeho prsty našly složený lístek. Vzal jej a vrátil se s ním do pokoje. Když však jej rozložil, uviděl třeshčícíma očima rozmáchlé ženské písmo místo nerovné řádky z psacího stroje. „Mirku, ty jsi blázníček. Radši to vzdej.“ A pod tím ono rozmáchlé S., které viděl před chvílí. Začal se drobně chvět, ale zaťal zuby a vrhl se znovu do předsíně. Prohledal všechna saka, všechny náprsní kapsy, vytahal neuvěřitelné množství složených lístků papíru, rozkládal je a odhazoval a když konečně našel ten, který hledal, málem jej nepoznal: v očích ho pálily stružky potu a snad i slzy, i když pláč už desítky let neznal. Svezl se vyčerpaně do křesla a obrátil do sebe zbytek fernetu: jeho hořkost nemohla být větší, než ta, kterou cítil uvnitř.

Když zase seděl v tramvaji cestou na úřad, zkoumal ten lístek, který našel jako první. Důkaz Stelliny nevěry? Co pak ale dělal v jeho kapse? Když papír zamyšleně zase skládal, uviděl na rubu nějaká tužkou napsaná čísla, kterých si předtím nevšiml. Docela nepochybně byla psána jeho rukou. Zřejmě ten lístek prostě někde sebral, když si dělal nějaké poznámky. Kdy to však mohlo být? Obracel papír sem tam a pokaždé, když viděl líc s tím divným oslovením, měl pocit, jako by se kdesi v hloubi pod povrchem stránky někdo na něj zašklebil. Pohlédl oknem ven a viděl, že je na místě.

Na úřadě nemusel dlouho čekat a když vstoupil do už povědomé kanceláře, s úlevou viděl ženu, s níž už včera jednal. Neměla však zřejmě dobrý den, vypadala zřetelně starší a také mnohem méně přitažlivě. Tiché srozumění, které mezi nimi naskočilo okamžitě včera, dnes prostě nenastalo. Vzhledla k němu téměř nepřátelsky.

„Máte ten rodný list?“ zeptala se chladně.

Sáhl do kapsy a podal jí složený lístek s poněkud zmateným vysvětlením, které zřejmě neposlouchala. Rozložila papír a mlčky na něj chvíli zírala. Pak přísně vzhledla.

„Co to má být?“ zeptala se ostře. Trochu se nadzdvihl a s návalem bezmocného vzteku viděl, že jí dal ten zatracený lístek, který si prohlížel v tramvaji. Zmateně se omluvil a podal jí ten správný, když jej předtím důkladně prozkoumal. Přijala jej od něj zdráhavě, jako by ho podezírala z dalších nemístných žertů.

„Ale to,“ říkala pomalu, když s jistou námahou luštila vybledlý text, „nám moc nepomůže.“

„Říká se tam, že ten doklad nahrazuje rodný list,“ namítl. „A přinejmenším to potvrzuje mé jméno a datum narození.“

„To je právě divné,“ odušila úřednice a zírala dál na strohé řádky, jako by v nich chtěla odhalit nějaký podvod. Pak lístek odložila stranou na stůl a pohlédla na něho zpříma.

„Vy totiž vůbec nejste v evidenci,“ řekla. „Podívejte, zkoušela jsem to všelijak,“ a přisunula mu papír, zřejmě utržený z tiskárny počítače. Stálo tam pod sebou:

JAROSLAV ROHAN.....49.....0

JAROMÍR ROHAN.....49.....1

MIROSLAV ROHAN.....49.....2

JAROSLAV NÁHOR.....49.....1

JAROSLAV HORÁŇ.....49.....5

JAROSLAV HARON.....49..... 0

a tak to šlo dál přes všelijaké, někdy divoké variace jeho jména.

„Tady vidíte výhodu počítače,“ vysvětlovala. „Dokáže probrat možnosti, které by mě ani nenapadly. Jenomže ani s těmito neuvěřitelnými schopnostmi vás stroj prostě nenašel. Jaroslav Rohan, narozený v roce 1949, jak uvádíte, prostě neexistuje. Je jeden Jaromír, dva Miroslavové, ale zas nesouhlasí den a měsíc.“

Vzala mu papír z ruky a zálibně jej prohlížela, viditelně hrdá na výkon stroje.

„Až tady dole, podívejte,“ ukazovala. „To sedí.“

Zastřeným pohledem zíral na řádku, která byla nápadně odsazená od ostatních:

JAROMÍR HRON....490605.....Praha 10, Meisnerova 23

„Ale to nejsem já,“ vykřikl zoufale. „Nedám se přece nacpat do nějaké jiné existence!“

„Uklidněte se,“ napomenula ho chladně. „Já vám jenom říkám, že datum souhlasí.“

„Souhlasí nebo ne, já jsem Jaromír Hron.“ zarazil se. Celá místnost se s ním začala točit. „Ne, já už hloupnu. Nejsem žádný...jsem prostě...“. Najednou si nemohl vzpomenout na své jméno. Těžce dýchal a přidržel se stolu, aby nepodlehł tomu víření prostoru všude kolem sebe. V té chvíli zařinčel na stole telefon.

„Prosím,“ řekla žena do sluchátka. „Ano, já. Cože? Co že se stalo?“ oči se jí rozšířily. „Ne, počkejte. Já tam hned přijdu.“

Položila sluchátko, okamžik na ně strnule hleděla, pak vyskočila.

„Něco se stalo,“ řekla mu překotně. „Musím na chvíli odejít, hned se vrátím.“

Naházela nějaké papíry do stolu, pak zavřela a zamkla zásuvku.

„Nemůžu vás tu nechat samotného. Byl byste tak hodný a počkal v čekárně?“

Jako v mráкотách se dal vyvést z kanceláře. Přihlížel, jak jí dvakrát upadly klíče, než se jí podařilo zamknout dveře. Pohlédla na něho nevidomýma očima.

„Budu tu brzo,“ slíbila a už běžela chodbou ke schodišti.

Sedl si do jednoho z křesílek, která svým tvarem klamně nabízela pohodlí, a zíral před sebe. Zase měl pocit, jako by se i s celým svým okolím kamsi propadal. Po chvíli – nedokázal odhadnout, jak dlouhé – už to čekání nevydržel. Vyskočil a seběhl po schodišti na ulici. Tam se bezradně rozhlížel, čím by se zabavil, než se ta úřednice zase vrátí. Po několika krocích zpozoroval obchod s počítači a notebooky o malý kus dál. Po malém zaváhání vstoupil. Nijak se o ty věci nezajímal, ale byl to v celém okolí největší a nejbarvitější obchod.

Pokynul prodavači, který za pultem ochotně vyskočil ze židle, a řekl, že se jen tak dívá. Pak přelétl očima několik z těch přístrojů, které mu připadaly všechny stejné, pak se

vrátil k výloze a snažil se poznat, zda by viděl úřednici, kdyby se vracela. Pak se bezděčně ohlédl a setkal se s očima prodavače, který ho s viditelným podezřením pozoroval. Byl by mu to rád vysvětlil, ale bylo by to mnoho zmatených řečí. Taky dost dobře nemohl říct, že tam jenom ubíjí čas. Obrátil se tedy zase k počítačům. Pak se to stalo.

Když později na tu chvíli vzpomínal, připomínala mu výbuch, který v zlomku vteřiny rozerval dosavadní skutečnost. Ve skutečnosti to byl rychlý sled událostí: chvatné kroky za jeho zády, nějaké výkřiky, pak ohlušující třesk několika výstřelů. Když se poněkud probral z šoku a ohlušení, stál před ním prodavač a mířil na něho pistolí.

„Ani se nehni,“ řekl hlasem, poskakujícím vzrušením. „A dej ruce nahoru.“

Rohan pohnul ústy, ale nedokázal vypravit ani zvuk. Pomalu zdvihl ruce. Přes mírný, namodralý závoj dýmu spatřil na čtyři kroky od sebe nehybné tělo na podlaze a vzápětí ještě jinou postavu, která se svíjela napůl na chodníku. Skoro vzápětí se ozvala siréna a pak se do obchodu nahrnuli policisté.

„Tohle je v tomto měsíci už druhé přepadení,“ říkal prodavač vysokým, přiškrceným hlasem. „Ti dva ne mne vytáhli pistole, tak jsem střílel. Tohle,“ ukázal pistolí na Rohana, „je jejich komplic. Ten přišel první, obhlédnout situaci.“

Než stačil Rohan něco říct, měl ruce dole, zkroucené za zády a spoutané želízky. Něčí ruce mu neurvale prohledávaly kapsy a přejížděly po těle.

„Já s tím nemám nic společného,“ vypravil ze sebe.

„To nám povíte na stanici,“ zavrčel policista a strkal ho ke dveřím. Pak ho tlakem na temeno vměstnal na zadní sedadlo auta. Rohan tu scénu viděl už mnohokrát v televizi, ale netušil, jak je ponižující.

„Jméno,“ štkl na stanici jeden z policistů, když mu sundali želízka.

„Jaromír Hron,“ odušil, hned se však chytil za hlavu. „Ježíši, ne. Jaroslav Rohan.“

„Tak které, rozhodněte se.“

„Jmenuji se Jaroslav Rohan,“ řekl co nejkliďněji. „Jsem jenom zmatený. Oni mi vnucují to druhé jméno...“

„To se mezi gangstery dělá, ne? Řekněte nám, co o nich víte.“

„Ale já je přece neznám. Byl jsem náhodou v obchodě, když přišli.“

„Prodavač říká něco jiného,“ řekl menší z policistů. Usadil se naproti Rohanovi a upřel na něho světlé, bezvýrazné oči. „Říká, že jste přišel obhlédnout situaci.“

„To snad tak vypadalo. Ve skutečnosti jsem jen...“

„Nevytácej se,“ zahřměl ten větší, který zůstal stát. „Jsi jejich komplic!“

Rohan sebou trhnul, otřesen spíš tím tykáním než silou hlasu.

„Já jsem byl vedle na úřadě, to si můžete zjistit. Úřednice musela odejít...“ Vysvětlil pokud možná stručně, jak se věc seběhla. Menší policista, který na něho přesto stále upřeně hleděl, se jen ušklíbl.

„Slušně vymyšleno. Máte nějaké doklady?“ zeptal se chladně.

„Vždyť říkám, právě mi je vyměňují.“

„To se docela hodí, že. Tak řidičský průkaz,“ usmál se policista.

„Ten nemám. Neřídím.“

„Neřídíte? To vám mám věřit? Slyšíš to, Honzo,“ obrátil se na stojícího dlouhána. „On neřídí.“

„Poslyš,“ sklonil se k němu dlouhán a chytil ho za rameno. „S námi si nehraj.“

„Nemám auto,“ řekl Rohan nepřírozně vysokým hlasem. „Nepotřebuji ho, ani na ně nemám. To snad není povinné.“

„Tak tramvajenku,“ řekl menší posměšně. „Nebo chodíte pěšky?“

Rohan roztřesenou rukou sáhl do zadní kapsy, ale byla prázdná. V panice začal prohledávat všechny kapsy obleku. Přitom se snažil vzpomenout si, kdy ještě peněženku měl. Určitě v kavárně, tam přece platil. Doma? Nebyl si jist, ale jistě z kapes nic nevyndával. Začal

se znovu prohledávat, ale bylo to bezvýsledné. V krajním rozrušení vyskočil, ale na rameno mu znovu dopadla dlouhánova ruka a srazila ho zpátky do židle.

„Jen nám tu nevyskakuj,“ zahřměl na něho. „Jak se jmenuješ.“

„Rohan.“

„Rohán?“

„Ne, Rohan.“

„Odkud jsi. Máš přízvuk.“

„To je přece nesmysl. Narodil jsem se tady, v české rodině.“

„Slyšíš ho, Čecha?“ zašklebil se dlouhán na malého. „Slyšíš, jak divně vyslovuje?“

Rohan si uvědomil, že úsilím ovládnout rozrušení, které mu běsnilo v hlavě, usilovně tiskne zuby k sobě. To mohlo ovlivnit jeho výslovnost, ale přece ne tolik, aby ho považovali za cizince.

Později na ty chvíle vzpomínal jako na dlouhou tmu, jíž prolétaly blesky otázek. Vyslyšeli ho snad hodiny, čas rychle ztratil hodnotu. Stále se vraceli k té chvíli, kdy vstoupil do obchodu, zběžně se rozhlédl a pak dal signál přes výlohu.

„Tak to nebylo,“ opakoval vyčerpaně. „Už jsem říkal, vyhlížel jsem tu úřednici.“

Najednou do místnosti vstoupil mladší muž v uniformě a podal tomu zavalitému nějaký lístek. Ten si ho přečetl, pak upřel na Rohana náhle tvrdé oči.

„Takže vy si z nás celou dobu jenom střílíte, že,“ řekl nebezpečně tichým hlasem. „Vy nás tu krmíte nějakou báchorkou a myslíte si, jak jste chytrý.“

Vstal a pomalu se blížil k Rohanovi. Jeho malé zornice se hypnoticky vpíjely do Rohanových očí.

„Vy totiž nejste žádný Rohan,“ zařval najednou. Skočil k němu, chytil ho za kravatu tak, že se začal dusit. „Kdo jste! Okamžitě odpovězte!“

Rohan jen tupě opakoval jméno, datum narození, bydliště. Nebyl už schopen sledovat co mechanicky říká, byl zcela vyčerpaný a udolaný beznadějí.

„Centrální registr nikoho takového nezná,“ křičel na něho policista. „Vy prostě neexistujete,“ vmetl mu se zlým smíchem do tváře.

„Došlo k nějaké chybě,“ řekl Rohan matně.

„Tak, k chybě? Počítač žádné chyby nedělá. To vy děláte chybu, když se nás snažíte balamutit. Kdo jste,“ zařval na něho.

„Jaromír..“ slyšel se Rohan říkat.

„Kdo?“

Teď už jím cloumali oba dva.

„Jaromír..“ málem znovu řekl Rohan, ale než stačil vyslovit Hron, začal neartikulovaně křičet. Pak se mu v hlavě zatmělo a omdlel.

Přišel k sobě zřejmě vzápětí, ale hned zas upadl do jakéhosi zmateného stavu, kdy se mu tvary místnosti a obrysy policistů neustále rozplývaly a jeho ústa, zřejmě vymknutá centrální kontrole mozku, blábolila nesouvislé věty. Pak se zase svezl do jakéhosi mráкотného stavu na hranici bdělosti a spánku. Nejspíš mu dali nějakou injekci, ale později si nic takového nedokázal vybavit.

K jakési bdělosti se probral na lůžku, které – podobně jako jeho okolí – připomínalo nemocnici. Když otočil hlavu, viděl obrýleného muže v bílém plášti, který ho upřeně pozoroval. Ačkoliv byl spíš mladý, hlavu měl značně olýsalou a ve tváři několik hlubokých vrásek.

„Kde to jsem?“ zeptal se ho.

„Ve vězeňské nemocnici,“ odpověděl muž tiše, jako by sděloval bůhvíjaké tajemství.

„To jsem tedy zatčen?“ Po celý život to slovo spojoval s neurčitou hrůzou.

„Nejste zatím obviněn, jenom předběžně zadrženi,“ říkal muž neochotně.

„Ale proč,“ vztyčil se Rohan na lůžku. „Vždyť jsem nic neudělal.“

„Je tu jisté podezření. Kromě toho jste prý udal nepravé jméno.“

„Říkal jsem jen pravdu,“ řekl Rohan hlasitěji než chtěl.

Muž ho jen mlčky pozoroval.

„Vnucují mi nějakou jinou totožnost jenom proto, že nějaký počítač...“ Ani se mu nechtělo větu dokončit. Měl pocit, jako by se ta scéna odehrávala pořád dokola už celé dny.

„Ale já jsem já,“ vyrazil zase silným hlasem. „Na to mám přece právo.“

„Uklidněte se,“ tišil ho neznámý a jemně ho stlačil zas do ležící polohy.

Vleže se Rohan cítil mnohem bezbrannější.

„Jsou přece nějaká základní práva,“ vypravil ze sebe s úsilím.

Muž, zřejmě lékař nebo psycholog, se usmál.

„Lidská práva, myslíte? Těch se tu dovolává každý,“ dodal ironicky.

Chvilí na něho mlčky hleděl, pak mu zaškubalo v koutku úst.

„Víte, je zajímavé,“ řekl, „že v celých těch třiceti člancích Deklarace OSN není ani slovo o právu na identitu. Máte právo na život, na spravedlivý proces, dokonce na přístup k vzdělání a na celou řadu dalších věcí, které ve skutečnosti nezajišťují ani ty nejnávštěvnější státy, ale o právu na identitu se tam nemluví. Nejspíš proto, že nárok na nějaké právo může uplatnit jen někdo. Bez identity nejste nikdo.“

„Ale to je absurdní,“ vykotal Rohan. „Jak bych mohl nemít identitu.“

„Mohli byste jich mít víc a to by vyšlo nastejno.“

„Ale tak to není!“ začal Rohan bezděčně zase křičet. „Já jsem já, ne někdo jiný.“

„Jste si tím jist?“

Rohan na něj jen zíral, zatím co mu v hlavě kolovaly vlny zuřivosti i zoufalství.

„Přemýšlejte o tom,“ řekl ten muž a zas mu zaškubalo v koutku. „Já vám teď dám něco na uklidnění, budete po tom dobře spát.“

Tentokrát Rohan ucítil vpich v paži zcela jasně. Poprvé si přitom uvědomil, že má na sobě jakési volné bílé oblečení, zřejmě nemocniční. Ztráta vlastních šatů, i když snad přechodná, mu připadala jako další útok na jeho totožnost. Na okamžik ho zaplavila úzkost, která však hned ustoupila teplé vlně, šířící se z jeho paže.

„Až se ráno probudíte,“ blýskl po něm neznámý brýlemi, „snad konečně pochopíte, jak je důležité mít jen jednu totožnost.“

Rohan se chtěl vymrštit, aby mu třeba ručně vtloukl do hlavy, že právě toto přece hájí, ale zabránila mu v tom jakási teplá zemdlenost. Ten člověk stejně už byl u dveří a vzápětí je za sebou zavřel. Rohan chvíli tupě zíral do stropu, pak mimoděk zavřel oči.

Ráno mu bezvýrazný zřízenec přinesl nevalnou snídani: mizernou kávu, gumový rohlík a kostičku másla, které mělo jakousi syntetickou příchut'. Rohan měl pocit jako po nějakém flámu, ale nutil se do jídla. Říkal si, že ho asi čeká vyčerpávající zápas, k němuž potřebuje energii. Ale jaký zápas? Hájí svou totožnost – jedinou, protože jiná přece být nemůže. Ale to údajně chtěli i oni, jeho jedinou skutečnou identitu. Potíž byla v tom, že mu nevěřili jeho jméno. Je vlastně jméno tak důležité? Uvažoval o tom při nekonečném žvýkání rohlíku, který se jenom neochotně poddával jeho zubům. Lidé si přece občas změní jméno, používají třeba pseudonym. Jenomže jméno ho spojovalo s jeho rodinou, s rodiči, dnes sice nežijícími, ale kdysi tak velice skutečnými. Také s datem a místem jeho narození, tím bodem v časoprostoru, v němž začal jeho život. Samozřejmě si své zrození nemohl pamatovat, ale to nic neměnilo na tom, že se kdysi událo. Měl vůbec špatnou paměť, vždycky s nedůvěřivou závistí četl memoáry některých spisovatelů, kteří si zřejmě dokázali vybavit scény z dětství do nejmenších podrobností. Jemu se občas a vždycky nečekaně vynořil jen nějaký nejasný obraz, tkvící jako málo kvalitní pohlednice mimo čas. Náhle si vzpomněl, jak mu jednou – muselo mu být tak tři roky nebo méně – matka ukazovala nějakou fotografii, na níž údajně byl s bratrem a rodiči. Nějak tehdy nemohl pochopit, co tím matka myslí: byl s ní přece tady u stolu, jak mohl být současně na tom obrázku, který ke všemu místo barev měl jen nahnědle

šedé odstíny? Pamatoval si skutečně tu scénu, nebo mu ji matka vyprávěla? A byl to skutečně on, ten malý hlupáček, nechápavě civící na lesklý obdélník s nějakými tvářemi? Najednou měl pocit, že pokud to zpochybní, nebude si už jist ničím. Zase měl onen pocit, jako by se s ním postel a celá místnost začínala propadat do jakéhosi nezměrného prázdna.

Naštěstí přišel zřízenec a odvedl ho k ranní toaletě. Žiletku mu nesvěřili, mohl se však aspoň trochu umýt. Jeho tvář v zrcadle s rozčuchanými vlasy a napuchlýma zarudlýma očima, navíc pokrytá plesnivým strniskem, mu připadala cizí. Není snad totožnost ve vlastní podobě? Ale co, když o ni člověk přijde? Někde četl o krizi, do níž upadají lidé po dopravní nehodě, která jim třeba popálením zničila tvář. Představil si to. Člověk bez tváře. Nebyl to nějaký horor? Nebo román z Číny? Ale tam, když člověk ztratil tvář, byť přeneseně, prostě přestal existovat. Divná myšlenka – román o někom, kdo neexistoval.

„Na co tak koukáte,“ přerušil zřízenec jeho myšlenky. „Pokud jste hotov, tak ještě záchod.“

Když seděl na míse a marně čekal, kdy se jeho zjevně odcizené tělo odhodlá k nějakému projevu, přišlo mu to všechno náhle komické. Tlačím, tedy jsem. Ale přesně takhle zřejmě usedá třeba i prezident nebo ten obrýlený psychiatr. Zase ho vytrhl hlas zřízence, kterému zřejmě byla dlouhá chvíle. S jakýmsi zahanbením zašustil papírem a stáhl.

Odvedli ho do nějaké kanceláře, kde podle očekávání byl ten obrýlený muž v bílém plášti a pak ještě starší člověk, také s brýlemi a bradkou, který měl na sobě poměrně elegantní oblek. Rohan si je prvého bezděčně pojmenoval Doktor, druhého Rada pro jeho trošku těžkopádně autoritativní vzhled.

„Takže vy jste tedy Jaromír Hron,“ řekl lehkým hlasem Doktor. Rohan se celý napjal.

„Ne. Jsem Jaroslav Rohan,“ odpověděl s potlačovaným vztekem. „Řekl jsem to už mnohokrát.“

„Ale jméno Hron padlo,“ namítl Doktor. „Kdo to tedy je.“

„Nevím.“

„Nevíte? Prostě jste si je vymyslel?“

„Vyskytlo se omylem,“ řekl Rohan unaveně. „Někdo mě tak oslovil. A pak shodou okolností...“

„Jen pokračujte,“ pobízela ho Doktor, „je to docela zajímavé.“

Rohan se na něho podíval s náhlou nenávistí. Měl pocit, jako by si ho ten člověk prohlížel jako nějakého brouka, který se mu připlétl pod lupu. Chvilí bylo napjaté ticho.

„Vyšetřovatel si myslí,“ řekl najednou Doktor, „že Hron je vaše pravé jméno. Že jste se při výslechu podřekl.“ Vstal, šel k oknu a podíval se ven. „Já si to ale nemyslím.“

Rohan na něho zíral překvapeně, s náhlou nadějí. Doktor se obrátil, sňal brýle a začal je čistit kapesníkem.

„Je tady možnost rozdvojené osobnosti,“ řekl najednou. „Chvilí jste Hron a chvilí někdo jiný.“

„A kdo,“ zeptal se Rohan výsměšně. „Jaroslav Rohan?“

„Ne, Rohan přece neexistuje,“ řekl Doktor a nasadil si brýle. „Typická substituční osobnost. Prostě ekvivalent, chápete? Některé psychiky nesnesou ta prudká překlopení do jiné osobnosti, tak si vytvoří ještě něco mezi.“ Znovu brýle sundal a mnul si kořen nosu. „Někdy je takových přechodových osobností víc, mluvíme pak o fugových stavech. Ale to nebude váš případ.“

„Vidím, že je vám to jasné,“ zasmál se nevesele Rohan.

„Nečekám, že mi uvěříte,“ usmál se Doktor. „Tyhle děje jsou skoro úplně nevědomé. Skoro,“ opakoval. „Tak docela úplně ne.“

Skoro úplně. Většinou vůbec. Kde už tohle absurdní spojení slyšel? Rohan měl náhle pocit, jako by se ocitl v nějaké časové smyčce. To, co se s ním právě děje, se už někdy dělo a bude se dít zas. Skoro jistě. Bezděky se přidržel stolu.

„Někde v hloubi jedna osobnost o druhé ví,“ pokračoval Doktor. „Vy teď balancujete na rozhraní. Tvrdíte, že jste jakýsi Rohan. To ale dlouho nevydrží. Jedna možnost je Hron. Zajímá nás ta druhá.“

„Jaké je vaše povolání,“ zeptal se najednou ten druhý, kterého si pojmenoval Rada. Měl hluboký a nějak mnohem lidštitější hlas.

„Stavební inženýr,“ odpověděl Rohan se slabou nadějí.

„Jak důležité to pro vás je. Ztotožňujete se s tou prací?“ vložil se Doktor jakýmsi hladkým hlasem, který se Rohanovi zdál být nějak nebezpečný.

„Živí mě to,“ řekl Rohan podle pravdy.

„Nic víc?“

„Míval jsem větší plány, ale nějak to nevyšlo.“

„Co přesně děláte?“ vložil se zase Rada. „Stavíte domy?“

„Teď se toho moc nestaví. Pracuji v Inově, je to taková malá firma. Děláme opravy, občas přistavíme patro nebo předěláme střechn.“

„Včera vás zatkli dopoledne. Jak to, že jste nebyl v práci?“

„Šel jsem na úrad. A taky,“ vzpomněl si Rohan náhle, „mám dovolenou.“

„Tak vida, dovolenou,“ vpadl do toho Doktor. „Vidíte,“ obrátil se k tomu druhému, „typický ekvivalent.“

„Co jste dělal v práci den předtím,“ ignoroval ho Rada.

„Je to důležité?“ ošival se Rohan.

„Chci vědět přesně, co jste v práci dělal.“

Jak měl člověk odlišit právě jeden den z té dlouhé řady každodenní rutiny, která sice nebyla nějak nepříjemná, ale rozemílala čas do téměř jednolité šedé hmoty? Pak si najednou vzpomněl. Pokud to má být zkouška totožnosti, pak je to trochu hloupé.

„Projektoval jsem...koupelnu. Ne, budu upřímný. Byl to záchod. Není to moc elegantní.“

„Ale potřebné.“

„Já nevím. Spíš rozmar. V té vile už jsou dva.“

Muž s bradkou pokýval hlavou. Pak se zeptal, zda má Rohan doma telefon. Řekl mu číslo, ale pak si vzpomněl, že Stella asi nebude doma. Psala přece, že odjela, jenom si nevzpomínal, kdy se má vrátit.

„Ověříme si to,“ řekl muž s bradkou. Pak přivolal zřízenec, který Rohana odvedl zpátky tam, kde strávil noc.

Naděje na brzké propuštění, kterou mu dávalo věčné chování toho zřejmě důležitého muže s bradkou, postupně vyprchala. Hodiny ubíhaly. Někdy během toho bezhlesého ševlení času, v němž se střídala období otupělosti s vlnami úzkosti, mu zřízenec přinesl oběd – jakési nedefinovatelné jídlo s nechutnými brambory. Pokusy navázat s ním rozhovor byly marné: buď byl úplně tupý, nebo měl přísné instrukce s vězni-pacienty nemluvit.

Dejme tomu, že by na něm chtěli další podrobnosti z jeho minulosti: co dělal ten a ten den, kdo mu to může dosvědčit. Na chvíli ho zachvátila panika: celé měsíce ba roky jako by byly v jeho paměti vymazány. Může být něco na tom, že má víc osobností, že si tu dobu nepamatuje prostě proto, že byl někým jiným? Ne, to je nesmysl, to cítil. Ale najednou mu bylo těch kusů života, které se zřejmě prostě beze stop kamsi vypařily, nějak líto. Pokud se z tohoto maléru dostane, určitě si začne psát deník. Ale už při té myšlence docela jistě věděl, že nic takového dělat nebude. I když by se svého života dobrovolně nevzdal, to co prožíval určitě nestálo za nějaké zaznamenání.

Pak ho najednou dva zřízenci odvedli do téže místnosti, kde už jednou byl. Byl tam jen Doktor, tentokrát ale neseděl za stolem, ale v podřepu před rozměrným televizorem, na němž cosi nastavoval.

„Uděláme si ještě jednu malou zkoušku. Něco vám pustím,“ řekl přes rameno. „Sedněte si támhle do toho křesla a uvolněte se. Nebudu na vás chtít nic víc, než poslouchat a snažit se porozumět.“

Rohan poslechl. Jako už tolikrát v posledních dnech, měl pocit jakési vymknutosti celého světa. Byl by to mohl být zmatený, tíživý sen, kdyby bylo možné se z něj probudit. Doktor zatím pustil zřejmě nějaký videozáznam. Na obrazovce se nejprve objevily obrysy velehor, pak obraz velkého ptáka, který s nehybnými křídly pomalu kroužil vysoko nad krajinou. Pak kamera zaujala pohled z jeho perspektivy: krajina se náhle propadla do hloubky a rozprostřela v širokém obzoru. Kroužení pohledu vedlo k jejímu plavnému, hypnotickému otáčení. Rohan cítil, jak se mu bezděky klíží oči. Nutil se však do bdělého pohledu, protože tušil nějakou rafinovanou léčku.

Pomalý vír obrazů neustával, přidalo se však jejich vzájemné prolínání. K tomu se k monotónní, jako rozplizlé hudbě přidal tichý, vemlouvavý hlas.

„Být jen a jen sám sebou, v hranicích svého sobeckého Já,“ říkal ten hlas, „se zdá být samozřejmé. Prastará moudrost ale ví o vzájemné přeměně a prorůstání forem skutečnosti, o hlubokých souvislostech mezi nimi, o tom, že vše je v jednotlivém a jedno je ve všem...“

Rohan postupně ztrácel pozornost a propadal se do stavu jakési teplé lhostejnosti. Bytí je iluze, to také někdy slyšel. Být sám sebou, ten vlastně bolestný, až děsivý projekt, před nímž se v dětství pokoušel zachránit, mu byl tak dlouho vnucován, až jej přijal za svůj. Nebylo by nakonec jednodušší, prostě se rozpustit v té nekonečné řadě podob, jaké potkával denně na ulici? Nebo prostě nad vším mávnout rukou?

„Podívejte se sem,“ vyrušil ho Doktorův hlas. Ospale sledoval jeho prst a zadíval se na tabuli, která visela na opačné stěně. Bylo tam křídou napsáno: NAHOR VALSORAJ.

„Co to má být?“ zeptal se podrážděně.

„Znáte to jméno?“ Doktorův hlas zněl náhle ostře jako nůž.

„To má být jméno?“

„Řekněme, že to je albánský terorista, hledaný v několika státech,“ přiblížil se Doktor k němu. „Musel jste to jméno už někdy vidět.“

Rohan chvíli civěl na ten nesmyslný sled písmen. Pak ho náhle zaplavil vztek.

„Poslyšte, nevím, jakou hru tu se mnou hrajete,“ řekl tiše. „Pokoušíte se mě zmást a pak mi nejspíš něco přišít. Ale nemyslete si, že vám to projde. Mám jistá práva a budu si na vás stěžovat.“

„Tak vida, vy jste ke všemu ještě paranoidní,“ usmál se Doktor. „Možná paranoidně schizofrenní. Na to jsou ovšem postupy.“

„Pokoušíte se mě strašit,“ odsekl mu Rohan, „ale marně. Nejsem tak hloupý, jak vám asi připadám. V každém případě vím, že mám svá práva!“ Poslední slova ve vzteku vykřikl tak, že se sám lekl.

V té chvíli se otevřely dveře. Teď mě odvedou, napadlo ho, zavřou mě asi do blázince. Ale vešel muž s bradkou, zběžně obhlédl situaci, pak se obrátil k Doktorovi.

„Tak to stačí,“ řekl mu. „Skončíme to. Jeho údaje se potvrdily. Vraťte mu šaty a pusťte ho. Hned,“ dodal, když zaznamenal Doktorovu nesouhlasnou reakci. Pak se obrátil k Rohanovi.

„Musím se vám omluvit,“ řekl zdrženlivě. „To víte, ani nám se chyby nevyhýbají.“

Rohan jen bezhlese zíral, zato Doktor se zřejmě nemínil tak snadno vzdát.

„Ale podle Centrálního registru přece neexistuje,“ říkal mu polohlasem.

„Byla to porucha,“ odpověděl Rada znechuceně. „Takových zmizení z evidence jsme zaznamenali v posledních dnech několik tisíc. Patrně nějaký zatracený virus či co. Už to zas opravili a funguje to normálně.“

Ve stavu podobném opilosti se Rohan nechal odvést do vedlejší místnosti, svlékl tam nemocniční hábit a oblékl své šaty. Podepsal nějaké papíry, aniž kloudně chápal jejich

význam, pak klopýtal se schodů a ven na ulici. Stála tam žena, která vypadala jako – a skutečně byla – Stella.

„Konečně,“ vrhla se mu kolem krku. „Já už byla úplně šílená. Policie, nemocnice, nikdo nic nevěděl. Jeden chytrák tvrdil, že jsi určitě u nějaké milenky nebo na tahu. No prosím, ale celou noc?“

„To už je pátek?“ ptal se Rohan popleteně. „Jela jsi přece do Selce.“

„Co to pleteš,“ smála se. „Do jakého Selce?“

„Nechala jsi mi přece vzkaz.“

„Že jedu do SEEC. Nepamatuješ? Do Středoevropské energetické centrály přece, měli tam tiskovou konferenci. A že se vrátím k páté.“

„A co ta ženská, co ti měla zalévat kytky?“

„Alena? No, už jsem slyšela. To je mrška, vid'. Nechávám záložní klíče u ní, kdybych si zabouchla. Netušila jsem, že toho zneužívá.“

„Proč neskotačí ve svém bytě?“ divil se Rohan.

„Má žárlivého manžela, chodí ji občas zkontrolovat.“

Všechno se vždycky dá vysvětlit, pomyslel si Rohan. Všechno až na maličký zbytek, který však rychle zapomeneme.

Když dojeli tramvají do jejich čtvrti, zadržel Stellu a ukázal jí na protější dům.

„Řekni mi, co tam vidíš. Jaké jméno.“

„No přece Meyerova, naše ulice. Ty poslyš, nepotřebuješ brýle?“

Zbývá už jenom dodat, že si Rohan v příslušné lhůtě brýle opatřil. Potřebná korekce, jak mu sdělil optik, byla sice malá, přesto významná. Také si vyzvednul novou identifikační kartu, tentokrát bez potíží, a v pondělí nastoupil zase do práce, kde dokončil maličký návrh nepotřebného záchodu. O projektu a Jaromíru Hronovi se už nemluvalo, šéf ostatně odjel na služební cestu. Rohan prostě vklouzl do běžného života jako ruka do rukávu dobře padnoucího saka. Jenom vždycky, když se vracel domů, díval se s jistými obavami na štít, označující jméno ulice. Protože však měl na nose slabé sice, přesto však významné brýle, byla to vždycky Meyerova. Zatím.

= = =

Druhý život

Nejhorší chvíle byly vždycky ráno, těsně předtím, než měl Pavel přijít. Co když najednou nepřijde? Mohl by vážně onemocnět nebo prostě ztratit chuť se o ni starat. Nebo naopak najít náhle vůli vzepřít se. A nikomu nic neřít. Bezmocně by tu ležela a zvolna umírala. Toho se nejvíc děsila.

Před lety, když se jí tahle věc stala, nechtěla už žít. Představa, že už navždy bude bezvládná a odkázaná na rozmary cizí vůle, jí připadala strašlivá. Jenomže sáhnout na život si může někdo, kdo má v rukou vládu. A tak si zvolna zvykala. Ne, jistě, nezvykla si doopravdy na svůj stav, jen zoufalství a hrůza z toho zmrzačení poklesly poněkud hlouběji. Postupně se v ní zas probudila vůle k životu, dokonce každým rokem rostla, v podobě úzkostného lpění na tom stále menším střípku života.

Otočila hlavu k oknu. Cíp oblohy nad střechou protějšího rodinného domu, který se jí naskýtal, už změnil barvu ze stříbřité šedi do vybledlé modři. Chvíli se dívala na velký mrak, který putoval jejím zorným polem. Tam ve výšce musí být silný vítr, pomyslela s lehkou úzkostí. Pak zahlédla velkého ptáka, který letěl ke koruně stromu naproti. Měl nezvykle dlouhá ocasní péra a zvláštní zbarvení. Na chvíli zapochybovala, zda ho skutečně viděla. Pták se však vznesl a letěl zas zpátky.

Pohlédla na hodiny, umístěné tak, aby na ně vždy viděla. Bylo půl osmé, Pavel chodil v osm. Někdy se ale opozdil a ona potom nekonečné chvíle trpěla úzkostnou představou, že nikdy nepřijde a nechá ji tu zvolna umřít a pak se zvolna rozkládat ve vlastních výkalech. Ta představa ji pronásledovala. Nutila ho vymýšlet různé záchranné systémy. Měla po ruce pevný telefon i mobil s číslem záchranky. To ale bylo stejně k ničemu, když rukou víceméně nevládla. U hlavy měla knoflík zvonku, kterým by mohla upozornit sousedy – ale i to se neosvědčilo: jednou ve spánku nechtě to tlačítko stiskla a zřejmě zvonila po celé hodiny, dokud se zvonek nerozbil. Nikdo k ní ale nepřišel – buď neslyšeli, nebo nechtěli.

Myslela znovu na onoho ptáka. Jeho nezvyklý vzhled ji zvláštěně rozrušil. Jako by to bylo nějaké znamení, určené právě jí, kterému ale nerozuměla a proto se jí zdálo znepokojivé. Co jí mělo sdělit? Začala sama sobě domlouvat: prostě pták, nějaký pták, na tom nebylo nic zvláštního.

Ačkoliv její stav už trval kolik let, přece jen na ni o samotě ještě přicházely chvíle, kdy se bála, že z rozporu vůle mozku s bezvládností těla zešílí. První týdny hned po nehodě to ovšem bylo daleko horší: tenkrát ještě měla v živé paměti, jaké to je, uchopit něco rukou nebo někam jít. Ta vzpomínka byla tehdy tak naléhavá, že z té bezmocnosti asi trochu doopravdy šilela. Měla se nechat strčit někam do ústavu, jak ji nutili? Ne, to v ní tehdy budilo daleko větší hrůzu, než představa osamělé smrti. Byla si jistá, že dlouho žít nebude – a pro tu krátkou dobu chtěla soukromí.

Konečně, byl tu Pavel, který její katastrofu zavinil. Tenkrát ho nenáviděla a vymyslela pro něj trest. Ne, žádné odškodnění, k čemu by jí bylo; ostatně kolik by takový ňouma vůbec mohl zaplatit? Vždyť i to auto, kterým ji porazil na přechodu, byl starý vrak, div, že se při nárazu nerozsypal. Že ani nebyl opilý, jen rozrušený z něčeho, co mu Sylvie chvíli předtím řekla? Tím víc zasloužil trest, za svoji hysterickou nemůžnost. Bude se o ni starat. Ne bydlet s ní, to ani nechtěla, ale docházet alespoň třikrát denně, aby ji nakrmil a očistil, ošetřil proleženiny, prostě udělal vše, co je třeba. Nechce žádného náhradníka, jenom jeho. Jak si to zařídí, je jeho věc. Pokud tu ona bude, nebude mít jediný den oddechu, protože ani ona nepřestane trpět. Zničil jí zbytek života, ať tedy za to dá alespoň kousek toho svého.

Měla štěstí v tom hrozném neštěstí. Pavel byl slušný člověk, nejspíš křesťan aspoň povahou. Zdrčený vinou přistoupil na její podmínky, které by asi nepotvrdil žádný soud. Možná si myslel jako ona, že dlouho žít nebude. Jenomže její tělo, i když od ramenou dolů

ochrnuté, jako by se zahryzlo do svého zbytkového života. Neměla ani drobné nemoci, kterými v mládí občas trpěla a které by se daly čekat v jejím věku. A Pavel, k němuž kromě nikdy zcela nesmířené nenávisti postupně pocítila náklonnost, zatím za ta léta vůčihrdně scházel. Včera si všimla, že mu nad ušima tmavé vlasy prokvétají stříbrem. Proboha, vždyť mu ještě není čtyřicet! Jestli nakonec umře dřív než ona... Kde vůbec je? Pohlédla znovu na hodiny. Za deset minut osm. Nejhorší doba čekání.

* * *

Dělo se jí teď stále častěji, že se jí vracely některé stejné sny. Nejenom vracely: byly tu vlastně stále, v nějakém nižším patře vědomí, takže když si na některý z nich vzpomněla, začal ji stahovat k sobě do dřímoty. Ocítala se v neznámých, přitom podivně povědomých městech. Teď zrovna byla v městě katedrál. Hleděla na ně zřejmě z vlaku, který mezi nimi zvolna projížděl. Cítila zvláštní úzkost z temných portálů a věží, které se tyčily do nesmyslné výše – nebyly gotické či barokní, ale v nezvyklém, čímsi primitivním slohu. Věděla, že by měla vystoupit, někdo tu na ni čekal. Jenomže vlak jel pořád dál a stavby chrámů se kupily jedna na druhou. Nebylo vidět žádnou uličku, kterou by mohla projít, kdyby z vlaku vyskočila. Jediná možnost byla vstoupit do jednoho z chrámů, snad by tam našla toho, za nímž přijela. Hleděla do zejících vrat, která byla většinou temná až na slabé žluté mihotání, asi svíček někde v pozadí. Pak se náhle objevil vchod, zářící jasným zvoucím světlem. S bušícím srdcem pochopila, že tu musí vystoupit a vejít do chrámu. Jenomže nemohla se pohnout. S výkřikem se probudila.

* * *

Slyšela šramocení klíčů ve dveřích a pocítila úlevu, vzápětí podráždění, vztek. Věděla přesně, co teď Pavel udělá.

„Jsem tady,“ vsunul hlavu z předsíně a hned se stáhnul.

Bude si nekonečně dlouho svlékat kabát, sundávat boty a pak s dlouhým vrávoráním strkat nohy do pantoflů, které pak zas stejně sundá, až ji bude přenášet.

„Jdeš pozdě,“ křikla nevlídně.

„Byl jsem vyzvednout vaši podporu.“

Jako vždy na ni ještě nepohlédl, zaměstnaný jedním z těch pitomých pantoflů. Vleže ho viděla buď jedním okem nebo oběma, když natočila hlavu – to pak byl ale zdvojený. Zavřela oči.

„To muselo být ráno?“

„Došly nám zásoby. A já už neměl skoro ani korunu.“

Slyšela, jak položil tašku s nákupem na lakovaný stolec. Stokrát, tisíckrát mu říkala, aby ty věci odnesl hned do kuchyně.

„Copak jsi nedostal honorář za ten scénář? A za povídky?“

„Scénář mi odmítli. Povídky taky.“

Řekl to věcně, ale za ta léta znala každý odstín jeho hlasu. Byl z toho neúspěchu zřejmě zničený.

„A co plat v redakci?“

„Odtud mě dávno vyhodili, to jsem vám přece už říkal.“

Věděla to. Chut' poněkud ho potrápít za zpoždění a vůbec za to, že se mohl volně hýbat, byla ale příliš silná. Ostatně vyhazov podobně jako jiné trampoty si jistě zavínil jen vlastní hloupostí. Pěčí o ni to nebylo – byl tady u ní pokaždé nejvýš dvě hodiny, to je z celého dne jen šest. Co dělal po celý ten čas, kdy u ní nebyl?

„Takže jediný příjem, který máš, je plat... jak se to říká, mého asistenta? Člověk by věřil, že s mě schválně zmrzačil, aby ses nějak uživil.“

„Vy víte, že to není pravda.“

Řekl to unaveně. Dřív se bránil, často divoce, což umožnilo ostrou hádku, při které alespoň mohla vykřičet všechno to zoufalství a zuřivost, které se v ní naměstnaly za neklidnou noc. Nespokojeně hledala, čím by ho ještě popíchl.

Unaveně zdvihl tašku ze stolku.

„Půjdu udělat snídani.“

„Co je to s tebou? Napřed přece očista, koupelna, křeslo.“

Dřív se těch úkonů bála, hrozně se styděla za nečistotu plen a jinak za svou odhalenou nahotu, které se dotýkal s jakýmsi opatrným odporem, jak se jí zdálo. Potom si na ně jaksi napůl zvykla, tak jako na celý svůj stav, a občas, když v ní překypěla zloba, skoro se na ně těšila. Neměla nikdy děti, dokonce ani muže na dost dlouho, aby věděla, jak člověk překonává odpor nad cizími výkaly. Muselo to být odporné. Pavel na sobě nedával nic znát, když ji poslušně odkrýval, rozepínal její noční hábit, snímal plenu, utíral ji v místech, která byla kdysi její krajní intimitou. Potom ji nahou zdvihl v náručí a nesl do koupelny.

Za ta léta zesílil a získal praxi, takže se už nepotácel, nenarážel jejím tělem nebo hlavou o veřeje. Bezvládně pak ležela ve vaně, která by jí jistě hrozně studila, kdyby měla v těle cit, a se zájmem poněkud potměšilým sledovala, jak ji umývá nejprve mezi nohama, pak v podpaží, na řadrech, na bříše a znovu dole, v klíně a patrně také mezi hýžděmi. Co přitom prožívá? Byla už sice postarší, ale zdaleka nebyla nějaká stařena. Tělo přes léta nehybnosti měla asi pěkné – tak si to aspoň myslela, i když nenašla žádný způsob, jak se o tom přesvědčit. Nepohnul se v něm ani náznak chtíče? Představila si jeho pohlaví, které pod jeho kalhotami nabývá a tuhne. Na chvíli ji to vzrušilo, ale protože se k její myšlence nepřidružil žádný pocit v těle, ztratila brzo zájem.

Když seděla už oblečená spolehlivě připoutaná v křesle a čekala, kdy jí připraví snídani, myslela na něho. Televize, kterou pustil, aby ji prozatím zabavil, ji moc nezajímala. Co se na obrazovce míhalo, jí připadalo umělé a směšné ve své snaze napodobit každodenní život. Myslela na Pavla, na to, co prožíval, když nebyl u ní. Možná jí lhal, prostě si vymýšlel, aby měl pokoj od jejího zájmu.

„Co Sylvie?“ zeptala se, když k ní vešel s talířem a hrnkem čaje.

„Sylvie? S tou jsem se přece dávno rozešel.“

„Už jste se od té doby neviděli? Nikdy se nepřihlásila?“

Poněkud drsněji, než jindy jí přistrčil housku s šunkou k ústům, takže musela ukousnout. Dřív, než pořádně polkla, dal jí ke rtům hrnek s čajem. To se také s léty naučili, už žádná sousta nepadala na podlahu ani se čaj nerozléval. Jenomže tentokrát jako by ztratil rytmus: málem se sousty dusila.

„Sylvie není žena, která by se sama hlásila,“ řekl zamračeně.

Rychle polkla.

„Ty toho lituješ? Vždyť ti dělala ze života peklo.“

Přistrčil jí zase housku, takže si musela ukousnout.

„Tak strašné to zas nebylo.“

Byla by ráda namítla, že si s ním hrála jako kočka s myší, jednou ho milovala, pak zas nenáviděla, pak jím zas opovrhovala pro nějakou směšnou maličkost, potom ho zase brala na milost. Copak se věčně nehroutil, nezapomínal na své běžné povinnosti? Copak ho nepřivedla do stavu, kdy srážel chodce na přechodu? Ale dříve, než stačila promluvit, vždycky jí včas přistrčil buď hrnek nebo housku. Jakmile byla hotová, rychle se otočil a zmizel zase v kuchyni.

Hleděla za ním s tichou nenávistí. Donutil ji sníst snídani mnohem rychleji, než chtěla. Jídlo bylo jediná radost, která jí v životě zbyla. Zkrátit ji, to byl zločin proti lidskosti! Kromě

toho chvatně spolykané jídlo ji teď někde dole tlačilo. Aspoň nějaký pocit, řekla si a načas zapomněla na svou nenávisť. Její tělo, jinak jako by nepřítomné, ji občas překvapilo slabým pocitem. Nevěděla, zda reálným nebo jenom fantazijním. Chvíli snila o tom, že by přerušené nervy v míše přece jenom našly k sobě cestu, že by se jí tělo zase vynořilo z prázdna. Pak toho nechala. Naděje byla rodná sestra zoufalství a to si jednou provždy zakázala.

Za chvíli se zas objevil a utíral si ruce o kalhoty.

„To, jak jsi mě dnes krmil, bylo ohavné,“ řekla popuzeně. „Málem jsem se udusila.“

„Omlouvám se, byl jsem trošku naštvaný. Zato vás dnes vyvezu na procházku.“

„Copak máš čas? Je přece všední den.“

„Vždyť jsem vám říkal, že mě už dávno vyhodili z redakce. A jiné místo nemám.“

V panice hledala nějakou výmluvu. Procházka kolem bloku byla sice změna proti monotónní existenci v pokoji, ona se jí však vždycky zprvu bála. Představovala si, že by ji tam venku mohl třeba vyklopit nebo ji v křesle nechat stát uprostřed silnice, napospas autům. Věděla, že je to úplně nesmysl a že se jí procházka bude líbit, nedokázala však přesto překonat ten nerozumný strach.

„Je tam vítr. Určitě je zima. Ty víš, že nesmím nastydnout.“

„Kdepak, je hezky, uvidíte. A já vás přece obleču.“

Bez protestů přihlížela, jak ji obléká a různě balí. Pak úzkostně sledovala předsíň, chodbu, odřenou kabinu výtahu – toho se bála skoro nejvíc, ačkoliv jeli jen jedno patro. Pak tu byly domovní dveře a vzápětí ulice. Protože měla Pavla za zády, konfrontovala se s ní sama, zděšeně. Nic se však samozřejmě nestalo. Kromě dvou domů s byty, v jakém bydlela, byly kolem jen samé vily. Nikdo tu skoro nejezdil a také chodce člověk zřídka potkal.

Postupně se uklidnila, když ji vezl po chodníku podél zahrad. Byly většinou pořád ještě zelené, jen občas zasvítila skvrnka žlutých listů. Ovšem až na psí víno, které se už červenalo na plotech.

„Viděla jsem velikého ptáka z okna. Hodně barevného, s dlouhým ocasem.“

„Bažanta,“ ozval se za ní.

„Nesmysl, kde by se tu bažant vzal. A letěl ve výšce. Snesl se na strom za tou vilou naproti. Už tam není, zase zmizel.“

„Třeba někomu uletěl.“

Řekl to lhostejně. Nevěděla, jak mu sdělit, proč jí to připadá tak významné. Hleděla na keře a stromy za plotem, které se blížily, na chvíli zaplnily její zorné pole a pak zas mizely, nahrazovány jinými. Bydlela v téhle čtvrti víc než dvacet let, ale do svého úrazu jako by ji neviděla – nebo viděla jinak. Teď se na ni řítily detaily, úplně ji zahltily a pak zas uklouzly, dřív než je dokázala doopravdy přijmout.

„Proč ti odmítli povídky?“ zeptala se s hlavou obrácenou do zahrady vlevo.

Slyšela, jak si za ní těžce povzdechla.

„Prý se moc párám v nitru postav. Dneska je v kurzu silný příběh.“

„Co kdybys napsal o sobě a o mně? To by bylo silné dost?“

Nic neřekl. Asi pokrčil rameny.

„Povídky stejně nikdo nechce,“ řekl po chvíli.

„Tomu nevěřím. Měl bys mi je znovu přečíst, řekla bych, co je s nimi v nepořádku.“

Nějakou dobu jeli mlčky po chodníku. Nejspíš zas trucoval. Neměl rád, když mu mluví do jeho tvorby, ačkoliv byla jediná, kdo mu dovedl poradit.

„Co Veronika?“ zeptala se do prostoru před sebou.

„Nevím, na co se mě ptáte.“

„No tak. Měl ses s ní vidět, nebo ne?“

Chvíli to vypadalo, že ji neslyšel.

„Sešla se s tebou?“

„Sešla.“

„A? Nedej se prosit, mně to přece můžeš říct.“
 „A nic. Přišla, chvíli si povídala a pak odešla.“
 Otočila hlavu, jak to šlo, ale stejně ho neviděla.
 „A ty ses o nic nepokusil? Nezrychluj, je tu špatný chodník! Už jsi mě zmrzačil snad dost. Ty jsi jí neřekl, jak se ti líbí?“
 „To přece tak hned nejde. A kromě toho, je to složité.“
 „To kvůli Renátě? Tohle tě brzdí?“
 Zas mlčel, jako by nic neřekla.
 „Renáta, to je druhá Sylvie.“
 „Co vy o tom víte,“ řekl popuzeně.
 „Je to stejné schéma. Myslíš si, že nepoznám, že se zas v noci hádala, aby se s tebou nemusela milovat? Je nejspíš frigidní a hysterická, jako Sylvie.“
 Cítila, jak se rytmus jeho kroků změnil.
 „V tom to není.“
 „Právě naopak, v tom to je. Ty tenhle typ holek nechápeš a proto na ně letíš.“
 „Ona je citlivá, má problémy...“
 Jenom se suše zasmála.
 „Jediný její problém je, že nemá ráda sex. Má mnohem raději tu moc, kterou jí dává. Připadá si nějak cennější, když se ti odpírá. Když se pak proto trápíš, jen to zhoršuješ. Měl bys ji poslat k vodě.“
 Zastavil se. Na chvíli myslela, že se teď na ni vrhne, ale zřejmě jenom zkoumal botu, kterou šlápl do jednoho z výkalů, kterých tu bylo na chodníku spousta. Každý majitel vily měl aspoň jednoho psa, kterého venčil mimo vlastní zahradu. Zahrady byly asi čist'ounké, chodníky zato hrozný.
 „Nemysli, já tenhle typ holek dobře znám, vždyť jsem sama... byla ženská. Holky si leccos řeknou, nebo aspoň naznačí. Veronika je určitě jiná.“
 „Vždyť o ní nic nevíte.“
 „Je hezká?“
 Jenom vzdychl.
 „Tedy je. Doufám ne krásná, to je z deště pod okap, protože krasavice žijou jenom pro svou krásu. Ale zdravě hezká, bez komplexů, to je nejlepší. Má někoho?“
 „Já nevim.“
 „Bože, tihle mužští! Tak si to zjisti, třeba se jí zeptej. Ne, jí se radši neptej, to by byla chyba. Určitě někoho má, taková hezká holka. Ale sotva někoho, na kom by jí moc záleželo. To by se s tebou nesešla. Kdy ji zas uvidíš?“
 Zas chvíli mlčel, potom připustil, že Veronika asi bude v kanceláři, až si půjde pro ten scénář. Ten odmítnutý? Není to ještě úplně beznadějný, zabručel, má na něm ještě pracovat a pak ho znovu předložit.
 „A ty to odkládáš?“ vyjela na něho. „Příležitost se musí chytit za pačesy. Zavez mě domů a běž do té televize. A dej si záležet, abys s tou Veronikou mluvil pokud možná o samotě. Někam ji pozvi, třeba do kina.“
 „Kdy já můžu jít do kina? Vždyť musím večer k vám.“
 „Jsou noční představení. Renáta bude vyvádět, ale snad alespoň pochopí, že tak cenná zas není. Tak honem, otoč to.“
 Chvíli váhal, ale pak ho přece jenom donutila, aby ji dovezl domů. Po cestě z okolí moc nevnímala, jak byla zabraná do instrukcí, co má Pavel všechno udělat, až se s tou Veronikou uvidí.

* * *

Nechal ji na křesle před televizním přijímačem, který zapomněl zapnout. To znamenalo nejméně tři hodiny bez jediného podnětu kromě únavně známých věcí v pokoji, které si prohlédla už jistě víc než tisíckrát až do nejmenších detailů, v duchu je různě přestavovala, měnila, rozbíjela, aby je zas našla v té jejich tvrdohlavé, tupě neproměnné podobě. Tři hodiny. Bylo to hodně nebo málo? Čas nějak ztratil zřejmou hodnotu: různě se natahoval a zas smrskával jako nějaká elastická pláň, na které nebyl žádný zřejmý ukazatel směrů dopředu a zpátky. Ovšem, po snídani přichází oběd a pak večeře, ale to se stále opakovalo a bylo díky Pavlově malé vynalézavosti pořád skoro stejné. Včerejší oběd se jí pletl s dnešní večeří.

Byl tu ovšem Pavlův život. Ten díky neuvěřitelným zmatkům a svým nesmyslným návratům také postrádal zřejmý směr, alespoň dokud nezasáhla a nevzala to trochu do ruky. V duchu se smutně usmála. Byla to léta, co už do ruky nic nevzala, v doslovném smyslu. V prstech jí sice občas samovolně šklublo, dokonce na vteřinu něco cítila, divoká naděje na uzdravení se však rychle utopila v prázdnu. Pavel se ale pohyboval, plně žil – nebo spíš mohl žít, kdyby to uměl. Jak se však zdálo, měl jediné opravdové nadání – život si beznadějně vždycky znovu zašmodrchat. Naštěstí měl ji.

Napřed se zakousla do Sylvie. Ovšem jen pro Pavlovo dobro, to se rozumělo samo sebou. Brzy docela přesně vystihla, jak ho ta mrcha ovládá. Ovšem se pokusila odvrátit ho od té jeho služby zde, i když tak jediné mohl odčinit vinu a ulevit tak svému svědomí. Chtěla ho jenom pro sebe, aby ho účinněji mohla trápit. Ta zatracená Sylvie! Dalo jí práci, otevřít Pavlovi oči – napřed se bránil, pak zdánlivě pochopil a rozešel se s ní. Jenomže zase se k ní vrátil, pitomec. Ještě, že se pak objevila Renáta. Pavel se o ní jenom zmínil, jednou nebo dvakrát, sám o tom patrně nevěděl. Divil se, když se potom na ni ptala. Nic k ní prý necítil, ani ho nezajímala. To si ovšem jen namlouval, však se to jasně ukázalo, když pak spolu probírali její vzhled – vysoká ňadra, štíhlý pas a dlouhé nohy, které dobře vynikaly v texaskách. Bylo to čistě fyzické, co se v něm pohnulo, ale ten blbec si zas samozřejmě přibásnil nějaké záhady a city. Důležité bylo, že se s ním dost brzo vyspala a to se opakovalo, až nakonec nad ním Sylvie ztratila všechnu svou moc. Ovšem, muselo se to občas zkontrolovat, aby zas nedošlo k recidivě. Ale nakonec na dálku, jen šikovnými slovy Renátu měla tam, kde ji chtěla mít – na místě Sylvie. Pro Pavlovo dobro, samozřejmě, protože ta Sylvie ho jasně ničila.

Jenomže Renáta s ním postupně taky začala mávat. Měla neskromné nároky na jeho čas a patrně i peníze. Nebyla spokojená, prý se jí dost nevěnoval, prý jeho práce trpěla a vlastně doopravdy nežil, když jenom otročil jediné ochrnuté osobě. Napřed o tom jen občas mluvila, pak přišly hádky. Prostě ho také ničila. Ona to brzy vystihla, dokonce dřív, než se o něčem zmínil. Takže byla včas připravená na zápas. Renáta měla všechny trumfy – především svoje tělo, kterým mohla dávat rozkoš a také ji odpírat. Mohla proti tomu postavit jen myšlenky a hlas. Jenomže trumfy vždycky nedávají výhru. Renáta udělala první chybu – začala se mu husa odpírat, hádat se s ním, někdy po celou noc, takže se tady potom skoro potácel a málem ji jednou upustil při cestě do koupelny. Začal si stěžovat, že tuhle službu u ní nezvládá, že by jí v nějakém ústavu bylo lépe. To ovšem mu do hlavy vložila Renáta, sám by s tím nepřišel. Nešlo jí o Pavlovo blaho, ale jenom o to, úplně ho ovládnout a tedy koneckonců zničit.

Muži jsou slabí, to věděla z minulosti. Bylo nezbytné zasáhnout, nejprve jemně, jenom otázkami. Odpovídal neochotně, často mlčel, nebo se s ní zarputile přel. Nechtěl za žádnou cenu připustit, že svazek s Renátou byla už od začátku chyba. Naštěstí se na scéně objevila Veronika. Zatím to byla neurčitá veličina, ale možná účinná.

* * *

K Modrému městu se blížila ze zálivu moře. Nebyla na člunu, spíš letěla, nesmírně tiše jako na rozpjatých křídlech směřovala do té modré náruče. Viděla jiskřivá světla, celé trsy, girlandy a diadémy světel, pod nimi široké a přímé ulice. Po jedné z nich teď klouzala do kopce nad zálivem, vstříc někomu docela blízko před sebou. Široká třída se najednou zúžila, prosmekla se středověkou branou a teď tu byla změť podivně křivolakých, úzkých uliček. Tápala soutěskami hrubých zdí. Narudlé zdivo se tyčilo nad modrými stíny všude, kam jen pohlédla. Mučila ji stále větší úzkost, že toho, kdo na ni čeká, nenajde. Cesta byla čím dál tím obtížnější, ulička vedla do stále prudšího kopce a její dlažba, složená z oblých narudlých kamenů, byla najednou kluzká, jako oslizlá. Podél zdí se povalovalo něco odporného, snad mršiny zvířat či lidí, které se mátožně pohybovaly. S vypětím sil dosáhla téměř cíle, když náhle před ní stála temná zeď. Chtěla ji obejít, ale nemohla se hýbat. Probudila se.

* * *

„Vy spíte v křesle? To je asi nezdravé.“
Otevřela oči. Ani ho neslyšela přijít.
„A co mám dělat, když jsi mě tak nechal? Ani televizor jsi mi nezapnul. Kromě toho nespím, jenom přemýšlím.“
„A o čem?“ usmíval se škodolibě.
„O tom, jestli jsi našel odvahu tu Veroniku někam pozvat.“
Úsměv mu lehce pohasnul.
„Co pořád máte s Veronikou.“
„Já? Snad ty s ní něco máš.“
Pohlédl na ni, pak zas stranou.
„Co vás to posedlo? Proč bych s ní podle vás měl něco mít?“
„Protože se ti líbí.“
„To ještě není důvod.“
„A ty ji taky zajímáš.“
Teď se na ni dychtivě zadíval.
„Jak to můžete vědět?“
„Je mi to jasné z toho, co jsi říkal.“
„Já jsem přece skoro nic neříkal.“
Usmála se vědoucně.
„Ale říkal, ani o tom nevíš. A taky vidím výraz, který máš, kdykoliv o ní mluvíš. Prostě ženská intuice. Tvé tělo ví, co ty si nechceš připustit. Je to mezi vámi na spadnutí.“
Pořád se na ni díval dychtivě. Ale nic neřekl.
„Pokud ses ani dneska o nic nepokusil, je to obyčejná zbabělost. Nebo spíš hloupost.“
Trochu sebou trhl, pak se otočil a zamířil do kuchyně.
„Náhodou jsme si chvíli povídali,“ řekl přes rameno.
„No a?“
„Teď nemám čas. Musím udělat oběd.“
Viděla koutkem oka, že zaváhal ve dveřích.
„Oběd snad chvíli počká,“ řekla. „Tak o čem jste mluvili?“
„O tom mém scénáři. Říkala, že se jí moc líbí. Že neví, proč ho odmítli.“
„Tak vidíš, já to říkala. To znamená, že se jí líbíš ty, ženy tak uvažují. Ty’s toho ovšem nevyužil.“
„Náhodou, pozval jsem ji do kina, jak jste mi říkala. Jenom na noční představení nechtěla, musí prý brzo vstávat. Takže půjdeme od šesti.“
Dřív, než stačila něco říct, zmizel v kuchyni. Lapala chvíli po dechu. Jak si to představuje? Večeřela přece vždycky v sedm. Ta přísná pravidelnost sice ubýjela, ale zároveň

jí byla zdrojem jistoty. Jak to teď vypadá, nebude tu dřív než v devět. To bylo neodpuštělné porušení pravidel. Co si má počít s dvěma hodinami navíc? Připadalo jí to jako nekonečná doba. Poslouchala jeho zvuky z kuchyně a tiše přítom zuřila.

Po delší době přišel s talířem. Odvrátila hlavu, odhodlána ani sousto nepozřít. Když jí však přistrčil lžici se soustem ke rtům, mechanicky otevřela pusu. Člověk konečně musí jíst, pokud se chce udržet při životě.

* * *

Na její žádost jí na dlouhé odpoledne, vlastně večer, přemístil zpět na postel a nastlal jí vysoko polštáře, aby viděla na zapnutou televizi, ovšem se ztlumeným zvukem, kdyby chtěla spát. Nakonec ho přiměla, aby jí vyměnil plenu. To sice zcela nutné nebylo a vzhledem k počtu, který měla předepsaný, bylo trochu rozmařilé – ale tušila, že to je úkon, který je mu odporný, a trochu paradoxně toužila, aby na schůzku odjel právě s touhle vzpomínkou. Ano, přála si, aby se vztah s Veronikou zdárně rozvíjel, jednak pro ránu, kterou tím zasadí Renátě, jednak pro vzrušení, které jí jeho nové vztahy vždycky přinášely. Ale současně – jako to bylo předtím se Sylvií, Renátou a všemi dalšími, drobnými vztahy – už teď divoce žárlila.

Říkala si, že tak to přece není, Pavel jí nezajímal jako muž: byl pro ni sotva víc, než chlapec, na něhož se musí dohlédnout, aby si úplně nezkazil život. Přesto cítila ostrou bolest při vzpomínce, jak jen těžce povzdychl, když se ho ptala, zda je Veronika hezká. Ano, podporovala ho v jeho zaujetí, dokonce se do něho i vžívala a možná víc než on cítila vzrušení, ale také – současně a hlavně potom – trpěla. Chvíli se mučila různými představami, jak ho vzrušuje už jenom Verončin pohled nebo dotek její ruky, jak asi neskonale touží se jí dotýkat na jiných místech těla, tak živého a pohyblivého, zatím co s ní tu zachází s věcnou lhostejností zřízence v nemocnici. Na to ale myslet nebude. Tohle si přece jednou provždy zakázala! Ale stejně se zas mučila, postupně Pavla stále více nenáviděla a dlouho potom vymýšlela různé druhy pomsty. Nakonec toho nechala. Televize přítom stále tiše švitořila jako blbeček, kterému nikdo neřekl, aby konečně zmlknul.

* * *

Ocitla se v nějakém jiném městě, které dosud neznala. Zpočátku věděla, že je to sen, a divila se, odkud vzala tyhle představy. Pak se do snění stále víc propadala, jako by klesala pod hladinu teplé tůně. V tom městě byly tramvaje s bizardně zdobenými otevřenými vagony, jaké snad bylo ještě občas vidět v jejím dětství. Vlastně tak trochu připomínaly nějaký starý kolotoč, měly na sobě figuríny labutí a koňů a jak hned viděla s dětinskou dychtivostí, promíšenou s úzkostí, směřovaly k velikému lunaparku. Tam se ten vagon, v kterém seděla, proměnil v součást horské dráhy, která jí nesla stále vzhůru, nesmyslně vysoko a v ní se hromadila úzkost z příští strmé cesty zpátky dolů. Dráha však stále stoupala až k temné obloze a ona kdesi ve tmě dole viděla jiskřivá světla lunaparku, která – jak teďka viděla – tvořila jména jednotlivých atrakcí: v pozadí SYLVIE, o něco blíže vpravo RENÁTA a přímo dole pod ní VERONIKA. Hleděla na ně, rozlícená drzostí, s kterou si tyhle ženské rozdělily park, který byl přece její. Pokoušela se svojí vůlí dráhu přimět, aby se konečně vrátila, i když to skoro jistě znamenalo strašný pád a tříštění tam dole. Jenomže z celé dráhy zbyla jen dřevěná labuť, ve které ležela, a ta se na svých křídlech, roztažených, přítom neživých, stále výš vznášela do temné oblohy, v níž blikalo podivně mihotavé světlo měsíce.

* * *

Otevřela oči. V místnosti byla tma. V míhavém světle obrazovky neviděla dobře hodiny, zdálo se jí, že ručičky neklidně poskakují sem a tam. Bylo jí ale jasné, že je aspoň deset, možná víc. A Pavel dosud nepřišel. Hrdlo jí stáhlo zděšením. Ta hrůza, která celá léta jako možnost čekala, byla najednou zde: je tady sama, bezmocná a všemi opuštěná, vydaná pomalému umírání. Nějakou chvíli zápasila s dechem, pak se tiše rozplakala. Bože, jak byla bezmocná a ubohá.

Proč jenom připustila tuhle situaci? No ano, byla sama – už dlouho před svým úrazem. Navzdory svému zaměstnání, kde se denně setkávala s několika lidmi, žila vlastně v dost uzavřeném světě. Myslela na to právě tenkrát na tom přechodu, ještě ve chvíli, kdy se přiřítilo auto. Jindy se vždycky opatrně rozhlédla, přechodům přece nikdy příliš nevěřila, jen právě ten osudný den... Měla zas jednu z depresí z té notorické osamělosti. Muž umřel, děti neměli. Někde na druhém konci světa, v Americe, žila sestra Irma. Ta se jí záhy odcizila, už si dávno nepsaly. Když Pavel Irmě napsal o jejím osudném úrazu, přišel dopis zas zpět s nejasně naškrábaným vzkazem, že jej prý nelze doručit. Zda byla špatně adresa nebo se sestra někam odstěhovala, to se už nikdy nedozvěděla. Měla patrně také vzdálenější příbuzné, ale o ty se vlastně nikdy nezajímala. Neměla žádné přátele, jen známé z práce a s těmi nijak blízká nebyla – až ji překvapilo, když ji kolegové přišli po úrazu v nemocnici navštívit. Přišli ovšem jenom jednou, žádný z nich se dlouho nezdržel a nikdo také nenabídl žádnou pomoc.

Proč vlastně neměla po celá léta žádné přátele? Neklidně probírala těch několik postav, které zběžně prošly jejím životem. Bylo několik mužů poté, co už její Petr nežil. Šetrnou pozornost, to tiché soustředění jenom na ni, které Petr pro ni měl, nikdo z nich nenabízel. Někteří chtěli prostě nezávazný sex, dva další hledali zas někoho, kdo by se o ně zdarma staral. A kamarádky? Dvě nebo tři ženy vypadaly nadějně – brzo se ale ukázalo, že se jenom chtějí vypovídat z toho, co je trápilo, ale když pak chtěla mluvit o sobě, přestaly poslouchat. Co vypadalo jako příslib přátelství, se nějak rychle zase rozplynulo.

Ano, byla vlastně úplně sama ještě před svým úrazem a o to víc pak po něm. Přesto byla šílená chyba, spolehnout se jenom na Pavla. Proč si proboha nezajistila, aby tady byl vždycky někdo, kdo by Pavla kontroloval a případně nahradil? No ano, nevěděla, jak to zařídit, ale to nebyla celá pravda. Spíš tehdy cítila, že když jen na něho svrhne břemeno svojí bezmocnosti, pevněji ho tím připoutá. Ano, spoléhala na tu jeho měkkost, soucit, odpovědnost. Byl to takový vabank, asi šílený, který však léta vycházel. Až teď... Proboha, co se stalo? Měl Pavel nehodu nebo se mu jen rozsypalo jeho staré auto? To by snad přijel autobusem. Ne, jistě se mu něco stalo! Zas těžce zalapala po dechu.

Nebo – a tahle možnost, která ji hned nenapadla, jí teď připadala stále jistější – se náhle rozhodl, že toho už má dost. Že si už svoji vinu dávno odpracoval a dál se o ni starat nebude. A protože je příliš zbabělý, aby jí to přímo řekl, prostě ji tiše opustil, tak jak to udělal s tou Sylvii a ještě řádkou dalších žen. Ano, prostě se vytratil a ji tu nechá umřít... Měla by začít křičet, aby přivolala sousedy? Ne, nikdo by ji neslyšel anebo nechtěl slyšet, to už přece zažila.

Hleděla na zářící obrazovku televize, na niž se s tlumeným hlukem kmitaly nějaké obrazy, z nichž v panice nic nechápala. Proč ji Pavel najednou zradil? Copak si nebyli po léta blízcí, bližší, než byl s těmi svými ženskými? Probírali přece spolu všechny jeho důvěrnosti – vždycky se napřed bránil, ale brzo podlehl a vyklopil různé intimní detaily, s brutalitou zaslepenou iluzí, že ona nemá žádný cit, když se nemůže hýbat a své tělo skoro necítí. Ona ho při ní nechávala. Radila mu se Sylvii, hlavně ale s Renátou, zvláště když se ukázalo, že má potíž s tím, s čím se teď zřejmě hodně nadělalo – jejím slavným orgasmem. Když o tom s Pavlem tichým věčným hlasem mluvila, byla na chvíli jím a chvíli zase Renátou, ležela v jejich posteli a prožívala jejich milování, možná dokonce trochu víc, než oni sami, protože všechno bylo umocněné v jejích představách. Potom, když odešel, aby snad uskutečnil její rady, ona tu tiše naříkala, zoufalá z té bezobsažné samoty. O tom ale přece nic nevěděla.

Ostatně nešlo jenom o ten sex, i když mu připadal tak důležitý. Probírala s ním i jeho scénáře a povídky, vytýkala zjevné chyby, často navrhla nějakou lepší verzi příběhu, až se jí občas popuzeně zeptal, zda to nechce napsat sama. No, vztekal se, ale nakonec vždycky připustil, že měla dobré nápady. Bohužel měl čím dál tím menší úspěch, vlastně úplně mizel ze scény, jak si jí stěžoval. To ale byla jeho vina: neuměl se prezentovat, jak mu pořád říkala. V duchu však přemílala tvrdé věty kritiků a recenzentů, často se pro ně trápila po celé hodiny, když odešel, a vymýšlela argumenty, které jim měl říct. Ona jim přece žila! Tak jak ji mohl takhle hrozně opustit?

Znovu propadla panice. Pak se postupně trochu uklidnila. Vždycky byla nějaká naděje. Pavel přece nebyl tak zlý, aby ji tady nechal prostě umřít. Pokud měl nehodu, jistě někomu něco řekne. Někdo přijde, dá jí napít, najíst a jinak se o ni postará. Představila si otce, matku, jak ji v dětství hýčkali, a stulila se vyděšenou myslí v jejich pomyslné náruči. Ve skutečnosti věděla, že ji – alespoň, pokud pamatovala – rodiče nikdy nehýčkali. Byli naopak spíše přísní, sice vlídní, ale nějak odtažití. Přesto dávali jistotu. Kdyby byl nějaký Bůh, jistě by byl právě tak odtažitý, ale přesto vlídně pozorný. I když v něj nevěřila, svěřila se jeho náruči.

* * *

V tom městě také někdy byla a věděla, že ulice, po které jela vzhůru na svém křesle, vedla k bráně obrovského hřbitova. Na okamžik tam už byla, mezi stíny tyčících se náhrobků, pak ale byla zase zpátky na ulici a nějak vůlí přiměla své křeslo, aby zahrulo do příčné ulice, která – jak teďka viděla – končila nad svahem, pod nímž se prostíralo město. Stál tam obrovský hotel, vlastně mrakodrap, jehož vršek se ztrácel mezi mraky. Křeslo ji zavezlo do liduprázdné haly, která svým mramorem a ornamenty vypadala jako krematorium. Na druhém konci se hned samy otevřely dveře do jakési tlumeně osvětlené komnaty. Měla pocit, že je to prostor, odkud rakve pokračují do pece, a vzpírala se tomu pohybu. Dveře však byly stále blíž. Když do nich vjela, viděla, že je to výtah, který se s ní hned dal do pohybu vzhůru. Brzo se ukázalo, že je výtah nehotový, byla to vlastně jen rozvrzaná plošina, která stoupala stále rychleji mezi trámy provizorní konstrukce. Viděla mezi nimi ven, zejména do hloubky, která se rychle zvětšovala. Náhle jí bylo jasné, že se výtah nikdy nezastaví, poletí stále rychleji až nad střechem, kde ji vymrští do prostoru...

* * *

S výkřikem otevřela oči. V pokoji se svítilo, v otevřených dveřích uviděla Pavla, jak se potácivě zbavuje svých bot.

„Kde jsi proboha byl?“

„No, trochu jsem se zdržel.“

Jenom tak lhostejně to zabručel, jako by šlo o maličkost.

„Trošku? Vždyť je už skoro jedenáct!“

„Tolik snad ne.“

Postavil se před hodiny a dlouho je zkoumal pohledem. Trošku přitom zakolísal.

„Proboha, ty jsi opilý!“

„Trošku jsem vypil,“ připustil. „Ale opilý? To ne.“

„Jak jsi mě tady mohl nechat tolik hodin! O hladu, bez vody... Víš, co se všechno mohlo stát?“

Nejistě pokročil o něco blíž a chvíli na ni hleděl. Potom vypnul televizor a těžce se sesul na židli.

„Když Veronika po tom kině chtěla ještě někam zajít.“

„Zajít? Kam zajít, co to povídáš.“

„Byla tam vedle vinárna, docela příjemná a ne moc drahá. Tak jsme si dali lahvinku nebo snad dvě a povídali o tom filmu. Pak Veronika měla hlad...“

„Že já jsem tady o hladu, na to jsi nemyslel?“

Překvapeně vzhlédnul, pak pokrčil rameny.

„Myslel, ale víte, jak to je. Pořád jsme povídali a čas běžel. Máme toho tolik společného, filmy, knížky, muziku. Líbí se nám stejné věci. Víte, ta Veronika, já jsem vůbec netušil...“

„Ty jsi jí neříkal, že musíš ke mně?“ skočila mu do řeči.

Rozhodil ruce, přitom zakolísal na židli.

„Říkal, ale ona na to, že mi jistě nikam neutečete. Legrační, ne?“ zasmál se.

„Spíš pitomé a zlé.“

Chvíli na ni hleděl, pak zavrtěl hlavou.

„No, ona to tak nemyslela. Prostě jen chtěla ještě chvíli se mnou být, když jsme si najednou tak dobře rozuměli.“

„Neříkej.“

„No fakt. Měla jste pravdu, už prý dlouho čekala, kdy přestanu jen po ní pokukovat a konečně se odhodlám. Ona je doopravdy skvělá.“

Zavřela oči. Nechtěla ho vidět, tak byl protivný.

„Jen se mi tady blahem nerozteč. Co večere? Jsou to už čtyři hodiny, co jsem ji měla mít. Nejsem sice úžasná Veronika, ale hlad snad můžu taky mít.“

Pomalů vstal a šoural se do kuchyně. Ve dveřích se zas zastavil.

„Co vlastně máte proti Veronice? Vždyť jste sama říkala...“

„Myslela jsem, že je to slušné děvče.“

„Tak to zas ne, to pozor!“ řekl a zase se opile zakomíhal. „Slušná holka ona je.“

„Hned na první schůzce se s tebou opít?“

„Trošku jsme pili, no a co... Ale je to slušná holka!“

Zmizel v kuchyni a vzápětí uslyšela řinkot rozbitého skla.

„Co to tam provádíš,“ vykřikla zděšeně.

„Taková pitomá sklenice... Sakra!“

Ozvalo se další, ještě větší řinčení.

„Proboha! To mi to chceš všechno rozbít?“

„Já za to nemůžu, někdo to tak pitomě narafičil.“

„Kdopak to asi byl? Snad já?“ zasmála se sarkasticky.

Objevil se ve dveřích, tvář úplně změněnou vztekem.

„Dělám co můžu,“ řekl hlasem, který ještě neslyšela. „Padám únavou.“

„To tě tak vysála ta Veronika?“

Pokročil výhruzně směrem k ní do pokoje.

„Přestaňte se do ní navážet!“

„Copak už ve svém bytě nesmím mluvit?“

„Já jenom říkám, nechte Veroniku na pokoji. Nic vám neudělala.“

„Udělala všechno, aby mi tě ukradla. Levnými triky, na které snad skočíš jenom ty.“

Zíral na ni s opilým úsilím se soustředit.

„Triky? O čem to mluvíte?“

„Copak to nechápeš? Prý se jí líbil scénář, který všichni odmítli. Nejspíš ho ani nečetla, nanejvýš trochu prolisovala, aby to načechrало tvoji ješitnost. Potom ti naznačila, že to není jenom on, co se jí líbí.“

„To jste přece řekla vy,“ řekl hněvivě. „Že když se ženské něco takového líbí, tak to znamená...“

„Však už jsem do ní viděla. Chtěla jít do kina v době, kdy jsi měl tady povinnost. Pak tě zatáhla do vinárny a tam tě zdržovala, abys ke mně nešel. Líbí se jí stejné knížky, filmy,

muzika. To je ten nejlevnější trik, jaký jsem slyšela. A ke všemu tě opila, takže se tady potácíš a nedokážeš ani připravit pitomou večeři. A to jsi ještě neřekl, co jste dělali potom. Patrně tě obšťastnila někde v autě nebo na mezi...“

„Vy!“

Byl až skoro u ní, pěsti sevřené, strnulý pohled v zakalených očích.

„Copak mi uděláš? Víc mi ublížit nemůžeš, leda mě zabít.“

Skoro se zdálo, že se na ni vrhne. Pak náhle svěsil ramena a obrátil se zpátky ke kuchyni.

„Vy víte, že jsem vám nikdy ublížit nechtěl,“ řekl zvadle.

„Tak mi tedy neublížuj a udělej konečně večeři.“

Zmizel zas v kuchyni a chvíli tam šramotil nádobím.

„Čerstvá šunka není, jenom konzerva,“ zavolal odtud.

„No tak ji otevři, to ti mám všechno říkat?“

Bylo slyšet, jak se tam pohybuje s nezřetelným mumláním.

„Já nevím, kam se zase poděl otvírák. Je tu bordel jako v tanku.“

„Tak si pomoz nožem! Za ten nepořádek můžeš jenom ty...“

Snad něco řekl, asi něco sprostého. Pak se zas ozval hřmot, něco s kovovým zvukem spadlo na podlahu.

„Ježíši!“

Jeho ostrý výkřik zanikl v dalším kovovém řinčení. Chtěla na něho rozzlobeně vykřiknout, ale to už se objevil ve dveřích kuchyně. Z pravé ruky, kterou si levou přidržoval blízko prsou, crčela krev.

„Já jsem se strašně říznul,“ řekl vyděšeně.

„Tak si to zavaž kapesníkem.“

„To asi nepomůže. Hrozně to krvácí.“

K jeho nohám neviděla, ale představila si, jak se kapky krve vsakují do koberce. Bude navěky zničený.

„Nebud' taková baba! Musíš to hodně utáhnout.“

Vytáhl levou rukou kapesník z kapsy a začal jej mátožně omotávat kolem pravé.

„Jednou rukou to nedokážu.“

„Musíš si pomoci zuby. Já ti to udělat nemůžu.“

Chvíli zápasil s kapesníkem, viditelně vyděšený z krve, která pořád crčela.

„Hodně to zaškrť!“

„Víc to nejde. Podívejte, pořád teče. Ježíši, vždyť já takhle vykrvácím. Musím někam do nemocnice.“

Dřív, než mohla něco namítnout, popadl levou rukou klíče, které předtím nechal ležet na stolku, a vyřítit se z pokoje a z bytu. Nechal za sebou otevřeno, ale průvan dveře bytu zabouchl. Slyšela zvenčí, jak kašlavě naskakuje motor, pak se auto rozjíždí. Ještě chvíli v bytě doznívaly hřmoty událostí, pak najednou bylo ticho. Nebylo slyšet ani televizi, kterou Pavel vypnul, když se vrátil. Prostě úplné ticho, které rušilo jen rychlé bušení. Uvědomila si, že to slyší vlastní srdce.

* * *

Noc byla zlá. Nemohla usnout, jednak obavami, jednak světlem, které Pavel nechal rozsvícené. Měla také velikou žízeň, vždyť už tolik hodin nepila. Ústní dutinu stejně jako hrdlo jako by jí někdo polepil nějakým jemným papírem. Polykat mohla jenom s úsilím a bolestivě. Takhle to začíná, říkala si a srdce se jí zase rozbušilo. Budu tady tak zvolna umírat, nikdo o tom nebude vědět, dokud si sousedi nepovšimnou zápachu. Ta představa ji znovu zavalila hroznou tíhou, na chvíli jen lapala po dechu.

Potom se okřikla. Proč panikařit? Pavel určitě najde někde pomoc, rány mu zašijí, nebo co se dělá v tomhle případě. Pak se snad vrátí, přece ji tu takhle nenechá. Pokoušela se usnout, přivolávala všechny důvěrně známé sny, ale každý se jenom tak před ní zatřepotal jako motýl a zase někam uklouznul. Nakonec zřejmě trochu spala, nebo se spíš vždycky jenom ponořila těsně pod hladinu spánku a zase z ní hned vyplula. Když se za oknem šerilo a ranní světlo přitlumilo záři stropní žárovky, sklouzla do bezesného spánku.

* * *

Probudil ji šramot klíčů ve dveřích. Hned věděla, že tohle není Pavel. Předsíní zaklapaly podpatky a ve dveřích se objevila žena. Hleděla na ni s vyděšeným odporem.

„Kdo jste,“ zachraptěla vyschlým hrdlem. „A co tu děláte?“

„Jsem přítelkyně Pavla.“

„Renáta nebo...“

„Ano, Renáta. Pavel je v nemocnici. Prosil mě, abych za vámi zašla.“

Hleděla na tu mladou tvář. Až doposud si ji vždy jenom představovala, dost odlišně. Renáta určitě nebyla krasavice. Mohla být ale celkem hezká, kdyby neměla ty kruhy pod očima a tvář tak unaveně bledou. Vypadala, že tuto noc nespala.

„V nemocnici? Kvůli tomu, že se říznul do prstu?“

Žena si sedla na židli a zřejmě chvíli zápasila, aby promluvila klidně.

„Měl nehodu, srazil se s jiným autem. Je zázrak, že to přežil. V každém případě si tam delší dobu poleží.“

„Jak vy to všechno víte?“

„Volali mi z nemocnice, prý na jeho žádost. Myslela jsem, že mě tak touží vidět, ale on měl jenom jednu myšlenku – prý že jste tady bez pomoci.“

Snažila se zprávu vstřebat.

„Mohla byste mi dát něčeho napít,“ poprosila ochraptěle.

Renáta se beze slova zdvihla, letmo se rozhlédla a zamířila do kuchyně. Bylo slyšet nějaký cinkot, zvuk tekoucí vody. Pak se žena zase objevila s plnou sklenicí.

„Já se nemůžu hýbat. Musíte mi dát sklenici k puse.“

„Já vím.“

Opatrně a jak se zdálo s odporem k ní přisedla a dala jí sklenici ke rtům. Lačně pila, pak se rozkašlala.

„Nesmíte to tolik nahýbat,“ řekla přerývaně.

Renáta přikývla a znovu přistrčila sklenici.

„Co se mnou teďka bude?“ vydechla, když postupně vypila všechnu vodu.

„Budete muset někam do ústavu. Já se o vás starat nemůžu.“

„Proč ne?“

Žena trochu odsedla a pak se na ni pobouřeně podívala.

„Mám přece zaměstnání.“

„Stačilo by jenom dvakrát denně.“

„Proč bych to dělala?“

Pohlédla jí do očí, ale nenašla v nich nic, než chladně věcnou otázku.

„Vždyť jste Pavlova přítelkyně.“

„Zdá se, že má někoho jiného. To je určitě taky vaše zásluha.“

„Moje? Vždyť jsem úplně bezmocná.“

Renáta se jen suše zasmála. Pak vstala a šla k oknu.

„Vy že jste bezmocná?“ řekla trpkým hlasem. „Já vím, že se nemůžete hýbat. Ale to vám nějak nebrání...“

Náhle se otočila.

„Úplně jste Pavla ovládla,“ vyrazila prudce. „Sebrala jste mu jeho život! Kvůli vám ztratil zaměstnání v redakci, přestali ho tisknout, brát mu scénáře. Ale to nestačí, vy jste se vedrala do jeho soukromého života. Měla jsem pocit, že s námi snad spíte v naší posteli. Vy že jste bezmocná?“ zasmála se nevesele. „Ta hnusná Veronika, to je jistě taky vaše dílo.“

„Veronika? Tak vy o ní víte?“

Renáta se zasmála a potom krátce vzlykla.

„Jak bych o ní nevěděla! Volá ji, když se mnou souloží.“

„Proboha...“

Renáta si otřela slzy, pak se odvrátila.

„Musíte někam do ústavu,“ řekla náhle tvrdě.

„Do ústavu?“ vydechla s hrůzou. „K tomu mě nikdo nutit nemůže. Na to jsou zákony.“

Viděla, jak se mladá žena ohlédla a potom zavrtěla hlavou.

„Máte špatné informace. Já tohle vím, pracuju na sociálním odboru. Vy tady bez pomoci umřete. A úřady jsou povinny vás zachránit. Dokonce vám bránit, pokud mohou, v sebevraždě. Jsme civilizovaná země, víte?“

Nějakou chvíli mlčely.

„Nemohla byste mi dát trochu najíst?“ řekla potom prosebně. „Od včerejšího poledne jsem nejedla.“

Renáta na ni pohlédla tak nějak divoce, pak beze slova odkráčela do kuchyně a za chvíli se vrátila s docela chutně obloženou houskou. Potom ji krmila, šikovněji, než to Pavel dokázal. Během toho nepromluvily.

„Já jsem vám vždycky fandila,“ řekla hned, jakmile spolkla poslední sousto. „Vy ani nevíte, co mi to dalo práce, než jsem Pavla odvrátila od té hrozné Sylvie.“

Renáta se na ni okamžik mlčky dívala, potom sklopila oči.

„A co ta Veronika?“ zeptala se s chmurným odporem.

„Ta se mu nějak vlísala, dřív než jsem tomu mohla zabránit. Je to pěkná mrška. Včera ho nalákala napřed do kina a pak dokonce do vinárny. Přišel sem pozdě v noci, opilý.“

„Cože, takže to ona způsobila?“

Zavřela oči na znamení souhlasu. Pak je zas otevřela a pohlédla té mladé ženě do očí.

„Já vím, co Pavla na té holce přitahuje. Vždyť ho mám přečteného tam a zpátky. Když my se spojíme, nemá ta mrcha proti nám nejmenší šanci.“

Renáta na ni mlčky hleděla, pak náhle vstala a šla do kuchyně. Bylo slyšet, jak tam umývá talířek, potom asi uklízí střepy. Pak se zas objevila a zůstala stát uprostřed pokoje.

„Je mi to líto, ale musím do práce,“ řekla s pohledem upřeným k zemi. „Já se tam podívám po slušném ústavu, kam bych vás mohla umístit.“

„Prosím vás, odložte to.“

„Ale vy tady nemůžete bez pomoci být, vždyť tady umřete.“

„Já umřu v ústavu, tohle vím určitě.“

Renáta sebou viditelně trhla, pak zase chvíli mlčela.

„Můžu se taky zeptat někde v charitě, jestli nemají volného asistenta. To ale může trvat třeba týden nebo déle, než se někdo najde.“

„A nemůžete zatím vy?“ zeptala se pokorně. „Jen prozatím. Třeba jen dneska večer.“

Renáta chvíli mlčela, pak se k ní prudce obrátila.

„Jak si to představujete!“ rozkřikla se. „Já mám své starosti, svůj život, chápete?“

„Já vím. Ale zkuste si jen na chvíličku představit, že byste byla na mém místě. Že byste tu už pět let ležela úplně nehybně a přitom žila, víte? Viděla a myslela a cítila tak jako každý jiný a přitom nepohnula ani malíčkem. Jenom to na chvíličku zkuste.“

S odporem zavrtěla hlavou.

„Je to hrozná představa. Ale já za to přece nemůžu. Já jsem to nezpůsobila.“

„Byl to Pavel. Vy k němu patříte.“

„No a? Chcete říct, že tím vina přešla taky na mne?“

„Když bude vědět, že se za něj o mne staráte,“ řekla tichým tónem, který alespoň u Pavla vždycky zabíral, „tak jistě pochopí, jak jste pro něho cenná, jak vás potřebuje. Bude vám vděčný a pak si taky uvědomí, že se na vás může spolehnout. A zapomene na tu Veroniku, zvláště když vám poradím, jak na to jít.“

Renáta viditelně váhala, pak polohlasem zaklela. Nakonec těžce vzdychla.

„Přijdu asi v šest. Ale jen dneska, rozumíte? Nanejvýš ještě zítra. S ničím víc nepočítejte. Pokusím se najít někoho, kdo by to dělal pořádně, na plný úvazek. Pokud nikoho nenajdu, musíte do ústavu.“

Než jí stačila poděkovat, vyběhla z pokoje a z bytu.

Chvíli za ní hleděla, potom zavřela oči. Věděla, že něco z toho, co jí právě řekla, nebylo úplně fér. Ale co měla dělat? Šlo jí přece o život. A taky jí šlo o Pavla. Musí být s Renátou, to bylo jasné. Ta Veronika pro něho určitě nebyla. Byl s ní jen jednou a hned to takhle hrozně dopadlo. Začala přemýšlet, co Renáta musí říkat, jak se chovat, aby Pavla zase získala...

== =

Dvojník

Možná jsem onemocněl pýchou, ať mi to Alláh odpustí. Když jsem ten večer v kavárně předváděl Amira, jistě jsem nemyslel, že bych ho mohl doopravdy napodobit. Amir je velký vůdce, vládce nad kmeny a národy, a já jen malý překupníček datlí. Majitel kavárny mě trpí, i když ví, že nikdy neutratím víc, než za jedinou kávu – silnou a sladkou, jak to umí jenom on. Směje se mému tlachání a hlavně asi spoléhá na to, že skopičiny, které předvádím, když se dostanu do ráže, pobaví jeho hosty.

Proč dělám jiným tajtrlíka, vlastně nevím. Snad abych nějak uniknul té beznaději chudoby a bezvýznamnosti, která mě pronásleduje. Jaksi jsem zůstal zcela sám, bez rodičů i sourozenců. Jediný majetek, který mi zůstal po otci, je chajda na okraji Samary, kterou sdílím se svým starým oslem. Ten pořád ještě neochotně nosí pytle datlí nebo fiků, které se daří nakupovat v blízké oáze a potom prodávat jenom o trochu dráž na trhu v Samaře. Stačí to sotva na to, abych nějak přežil – s čím obchoduji, jsou skoro jen odpadky, které v oáze zbudou po bohatých obchodnících. Ti jsou tam vždycky dávno přede mnou, s rychlými auty a tlustými svazky bankovek. Jsem proto ještě chudší, než býval můj otec. Moje výřečnost a komediantství, kterým jsem schopen naklonit si pěstitele v oáze, na tom moc nezmění. Rozhodně nevydělám dost na patnáct ovcí nebo koz, abych si mohl koupit nevěstu. Jsem tedy sám. Hrubou něhu existencí stejně bedných, jako já, si ošklivím. Také takové náhražky ostatně zakazuje korán, stejně jako svépomoc od tlaku touhy, který ve mně pravidelně narůstá. Snad také proto často vyvádím.

Utrácet denně denár v kavárně, jedné z nejlepších na tržišti, jistě není rozumné. Já ale cítím neodolatelnou touhu být tam s nimi jako jeden z nich, vážených obchodníků, kteří po večerní modlitbě důstojně usedají nad voňavou kávou a tiše rozmlouvají nebo mlčí, zahloubáni v spekulacích o svých obchodech. Já hloubat nemám nad čím, kromě toho, jak jsem zklamal naděje, které můj otec do mne vkládal. A asi proto nemlčím. Cosi mě ponouká, abych se pořád předváděl. Většinou vykládám, jak se mi vedou obchody, a když ti druzí po mně šlehnou ironickým pohledem, jen mě to ještě povzbudí – jako podnícen betelem, na který často nemívám, začnu si hrát na toho nebo onoho mocného pána, šejka či emíra: udílím poučení nebo rozkazy, rozkládám vážným, unaveným hlasem nebo křičím. Všichni se smějí, dávají mi různé náměty a já už brzo nevím, čím to vlastně jsem: v jakémsi transu pokračuji v skopičinách. Vždycky to nějak prošlo – až na ten osudný večer, kdy mi nějaký zlý démon našeptal, abych předváděl právě Amira. Jeho hlas a gesta každý zná, mně se však zřejmě zdařilo je vystihnout tak názorně, že veselí náhle opadlo a v kavárně zavládlo tísnivé ticho. Pak ke mně přišel majitel a tiše přikázal, abych šel domů a už se nikdy do jeho kavárny nevracel.

Druhý den proběhl tak jako vždycky: ráno jsem vstal, opláchl si trochu tvář a zhltl placku, kterou jsem si nechal ze včerejška. Když se začalo rozléhat volání muezina, pomodlil jsem se směrem, v kterém leží Mekka. Pak jsem odvázal osla a vydal se do blízké oázy. Usmlouval jsem rozumnou cenu za podřadné datle, vrátil se zpátky na tržiště a tam zase smlouval, bil se v prsa, lhal, že mám doma početnou rodinu, jen abych za datle dostal o pár denárů víc. Po večerní modlitbě jsem se ze zvyku došoural zase ke kavárně. Majitel však stál u vchodu její terasy a výraz jeho tváře nepřipouštěl pochyby, že mě tam nechce. Chvilí jsem okouněl jenom tak opodál, pak jsem smutně odešel domů.

Ten večer jsem šel brzo spát – nějak jsem nevěděl, co sám se sebou počít.

* * *

Přišli v noci, jak to prý vždycky dělají. Nezamykám, nevlastním ani zámek – sotva by někdo mohl u mne něco vzít. Spal jsem a zdál se mi úzkostný sen, že se nade mnou naklání hrozivý stín, který mi tiskne hrdlo. Otevřel jsem oči, ale ten sen nezmizel. Pokusil jsem se vykřiknout, hrdlo mi ale sevřel rdousivý stisk silné ruky. Ještě napůl spícího mě vyvlekli z chýše až na ulici. Vůbec jsem nechápal, co se to děje. Pak, když jsem v záři reflektoru poznal jejich uniformy, málem jsem omdlel hrůzou. Začal jsem přiškrčeným hlasem prosit o milost, ale obrovský gardista mě umlčel drtivou ranou do tváře. Napůl omráčený jsem padl na dlažbu. Potom mě popadli dva další a jako balík mě hodili do auta.

Cesta byla krátká, aspoň pro mne. Když jsem okénkem auta zahlédl, že vjíždíme do povědomé brány, začal jsem jektat zuby hrůzou. Kdo jednou zmizel v jejich kasárnách, už odtud živý nevyšel – to ale ještě nebylo to nejhorší. Šeptalo se, že rychlá smrt je zdaleka to nejlepší, co vězně může čekat v zdejších kobkách.

Dřív, než jsem na to ale stačil kloudně pomyslet, vyhodili mě z auta a pak zase jako balík vlekli nekonečnou chodbou. Na jejím konci mě hodili na zem temné kobky a zabouchli dveře. Zůstal jsem sám. Trvalo chvíli, než mé ochromení hrůzou opadlo natolik, abych pocítil bolest v různých částech těla, zhmožděného jejich údery. Opatrně jsem ohmatával údy, tvář. Jak se mi zdálo, nic mi nezlomili. Potom bolestí začal znovu prostupovat strach – ne už to omráčení němé hrůzy, ale tichý, stále více svírající strach, plný děsivých představ toho, co mě čeká. Jistě mě zabijí, ale ještě předtím mě určitě budou mučit. Jak se o tom šeptalo na tržišti, zvrácená vynalézavost některých gardistů, s kterou se opájeli utrpením obětí, předčila nejhroznější fantazie...

Nevím, jak dlouho jsem se svíjel strachy, plakal a modlil se, abych to utrpení už měl za sebou. Mé modlitby byly jen těkavé a nepřinesly žádnou naději. Nebyl jsem dobrý muslim, Alláh to ví, i když jsem se snad nikdy příliš neprovinil proti koránu. Když velký Amir zemi ovládl, odsunul islám do pozadí; ta velká budoucnost, kterou před námi všemi načrtnul, byla z tohoto světa: moderní silný stát, v němž každý občan získá spravedlivý podíl na nesmírném bohatství, které na mnoha místech téměř samovolně tryská ze země. Nu, ona budoucnost zůstala budoucností, alespoň co do toho bohatství, ale na to jsem tam na podlaze kobky nemyslel. Pro mne budoucnost skončila už ve chvíli, kdy mě gardisté stáhli s postele. Tak jsem se jenom modlil, abych příliš netrpěl, než ze mne zde vymlátí duši. Pak jsem zřejmě nakonec vyčerpáním trochu usnul.

* * *

Probudil mě kopanec do žeber. Svinul jsem se do klubíčka a očekával další rány. Obrovský gardista se ale jenom zasmál, jediným pohybem mě zdvihl ze země a mrštil mnou směrem k otevřeným dveřím.

„Jdi,“ řekl stručně hlasem, v kterém nebyla nejmenší stopa slitování.

Vyděšený a jako omámený jsem vyklopýtal před ním na chodbu. Nevěděl jsem, kam mám jít, ale řídil mě letnými údery, tak jako já řídívám svého osla – jenom ty jeho byly bolestivější. Nakonec mě postrčil do velké prázdné místnosti, v níž stála osamělá židle. Před ní jsem na pokyn, který sestával z několika pohlavků, zůstal vratce stát. Nějakou chvíli se nic nedělo, pak přišel někdo v šedém obleku, jaké se nosí v hlavním městě, a usadil se proti mně.

„Tak ty si myslíš, že dovedeš napodobit Amira?“

Hlas, kterým promluvil, ve mně vyvolal novou vlnu děsu – byl tichý, ale ledový a nějak nevýslovně zlý.

„Tak co, neumíš mluvit?“

Zdvihl jsem oči z podlahy a celý jsem se roztřásl. Nebylo pochyb – ten, kdo seděl proti mně, byl Malik. I když se příliš často neukazoval, každý ho znal. Amirův Kindžál se mu říkalo, protože to byl on, kdo likvidoval všechny zrádce – ty skutečné i ty, kteří se zrádci měli

teprv stát, jak nějak poznal ještě dřív, než je to samé napadlo. Tak se to aspoň šeptalo. Měl jsem ho možnost vidět v televizi v kavárně, dokud se neporouchala.

„Já... jsem to nijak špatně nemyslel. Amira ctím a miluji, tak jako každý...“

„Na tom, co cítíš, vůbec nezáleží. Ty už jsi mrtvý, rozumíš. Teď jenom zjistíme, zda tvoji mrtvolu můžeme použít.“

Štěkl nějaký rozkaz, po němž do místnosti vběhlo několik gardistů. Přibyla ještě jedna židle, na niž mě donutili sednout, pak přišel malý muž v jakémsi bílém úboru. Měl v ruce břitvu. Teďka mě podříznou, pomyslel jsem si zděšeně a začal jsem se třást. Zahynout podříznutím hrdla mi připadalo nějak strašnější, než jiný způsob smrti. Jenomže dřív, než jsem dokázal vykřiknout, sáhl ten mužík někam dozadu, vykroužil misku se štetkou a mýdlem a začal mě pokrývat množstvím pěny. Potom mi holil vousy na tvářích a na bradě. Než jsem se vzpamatoval, byl jsem oholený kromě knírku pod nosem. Pak ještě chvíli tančil kolem mojí hlavy s nůžkami a hřebenem. S úžasem jsem jen přihlížel, jak moje vlasy, šedé špínou, padají na zem kolem mne. Pak mužík odstoupil. Měl jsem podivně chladný pocit na tvářích a na krku, už jsem se neholil a nestříhal několik let.

Malik se na mne ostře zadíval, tak jako na nějaké zvíře, které odhaduje na trhu. Potom se chladně usmál.

„Je to lepší, než jsem čekal,“ řekl. „Teď ho umyjte a oblečte. Ty jeho hadry spalte. A ať to dlouho netrvá.“

Zase mě popadli a vlekli z místnosti, teď ale bez bití. Nechápal jsem, proč mám být umyt, když mě pak stejně zabijí. Snad chtějí nějak použít části mého těla... Pak jsem se ocitl v nějaké bílé místnosti, v níž bylo něco jako velké napajedlo pro dobytek, jenomže také bílé. Mělo všelijaké lesklé výčnělky, které jsem nechápal. Tady mě asi budou porcovat, pomyslel jsem si s děsem a úplně jsem ztuhnul. Snad proto jsem se nebránil, když mě gardista svlékl donaha a donutil mě vlézt do toho napajedla. V příští chvíli jsem se už jenom zalykal přívaly teplé vody, která se na mne shora řítí. V životě jsem tolik vody neviděl, snad kromě té, která se líně valí v Tigridu – rozhodně jsem ji na svém těle nikdy necítil. Voda je vzácná, tady jako by mě polévali zlatem.

Potom mě vydrhli nějakou látkou, navlékli na mne bílé spodní prádlo, zelenou uniformu s červenými výložkami, zářícími zlatem, pak mi obuli ponožky a boty, jaké jsem dosud nikdy nenosil. Potom se na mne znovu vrhl onen mužík s nůžkami a hřebenem. Po delší chvíli odstoupil a pobídl mě, abych vstal. Na stěně naproti mně bylo zrcadlo – předmět, který jsem viděl jenom párkrát v životě, protože každý dobrý muslim k němu chová nedůvěru jako k vynálezu Satana. Když jsem do něho pohlédl, úplně jsem strnul: přede mnou stál Amir. Nebylo pochyb, byl to on, když jsem však bezděčně udělal pohyb rukou, pohnul se on též. Trvalo dlouhý okamžik, než mi poněkud došlo, že jsem to já – jen v zcela nové, Amirově podobě.

V té chvíli jsem ucítil dotek na rukávu a když jsem se s trhnutím obrátil, ukazoval mi gardista, že mám jít s ním. V jeho výrazu byla najednou vážnost, málem úcta. Bylo to k neuvěření: ten muž byl nejspíš jeden z těch, kteří mě před hodinou vláčeli a bili jako zvíře. Byl přece přítom, když mě stříhali a myli – a nejspíš mi pomáhal do téhle uniformy, o níž věděl, že mi nepatří. A přesto nový zjev, do něhož jsem se přerodil, měl na něho ještě mocnější vliv, než na mne. Jako by do mne Amir nějak napůl vstoupil s novou podobou.

Když jsme přišli do první místnosti, Malik vzhlédl a lehce sebou trhnul. Potom se pousmál svým chladným způsobem.

„Tak to se povedlo. Víš, kdo jsi?“

„Já... říkají mi Omar ibn Hamar...“

„Omar je mrtvý,“ přerušil mě netrpělivě. „Neviděl ses v zrcadle?“

„Viděl... ale jak bych já, takový ubožák...Co na to řekne velký Amir?“

„Jsi jeden z jeho dvojníků. To znamená být Amir všude, kam tě pošleme.“

„Ale já o našem vůdci nevím skoro nic. Kdybych se s ním mohl alespoň na čas setkat, pozorovat ho...“

„Nikdy ho nepotkáš. Budeš vždycky tam, kde on nemůže nebo nechce být.“

„Ale jak potom můžu hrát jeho roli?“

„Nic jiného ti nezbývá. Budeš zastupovat Amira. Jinak nejsi nic, prostě neexistuješ. A pokud by se stalo, že ho spatříš tvář v tvář, bude to tvůj konec nadobro. Tak pojedeme, už jsme ztratili dost času.“

Rázně vstal a vyšel z místnosti. Váhavě jsem ho následoval. Když jsme vycházeli na nádvoří, strážný se na mne ohromeně podíval, pak se postavil do pozoru a zasalutoval. Váhavě jsem se napodobil jeho pohyb. Malik se jenom lehce usmál.

Přišli jsme ke koloně aut, která stála na nádvoří připravena. Jeden gardista vyskočil a úslužně otevřel dvířka velké černé limuzíny.

„Nastup,“ rozkázal mi Malik tiše.

Když jsem váhavě a neobratně zalezl na zadní sedadlo, naklonil se ke mně.

„Pojedu jiným autem, kvůli bezpečnosti,“ řekl. „My se už nevidíme. Leda, když uděláš nějakou chybu. V tom případě...“ udělal pohyb prsty po hrdle. „Ale to se nestane. Od této chvíle vždycky bude někdo ve stínu, kdo tě bude mít na mušce. Kdyby tě napadlo, udělat něco proti Amirově vůli, stiskne prostě spoušť.“

„Ale jak mám vědět, co chce Amir?“ vyhrkl jsem nešťastně.

„To je úplně jednoduché. Buď Amirem.“

Dřív, než jsem stačil něco namítnout, prostě se otočil a šel k jinému autu. Pak se kolona dala do pohybu. Stráže zasalutovaly, auto zrychlilo, kolem se rozběhly zdi domů, které ale brzo prořídly a pak se za okénkem rozhostila noc.

* * *

Začátky mé vnuceně nové existence byly v něčem lehčí, v něčem ještě těžší, než jsem očekával. Když auta zastavila na nádvoří paláce, přiskočila stráž a otevřela dvířka – věděl jsem tedy, že mám vystoupit. Pak šli gardisté přede mnou a za mnou, možná, aby mě chránili či hlídali. Všichni se chovali, jako bych byl skutečný Amir, i když někdo jistě věděl... Vzpomněl jsem si na toho střelce ve stínu, který na mne od této chvíle míří, a po zádech mi přeběhlo zas nové mrazení.

To nebyla jediná úzkost, která mi tísnila hrdlo, když jsem stoupal po schodišti paláce. Byl jsem sám, tak jako ještě nikdy. Ano, vedl jsem v minulosti osamělý život. Neměl jsem rodinu ani skutečné přátele, jen známé v oáze a na tržišti, taky ovšem v kavárně. Nikomu na mně příliš nezáleželo a ani já jsem příliš nepřemýšlel o tom, jaké mají druhí radosti či problémy. Přesto jsem nějak vězel v tenké pavučině vztahů, lidé mě znali jako Omara, chudáse a zábavného komedianta... Omar byl ale mrtvý, jak to Malik řekl. Nikdy se nevrátí nejenom na tržiště, ale nikam do běžného života, kde by snad v slabé chvíli mohl vyprávět, že Amir není jenom jeden...

Dovedli mě – s úctou a přesto jako v zajetí – do komnat, které mi braly dech svou nádherou, k nízkému stolu, plnému mis s vybranými jídly. Přišel sloužící s miskou vody, abych si v ní omyl ruce, pak další, který každé jídlo ochutnal a pak je přistrčil mým směrem. Jinak jsem zůstal sám. Jedl jsem, i když jsem měl hrdlo stažené úzkostí: celý den jsem nic nepozřel a také jsem se obával, že bych půstem mohl vyvolat pozornost.

Když jsem – zas s asistencí sloužícího – po nějaké době ulehl, točil se se mnou celý svět. Měl jsem pocit, jako bych doopravdy zemřel – až na to, že v tom nízkém stupni nebe, vyhrazeném bezvýznamným chudákům, duše snad nezná úzkost. Já, zavěšený na tenoučné niti nad propastí nebytí, do níž se zřítím při nejmenší chybě nebo když už pro mne prostě nebudou mít použití, jsem úzkost cítil – byl jsem snad zosobněnou úzkostí. Mám prý být

Amirem. Cítí snad Amir také úzkost? Jeho portréty, které neslo skoro každé nároží, zpodobovaly muže přísně vlídného, který svým pevným zrakem hleděl někam k obzoru. Ne, Amir se určitě nebál. Jenomže byl to vůbec Amir, nebo jeden z jeho dvojníků?

* * *

Měl Amir pobočníka? Já ho měl, mladšího úhledného muže v uniformě gardy s distinkcemi, které asi znamenaly důstojnickou šarži. Dostavil se, když jsem snídal, a počkal zdvořile, až jsem si omyl ruce v misce, kterou donesl zas nový sloužící.

„Teď máme popravu,“ řekl pak tichým, ale jasným hlasem, s pohledem upřeným do papírů, které měl v tuhých, v kůži vázaných deskách.

„Popravu?“

„Těch zrádců ze štábu, kteří se paktovali s Emírem,“ řekl, jako by se mi omlouval za to, že jsem patrně zapomněl. „Měla být za svítání, ale zdálo se nám nelidské tě budit, když jsi tak dobře spal. Jakmile se to odbude, má být válečná rada, pokud dovolíš. Po ní tě ještě před obědem prosí velvyslanec z Jordánska, abys ho přijal. Přeješ si ještě slyšet odpolední program?“

„To zatím stačí. Pověz mi, ti zrádci...“

„Pět plukovníků ze štábu. Jasní Emírovi agenti.“

„Jsou proti nim důkazy?“

„Ty sám jsi přece přikázal, aby je mučili, dokud se nepřiznají. A jak se dalo čekat, přiznali se.“

Já jsem to přikázal? To znamená Amir. Měl jsem tomu rozumět, že tady někde je? Malik mi říkal, že pokud ho spatřím, bude to můj konec. Zachvátila mě panika. Prudce jsem vstal a skoro běžel k východu.

„Tohle není veřejná poprava,“ promluvil pobočník za mými zády. „Já jsem ti rozuměl, že má být vzadu na dvoře. Pokud jsi ale změnil názor...“

Zarazil jsem se, pak zavrtěl hlavou a šel jsem za ním k jiným dveřím.

Prošli jsme dlouhou chodbou na rozlehlý balkon, kde z obou stran se do pozoru vztyčili nějakí muži v uniformách se spoustou zlata na ramenou. Někteří z nich se přitom neznatelně usmívali, jiní na mne jen bezvýrazně hleděli. Udělal jsem jedno z Amirových gest, potom jsem pohlédl na travnatý dvůr pod sebou.

U zdi zcela vzadu za trávníkem stálo v pokroucených pozicích pět mužů. Měli na sobě uniformy, ale jiné, než má garda. Distinkce s ramen měli utržené, ruce za zády zřejmě spoutané. I na tu dálku bylo vidět, že jsou jejich tváře znetvořené, zřejmě mučením. Nedávná snídaně mi málem vyskočila z krku.

„Mají je doopravdy zastřelit?“ promluvil velký muž se spoustou zlata na ramenou, který se ke mně zprava přitočil. „Prý jsi to nařídil.“

Vzhlédl jsem k němu zamračeně. Co mi to naznačuje? Mám jim dát milost, dá se očekávat, že by tohle Amir udělal? Pod mým pohledem viditelně znejistěl.

„Chtěl jsem říct, Amire, že pro tyhle psy je kulky škoda. Měli by je oběsit.“

Pohlédl jsem znovu na ty muže u zdi. Na chvíli jsem měl pocit, jako bych tam s nimi stál já sám, v té strašné samotě nadcházející smrti.

„Jsou to vojáci,“ řekl jsem nazdařbůh.

„Chápu,“ stáhl se ten muž rychle. „Popravčí četa je už tady pod balkonem. Dej rozkaz a ta věc se spustí.“

Náhle mě napadlo, že bych se možná neměl situaci poddávat a být vlastně původcem té vraždy. Jak vím, že velký Amir nemá chvíle velkomyslnosti, že náhle gestem neškrtně rozsudek smrti? Ale jak taky vím, že tohle není zkouška, na kterou tajemný střelec ve stínu

čeká? Cítil jsem, jak se potím na zádech a v podpaždí. Ne, musím tu šílenou situaci nějak zastavit. V zoufalství jsem zdvihl ruku...

Muž vedle mne to zřejmě chápal jako pokyn. Štěkl nějaký rozkaz, zpod balkonu vyběhla řádka gardistů se samopaly, zastavila se na nějakých čtyřicet kroků od těch chudáků a pak na další rozkaz svého velitele zapráskaly dávky výstřelů. Viděl jsem, jak sebou těla cukají pod nárazy kulek, jak se s hrůznou malátností hroutí a znovu vztyčují, zdvihány krupobitím dalších zásahů, nakonec padají. Najednou bylo ticho. Nad trávníkem visel lehký modravý dým, až sem na balkon pronikal štiplavý zápach střelby. Pach smrti, napadlo mne, ale nevím, jestli vždycky smrdí stejně. Velitel střelců došel k tělům, jedno po druhém svou botou obrátil a u jednoho, které zřejmě jevílo nějaké známky života, přiložil k hlavě hlaveň pistole a vystřelil. Při tom zvuku jsem se konečně probral z ustrnutí a obrátil se ke dveřím balkonu.

Koutkem oka jsem viděl, jak se muži kolem pohnuli, zapalují si cigarety a s vzrušenými úsměvy si polohlasem vyměňují dojmy z popravy – jak tělo vlevo jako nějaký legrační panák poskakovalo pod nápořem nábojů, jak druhý odprava dokonce vypadal, jako by znovu vstával... Někdo jiný odborně chválil kadenci těch nových samopalů. Jiný mu namítl, že ty předešlé byly sice pomalejší, ale spolehlivější... Balkon byl prostě plný vzrušení, jako po dobrém představení.

Donutil jsem se vykročit. Nad ochromením z toho, co jsem viděl, převládlo nutkání zvracet. V zoufalém zápase s vlnami, které mi probíhaly od žaludku do hrdla, jsem se rozhlédl kolem sebe. Zdálo se, že ostatní sají sílu ze svých cigaret. Měl bych si také zapálit? Nevěděl jsem, jestli Amir kouří, nikdy jsem ho s cigaretou neviděl. Taky v té uniformě, kterou na mne včera navlékli, žádné kuřivo nebylo – ani nikde v komnatách, v kterých jsem dosud byl. Musel bych si o cigaretu říct, ale nikdy dosud jsem nekouřil a kdybych začal, nejspíš bych ten zápas s nutkáním zvracet prohrál.

* * *

Když jsem usedl v čele toho, co pobočník nazval válečnou radou, byl jsem ještě pořád ochromený oním zážitkem. Kradmo jsem se rozhlédl. Někteří z mužů, kteří seděli po obou stranách dlouhého leštěného stolu, byli už se mnou předtím na balkonu. Vesměs to byli gardisté. Byli tu ale také jiní, v elegantních uniformách různých složek vojsk. Některé z tváří jsem snad poznával, i když se v televizi v kavárně objevily jenom zřídka – tady velitel letectva, tam tankového vojska...

Snažil jsem se to pochopit. Je ta rada skutečná? Pokud je, proč jí předsedá dvojník? Má se tu asi něco rozhodnout, za co Amir nechce nést odpovědnost... ale proč? On přece jistě nemá křehké svědomí a co se týče možných následků, nikdo tu přece neví, že to není Amir sám, kdo tady předsedá. A pokud to skutečná rada není, sedí tady se mnou řada dalších dvojníků? Je tenhle palác taky jenom kopie jiného skutečného a město, kterým jsme sem v noci přijeli, se všemi domy, lidmi, zvířaty jen atrapa, vystavená tu pro zmatení nepřítele? A lidé, které před hodinou postříleli u té zdi, to byli také dvojníci? Točila se mi z toho hlava. Takhle bych mohl dojít k tomu, že i celá zem, v které jsem donedávna žil, je jenom replika skutečné země a Omar ibn Hamar, který zemřel z Malikova rozhodnutí, byl jenom dvojník skutečného Omara...

Měl jsem pocit, že se z toho okamžitě zblázním, pokud tohle všechno připustím. To všechno přece nemůže být pravda. Omar, tedy já, ten přece žil, mám na to vzpomínky – a na tom nemění nic fakt, že ze všech možných hledisek jsem jako Omar mrtvý. A tak to musí pokračovat: je jenom jedna země, jedno město, všechno je tu skutečné, ta poprava se doopravdy udála a já teď sedím na skutečné válečné radě. Jen nejsem Amir. Ale abych přežil, musím Amir být.

„Tak začneme,“ řekl jsem s předstíranou rázností. „Kdo je první na radě?“

Přihlásil se velitel letectva.

„Islámská republika nechce vrátit letadla, které jsme u nich schovali v době předešlé války. Vězni i naše piloty a hrozí, že je pobijí, pokud tam vtrhneme s tanky nebo zaútočíme raketami.“

„Co chtějí?“

Pohlédl na mne užasle.

„Já jenom vím, že nechtějí...“

„Když někdo nechce udělat, co bylo dohodnuto, tak asi něco po nás chce. Jako na každém tržišti. Tak o co smlouvají.“

„Je to ten ostrov,“ vyhrknul muž po levici v trochu jiné uniformě. „Vlastně ostrůvek. Rífa mu říkají.“

„Tak jim ho slíbíme.“

„Vedli jsme o něj přece válku, ještě před tou poslední,“ ozval se generál docela vzadu. „Padly tam stovky našich vojáků.“

„Je na něm ropa,“ dodal ten, který promluvil před ním. „Ještě se tam nic netěží, ale naši inženýři říkají, že je to slibný zdroj.“

„Copak my máme málo ropy?“ divil jsem se.

„Máme jí dost a oni taky. Ale jde o to, že by takhle oni měli víc. A je to naše území, i když se oni snaží tvrdit opak.“

„Ostrov jim vrátíme,“ řekl jsem rozhodně, až mě to samotného udivilo. „Ať vyšlou některého ze svých předáků převzít tam správu. Toho pak naši lidé vezmou jako rukojmí, dokud se nevrátí ta letadla. Když budou letci zpátky, můžeme přemýšlet, co dál.“

„To je velice moudré rozhodnutí, Amire,“ řekl muž po levici. „Bude to ale třeba nějak sdělit národu. Boj o Rífu je pořád v paměti, je o něm píseň, dokonce i film.“

„Promluví v televizi,“ řekl jsem. „Ve vhodné dobu.“

Několik tváří se poněkud překvapeně zdvihlo, pak se zas sklopilo s výrazem poslušnosti.

„Má ještě někdo něco? Ne? Tak končím radu.“

Vstal jsem a všichni přítomní hned také vyskočili. Když jsem odcházel ze sálu, náhle jsem zaznamenal, že mi silně buší srdce. Jako by Omar ve mně na chvíli ustoupil Amirovi, ale teď se zase přihlásil se starou úzkostí.

* * *

Nevěděl jsem vlastně, kam mám jít, ale v tom okamžiku se už přitočil můj pobočník.

„Amire, je tu ještě ten jordánský vyslanec,“ připomněl mi.

Na okamžik jsem se na něj zadíval. Tuší ten člověk, jak to se mnou je? I on by mohl být jen dvojník, ale tyhle myšlenky jsem si před chvílí zakázal. Jediná možnost, jak si zachovat alespoň jakžtakž zdravý rozum a tedy ještě chvíli přežít, byla prostě předpokládat, že všechno je skutečné. Jen já tu nejsem pravý... Ne, Malik mi to řekl jasně: přežít znamenalo plnit Amirovu vůli; jediný způsob, jak se to dalo uskutečnit bez jakýchkoliv instrukcí, byl snažit se být Amirovým převtělením, prostě být sám Amirem.

„Dobře, já ho teď tedy přijmu,“ řekl jsem.

Komnata, do které mě zavedl (šel zase napřed, jako by přece jen věděl, že se tu v paláci nevyznám), byla ještě daleko krásnější, než cokoli, co jsem v paláci zatím viděl. Na mramorové podlaze s nádherným kobercem, do něhož byl umně vetkán státní znak, stála dvě křesla, obě zlatě zdobená, s bohatě vyšíváním čalouněním – jedno však bylo ještě mnohem důstojnější, skoro jako nějaký trůn. Chápal jsem, že tohle je místo Amira, přesto jsem na okamžik zaváhal – měl jsem pocit, že bych měl mít pro tohle křeslo na sobě nějaký zlatě

protkávaný šat a ne tu drsnou uniformu gardisty, byť se zlatými nárameníky. Nakonec jsem si sedl a pokynul pobočnickovi, aby toho muže přivedl.

Za krátkou chvíli křepce vešel malý mužík s velikým zahnutým nosem a chytrýma očima, který měl velmi snědou tvář a zvláštní oblečení, které bylo kompromisem mezi evropským oblekem a tradičním arabským hábitem. Netušil jsem, jak se Amir k vyslancům chová, ale poslechl jsem instinkt slušnosti, zvedl jsem se a šel mu na dva kroky vstříc. Přijal mou ruku s lehkým zaváháním, přitom se mi hluboko uklonil.

„Přináším pozdrav hrdinnému Amirovi od svého jasného krále,“ řekl, když se usadil.

„I já ho zdravím. Co tě kromě toho přivádí?“

„Už jsem tu dlouho nebyl. Je nejvyšší čas, pochválit dobré vztahy, které ani nedávná politováníhodná válka nenarušila mezi našimi zeměmi, zejména obchod, který nebyválně vzkvétá.“

Podíval jsem se na něho a přistihl ho, jak mne zkoumá očima. Je možné, že on první poznal, že jsem jenom dvojník, zatímco všichni ostatní, kteří Amira denně vídali, nic takového netuší? Nebo to bylo naopak a všichni nebo skoro všichni na válečné radě znají pravdu a celé jednání bylo jen divadlo? Ale pro koho, kdo tu byl herec a kdo divák? To nedávalo smysl. Cítil jsem, že se zas začínám vnitřně celý chvět a zapudil jsem tyhle myšlenky. Jsem prostě Amir, pro sebe i pro druhé, řekl jsem si se zaťatými zuby.

„Ano, obchod je výborný,“ řekl jsem. „Ale to jistě není důvod, proč jsi přišel.“

„Ty víš, Amire,“ řekl zdráhavě, „že jsem už v minulosti měl tu výsadu být tajným prostředníkem mezi tebou a jistými mocnostmi, které bohužel vedly válku s tvou zemí. Ne, že by chtěly, přiměly je k tomu smlouvy a širší světové zájmy, alespoň jak je ony chápaly.“

Mlčky jsem přikývl. Nic o nějakém tajném jednání jsem ovšem nevěděl a byl jsem překvapený, že se něco takového dělo. Pro prosté lidi byli lidé ze Západu něco jako zosobnění Satana, které vládlo tajemnou mocí, před níž i naše mocné zbraně byly bezbranné jako nějaké směšné, neúčinné hračky. Že by se dalo vyjednávat se Satanem, to mne ani ve snu nenapadlo. Přesto jsem předstíral, že vím.

„Válka je za námi,“ řekl jsem.

„Ano, naštěstí. Jenomže mocnosti, za které tu smím mluvit, mají starosti. Oni vědí, že jsi své letectvo ukryl před zničením v Islámské republice a že tam ještě pořád je. Znamená to snad, že úhlavní nepřítel, s kterým jsi válčil ještě nedávno, před touhle válkou myslím, je teď tvůj spojenec?“

Překvapeně jsem pohlédl jeho směrem a setkal se s jeho bdělým, chytrým pohledem. Bylo to v krátké době podruhé, co jsem slyšel o letadlech. Byla to jenom náhoda, nebo to byl motiv nějaké mně nepochopitelné hry? Hrával jsem někdy v kostky na tržišti, když nešly obchody. Ani ta hra nebyla zas tak prostinká, jak by se zdálo, když se přijala promyšlená pravidla – jenomže ta člověk už předem znal a ne že by se je pokoušel zjistit z toho, jak se situace vyvíjí.

„Letadla není snadné získat zpátky,“ řekl jsem.

„S tím jsi snad ale musel počítat.“

„Nebyla jiná možnost, jak je zachovat.“

„Já chápu, proti letadlům Koalice neměla žádnou šanci. Schovat si jednu ze svých nejmocnějších zbraní právě u soka, s kterým co chvíli válčíš, byl geniální tah, nad kterým stratégům na celém světě spadla brada. Ti všichni ovšem věřili, že sis nějak pojistil jejich vrácení. Jinak – promiň tu otevřenost – by to spíš bylo téměř šílenství.“

Pocítil jsem nával hněvu. Jak si ten mužík dovoluje kritizovat Amira? Nemám povolání stráž a dát ho zavřít, nebo rovnou popravit? Pak jsem se ovládl. Ten člověk zosobňoval jistou možnost v téhle hře.

„Kde by ta letadla ráda viděla Koalice?“

„Aha, tak s tím jsi počítal,“ usmál se. „Nu, Koalici záleží na rovnováze v téhle oblasti. Jenomže přece víš, že není skoro žádný způsob kromě sankcí nebo války, jak ovlivnit mulláhy. A sankce proto, aby vrátili právě tobě vojenská letadla, to by na světové scéně dobře nevypadalo.“

„V tom případě mě musí nechat, abych našel vlastní cestu.“

„Tedy nějaký obchod, že. Jak jinak, samozřejmě. Koalici ale zajímá, co Islámská republika za letadla chce.“

„Jenom nějaký ostrůvek.“

„Nechceš tím doufám říct, že Rífu.“

„Proč právě na něm by té tvojí Koalici mělo záležet?“

„Rífa je podle průzkumů, pořízených ze satelitů, daleko nejmocnější ropný zdroj na celém Středním Východě. Pokud se otevře, rozkolísá to rovnováhu. Tebe ve vývozu ropy omezují kvóty, ale mulláhy nic nezastaví. Získají další vliv, který si Koalice nepřeje.“

Nemohu říct, že bych byl chápal všechno, co tu říkal. Bylo to, jako bych se z tržiště a prodeje podřadných datlí náhle vznesl do výše a kráčel po oblacích s úzkostí, že se co chvíli zřítím dolů. Přesto jsem musel pokračovat, jelikož nebyl žádný způsob úniku do světa, v kterém jsem se vyznal. Musel jsem spolehnout na chytrost tržiště.

„Pak tedy Koalice musí pomoci.“

Viděl jsem, jak mu v očích zasvítilo. I on, ačkoliv vyslanec, měl zřejmě smysl pro obchodní transakce.

„Jak by sis její pomoc představoval?“

„Musím jako by Rífu vrátit, pokud chci ta letadla. Nic ale nebrání, vzít si ji potom zase zpátky. Stačí, aby mi přitom nikdo nepřekážel.“

„Chceš naznačit, aby zrušili blokádu tvých přístavů?“

Nevěděl jsem, že je nějaká blokáda a že by mohla bránit mému plánu. Vlastně jsem netušil, co ta blokáda je. Jen jsem se tedy mlčky díval, zda ještě něco řekne. Sklopil oči a chvíli mlčel. Potom se jemně usmál.

„Musím tě jenom obdivovat, Amire.“

„To mě jistě těší. Ale proč to říkáš právě teď?“

„Promiň mi otevřenost, je to přece s obdivem... ale na někoho, kdo nedávno prohrál válku umíš mistrně využívat situace... Nu, já to vyřídím. Nebude se to líbit, ale není vyloučeno, že se najde kompromis.“

Po chvíli křepce vstal a uklonil se.

„Ti lidé ze Západu mají sice techniku, ale jinak proti nám jsou jako děti.“

Znovu se uklonil a šel, ve tváři potutelný úsměv.

* * *

Může se někdo divit, že jsem se po tomhle začal cítit Amirem? Na chvíli jsem opravdu zapomněl, že někde je skutečný Amir. Jenomže byl vůbec? Co když náhle zemřel a Malik zosnoval ďábelský plán prostě ho nahradit někým, kdo stejně vypadal a přitom ve své naivitě byl jen loutkou v jeho rukou? Jenomže Malik tady nebyl a nikdo ani nenaznačil, co ode mne chce. Ta rozhodnutí s letadly a s Rífou byla přece moje... nebo ne? Co když jsem jenom mechanicky kráčel po cestě, kterou mi vymezil, a říkal slova, která předvídal a chtěl? V té chvíli jsem si ještě tohle nemyslel – to přišlo později. Prostě jsem spokojeně vstal a dal se pobočníkem dovést ke stolu.

Bylo to zase v jiné komnatě a k mému překvapení bylo kolem stolu plno lidí. Ti všichni viditelně na mne čekali a vyskočili, když jsem vešel. Udělal jsem amirovské gesto, že se mohou posadit, ale zůstali stát, dokud jsem sám neusedl. Nevěděl jsem, kdo ti lidé jsou, ale Amir by to jistě věděl – nemohl jsem se tedy ptát. Viděl jsem však, že mladší muži po levici a

pravici na něco čekají, mají takový zřetelně úzkostný výraz. Čekají moje výtky za něco, co udělali? Bojí se, že tu nejsou vítáni? Naštěstí se pobočník ke mně naklonil.

„Malik je toho názoru, že je už bezpečné, aby se k tobě tvoji bratři vrátili,“ řekl mi polohlasem, „alespoň Abdul s Hasanem. Prý to přispěje k uklidnění národa.“

Vyslechl jsem to beze slova. Dalo se z toho odvodit, že Amirově rodině hrozilo nebezpečí, o němž jsem nic nevěděl. Bylo to kvůli válce? Ta už přece skončila před několika měsíci. Hrozil snad státní převrat, povstání přímo zde v Amirově hlavním stanu? Souvisela s tím poprava, které jsem ráno přihlížel? Jen samé otázky. Nemohl jsem teď o tom přemýšlet, musel jsem něco říct, aby se rozptýlilo napětí a mohlo začít jídlo.

„Jak se máš Abdule,“ obrátil jsem se vlídně k mladíkovi po levici.

Ten vyprskl potlačovaným smíchem.

„Abdul je po tvé pravé ruce,“ řekl. „Já jsem přece Hasan.“

„Vždycky sis nás pletl, Amire,“ řekl ten druhý s úsměvem. „Byli jsme vždycky jenom malí bráškové, kterých sis nevíš.“

„To přeháníš,“ řekl jsem.

Pustil jsem se do jídla, aby i ostatní mohli konečně začít jíst. Bratři začali jeden přes druhého vyprávět historky o tom, jak jsem je v minulosti zaměňoval, veselý smích postupně rozpustil napětí a kolem stolu se rozběhl hovor. Občas jsem něco lehce prohodil, jen abych nebyl nápadný svým mlčením. Přitom jsem ale přemýšlel. Ty bratry poslal Malik. Byli to doopravdy moji bratři, tedy bratři Amira? Byli mi trochu podobní a znali spoustu historek ze společného dětství. Jak ale vím, že nejsou vymyšlené? Jak si mohu být jist, že tihle bratři nejsou také dvojníci, kteří tu hrají komedii podle Malikova plánu? Ale co jestli jsou prostě skuteční? Není to divné, že se dali zmást mou podobou, která zas nemohla být do té míry dokonalá?

„Vidíš,“ dotkl se Hasan mojí ruky. „To je ta jizva. Tu už budeš mít do konce života.“

Vytrhl jsem se ze zamyšlení. Hasan zřejmě vyprávěl nějaký příběh z dětství, z kterého pocházelo tohle zranění. Takže jsem nejen Amirovi podobný, ale mám i stejné jizvy jako on? Nejsem nakonec prostě Amir? Začala se mi z toho zase točit hlava.

„Soraia vzkazuje, že by se chtěla taky vrátit,“ řekl mi Abdul tiše, zatím co se jiní bavili. „Prý ji to už tam v té díře nebaví. Je koneckonců tvoje žena, chce být s tebou. A děti rostou, za chvíli je ani nepoznáš.“

Zcela jsem strnul, když jsem tohle slyšel. Ani jsem nepomyslel na to, že má Amir ženu, rodinu. I když sám zřejmě žádný zhavý muslim nebyl, nikdy svou ženu nevystavoval.

„Co na to Malik?“ zeptal jsem se stísněně. „Myslí, že je to bezpečné?“

„Malik se nevyjádřil. Jenom se u nás krátce zastavil. Řekl, že my dva s Hasanem se máme vrátit. Když na něho Soraia dorážela, jenom pokrčil rameny. Je prý to na tobě, jak rozhodneš.“

Vzalo mi to dech. Kdo to má rozhodovat, Amir nebo já? No dobrá, já jsem v této chvíli Amir, ale když rozhodnu, vrátí se Amirova žena ke mně? Bude mi dovoleno vstoupit do jejího lože? Pocítil jsem obrovské vzrušení. Soraia bude jistě krásná žena, někdo tak velký, jako Amir, by si jinou nevzal. A té se budu dotýkat? Ona to přece jistě pozná, že nejsem její muž, tím spíš, že já jsem dosud žádnou ženu nepoznal – v tom smyslu, jak toho slova užívá korán. Budu já vůbec schopen uspokojit ženu, natož pak ženu jako Soraia, po všech těch letech, co jsem si – se skrovnou rozkoší, kalenou nejasným pocitem viny – pomáhal sám? Až jsem se zpotil těmi myšlenkami.

Potom mě napadlo, že pokud Malik připustí, aby se vrátila a žila se mnou jako moje žena, znamená to, že Amir nežije a mne si vybral jako jeho náhradu. Už jsem byl zase v kole známých myšlenek, jenomže tentokrát přece jen trochu jinde: pokud je Amir mrtev, mohu já být doopravdy Amirem, se všemi důsledky. Na příklad tím, že bych byl nejmocnější člověk v zemi, který se nemusí bát ani Malika...

Uvědomil jsem si, že se na mne Abdul dívá, zřejmě zaražený tím, že nedopovídám.

„Není to jednoduché,“ řekl jsem.

„Ty máš nějakou novou milostnici?“ zeptal se škádlivě.

„Co tě to napadá,“ zamračil jsem se.

Řekl jsem to ostřeji, než jsem to mínil, asi proto, že jsem situaci doopravdy nechápal. Viděl jsem, jak se Abdul příkrčil. Zřejmě se bál výbuchu mého hněvu. Poplácal jsem ho chlácholivě po paži.

„Já samozřejmě chci, aby Soraia přijela,“ řekl jsem a sklonil se nad miskou chutně upravených bobů. „Jde mi jenom o její bezpečí.“

* * *

Po jídle se mě ptal můj pobočník, zda pojedu do toho Fajsabádu. Nevěděl jsem, co se tam má konat, ani kde to je.

„Říkal jsem snad, že nepojedu?“

„No... říkal jsi, že zahájení provozu tak významného podniku si žádá tvoji přítomnost. Jenomže musí se tam přes Džezbu a Malik říkal...“

„Malik? Kde vlastně je?“

„Myslel jsem že jsi ho poslal do Kirkuku,“ řekl užasle.

„Copak se ještě nevrátil? Co jsi to říkal o té Džezbě?“

„Já vlastně nevím, Malik se snad něco doslechl.“

„Copak je něco, co on neví?“

„Nebyl si asi jistý, ale je tam nějak nebezpečno. Nejlepší by to bylo helikoptérou, jenomže všechna letadla...“

„Já vím. Tak tedy musím autem. Zaříd', ať to do hodiny všechno připraví.“

Ovšem, že jsem se bál, nebyl jsem nikdy žádný hrdina. Jenom mě napadlo, že je to třeba Malikova léčka. Malik tu někde byl, to bylo jasné. Do Kirkuku nejel, vždyť byl včera v Samaře a odtud přece jel tou kolonou, která mě přivezla. Neviděl jsem ho sice vystupovat, ale to nic neznamenalo – byl jsem tak roztřesený, že jsem sotva viděl pod nohy.

Za hodinu jsem za pobočníkem sestupoval po schodech, pak krácel po dláždění paláce, po němž jsem včera přišel. Stráže v zelených uniformách gardy se vypínaly v pozoru a vzdávaly mi čest s rozčilujícím cvakáním zbraní. Šel jsem za pobočníkem k velké limuzíně, sevřené v koloně, kterou zahajoval a končil obrněný transportér. Několik lidí, které jsem viděl už dopoledne na válečné radě, stálo a pokuřovalo u dalších aut. Pobočník mi otevřel dvířka a zas je zabouchnul, když jsem se usadil na zadním sedadle. Potom nasedl do dalšího vozu za mnou. Byl zřejmě zvyk, že Amir cestoval ve svém autě sám. Byl bych čekal, že takový pán bude mít vždy kolem sebe někoho, ale zřejmě to tak nebylo. Viděl jsem před sebou zátylek svého řidiče. Ani s ním jsem hovořit nemohl, i kdybych věděl, co s ním povídat: neslyšel by mě přes tlusté sklo, které nás oddělovalo.

Za chvíli se kolona rozjela. Dlouho jsme projížděli městem, jehož velikou rozlohu jsem v noci nepozoroval, pak jsme vyrazili do kraje. Suchá step se střídala s pouštěmi, jen tu a tam bylo vidět nějakou oázu. Pomyslel jsem si, že je to v mém životě teprve potřetí, co sedím v autě, a v každém případě jsem měl odlišné pocity: napřed, když mě jako nějaký balík vezla garda do kasáren, jsem zděšením skoro jízdu nevnímal; pak, když jsem jako dvojník jel do Amirova paláce, jsem byl jako by zmražený a vnitřně rozechvělý z toho, co ode mne čekají. Teď jsem už měl za sebou zkušenost, jaké to je, být Amirem. Ještě pořád někde uvnitř seděl strach, ale mísil se s pocity vážnosti a rozhodnosti, s vědomím, že vystupuji jako vůdce národa. Co vystupuji – já jím přece jsem: žádný jiný Amir určitě nežije.

Ale jak cesta pokračovala a já jsem byl v tom autě uvězněný, sám se svými pocity a myšlenkami, začalo ve mně narůstat jakési temné tušení. To jméno Džezba, které jsem dnes

slyšel poprvé, mělo v sobě jakousi potouchlost, nějaký jedovatý osten. Trochu ten zvuk jako by měl chuť kávy, kterou jsem miloval, ale hned jako by ji zase odmítal a místo toho nabízel jakousi hnusnou jedovatou chuť. Bylo to tušení krajního nebezpečí, jak jsem brzo pochopil.

Vjížděli jsme do jakéhosi městečka, které mi při pohledu z okna připadalo zvláště opuštěné. Nebyla doba modliteb a největší žár poledne byl přece za námi. Čekal bych tedy, že ulice bude plná lidí, jako vždy proplétajících se barvitou směsí povozů od nových aut přes motorky a skútry až po osly s nákladem. Kolem těch domků, které tvarem připomínaly veliká termitiště, by měly skotačit tlupy veselých dětí. Místo toho tady bylo prázdno, jako by město postihla nějaká nákaza. I když jsem z nitra auta nemohl nic slyšet kromě předení motoru, jako by mě ticho toho místa přímo udeřilo do tváře.

V té chvíli jsem uviděl strašný záblesk a vzápětí uslyšel zdušený hřmot výbuchu. Auto před námi, ve kterém kromě šoféra jeli dva generálové z válečné rady, se před mýma úlekem strnulýma očima vzneslo a zároveň rozlétklo do mraku úlomků, letících všemi směry. Snad jsem i zahlédl útržky těl, které letěly jako kusy loutek, trhané nějakým zuřivým dítětem. Než jsem se stačil vzpamatovat, vyběhly z domů kolem silnice postavy zcela zahalené v burnusech. Začaly cosi házet, ozvaly se zas další výbuchy, které mým autem pohazovaly, jako by to byl nějaký lehký vozík, a současně se rozštěkaly samopaly v rukou útočníků. Viděl jsem zděšeně, jak kulky odskakují od skla auta, které se jenom zamžilo jako by pavučinou. Šofér přede mnou pobízel motor tak, že zařval jako poraněné zvíře, a zároveň zuřivě kroutil volantem. Viděl jsem nejasně, že objel kráter na silnici před námi, přehoupl se přes trosky rozbitého auta a vyrazil na uvolněnou silnici. V té chvíli běžel podél auta jeden z útočníků v burnusu a nahlédl popraskaným sklem do nitra vozu. Viděl jsem jeho tvář jen okamžik a nejasně, přesto bych přísahal, že jsem rozeznal rysy Malika.

* * *

Trvalo ještě aspoň hodinu, než jsme dorazili do Fajsabádu. Celou tu dobu jsem se snažil vzpamatovat z toho, co jsem právě prožil. Bylo mi jasné, že jsem o vlasek unikl atentátu, zřejmě v té Džezbě, před níž Malik varoval. Jenomže viděl jsem tam Malika, o tom jsem ani chvíli nepochyboval. Takže to všechno zosnoval? Chtěl přitom zabít mne jakožto Amira nebo Amira jako mne? Už se mi pletly myšlenky, bylo to všechno šílené.

Když jsme konečně zastavili na nádvoří hlavní budovy ve Fajsabádu, marně jsem se pokoušel dostat se z vozu ven. Dveře se střelbou v Džezbě zřejmě nějak vzpřičily. Už jsem propadal panice, že už zůstanu uvězněný v sice krásně pohodlném, ale malém prostoru, ale nakonec obrovský šofér dvířka nějak otevřel.

Vysunul jsem se ven a tam už stál nějaký generál, který také byl ráno na válečné radě a zřejmě se mnou přežil atentát.

„Amire, vysílačkou volal Malik,“ řekl zachmuřeně. „Prý ví, že v Džezbě útočila buňka islámského odporu, placená z ciziny. Už zařídil vše k její likvidaci.“

Jenom jsem pokývnul. Při jménu Malik mi tělem proběhla vlna chladu. Připadal mi jako démon, který sleduje ďábelský plán, jemuž nebylo v lidských silách rozumět. Byl všdycky někde nablízku, přesto však neviditelný, alespoň většinou. Vzpomněl jsem si na jeho slova o tajemném střelci, který mě bude mít vždy na mušce, a trochu jsem se zachvěl. Kdo na mne v Džezbě střílel, jistě nebyl on. Byl někde tady na střeše některé z budov? Bezděky jsem se rozhlédl, ale nikoho jsem neviděl.

V té chvíli ke mně přistoupil pobledlý pobočník, který naštěstí jel v některém z dalších aut a tedy také přežil atentát. Tiše mi ukázal na ředitele podniku, který v uctivé vzdálenosti čekal, až ho vezmu na vědomí. Sebral jsem všechnu odvalu a vydal jsem se k němu.

* * *

Výrobní program závodu jsem plně nepochopil. Ředitel s generály žertoval, že hnojiva, která se tu úředně mají vyrábět, určitě popoženou v růstu leccos. Byly přítom vědoucí úsměvy, přivřené oči, gesta vzájemného pochopení. Mne to příliš nezajímalo. V průvodu lidí, které jsem většinou neznal, jsem přestříhl pásku a potom prošel rychle několika provozy, plnými jakýchsi obrovských kotlů, krouceného potrubí a kabin s knoflíky a číselníky. Potom jsem – veden ředitelem – vyjel výtahem v hlavní budově a náhle jsem se ocitl na jakémsi balkonu nad velikým nádvořím. S údivem jsem viděl, že je plné lidí, ne stovek, ale jistě tisíců. To jistě nebyli jen pracovníci závodu, museli je sem svézt z celého Fajsbádu, možná také z okolí. Na stěnách budov nad nimi byly obrovské plakáty, na nichž se v různých variacích skvěla moje – tedy Amirova – podoba. Byla vždycky o mnoho větší, než jsem ve skutečnosti, vždy usměvavá, přitom rozhodná.

Zdálo se mi, že ten, kdo viděl na plakátu toho nadlidského Amira, musí být zklamán, když mě uvidí v mé skutečné skromné podobě. Přesto, když jsem postoupil k zábradlí balkonu, takže mě lidé dole mohli vidět, rozlehl se jásot nespočetných hrdel. „Amir, Amir, Amir...“, skandovali pořád rychleji a důrazněji, byla v tom energie obrovského stroje nebo spíše zvířete, jakási nadpozemská říje, která mě strhla tak, že bych se nejraději přidal... ale potom jsem si uvědomil, že to všechno patří mně, a najednou se ve mně rozlehlo velké teplo. Byl jsem to přece já, kterého oslavovali, velký Amir, jejich vůdce.

Uchopil jsem jeden z mikrofonů. Pobočník, když to viděl, přiskočil a podával mi list popsaný drobným písmem – asi připravenou řeč. Opovržlivě jsem ho odstrčil.

„Bratři a spolubojovníci,“ zahřměl jsem.

Ta slova v televizi Amir vždycky používal. Co jsem pak říkal, ani dobře nevím. Bylo to ale jistě to, co očekávali, co chtěli, protože vždy po několika větách řvali nadšením...

Když jsem pak zase sjížděl výtahem a šel zpět k autu, měl jsem pocit, jako bych se trochu vznášel vzduchem.

* * *

Ten povznesený pocit nezmizel, když jsem se pohupoval na měkkém koženém sedadle na cestě zpět. Toho, že místo vozu, pomačkaného výbuchem a se skly zmatněnými pavučinovými stopami po kulkách, byla v koloně připravena jiná naleštěná limuzína, jsem si téměř ani nevšiml. Byl jsem tak plný toho teplého pocitu lásky davu, který mě zaplavil tam nahoře, když ke mně volaly tisíce hrdel jásajících stoupenců. Ano, lidé mě milují. Jsem jejich vůdce, jejich Amir, do něhož vkládají všechnu svou naději. A já je také miluji, jako takový přísný, ale dobrý otec, a rozhodně je nezklamau.

Hleděl jsem oknem na ubíhající krajinu, v které se step střídala s pouští, narušenou jenom občasnými oázami nebo skupinkami domků z vepřovic, příkrčených podél silnice. Změním tu zemi. Je přece bohatá, má nevyčerpatelná naleziště ropy, která ze země prýští skoro sama od sebe a mění se na peníze, za které je možné koupit cokoli. Nechám vyhloubit studny, zavlažit tu vyprahlou krajinu, takže z ní bude jedna obrovitá oáza, rodící datle, fíky, ale také obilí a rýži. Vystavím krásná bílá města, každé s velikým stadionem, na němž budu potkávat svůj vděčný lid, který mě bude oslavovat...

Auto najednou zvolnilo a téměř krokem, kolébavě něco objíždělo. Vyhlédl jsem z okénka a teplý pocit, který mě až dosud naplňoval, vystřídal chlad. Na silnici byl kráter, kolem něho zmačkané úlomky plechu a jiné zbytky zničeného auta. Pochopil jsem, že právě projíždíme Džezbou, kde jsem před několika hodinami málem přišel o život. Auto pomalu pokračovalo a já jsem nevěřičně zíral na tu spoušť. Kde byly předtím domy, zbyly jen očouzené ruiny. Mezi nimi, hlavně všude podél silnice, ležela sem tam pohozená mrtvá těla mužů, žen, dokonce dětí. Bylo to, jako by se tudy prohnala nějaká strašná smršť. A potom

jsem to uviděl: na zdi, osaměle čnící jako troska zkaženého zubu, bylo velkými znaky napsáno: TOHLE UDEĽAL AMIR.

Projel mnou úlek, vzápětí však velký hněv. Já že jsem tohle udělal? Já, otec národa, kterého tady smečka nějakých prašivých psů, která se dovolává islámu, chtěla připravit o život? Nejspíš to sami způsobili, aby zakryli své stopy!

Pak jsem si vzpomněl, že tady byl Malik. Někdo mi přece říkal, že snad vysílačkou podal zprávu o své likvidaci hnízda odporu. Takhle to tedy vyřídil, prostě dal Džezbu rozstřílet a pobít její obyvatele? Ale co ten nápis na domě – je možné, že by o něm nevěděl?

Kdo vlastně je ten Malik a co chce? Můj „Kindžál“ zřejmě není, to je jisté. Na chvíli se mi zachvěl před očima jeho zjev, jak jsem jej viděl ještě před svým přerodem. Břichem mi projel děs jako ledová vlna. Hned jsem se ale vzpamatoval. To bylo v mém minulém životě. Ten, kdo se tehdy tolik bál, už nežije. Prostě není. Jsem Amir, velký vůdce národa. Musím se rozhodnout, co dělat s Malikem...

* * *

Málem jsem nezpozoroval, že jsme už dorazili do paláce, tak jsem byl ponořený do svých úvah. Pobočník, který zřejmě nikdy neodložil bdělost, patrně vyskočil snad ještě za jízdy, otevřel dvířka vozu a čekal s výrazem, v kterém se úcta mísila s jakousi důvěrností. Nu ovšem, byl mi nejbližší, když nepočítám příbuzné, hlavně mé bratry. Kde asi jsou? Budu je brzo potřebovat...

„Je možné prostřít večeři?“ ptal se mě pobočník.

Vzhlédl jsem překvapeně, pak jsem pomalu vylezl z auta. Byl jsem trochu otřesený posledními zážitky, zrovna hlad jsem necítil. Nechtěl jsem ale dát nic najevo. Amirem hned tak něco nepohne. Chtějí ho zabít, unikne a pak se vypořádá s tou zbabelou pakází. Ale nezabíjí ženy, natož děti. To patrně udělal Malik. Něco tím sleduje...

„Jenom ať prostřou,“ řekl jsem. „Ale jenom pro mne. Chci být sám.“

S pochopením přikývl a běžel napřed do paláce. Šel jsem pomaleji za ním, pokynul gardistům, kteří se u vchodu vypjali v pozoru, potom jsem stoupal po schodišti ke svým komnatám. Malik. Bylo mi stále jasnější, že má nějaký temný plán, kterému bylo těžké rozumět. Jen jedno bylo jisté, že se nějak snaží škodit Amirovi. Co chce? Strhnout na sebe všechnu moc? Malik byl zosobněné zlo. Budu muset vymyslet plán, jak se ho zbavit. K tomu jsem ale napřed musel vědět, komu věřit. Probíral jsem v duchu tváře generálů, kteří byli na válečné radě. Jsou na mé straně ti, kteří se usmívali? Teďka jsem litoval, že jsem si je tak málo prohlížel a vůbec jsem se nepokusil zjistit jejich jména. Musím najít nějaký způsob...

* * *

Když jsem vešel do komnaty, kde byly připraveny mísy s jídlem, ujistil mě pobočník, že kuchař před jeho očima všechno ochutnal a že tedy mohu jíst v úplném soukromí. Pokynul jsem a usedl. Sloužící s miskou vody přišel, počkal, až jsem si omyl a osušil ruce, pak tiše odešel. Zaváhal jsem, zda nemám přece jen vzdát poctu Alláhovi, vždyť celý den jsem na to ani nevzdechl. Zadíval jsem se směrem, kterým snad mohla být Mekka, a najednou jsem ve stínu jednoho sloupku, které podpíraly klenbu komnaty, uviděl útlou postavu.

„Co to má být,“ řekl jsem prudce. „Přikázal jsem, že chci být sám!“

„Amire, ty mě nepoznááš?“ ozval se lahodný ženský hlas. „Jsem přece tvoje Soraia.“

„Soraia?“

„Abdul mi vzkázal, že se mohu vrátit. Už jsem to bez tebe nemohla vydržet.“

„Vždyť jsem mu říkal, že to není zcela bezpečné. Zrovna dneska...“

„Ano, já vím. Děti jsem zatím nechala, kde jsou. Ale jsem přece tvoje žena, musím s tebou sdílet nebezpečí, pokud nějaké opravdu je.“

Poslouchal jsem s rozpornými pocity. Přítomnost ženy situaci jenom zkomplikuje, bylo by nejlepší poslat ji pryč. Na druhé straně jsem pocítil silné nutkání ji vidět. Tušil jsem ve stínu velice krásnou tvář a ladné obrysy pružného těla, ten obraz ale byl převážně dílem fantazie a co chvíli se rozplýval.

„Tak pojď blíž a pojez se mnou.“

„Ne, to by se nehodilo,“ řekla pokorně. „Také už jsem jedla, když jsem dorazila do paláce. Půjdu teď do své komnaty a budu tam na tebe čekat.“

Pohnula se a lадným krokem, jako by se skoro vznášela, šla tiše ke zlaceným dveřím vzadu, které byly ve stínu. Tam se ještě na chvíli zastavila.

„Přijď brzy, Amire,“ napůl zašeptala. „Už se nemůžu dočkat.“

Vzrušivý ženský smích jí zaklokotal v hrdle, potom zmizela.

Hleděl jsem za ní a srdce mi divoce tlouklo. Nejráději bych byl vyskočil a běžel za ní hned. Přesto jsem zůstal sedět, nějak ochromený. Cítil jsem vzrušení, ale kupodivu také strach. Pomalu, skoro bezděčně, jsem začal jíst. Ale jídlo, které mne předtím oblažovalo rozmanitostí svých jemných chutí, jako by náhle bylo z hlíny. Mechanicky jsem přežvykoval a přitom přemýšlel. Být Amirem mělo ještě své jiné stránky, na které jsem během dne téměř zapomněl. Nešlo jen o to, být vůdcem a velitelem, činit státnická rozhodnutí a přitom stále sledovat, kdo chystá zradu nebo se snaží uchvátit moc. Byla tu také rodina – nejenom bratři, s nimiž bylo snadné pořízení, ale také žena. Možná dokonce více žen, ale jedna hlavní, která tady je a nyní čeká. Soraia. Už jen to jméno znělo jako hudba, která navozuje krásnou tvář s tak hlubokýma, přitom jiskrnýma očima, pak její štíhlé hrdlo, oblá křehká ramena a dál ta sladká tajemství jejích bělostných ňader, břicha, klínu...

Sousto mi zaskočilo v hrdle, až jsem se rozkašlal. Co když ty její temné oči zblízka zjistí, že nejsem její opravdový muž? Dobrá, v komnatě jistě bude šero, ale co když to pozná z doteku, z pachu těla nebo případně z pohybů – nemluvě o tom, že já sotva tuším, jak si v těchto věcech počínat? Co když se vzepře nebo se mi vysměje? Cítil jsem, jak se hroutí jistota, která se ve mně sotva usadila. A znovu přišly myšlenky, které mě předtím málem připravily o rozum: jak vím, že je to doopravdy Amirova žena Soraia a ne nějaká její dvojnice, kterou – jako dvojníky bratrů, pobočnicka, generálů – nastrčil Malik v nějakém svém obludném plánu? Jak vím, že všechno – auta a silnice, Džezba a Fajsabád s tím novým závodem a tisíci mých příznivců – neexistuje ještě jednou, dvakrát, mnohokrát, v úplně stejné nebo skoro stejné podobě? V které z takových kopií já právě jsem? Není to jako v jedné z těch arabských pohádek, kde mocný džin tvoří a zase ruší množství světů, ve kterých povstávají a zas mizí paláce a celé říše? Není to všechno jenom kouzlo nebo horečnatý sen, co tady prožívám?

Začala se mi z toho točit hlava, málem jsem zvrátil všechno, co jsem právě snědl. Asi jsem taky vykřikl, protože v mžiku tu byl pobočník.

„Přeješ si, Amire?“

„Cože? Ach ano, ať to jídlo odnesou, nemám už hlad.“

„Samozřejmě, pane.“

„Přijela Soraia.“

„Ano, slyšel jsem,“ řekl opatrně. „Přeješ si zvláštní opatření?“

„Snad ani ne... Budu nějakou dobu u ní, tak ať mě nikdo neruší.“

Jenom diskrétně sklopil hlavu, potom se otočil a šel. Zůstal jsem ještě chvíli sedět, pak jsem vratec vstal a vykročil k ozdobným dveřím v druhém koutě komnaty.

* * *

Musel jsem projít krátkou chodbou, pak jsem otevřel další dveře, bohatě zdobené zlatými ornamenty. Uvítala mě jemná vůně a hudba šalmaje, která v přítmí tiše lkala v zákrutech něžně kolísavé melodie. Nepochyboval jsem, že tohle je jedna z komnat ženy, Soraia ale tady nikde nebyla. V příští chvíli jsem málem zase vykřikl: viděl jsem v pološeru, jak proti mně stojí Amir. Ztuhl jsem jako zmražený, chlupy na celém těle se mi zježily. Slyšel jsem hlas jako by z dávné minulosti: ve chvíli, když se setkáš s Amirem, je to tvůj konec. Teď tahle chvíle nastala! Amir tu je, aby mě ztrestal za opovážlivost, s kterou se chystám poskvřnit lože jeho zákonné ženy...

Potom jsem rozpoznal, že je to jen můj obraz v zrcadle, které tu zabíralo celou stěnu. I já jsem už měl dvojníka – sice jen zdánlivého, ale zato přesného. Okamžik jsem si prohlížel svůj obraz, zatím co můj strach zvolna opadal, pak jsem uslyšel tichý hlas. Soraia mne volala! Se srdcem znovu bušícím jsem stiskl kliku.

V další komnatě bylo také měkké pološero. V růžovém světle lampy jsem však přece jenom rozeznal veliké lůžko, plné podušek, povlečených v zlatém brokátu. Na nich napůl vleže spočívala Soraia. Krásné havraní vlasy měla rozpuštěné a na sobě jen lehounký mušelínový závoj, pod nímž jsem bez dechu uhadoval křivky krásného nahého těla.

„Můj Amire,“ řekla zpěvavě. „Tak dlouho jsem na tebe čekala.“

Chtěl jsem jí na to něco říct, měl jsem však zcela vyschlé hrdlo. Udělal jsem vratký krok a málem jsem upadl přes podušku, která se mi skutálela pod nohy.

„Copak si nesundáš tu hroznou uniformu?“ řekla jemně. „Jsi v ní takový krutý válečník. Chci tě mít takového, jako první den, když jsi mě unesl z otcova domu. Vzpomínáš? Byl jsi tehdy tak divoký...“

Třesoucíma se rukama jsem rozepínal knoflíky a postupně se zbavil šatů. Stále jsem nedokázal uvěřit, že dovolí, abych se jí byť jen dotkl. Skoro nahý jsem doklopýtal na lůžko, rozhrnul její lehký závoj a položil své roztřesené dlaně na její hedvábnou pleť. Začala vzdychat, stále silněji, jak jsem rukama přejížděl po jejím krásném těle. Když jsem se zbavil posledního kusu prádla a chystal se, skoro bez sebe vzrušením, spojit se s první ženou svého života, zněly ty její vzdechy stále hlasitěji a já jsem se k nim přidal: híí-ah, híí-ah, znělo to rytmicky a stále divočeji. Pak už to nebyly jen vzdechy, ale zoufalé lapání po dechu: s hrůzou jsem cítil, jak nějaké ruce sevřely mé hrdlo a čím dál víc je rdousily. Věděl jsem, že to může být jen Malik, který se ke mně zezadu nějak připlížil. Bil jsem pěstmi kolem sebe, ale rdousivý stisk nepolevoval. Híí-ah, híí-ah, slyšel jsem se, jak zápasím o poslední zbytky dechu. Pak jsem se probudil.

* * *

Ano, procitl jsem se na špinavém lůžku ve své nuzné chatrči, s jakýmsi hadrem těsně omotaným kolem krku. Trvalo chvíli, než jsem pochopil, že je to moje stará přikrývka. Neobratně jsem se vyprostil. Chvíli jsem zíral do jitřního světla. To híí-ah, híí-ah z mého snu však neustávalo. Potom mi došlo, že je to jen starý osel v přístěnku, který se nemůže dočkat ranní dávky hrachoviny.

Pomalu jsem se posadil. Byl jsem zase Omar ibn Hamar, bezvýznamný obchodník s podřadnými datlemi. Cítil jsem se prázdný, nějak podveden. Omar chudák, ještě k tomu tajtrlík, který je pro vážné muže jenom k smíchu. Má vůbec smysl pokračovat v takovém nicotném životě?

Chvíli jsem o tom uvažoval, osel ale stále hýkal. Tak jsem nakonec vstal a šel mu dát to, co pro něho znamenalo smysl života.